מיספר 2460 כ״ח תשרי תשמ״ה 24.10.1984 שנה 49 המחיר: 700 שקל (כולל מע״מ)

העולם הזה

אורגיות במישרד התחבורה

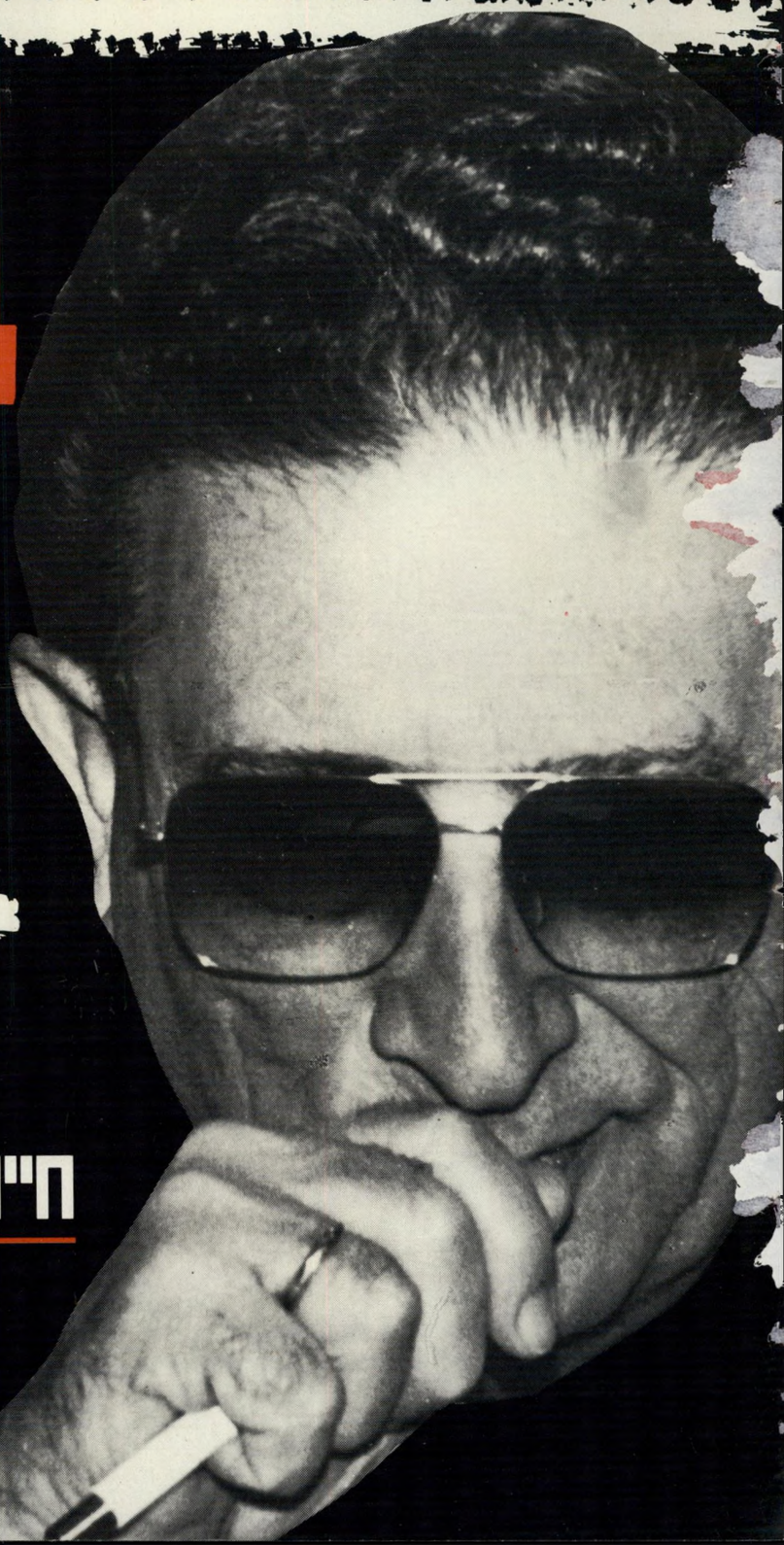

האם אחראי השר חיים קורפו למה שהתרחש במישרד שהוא מופקד עליו?

וימר יעקבסון טמיר

טעמי

"הדגאי טיבעי לעם היהודי"

כתבת השער הקדמי:

האורגיה של השר

הכל עוסקים בניחושים על זהותו של השר בממשלה, אשר השתתף באורגיה עם שחי צעירות בבית־מלון בהרצליה. „העולם הזה" אף פנה לבית־המישפט בבקשה לבטל את איסור הפירסום על שמו. מי מסר את המידע המדהים, והמיוחד במינו, למישטרה?

10

ליברלים למכירה

20 שנה לא הצביע אפילו בוחר ישראלי אחד לליברלים. השאלה העומדת היום לפני 13 הח"כים חסרי המצביעים היא האם למכור את עצמם בסיטונות לחרות, או בקימ־עונות, אחד־אחד, למערך.

12

כתבת השער האחורי:

הנשים נגד המשורר

שתי נשותיו של המשורר דויד אבידן גומרות איתו את החשבונות. ברוריה (התגרשה לפני 22 שנה, בתמונה מימין): „אתה מוזנח, גורד בקרשי את גופך... מכה את נשותיך". לילי (התגרשה לפני 12 שנה): „הוא זיין לי את השכל, ודאג לגמור בסניפי" המשורר דוד אבידן לא נשאר חייב ועונה: „הבישרונות של ברוריה מוגבלים, לילי עושה הרבה רוח — ואני עשיתי את שתיהן".

40

מכתבים

מחיר התמיכה

שימעון פרס חזר מארצות־הברית. הבטיחו לו, הוא אמר. אבל הקורא חסון רוצה לדעת: כמה זה יעלה?

כל ראש־ממשלה חדש בישראל נוסע, ראשית דבר, לארצות־הברית, עם תיק בקשות. אנחנו, אזרחי ישראל, יושבים ומצפים לשובו של ראש־הממשלה ובודקים מה הביא לנו בסלו. אך האזרחים אינם שואלים מה הוא המחיר ששילם ראש־הממשלה תמורת הסל.

כסף, או שווה־כסף, אינו ניתן בחינם. בממשלת ארצות־הברית לא יושבים ל"ו צדיקים... האם מחיר התמיכה (בנו) הוא בשירותינו הטובים למען מישטרים מפגרים באפריקה או באמריקה הלטינית? האם שיחת רגן־פרס בעניין יהודי ברית־המועצות באה למענם או כנגד ברית־המועצות, כחלק מן המערך האסטרטגי המשותף? האם תמיכת ארצות־הברית בצמיחה כלכלית באה כדי לבסס משק ישראלי עצמאי או, להיפך, משק התלוי עוד יותר בארצות־הברית?

זכותם של אזרחי ישראל לדעת ברורות: מה היא התמורה? במה נתחייבנו כלפי ארצות־הברית?

יצחק חסון, תל־אביב

● ● ●

לינץ' לא יסלק את הסרטן

טוב שהמפגינים נגד הגזענות של הרב מאיר כהנא בלב תל־אביב (העולם הזה 9.10) הסתפקו בהבעת דיעותיהם, ולא נקטו באלימות.

נימת הביקורת כלפי מפגיני הוועד היהודי־ערבי נגד הגזענות, על כך שלא פגעו פיסית בכהנא, לדעתי, היא טעות חמורה... לינץ' בכהנא לא יפתור את בעיית הגזענות, המתפשטת כסרטן בגוף המדינה.

ברק מדינה, חולון

● ● ●

כי האדם עץ השדה

הקורא אור־נר עשה את חשבון־הצדק.

אדם שקטף סכך לסוכות, ללא אישור, נידון בבית־המישפט לקנס של 100 אלף שקל ולמאסר של שלושה חודשים על־תנאי. ההליך המישפטי המהיר הצביע על החומרה שבה התייחס בית־המישפט לעבירה.

שבועיים קודם לכן הורשעו שני שוטרי מישמר־הגבול על הכאה חמורה, ללא כל הצדקה, של צעיר ערבי ונידונו לחמשת אלפים שקל קנס ולכמה ימי־מאסר על־תנאי. ההליך המישפטי ארך יותר משלוש שנים.

כמה ערבים שווה עץ יהודי אחד?

נסתלי אור־נר, ירושלים

● ● ●

גם כפר־סבא זה לא גן־ערן

לא רק בכלא שכם התנאים לעצירים תת־אנושיים (העולם הזה „יומן אישי", 3.10), **גם מהצד הזה של הקו הירוק אין העצירים מלקקים דבש.**

למה להרחיק עד כלא שכם? בני, בן ה־29 עצור במישטרת כפר־סבא בעוון הוצאת כספים בדרכים לא־הוגנות. הוא עצור לחקירה. האשמה טרם הוכחה. התנאים (בשכם) הם אידיאליים לעומת היחס והתנאים שבהם עצור בני.

52 יום ללא טיפת אוויר. אין מקום לזוז בתא. אין טיול־בוקר. אוכלים על הריצפה, בידיים. ציפורניים לא מכסחים. להתגלח לא נותנים.

אני הרוס ומדוכא ושואל עצמי היכן עצור בני? בישראל או בארץ רודנית?

שלמה אור, נתניה

● ● ●

זענקה מן הכלא

עציר ישראלי במינכן הגרמנית חושש לחייו וזועק לעזרה.

אני בחור בן 24, יושב בבית־הסוהר במינכן... היכרתי פה בחור שהיה חשוד ברצח החברה שלו... אני הבאתי את כל ההוכחות נגדו... הוא נשפט למאסר־עולם.

האסירים בבית־הסוהר יודעים שבגללי הוא נשפט למאסר־עולם. הוא נמצא איתי באותו בית־סוהר, מאה מטר ממני. מאז שהוא נשפט, מתעללים בי פה כל האסירים, נותנים לי מכות ואמרו לי שאם אני לא אכתוב לתובע שאני שיקרתי (כעדותי) בבית־המישפט ושהוא חף מפשע, הם ירצחו אותי.

אני לא ישן בלילות, אני נמצא בריכאון נפשי. אני לא יודע למי לפנות... אולי תוכלו לעזור לי?

דויד ברי־ששת, בית־הסוהר, מינכן

סרטי בורקאס נוסח סאלוניקי

גם לסאלוניקי יש פסטיבל קולנוע, לא רק לחיפה. הסרטים מתחילים באיכות־בורקאס וגומרים ביצירות מופת. אבל שלא כמו בישראל, מתייחסת הממשלה היוונית לקולנוע ברצינות.

30

הטרגדיה של איש־הסרטים

אברהם („בומציק") **ישראלי, איש סרטים מובשר שהלך ויידרדר, זעק לעזרה. חבריו, שלא הבינו אותו, הזדעזעו לשמוע שניסה להתאבד, ב־קפיצה מדירת הגג של אחותו.**

49

שימחת טרור

בהקפות שימחת התורה בחברון, שנערכו בסימטות של תמיכה באירגון הטרור, ריקדה קואליציה של מאיר כהנא, אריק שרון, משה לוינגר ואליעזר ולדמן. סיפורי־התורה שהשתתפו ב־חגיגה היו אשכנזיים בלבד.

18

מפיקים בצרות

אמרגני־הצמרת אברהם („פשנל") דשא, מיקי פלד, מרים עציוני ושמואל צמח חוששים מהמשבר. בין השיטות החדשות שלהם: כרטיסים זולים ויצוא מופעים לחו"ל.

48

הטלוויזיה פיברקה?

השדכנית הלנה עמדים (בתמונה), שוכתה במישפט נגד השדרנית שרי ריז, מכריזה כי הטלוויזיה פיברקה עדויות בכתבה.

48

זוכרת את מנגלה

יום־יום

ורה קלוגר היתה בת 5 כשהגיעה לאושוויץ עם אחותה התאומה. עד גיל 7 סבלה עי־נויים וזוועות. והרופא הרצחני יוזף מנגלה ביצע בה ניסויים. במשך 40 שנה איש לא הקשיב לה. היום היא מדברת: „הסיוטים חוזרים אליי לילה לילה!

43

מירי, שחקנית ללא בימה

כשהיא הלכה לראות הצגות. הלכו כולם ל־כסית'. הם נדחפו לתיאטרון ומירי פביאן נשארה בחוץ. גם בקולנוע. שבו הצלייחה כבר לא מציעים לה תפקידים. „כי שם מחפשים בחורות צעירות עם ציצים." מירי, יותר משלושים שנה בארץ. עדיין מרגישה זרה. עולה חדשה בת ארבע.

32

ספינת האהבה והסמים

שני הצעירים האנגליים ישבו על ה־יאכטה שלהם בלב־ים, בדרך מקפריסין ללבנון, וטעמו מן ההרו־אין. חיל־הים הישראלי עצר אותם. האם אפשר להעניש אותם בישראל?

35

מילחמת הכוכבים

בכל קבוצת כדורגל יש כוכב או שניים. בהסוציל תל־אביב יש לפחות עשרה כוכבים, וכולם מסוכסכים עם כולם: הבת־ימים עם היפואים, משה סיני עם ריפעת טורק וביום יש ה־משמיצים את אריה בדרכנו.

46

המדורים הקבועים:

מיכתבים	3
זה היה העולם הזה שהיה	4
קורא יקר	5
בלונים	5
תשקיף	6
במדינה	7
הנדון – קו בר־לב	9
עלי דפנה – מי מדליף?	14
יומן אישי – טיול בסיציליה:	
שכונת התנקווה בפאלרמו	15
אנשים – יום הולדת ליצחק ליבני	16
שידור	21
מה הם אומרים – יוסי שוהם. אבי ברדוגו, נתן וולוך.	
רוני אריאלי, אלי לוי ובני לאלו	22
זה וגם זה	25
לילות ישראל – נקניקיה בנוסח חיפה ויין בסיגנון ראשון	26
חלון ראווה	28
קולנוע – בוארון נגד השמועות	31
חוק בצד	35
תשבץ	36
הוריסקופ – מזל עקרב	37
הווי	38
אתה והשקל – הוי, הבנקים	42
רחל מרחלת על כל העולם	39
תמרורים	50

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שהופיע השבוע לפני 25 שנה הופיע, כי העיתון עמק כבר אז, כפי שפירט העורך באיגרתו לקוראים, בכל הנושאים של החיים בארץ. מאלף ועד תיו: כך סקר "העולם הזה", תחת אלף, אפיזודות־בחירות לכנסת הרכובה (החמישית) ותחת בית, את בריזיט בארדו, אשר סירטה "השטן שבאשה", הוקרן בתל־אביב, וכך הלאה וכך הלאה עד שין (שביתת נהגי מוניות־השירות בתל־אביב) ותיו — תאונת־דרכים קטלנית במבואות דימונה ● בשער הגליון: אחד מ־30 הסצינות בתאונה (שבה גם נהרגו תישעה איש) מובל לאמבולנס.

נשיא־המדינה והתת־מקלע ★

התור לחמין ודקירת־הסכין

"העולם הזה" 1152
תאריך: 28.10.1959

העם

הדרוגמה הבורמאית

לשעה קלה הופנו השבוע מבטי העם מן המראות המדכדכים של מערכת הבחירות בבית ושל מיקוש הידידות עם צרפת, עמוד־התווך של מדיניות החוץ הישראלית. המאורע ששבה את תשומת־ליבו של הישראלי היה ביקור נשיא המדינה, יצחק בן־צבי, בבורמה.

קבלת־פנים ממלכתית לנשיא ישראל בכל ארץ שהיא משמחת תמיד את האזרח. כשנערכים הטקסים החגיגיים בבירה אסיאתית, יש בכך משום הישג מדיני חשוב. דווקא בשבוע שבו הסביר שגריר הודו באו"ם, קרישנה מנון, כי כל קשירת יחסים דיפלומטיים בין ארצו וישראל רק תפריע לכל הצדדים, היה ערך כפול ומכופל להוכחה הבורמית, כי מדינה אסיאתית יכולה לקיים יחסי־ידידות גם עם ישראל וגם עם הערבים.

אך בה בשעה שביקורו של הנשיא הצביע על הישג מדיני חשוב של מישרד־החוץ הישראלי, הוא הדגיש את החולשה המהותית של מדיניות זו. כי הידידות עם בורמה הינה יוצא־מן־הכלל במערכת יחסי־החוץ של ישראל. ידידות זו נבנתה על יסוד אינטרסים משותפים מסויימים בין שתי הארצות, לא נבעה מתוך קו עיקבי וברור של ישראל כלפי אפרו־אסיה ומאבקה לעצמאות, שבו תופסת בורמה מקום מרכזי.

היה בביקורו של הנשיא נעים־ההליכות גם רגע שהדגיש את טיבם של יחסים מיוחדים אלה. היה זה הרגע שבו הגיש נשיא ישראל את מתנתו לבורמים: 100 תת־מקלעים עוזי לצבא הבורמי. ייתכן כי ישראל צריכה למכור מטוסים ועוזים לבורמה, אולם מכאן ועד להגשת נשק כשי אישי מטעם הנשיא מובילה כברת דרך בלתי־נעימה, אשר אסור היה לצעוד בה.

פשעים

התור אשם

מתיישבי חבל לכיש, יוצאי הרי האטלס, הם אנשים חמי־מזג. רבר זה ידוע לכל מי שבא עימם במגע קרוב. החל במדריכי הסוכנות וכלה באנשי המישטרה מתחנת קריית־גת. אחרי קל בלבד. בן־לולו נעצר על־ידי המישטרה, יואשם רק בתקיפה.

סיבה לרוגז. אולם הקידמה התרבותית הגיעה בכל זאת למושב עוצם. כאשר רצה אחד ממדריכי הסוכנות לנסוע לתחנת־המישטרה של קריית־גת, לראוג לשיחרור התוקף בערבות, היו אלה דווקא המתיישבים עצמם, שמנעו ממנו לעשות זאת. "אין דבר," אמרו לו, "שישב קצת ויתקרר. שיידע שלא עושים אצלנו מעשים כאלה."

היתה למתיישבים סיבה טובה לרוגז. בן־לולו תקף את שכנו בגלל ריב־שפתיים שהיה לאשתו עם אשת יפרח, בשעת עמידה בתור ליד תנור־החמין.

קול מזיז ארונות

אלישבע מיכאלי היתה מלכת־התיאטרון של 1959. היה לה. לאלישבע, לפי עדות עצמה, "קול מזיז ארונות". ולפי עדות אחרים 35. צמידים על הזרוע הימנית". חוץ מזה הספיקה להופיע בתיאטרון הזירה, בתיאטרון המטאטא ובתיאטרון אוהל. לפני שהגיעה, בגיל 31, להבימה. לתפקיד הראשי בביקורה של הגברת הזקנה (למעלה).

פסוקי השבוע

המישטרה המדעית

● **ח"כ חרות ד"ר שמשון יניצ'מן:** "לכל מדינה בעולם יש מיפלגת־פועלים משלה, אבל מפא"י היא מיפלגת־הפועלים היחידה בעולם שיש לה מדינה משלה!"

● **העיתונאי נתן דונביץ:** "למה צריכה המישטרה לחשוב שהיא מכון וייצמן. בשכל הציוד המדעי שלה מסתכם במכונת־אמת?"

● **מזכיר המיסלגה הסרוג־רסיבית, יצחק ארצי,** על חוג נשים בוחרות של מפא"י: "זו ברית חדשה בין לקוחות (תופרת־הצמרת) לולה בר ופרולטריון הזוהר של (אשת אבא אבן) סווי אבן!"

● **ח"כ חירות יוסף שוסמן:** "משה רבנו היה ממוצא ספרדי, ולא אשכנזי. אחרת היו קוראים לו משה רבינוביץ!"

טיפשעשרה על הוליווד

הצברית הצעירה והצפצפנית המדוחות על ההיסטוריה השוטפת במדור ***המיכתבים לרותי****, הפעם, על החדשות האחרונות מבירת־הסרטים 1959:*

בחיי שזה נכון מה שאמ'שלי אומרת שאם הצרות באות אז זה בצרורות. את שמת לב איזו שנה בלי מזל זו היתה? אני נורא שמחה שהיא עברה, אבל הם מיסכנים. שם בהוליווד. יש להם עוד כמה חודשים עד שזה ייגמר שם. ראית כבר שנה כזאת? קודם מת טיירון פאוור, ואחר־כך פאול דוגלאס אבל הוא לא כל־כך נורא חשוב. ואחר־כך מריו לנצה. קיי קנדל, ועכשיו ארול פלין, בחיי שהיה לי חבל נורא כשקראתי את זה בעולם הקול־נוע (שבועון־קולנוע שנסגר בשנות ה־70). בדיוק באמצע שהתחיל עם הבברלי אדלנד הזותי אוי באמת אל תגידי שאת לא יודעת אפשר להתפוצץ ממך אני לא יודעת באמת למה אני מדברת אתך. היא היתה התחיכה שלו והיא היתה בת 16 והוא בן 50. ככה זה מודרני עכשיו כי כתבו ספר כזה ששמו לוליטה ושם יש מבוגר אחד שאוהב ילדות אז כבר לא מתביישים. מה יש. יש באמת בנות בגיל הזה שיש להן כל הגוף והנשמה של אישה. הנה תראי אותי.

מכתבים

ליבאי אצל זמיר

עורך־הדין ליבאי שולל את דיוק הידיעה שפורסמה בנושא טיפולו בענייניו של ראש עיריית חיפה, אריה נוראל (העולם הזה 3.10).

אין יסוד לטענה שמר נוראל מואשם בהוצאת כספים במירמה... מדובר בכספים שעיריית חיפה הוציאה על פירסומים וסרטים לפי תוכנית־עבודה מאושרת ובהתאם לתקציבים שאושרו בנוהלים מקובלים. בשל קיר־בת חלק מהפירסומים ליום־הבחירות, התעוררה השאלה: האם יש לראות בפירסומים, או בחלק מהם, תעמולת־בחירות?

אף ראש־עיריה לא הועמד עדיין לדין פלילי בישראל משום שפעולות העירייה, בשנת הבחירות, היו בגדר תעמולה שסייעה לבחירתו. אף ראש רשות מקומית לא הועמד לדין על פירסום חוברת במימון העירייה לסיכום הישגיה בקאדנציה היוצאת. כאשר מבקשים לשרש נורמה, שלפיה נהגו ברשויות המקומיות במשך שנים רבות, צריך להיות דין אחד וקנה־מידה אחיד לכל ראשי הרשויות המקומיות, שפעלו עד או בהתאם לנורמות שהיו מקובלות, שבוטלו ושונו.

מר גוראל ביקשני לייצגו כעורך־דין פרטי, ביחד עם עורך־הדין נפתלי ליפשיץ מחיפה. עוד בטרם נבחרתי לכנסת, ואין שום קשר לטיפולי בעניין ולחברותי בכנסת.

על־פי הנחיות־קבע שהוציא הנשיא של בית־המישפט העליון, מאיר שמגר, בכהנו כיועץ המישפטי לממשלה, אין להגיש כתב־אישום נגד עובדי־ציבור מסויימים, ובכלל זה ראש ראשות מקומית, ללא אישורו האישי של היועץ המישפטי לממשלה. בהנחיות אלה ניתנה לעובד־הציבור הזכות לטעון את טענותיו לפני היועץ המישפטי, בין בעצמו ובין באמצעות עורך־דינו.

כידוע, על־פי ההגבלות שהוטלו על עורכי־דין המכהנים כחברי־כנסת, עליהם לפנות בענייני לקוחותיהם, כדרך הפעולה הנכונה, למישרדו של היועץ המישפטי לממשלה, משום שהוא נאמן כחסין מהשפעה פוליטית או משיקול בלתי־ענייני.

ד"ר דויד ליבאי, תל־אביב

● ● ●

על ספרים ובקבוקים

הקוראת תנעמי סקרנית

רמסיל הישראלי
– להשוות

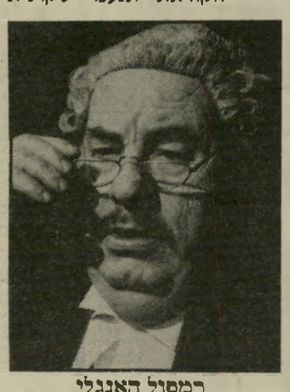

רמסיל האנגלי
אפשר –

לדעת מה היא התפוקה של סופר שהגיע לגיל 80.

אז בישלו בשביל גראהם גרין, ליום־הולדתו ה־80, 100 אלף בקבוקי בירה במיבשלת־השיכר המישפחתית (העולם הזה 6.10). מעניין מאוד. אבל גרין הרי לא רק בעל מניות במיבשלת־שיכר, הוא גם סופר. אולי אפשר לדעת כמה ספרים הוא בישל?

תמר תנעמי, תל־אביב

● *בדיוק 45 והאחרון בהם* ***היכרתי את הנגרל****. הופיע כמה שבועות לפני יום־הולדתו ה־80 של גרין. זה ספר אוטו־ביוגראפי למחצה על התקופה לפני עשר שנים שבה שימש גרין כשגריר לא־רישמי וגודד של רודן פנמה באותם ימים, הגנרל עומר טוריחוס הררה. האיש שהחזיר את איזור תעלת פנמה לריבונות פנמית. בדיוק כפי שהוא הבטיח כאשר עלה לשלטון: "אינני רוצה להיכנס להיסטוריה אני רוצה להיכנס לאזור התעלה!"*

● ● ●

רמפול הישראלי

תמונה אחת שווה אלף מלים.

כתבתם על הבאריסטר הישראלי, עמי פדר (העולם הזה 17.10).

פרקליט ליבאי
דין אחד. קנה־מידה אחיד

בתוכן־העניינים הגדרתם אותו כרמ־פול הישראלי. אפשר להשוות?

חיים חרמוני, חיפה

● *בבקשה. ראה גלופות.*

● ● ●

הקצין הפולני מאילת

רוחב־ליבו של צ'ארלי שו־מר מאילת (רחל המרחלת, העולם הזה 23.9) **הזכיר לקוראה בדיחה פולנית.**

הצ'ארלי הזה, שמרגיש עצמו מומחה בינלאומי לנשים, באמת מג־זים. "אני לא שובניסט," הוא מעיד על עצמו, ואינו מתבייש להשמיע את הרפליקה הנהדרת הבאה: "אם הלכתי עם זונה, זה היה בלי כסף — נתתי לה הרגשה שהיא בחורה רגילה!"

רוחב־לב או קמצנות? אינני יור־עת. שישפטו הזונות. לי הוא מזכיר דווקא בדיחה ישנה על הקצין הפו־לני הנפרד מפרוצה. "ומה עם הכסף?" היא שואלת אותו. והוא, בטון נעלב, עונה לה: "קצין פולני לעולם אינו לוקח כסף!"

ענת רובין, חיפה

העולם הזה
בלי משוא פנים

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4, תא־דיאר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־משנה: דוב איתן ♦ עורך תבניות: יוסי שגיו ♦ עורכי כיתוב: ענת ישראלי וגיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר ענת סרגוסטי וציפי מנשה ♦ עורך דסק: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זכרוני ♦ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: "גד" בע"מ

בלוים

מאת **דניאלה שמי**

ח"כ אברהם שפירא ושר יוסף בורג

גליון יב'

הגיע הזמן להתחלק בכמה בעיות, הנוגעות להופעתו של העולם הזה בעיתות משבר.

לפני כמה ימים העביר אליי קורא נאמן תלונה: "במשך עשרים שנה, מאז שהייתי נער, קניתי את העולם הזה בכל שבוע. אבל עכשיו אני מוחה בתוקף: כי הגליון נעשה דק יותר, בעוד שהמחיר עולה. זה מרגיז אותי!"

יתכן שביקורת כזאת קיימת גם בליבך. הבה נדבר על כך גלויות.

★ בלי מיפלגות ומיליונרים

קודם כל, העולם הזה חייב לקיים את עצמו. הוא עשה זאת מהיום הראשון שבו קיבלתי על עצמי את עריכתו, לפני 34 שנים וחצי. מעולם לא קיבלנו אף אגורה אחת של תמיכה ממישהו — לא מפטרון עשיר, לא מחברה כלכלית, לא ממיפלגה.

זהו תנאי בל־יעבור לעיתון חופשי ולוחם. יש בארץ ביטאונים רבים המתיימרים להיות כאלה. אך אם תבדוק היטב, תמצא שמתחבאים מאחוריהם חברת־ענק כלכלית, מיליונר, מיפלגה או סיעה, המשתמשים בהם לצרכיהם, והמונעים את פעולתם החופשית ברגע הקריטי. די להזכיר בהקשר זה את פרשת־לוינסון.

עיתון חופשי הוא מכשיר הממלא תפקיד ציבורי ראשון־במעלה. אך הוא חייב להתנהל על בסיס עיסקי. במילים פשוטות ביותר: ההכנסות שלו חייבות לכסות את ההוצאות.

ההכנסות של עיתון באות משני מקורות: מן הקוראים הרוכשים את הגליונות בקיוסקים או כמנויים, ומפרסמים המשתמשים בו לפירסום סחורותיהם ושרותיהם.

העולם הזה אינו יוצא מכלל זה. בשנים האחרונות באו הכנסותיו שווה־בשווה משני מקורות אלה.

כפי שהסברתי לא פעם במדור זה, ככל שמתרבות המודעות בגליון, כן אתה נהנה מכך. ראשית, מפני שריבוי ההכנסות ממודעות מאפשר את צימצום ההכנסות ממכירת העותקים — כלומר, הורדת מחיר הגליון. שנית, מפני שככל שיש מודעות רבות יותר, כן אפשר להגדיל את מיספר העמודים בגליון.

ואכן, כך נהגנו. כאשר היתה גאות במיספר עמודי המודעות — בעיקבות אמונתם המוצדקת של המפרסמים כי העולם הזה הוא מכשיר מצויין לפירסום — הגדלנו את מיספר העמודים בכלל. לא זה בלבד שהמודעות לא באו על־חשבון העמודים המוקדשים לחומר מערכתי, אלא להיפך — השתמשנו בהכנסות מן המודעות כדי להגדיל גם את שטח המערכת.

★ בלי רווח, בלי הפסד

מזה כמה חודשים קרה משהו בארץ. המשבר הכלכלי הרס — זמנית, אני מקווה — את כל ענף הפירסום. החברות הגדולות הפסיקו את הפירסום כמעט כליל. בכל עיתוני ישראל ירד מיספר המודעות בצורה תלולה.

יש עיתונים מכובדים וחשובים המפרסמים עכשיו מודעות בחצי־חינם, ואף בחינם ממש, כדי להעמיד פנים. אנחנו מסרבים לנקוט שיטת־סרק זו.

עם ירידת כמות המודעות באופן דראסטי, לא היה מנוס משני אמצעים לאיזון תקציב השבועון, ונקטנו בהם בו זמנית. ראשית, צימצמנו את מיספר העמודים בעיתון. כלומר, הורדנו את כל העמודים שהיו מוקדשים למודעות שאינן, לפי שעה. השטח המוקדש לחומר המערכתי נפגע אך במעט. שנית, אנחנו מתאימים את מחיר הגליון באופן שוטף לשיעור האינפלציה. איננו יכולים להרשות לעצמנו לפגר. בהשוואה למוצרים אחרים, כגון כרטיס־קולנוע, המחיר עדיין זול.

פירוש הדבר הוא שאתה, יחד עם שאר רוכשי הגליון, נושא עכשיו למעשה בכל הוצאות הייצור של גליון. כל עוד נמשך המשבר. אין כל מנוס מכך. אם לא ישאו הקוראים במעמסה זו, לא יוכל העולם הזה להתקיים ולמלא את תפקידו. אין מישהו אחר שישא במעמסה זו.

העולם הזה לא התנהל מעולם כעסק, שתכליתו היא להכניס רווחים לבעליו. בעלי העיתון הם עורכיו. קבענו מן הרגע הראשון שחברת העולם הזה בע"מ לא תחלק רווחים, וכי כל רווח תיפעולי יוכנס בחזרה לעיתון, לשיפור רמתו. משום־כך גם אין העיתון יכול לשאת בהפסדים. הוא חייב לשאת את עצמו.

אני מקווה שתיתן את אמונך במינהלת השבועון, כשם שאתה נותן את אמונך במערכת שלו. כל עליה במחיר היא חיונית — אחרת לא היינו מחליטים עליה.

אני מקווה שמשק־המדינה יחלים, שענף הפירסום יתאושש ושיהיה ניתן אז למתן את עליית המחיר ולהגדיל שוב את מיספר העמודים. עד אז ניאבק כמיטב יכולתנו, ובכוחות משותפים, כדי לאפשר להעולם הזה למלא את תפקידו, בלי מורא ובלי משוא־פנים.

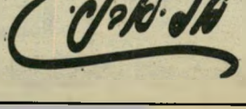

דין תשקיף

כל מינויי שרון

השר אריאל שרון עומד להציע הצעה מהפכנית לשניים מראשי מחנהו של דויד לוי. שרון מבקש לתת לח"כ מיכה רייסר את תפקיד סגן שר התעשיה והמיסחר, ואילו לאיש־העסקים דויד מור את תפקיד מנכ"ל המישרד. בשבועות האחרונים משתדל שרון לתת טיפול מיוחד לאנשי לוי ולמצוא להם בל מישרה אפשרית במישרדו, אפילו על־חשבון אנשיו שלו. רייסר, שביקש להיות סגנו של לוי, נדחה, ואילו מור מעוניין בתפקיד ממשלתי בכיר. השמועה על ההצעות הצפויות של שרון יצרו מהומה של ממש ב"בית זבוטינסקי".

יעקובי למיתקפה

שר הכלכלה גד יעקובי יתבטא בקרוב נגד ראש־הממשלה עצמו. המסר המרכזי בדיברי יעקובי יהיה, שבתקופה של הברעות כלכליות קשות חייב בעל התפקיד הבכיר להיות כלכלן בהשכלתו, ולא פוליטיקאי.
יעקובי הוא מוסמך לכלכלה וכלכלן במיקצועו.

מתוכננים לוועידה

מרכז חרות, שייתכנס ביום החמישי הבא, יחליט על מועד הוועידה הבאה של התנועה.
בעד קיומה של ועידה בהקדם האפשרי, כבר באביב הקרוב, לוחצים הן אנשיו של יצחק שמיר והן אנשיו של דויד לוי. הם טוענים, שעד אז לא יצליח השר אריאל שרון להתארגן, כדי להביא למרכז הבא כוח שיכריע בהצבעות.
אך ייתכן שמחנה לוי יתפשר — או עם שמיר או עם שרון — כדי להבטיח שהאחראי על כינוס הוועידה יהיה ח"כ מיכה רייסר, מאנשי לוי, שהוא יושב־ראש אגף־האירגון, ומועמד טיבעי לתפקיד רב־העוצמה.

שני מישרדי־דחות

שרים מהמערך והליכוד בודקים ברצינות אם ניתן חוקית להקים שני מישרדי־דחות, אשכנזי וספרדי, כדי לסצות הן את המסר"ל והן את ש"ס, המעוניינות בתיק.
הם גורסים, שאם חוק הרבנות מכיר בחלוקה זו ניתן אולי ליישמה גם במישור המיניסטריאלי ובכך למנוע משבר קואליציוני קרוב.

גם פרס נגד לוי

המערכה נגד דויד לוי בתוך תנועת החרות זכתה השבוע לחיזוק ממקור מפתיע. אנשי שימעון פרס הדליפו השבוע מידע סנימי, שנועד לפגוע בשר הבינוי והשיכון.

במי תומך פרס?

שני המועמדים הרציניים לתפקיד מזכ"ל מיפלגת־העבודה מתחרים על תמיכתו של שימעון פרס.
מיכה חריש הפיץ שמועה, שהתבררה כנבונה, כי פרס תומך בו. עוזי ברעם הנזעם תבע הכחשה, אך אחד מדוברי המיפלגה, אימיק לוי, גנז את ההכחשה במגירה, לפי הוראות פרס.

לחץ על נחמקין

שר־החקלאות, אריק נחמקין, עומד להחליף את כל מינויו של קודמו, סמח גרופר, במועצות־היצור השונות של המישרד.
נחמקין כינס את המועמדים להדחה והסביר, שאנשיו בתנועת־המושבים לוחצים עליו לבצע במהירות את ההדחות ולתת להם תפקידים.

אלדורטי ל„שיכון עובדים"

עסקן־העבודה ממגדל העמק, צבי אלדורטי, הוא המועמד המועדף על צמרת ההסתדרות לתפקיד מנכ"ל „שיכון עובדים".
התפקיד התפנה אחרי שח"כ רפי אדרי נאלץ לעזוב אותו בגלל „כפל תפקידים". כפיצוי הוא מונה לתפקיד יושב־ראש מועצת־המנהלים של שיכון עובדים.
אדרי חושש מאלדורטי, הבקי מאוד בתחום־השיכון, ועושה כל מאמץ כדי לסכל את המינוי.

חקירה במכבי תל־אביב

אגף־החקירות של מס־ההכנסה ממקד את חקירתו בנעשה מאחורי־הקלעים ב־ספורט, במתרחש בקבוצת הכדורגל מכבי תל־אביב. שילטונות־המס עסקים עתה באיסוף חומר רב על חשדות ששחקנים בקבוצה קיבלו שכר שלא דווח כדין, או שזוי־שכר בצורת נכסי דלא־ניידי.
החקירה מתקשרת גם לכמה אישים, שאינם ספורטאים, המקורבים לקבוצה.
חקירה זו היא חלק מבדיקת שטח לגבי קבוצות כדורגל אחרות בליגה הלאומית.

עוזר חדש ללוי

פעיל־הסטודנטים התל־אביבי מחרות, גיל סמסונוב, עשוי להתמנות בקרוב לעוזרו של שר הבינוי־והשיכון, דויד לוי, במקומו של עוזר אחר, עמוס לבל, שפרש ופנה לעסקים פרטיים.
ללוי יש כרגע עוזר אחד בלבד, אבנר סרוסי, ונראה שבין השר ועוזרו עבר באחרונה חתול שחור.

מתיחות בסוכנות

יושב־ראש ההנהלת הסוכנות היהודית, אריה דולצ'ין, איננו מרוצה מעבודתו של חיים אהרון, ראש מחלקת העליה, ומהישגיו.
דולצ'ין, מהחטיבה הליברלית בליכוד, אינו מתכוון לשתוק, והוא מכין מיתקפה נגד אהרון, חבר מרכז תנועת החרות.
לדעת דולצ'ין, נכשל אהרון בתפקידו, ומיספרם הזעום של העולים, בעיקר מדרום־אמריקה, שבה התמחה אהרון, כשגריר בקולומביה, הוא ההוכחה לכך.

נחמני ושמאי יוחלפו?

אין כל ביטחון שראשי־הליכוד הנוכחיים בהסתדרות ינהיגו את האופוזיציה בבחירות הקרובות.
בסיעת תכלת־לבן יש שמועות עקשניות שדויד לוי נפגע מכך שמקורבו, יעקב שמאי, נתן להבין שהוא לא יוותר ללוי על כיסאו. אנשי לוי יבקשו להדיח את שמאי ולהביא במקומו עסקן־פועלים אחר.
המרכיב השני של הליכוד, איגוד העובדים הליברליים, מתכונן להדיח את דניאל נחמני, יושב־ראש האיגוד, הח"כ לשעבר צבי רנר, הקים ועדת מעקב לפעילות האיגוד בהסתדרות. בראשה עומד מזכיר עיריית תל־אביב, שמואל לוי, שאותו מייעד רנר במקומו של נחמני.

יוזע אירגוני לפרס

ראש־הממשלה, שימעון פרס, מרחיב את לישבתו. בקרוב הוא ימנה שני עוזרים אישיים חדשים: יועץ לענייני העם היהודי ומארגן סיורים ואירועים.

אחיו של מוטל'ה לדין

היועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר, דחה את בקשתו של עורך־הדין שמואל שפיגלר, אחיו של מאמן הבדורגל של הפועל תל־אביב, מוטל'ה שפיגלר, לעיכוב הליכים מישפטיים נגדו.
שפיגלר מואשם בכך כי קשר קשר ביחד עם עורך־הדין עמיחי סגל, והתעשיין אברהם ויזל, לרמות את הקבלן הרחבותני אליהו גיבור, לשעבר עד־המדינה נגד שמואל רכטמן.
השלושה ניפחו תשלום חוב של מיפעל ישראדולס. שהיה חייב כסף לסניף של הבנק הבינלאומי בנתניה. התביעה טוענת, שגיבור היה צריך לשלם לבנק רק מחצית מסכום בן 350 אלף שקל שהוא חוייב לשלם.
שפיגלר הוא פרקליט הבנק. סגל כבר נדון לשישה חודשי מאסר על חלקו בתרמית נגד גיבור.

חילופים ברדיו תל־אביב

מנהלת מחלקת החדשות ברדיו תל־אביב, שרה פרנקל, עשויה לפרוש מתפקידה אחרי שישה חודשי ניסיון.
המועמד בעל הסיכויים הגדולים ביותר לרשת אותה הוא איש הרדיו דויד („דודי") מרגלית, עורך „הטור השבועי".
אחיו הוא כתב הארץ דן מרגלית.

מהכלא לניו־יורק

אלי קראוס, לשעבר יושב־ראש אגודת־הסטודנטים התל־אביבית שפורקה, אשר נידון לשתי שנות מאסר על סידרת עבירות מירמה ושחיתות שביצע באוניברסיטה, עזב את הארץ אחרי שהשתחרר מהכלא. הוא שוהה עתה בניו־יורק.
באותה עיר נמצא אחד מעמיתיו של קראוס, ששמו הועלה בזמנו במישפט — ישי („החתול ממגפים") אמיר. השניים היו עסקני סטודנטים של תנועת החרות.

צור מפלרטט

שר העליה והקליטה, יעקב צור, ממחנהו של יצחק רבין, מקיים יחסים הדוקים עם המחנה השני, מחנהו של שימעון פרס, למורת רוחם של אנשי סורים רבין, הרואים בכך פגיעה במעמדו של שר־הביטחון.

חיסגר „האגודה לקידום התיירות"

אחד הפרוייקטים היוקרתיים של שר־התיירות, אברהם („אברש'ה") שריר, „האגודה לקידום התיירות", ייסגר.
במישרד־התיירות נשאלת בקול־רם השאלה, אם חיסול האגודה ימנע התעוררות שאלות מביכות אורותיה בעתיד הקרוב.

ועדת־העורכים בהילוך־גבוה

ועדת־העורכים נכנסה באחרונה להילוך גבוה, ורק באחרונה נפגשה עם הצמרת הפוליטית החדשה. בגלל גילם של מרבית הנוכחים בישיבות, זוכה ועדת העורכים לכינוי „מועצת בית־האבות של העיתונות".

יציאה סוסי־הרבעה למירוצים

מיפעל חדש, שבו שותף קיבוץ רמות־מנשה, ייצא בקרוב סוס הרבעה לארצות־הברית. צאצאיו יהיו סוסי־מירוץ גיזעיים.
אביו של הסוס שיישלח, מרביע ביום בארצות־הברית. בעליו גובים 80 אלף דולר לכל הרבעה.

העם

מס' 600

הממשלה משותקת. השרים מברברים. הלבנונים יורים וההיילים נהרגים

מאיר אבני, מזכיר קיבוץ שמיר, אינו נואם גדול. אין לו קול עמוק כמו שימעון פרס, אין לו דרך־דיבור איטית כמו יצחק רבין, אין לו מימדי־גוף מגודלים כמו אריאל שרון.

אבל השבוע הידהד קולו בכל בית בישראל. "לבנון היא ארץ אוכלת בניה:" קרא בקולו הדק. "אין יום שאין בו הרוגי: לשם מה לשבת שם?"

הוא עמד ליד קיברו הרענן של אלון צור, ההרוג הישראלי מס' 600 של מילחמת־לבנון.

אלון בן ה־30 היה ההרוג הטיפוסי של המילחמה: גבר ישראלי מושרש, משופם, חובב "מחול, שהכיר צעירה בשם ניבה בלהקת־ריקודים ונשא אותה לפני חודש לאשה.

הוא שנא את המילחמה. אך כש־נקרא לשרות, סידר את ענייניו והלך. הוא לא שכח לבקש שאם ייהרג, ייקבר בקיבוץ ליד חברו, שנספה לפני כמה חודשים.

למות למען שרון. בשעה ש־שונא־המילחמה אלון צור הובא ל־קבורה, היה מחולל־המילחמה, אריאל שרון, עסוק בהקמת שע"ריות למען המשך השהיה (של אחרים) בלבנון.

הוא מתח ביקורת רועשת על נכ־נות הממשלה למסור שטחים בלבנון לידי יניפי"ל. בצורה ציונית השתמש בעניין זה כדי לקעקע את מעמדו של יצחק שמיר במיפלגת־חרות. שמיר מיהר להצטרף לדעתו של שרון ולחזור עליה כתוכי.

בשביל מה מת אלון צור? התשובה היתה מונחת בכיסו של אריאל שרון: הוא מת כדי לאפשר לשרון לגבור על שמיר, לקבל לידיו את המיפלגה ולהגיע — אולי — לשילטון.

יומיים לפני כן שהה שרון בחברון, שם יסד קואליציה של הימין הקיצוני — החל במאיר כהנא ומשה לוינגר וכלה בחיים דרוקמן ואליעזר ולדמן (ראה עמודים 18 – 19).

אם מותו של הקורבן הישראלי מס' 600 של מילחמתו הטריד אותו, הוא לא הראה שום סימן לכך.

מוליך כנעני. אך דבריו של מאיר אבני, שהוא בעצמו אב שכול, בהלוויית אלון צור, לא היו מכוונים רק אל שרון. הוא קרא לעבר ראשי מיפלגת־העבודה: "פרס ורבין, רבין ופרס — אתם הבטחתם לנו לצאת מלבנון!"

זוהי הבטחה טריה. אך מימושה נראה השבוע רחוק יותר מאשר אי־פעם. הממשלה "לא הספיקה" לדון בנושא עד הסוף. מתגלגלות בה תוכניות שונות "להבטיח את הגבול הצפוני" — וכל תוכנית היתה פחות מעשית מרעותה. הממשלה דרשה להשאיר את מרבית השטח בדרום־לבנון בידי "צבא לבנון הדרומית" — אך איש בעולם ובלבנון לא היה מוכן להסכים לכך. היא דיברה על כוח־האו"ם (יוניפי"ל) — אך זהו כוח מדול־דל, ללא סמכות אמיתית.

האמת הפשוטה היא שאין שום תוכנית מעשית זולת זו שהשמיע מאיר אבני, איש קיבוץ־הספר הוותיק: לצאת מייד. בלי תנאים, ולהגן על ישראל מתוך גבולות ישראל. "אנחנו נשמור על הבית ועל הגבול!" אמר אבני — וזאת היתה התוכנית המעשית היחידה.

פרס ורבין אינם מסוגלים לקבלה, כי בממשלתם יושב אריאל שרון, והכל פוחדים מפניו. על מיזבח המולך הכנעני הזה מוקרבים הבנים.

הממשלה

לא צ'רצ'יל לא בן־גוריון

דם, יזע, דמעות והרבה־הרבה מילים. זה היה כמעט פאתטי

זה היה כמעט פאתטי.

שימעון פרס ניסה. הוא הכין נאום בנוסח וינסטון צ'רצ'יל. הוא חיקה את דויד בן־גוריון, והשמיט כמוהו את המילה "את". ובסך־הכל זה היה אפס.

פרס אינו צ'רצ'יל, וגם לא בן־גוריון. בעמדו ליד רוכן הנואמים של הכנסת, הוא לא העלה דמעות של התרגשות בעיני שומעיו, לא הרעיד את אמות הסיפים.

בסך הכל נשמעו דבריו כקאטאלוג של כל הדברים הטובים שבעולם — החל בחירוש הצמיחה והמילחמה באינ־פלציה וכלה ביציאה מלבנון (ראה לעיל).

למרבה הצער, ידעו כל שומעיו — בכנסת ובארץ — כי אלה אינו אלא מישאלות חסודות. לא עמדה מאחוריהן שום תוכנית ממשית, לא כלכלית ולא מדינית.

לקציץ — אבל... גם בתום 40 יום להכונת ממשלת־חירום זו, שקמה כדי להוציא את צה"ל מהבוץ בלבנון ולהציל את המשק, לא היה בידיה דבר מלבד רעיונות מקוטעים, שלא הצ־טרפו לשום תפיסה כוללת או תוכנית ממשית.

ולא במיקרה. הממשלה לא היתה מסוגלת כלל להגיע לתוכנית ממשית. עצם הרכבה מנע זאת.

מילות־המפתח בדבריו של פרס נגעו לקיצוץ שבוצע, כביכול, בתק־ציב־הממשלה. ל־50 היועצים הכלכ־ליים של הממשלה יש 50 תוכניות. אך על דבר אחד יש הסכמה גמורה בין כולם: יש לקצץ באופן דראסטי את תקציב־הממשלה.

מחצית תקציב הממשלה (מלבד תשלום החובות) מוקדש לביטחון. לכן כל צעד אמיתי להצלת המשק מוכרח להתחיל בקיצוץ ממשי של הוצאות־הביטחון, המגיעות, לפי הערכה מוס־מכת אך לא־רשמית, לשיעבה מיל־יארד דולר.

כמה קוצץ באמת? פרס הזכיר את הסכום המגוחך של 300 מיליון דולר. אך גם סכום זה אינו אמת. בסך הכל קוצץ השנה סכום של 70 מיליון דולר — אם בכלל!

החגורה של הרזים. כדי לקצץ לפחות מיליארד דולר מתקציב ה־ביטחון דרושה רפורמה יסודית של מערכת־הביטחון — ולכך מתנגד יצחק רבין. מעבר לזה דרושה תמורה יסודית בתפיסה המדינית, שתאפשר קביעת יעדים שונים לצה"ל — ולכך מתנגדים אריאל שרון וגרוריו, יצחק שמיר ודויד לוי.

גם הדיבורים על "מילחמה בהון השחור", "חלוקה צודקת של העול" ושאר מליצות יפות, לא היו אלא מישאלות חסודות. כל אדם בארץ יודע ששום דבר אינו עומד מאחוריהן.

בסופו של דבר נותרה רק "תוכנית" אחת: "להדק את החגורה" של השכי־רים. ולא של השכירים השמנים, שיש להם כוח להתנגד, אלא לשכירים ה־רזים, נטולי־הכוח.

זהו הדבר היחידי שנעשה ושייעשה. אך זה לא ישנה את מצב המשק.

מיפלגות

מחיר הכיסא

לדוג את הקול זה לא בזול

כדי שעזר וייצמן יישב בכנסת הוצאו, נוסף לכל, גם 221 אלף דולר על פירסום בעיתונות הישראלית; כדי שבנימין ("פואד") בן־אליעזר ייבחר כח"כ הוצאו, באותו האופן, 221 אלף דולר גם כן, ואף עבור שלמה עמר הושקע הסכום הזה — 221 אלף דולר.

את העובדה הזאת, שיחד הוציא 663 אלף דולר על פירסום בעיתונות במשך 100 ימי תעמולת־הבחירות, שקדמו ל־23 ביולי, גילה השבוע יעקב סולן בעבודת־מחקר יסודית, שאותה פירסם בירחון איגוד־המפרסמים. אותות.

דווקא הורביץ. להערכת סולן, הוציאו הרשימות שהתמודדו בבחירות לכנסת קצת יותר מ־12 מיליון דולר על מסעות־הפירסום שלהן (בטלוויזיה, ברדיו, בעיתונות ובכרזות). רבע עד שליש מסכום זה הוצא עבור פירסום 120 אלף אינצ'ים* (ליתר דיוק: 119,014) בעיתונות.

את חלק־הארי של האינצ'ים האלה פירסם המערך (31,870 אינץ'). אבל אחריו לא בא הליכוד, כפי שאפשר היה לצפות, אלא יחד. שפירסמה לא פחות מ־19,877 אינץ' (בעשרה אחוז יותר מאשר הליכוד, שהסתפק ב־18,097 אינץ').

התוצאה: המערך שילם תמורת כל ח"כ 23 אלף דולר פירסום בעיתונות, והליכוד 16 אלף בלבד.

בזול ביותר עשתה זאת הרשימה המתקדמת לשלום: 15 אלף דולר לחבר־כנסת.

ומי הח"כ הבא בתור ביוקר בחירתו (לפחות מבחינת ההוצאה על הפירסום בעיתונות)? דווקא ייגאל ("אין ליי") הורביץ, שהשקיע 145 אלף דולר בפירסום בעיתונות.

דווקא "מעריב". גילוי מעניין נוסף של סולן: למרות שמקובל על הכל כי תפוצת ידיעות אחרונות (כמעט 190 אלף ביום חול, לפי דוח ביקורת תפוצה שנערכה לאחרונה) עולה על זאת של מעריב, זכה מעריב בנתח פירסום גדול יותר, כמעט מכל הרשימות, מאשר ידיעות.

נראה שהרשימות יצאו מן ההנחה כי הפוטנציאל הגדול יותר של קולות צפים, שאותם ביקשו כולן לדוג, מצוי בין קוראי מעריב.

דווקא בית־דגון. היה זה אך מיקרה שבשבוע שבו אפשר היה לקבל תמונה ממחיר דיג הקולות הגדול, החל דייג־קולות אחר, שמואל פלאטו־שרון, לרצות את עונשו, על כך שהוא לא הסתפק באמצעי־פירסום־שיכנוע מקובלים.

הוא החל לרצות את עונשו במישטרת בית־דגון, מקום שכמעט לפני שנה בדיוק אירח ח"כ אחר, בעוון מעשה אחר, אהרון אבו־חצירא.

*"אינץ', קיצורו של המונח אינץ' על טור. מקובל כמונח ליחידת־פירסום. זהו שטח שגובהו 25 מילימטר ורוחבו כרוחב הטור בעיתון.

פלאטו־שרון בכניסה למישטרת בית־דגון בדרך לריצוי העונש
זהו השער ח"כים יבואו בו

הכנסת

ר"ד שלמה ומיסטר הילל

הילל התחנן לפני הרשימה המתקדמת שתתמוך בו — והישבוע תקע סכין בגבה

רק לפני שבועות אחדים עשה יו"ר־הכנסת החדש, שלמה הילל, מאמץ עצום לשכנע את סיעת הרשימה המתקדמת לשלום לתמוך במועמדותו.

החלטתם של הח"כים מוחמד מיעארי ומתי פלד לא היתה קלה, בשל מעורבותו של הילל, כשר־המישטרה, בדיכוי העקוב־מדם של הפגנות יום האדמה ב־1976. העובדה שהמועמר הנגדי היה כהניסט מובהק, ח"כ מאיר כהן־אבידב, סייעה להילל.

מועמד המערך לא הסתפק אז בהימנעות. חיזורו הסוער אחרי הר־שימה המתקדמת הביא להסכם חסר־תקדים בין רשימה זו ובין המערך, שבו התחייבו אנשי מיפלגת־העבודה למנוע את החרמת הרשימה המתק־

(המשך בעמוד 14)

בפינה

המשחק החדש מתחיל!
למקומות, היכון, גרד!

חיש"גד אולימפי
2,500,000

המשחק החדש מתחיל!
למקומות, היכון -גרד!
חיש גד אולימפי 2,500,000 ש', כן! פרס כזה של
2,500,000 ש' לא הולך ברגל! הוא רץ במהירות
שיא ואתם יכולים לרוץ יחד איתו ולזכות במקום
במאות אלפי שקלים!
אל תחכו! המוקדמות כבר החלו ושלב הגמר מתקרב!
גרדו "חיש גד אולימפי 2,500,000" ותוכלו לשבור את
השיא העולמי בזכיות החיש גד! 15 אלופים יוכלו לזכות
ב-2,500,000 שקלים במקום!
סה"כ 1,900,000 פרסים ב-844 מליון שקלים!
אתם מוכנים!
למקומות, היכון - גרד!

חיש"גד הזכיה המהירה ביותר במדינה

מפעל הפיס

עיצוב: אבנר & אבנר

הנדון:

זוהי משימה לאומית עליונה: לחסל את הסאדיזם במישטרה!

קו בר-לב

כ יצד נמצאו בגרמניה מאות אלפי בני־אדם, שהיו מוכנים להלקות, להתעלל, לענות, להרוג ולהפעיל את כל שיטות־הזוועה אשר מוח סאדיסטי יכול להמציאן?

אחד מראשוני הפרשנים של התופעה הנאצית, קונראד היידן, הדגים זאת בהצעה של ניסוי:

הכניסו מאה אנשים רגילים לחצר והגידו להם להרביץ לקורבן מסויים. תחילה יעשו זאת רק שניים־שלושה. אחר־כך יצטרפו רביעי, חמישי ושישי.

בסדסו של דבר יעשו זאת כולם, מלבד אחד או שניים.

זהו הטבע האנושי.

לי זה מסביר מה קרה למישטרת־ישראל.

■ ■ ■

א נחנו קוראים עכשיו מדי יום בעיתונים סיפורים על התעללות של שוטרים באזרחים.

מישהו הלך ברחוב והעיר הערה כלשהי על דרך־הנהיגה של נהג בלבוש אזרחי. הנהג עצר, ירד ועצר את האזרח. הסתבר שהוא שוטר. הוא היכה אותו מכות־רצח במקום, בדרך לתחנה ובתא־המעצר, כשחבריו עוזרים לו.

כמה נערים, בני־טובים, נחשדו על־ידי שוטרים באילת בהפצת סמים. הם נעצרו, הוכו והובלו לתחנה. לפני החקירה, בשעת החקירה ואחריה היכו אותם מכות־רצח.

לפני שנים היו מתפרסמים סיפורים כאלה אחד לכמה חודשים. עכשיו זהו אירוע יומיומי. מתקבל הרושם כי כל מי שנתקל עתה במישטרה, בעניין כלשהו, מסתבן בקבלת מכות.

בתא־המעצר שבתחנות־המישטרה זה הפך, כנראה, לשיטת־קבע. כמה שוטרים נכנסים לתא ומתעללים בעצירים, שהם — על פי העיקרון המישפטי הנהוג בארץ — חפים־מפשע עד שהורשעו בדין.

עבריינים פליליים יהודיים, המועמדים לדין על־פי הודאותיהם במישטרה, טוענים עתה כמעט בכל מיקרה שההודאה נסחטה מהם בשיטות אלימות. כבר היו מיקרים שבהם זוכו מואשמים־כרצח, אחרי שהורו במעשה, כשהוכיחו כי הודו כתוצאה מעינויים.

לגבי ערבים המצב חמור, כמובן, פי כמה וכמה. ערבים העובדים הישנים בתל־אביב מספרים סיפורים ללא־ספור על מיקרים שבהם נתקלו בערב בבלשים, שהיכו אותם ושיחררו אותם לאחר־מכן. ערבים החשודים בעבירות — בצדק או שלא בצדק — מספרים כולם, כמעט בלי יוצא מן־הכלל, שהוכו קשות בתחנה. בשטחים הכבושים מתהלכים עכשיו רבבות צעירים שנעצרו בעקבות הפגנות, נחקרו והוכו קשות. רבים מהם עונו בשיטות חמורות עוד יותר. שם זה כבר נחשב כדבר מובן־מאליו, ואין כמעט צעיר ערבי אחד בעל־הכרה בגדה שאינו מתפאר בנסיון כזה.

אם לא היו חברי־מחתרת לפני שזה קרה להם, הם מיהרו להצטרף לאחר מכן.

■ ■ ■

ל תכן שתיאור זה עושה עוול לשוטרים רבים וטובים, שאינם סאדיסטים ואינם פועלים באלימות.

אם כן, גם הם קורבנות המצב שנוצר.

כי אין עוד שום ספק לגבי העובדה המבריעה: מישטרת־ישראל משתמשת עתה באורח־קבע ב־שיטות של אלימות, מכות ועינויים — הן כשיטת־חקירה והן כטיפול שיגרתי במי שנופל לידיה.

מישטרה כזאת מוכרחה למשוך אל שורותיה מיספר גובר והולך של סאדיסטים, תוך דחיקת רגליהם של אנשים עדיני־נפש, והשחתה גוברת של אנשים נורמליים.

יש סלקציה טיבעית, המבטיחה קידום לגרועים.

איני יודע איך נוצר מצב כזה.

יש שוטרים הטוענים שזה בא בעיקבות הכיבוש. בשטחים הכבושים נהגה המישטרה (ועל אחת כמה וכמה מישמר־הגבול, וגם זרועות ביטחון אחרים) תמיד בשיטה של מכות ועינויים. מכיוון שהערבים שם נחשבים בעיני השוטרים כתת־אדם, זה מובן־מאליו. שוטר שהתרגל לשיטות נוחות אלה — להכות אדם עד שיאמר „מודה אני" — אינו משתנה לפתע כאשר הוא מועבר כמה קילומטרים מערבה, אל הצד הזה של הקו הירוק. כך הושחתה המישטרה כולה.

יש הסבורים כי הסבר זה פשטני מדי, ושהברוטאליזציה של מישטרת־ישראל היא חלק מתהליך העובר על החברה הישראלית כולה. כל מדינה זוכה במישטרה שהיא ראויה לה.

כך או אחרת, בישראל של 1984 זהו מצב עובדתי. שיטות המישטרה אינן שונות משיטות העולם התחתון, שהיא אמורה להילחם בו. זרועות־הביטחון אינן נופלות באכזריותן מן „המחבלים", ואולי אף עולות עליהם.

■ ■ ■

ל ש לכך כמה השלכות. שיש לראותן בעין פקוחה.

קודם כל, זוהי סכנה לכל אדם בישראל.

אזרחים שלווים בצפון תל־אביב ועל הכרמל יכולים להשלות את עצמם שאין זה נוגע להם. מה פיתאום? המישטרה מרביצה בשכונת־התיקווה ובוואדי־סאליב, לא באיזורים מהוגנים.

זוהי טעות מרה.

מתרבים והולכים עתה סיפורים על שוטרים המרביצים לאזרחים המתחככים איתם בכל צורה שהיא — בקטטה של נהגים, בעת חיפוש, בעיקבות מעשה־קונדס של נערים.

כמו סרטן בגוף, אי־אפשר לעצור את הברוטא־ליזציה של המישטרה, אחרי שזו אחזה באיבר אחד. היא תגיע לכל מקום.

אדם הקורא עתה שורות אלה, בשלוות ביתו, יכול להיתקל בכך מחר ברחוב, אם ייתקל, לנמרי במיקרה, במצב שבו הוא עלול להסתבך עם שוטרים.

זה יכול לקרות לכל אדם, בכל מקום. ואז, בן רגע, ייחרב עליו עולמו.

■ ■ ■

ד שלבה חמורה עוד יותר נוגעת לעצם קיומה של ישראל כמדינת־חוק.

לעיתים קרובות, כשאני קורא על שופטים הגוזרים את דינו

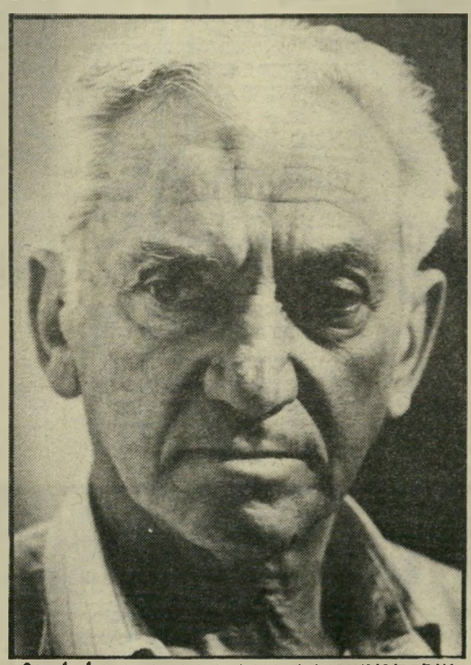

שר־המישטרה: איך הם ישנים בלילות?

של פלוני ואלמוני על פי הודאתו, אני תמה עליהם. כל שופט במדינה יודע, בסתר ליבו, שמה שכתוב כאן הוא אמת.

איך יכול שופט לכתוב פסק־דין, מבלי שתרעד ידו?

במאות מישפטי־זוטא מקבלים השופטים הוראות, אחרי שהנאשמים טוענים שהן נסחטו מהם בכוח. הם אומרים: אחרי שנשברנו בעינויים, או אף באיום בעינויים, היינו מוכנים להודות בכל דבר. לחתום על כל דבר. לכתוב כל דבר לפי הכתבת החוקרים. לשחזר כל דבר לעיני המצלמה לפי הנחיית הקצינים.

ובכל זאת מקבלים השופטים את ההודאות, וגוזרים דין על פיהן. ורק לעיתים רחוקות מאוד נמצא שופט המזכה נאשם־כרצח, שהודה במעשה, אחרי שהשופט השתכנע כי ההודאה נסחטה מאדם שבור. לא פחות נדירים המיקרים שבהם מעירים השופטים בפסק־דינם על שיטות־החקירה שהתגלו במהלך המישפט.

איני מקנא בשופטי ישראל. איך הם ישנים בלי־לות?

■ ■ ■

א ני כותב את הדברים האלה בעיקר למען קורא מסויים אחד: שר־המישטרה החדש, חיים ברלב.

אחרי שנים של הזנחה, שבהן היתה המישטרה נתונה בידי שר ששום דבר בעולם לא עניין ולא הטריד אותו מלבד שביעות־הרצון העצמית שלו, יש עתה שר הגון, יעיל ובעל־מצפון.

לפני ברלב הבריחה: להשלים עם המצב, תוך ביצוע במה רפורמות קוסמטיות פה ושם — או לגשת לטיהור המישטרה ובתי־הסוהר מן היסוד.

זוהי עבודת־הרקולס. אבל כבודו של חיים ברלב בעיני הברירות — ובעיני עצמו: — יהיה תלוי בנכונותו לבער את הרעה.

■ ■ ■

ד אם זה בכלל אפשרי?

בוודאי שזה אפשרי. דרושים רצון טוב והחלטה נחושה.

קודם כל יש לטהר את המישטרה מכל אדם שעזר ליצור את המצב הזה, או שהשלים עימו מתוך צניעות, אי־שפיות מוסרית, אדישות ולא־איכפתיות. אין לאדם כזה מקום במישטרה.

סירוש הדבר שיש לסלק חלק גדול מצמרת ה־מישטרה, ולהביא אליה אנשים חדשים לגמרי, בעלי רמה אנושית ומיקצועית אחרת.

במציאות של ישראל, אין זה קל. אך בכך ייבחן השר החדש.

■ ■ ■

ת פקיד חשוב במערכת־הטיהור שייך לשיפוט.

אף אחד ממעשי־הזוועה שתיארתי לא היה אפשרי לו לא ידעו כל השוטרים, על סמך הנסיון, שגם אם ייתפסו לא יאונה להם כל רע.

הרוב המכריע של קורבנות־ההתעללות אינם מעזים כלל להתלונן, בידעם כי השוטרים ירדפו אותם ויתעללו בהם בפעם הבאה פי כמה וכמה.

המעטים המרהיבים בנפשם עוז להתלונן מתחרטים על כך, כאשר מסתבר להם מה קורה אחר־כך:

הסאדיסטים מועמדים לדין „מישמעתי" פנימי. כלומר, שוטרים שופטים שוטרים.

לעיתים קרובות הם מזוכים מחוסר־הוכחות. איך אפשר להוכיח שכמה שוטרים התנפלו על עציר בתא־המעצר והיכוהו עד עיל־פון? מי יעיד?

במיקרים המעטים שבהם מורשעים שוטרים, מטילים עליהם קנסות מגוחכים, ובמיקרים נדירים עוד יותר מעצר־על־תנאי. פסקי־דין כאלה מתקבלים על־ידי השוטרים, בצדק, בחיוך. זהו עידוד להמשך הדרך הזאת, בתוספת קריצת־עין האומרת „אל תיתפסו!"

יש רק דרך אחת לתיקון: העמדת השוטרים האלה לדין בבית־מישפט רגיל, ושליחתם לעונשי־מאסר אמיתיים, בבתי־הסוהר הרגילים. למען יראו וייראו.

הכאת עצירים היא פשע שיש עימו קלון. קשה להעלות על הדעת אדם בזוי יותר, שפל יותר ומאוס יותר מאשר שוטר המנצל את כוחו כדי להתעלל באדם חסר־ישע וחסר־מגן לחלוטין.

אין שום מקום לשיפוט „מישמעתי" לגבי פשע כזה.

■ ■ ■

ד יבט אחר נוגע לבתי־המישפט.

אם החוקרים אינם סאדיסטים סתם, הם פועלים לשם קידום עצמי. הם רוצים לסחוט בכל מחיר הודאה, כדי להוכיח שהם חוקרים טובים. ההוכחה היא בהרשעת הנאשם. יש לכך תרופה פשוטה מאוד, והיא תלויה בשופטים.

אם יתחילו השופטים לזרוק החוצה כל אישום, ברגע שמתעורר חשד סביר שהוא מבוסס על הודאה שנגבתה בכוח, תאבד שיטת־החקירה זו את קיסמה לגבי החוקרים.

כך נהוג באמריקה. אני תמה — יותר מזה, אני חרד וזועם — על כך שיש בישראל שופטים שאינם נוהגים כך.

במיסגרת של מאמץ גדול לביעור הנגע, דרושה גישה כזאת מצד השופטים.

אחרי זה יובלו במה וכמה מהם לישון בלילות בשלווה רבה יותר.

■ ■ ■

ד מאמין העיקרי צריך להיות חינוכי — וגם זוהי משימה חשובה לשר.

אין טעם בחינוך, כל עוד לא הוחלפה הצמרת, וכל עוד מובטח קידום לקצינים הידועים כאלימים וכגזענים. אך במיסגרת של מערכה כללית לשינוי פני הדברים, יש ערך רב לחינוך פנימי.

המישטרה נגועה עתה בגזענות עד לשורשיה. הרב מאיר כהנא הוא האליל של מישמר־הגבול, ותורתו שולטת גם בחלקים גדולים של המישטרה הרגילה. די לראות איך פועלים שוטרים כאשר הם נתקלים, למשל, באזרח ערבי החי עם אשה יהודיה. או מה קורה בשערי נמל־התעופה, כאשר ביום גשם שוטף מוציאים את הנוסעים מ כל מכונית ערבית, מעמידים אותם בשורה על הכביש וחוקרים אותם. ל פ נ י שהם מגיעים לחקירה הביטחונית האמיתית בנמל. שלא לדבר כלל על מה שמתרחש מדי יום בשטחים הכבושים.

אל יאמר איש: זה נוגע לערבים. זה נוגע למדינה. וחוץ מזה: מי שמתנהג כך כלפי ערבים, מתנהג כך גם כלפי יהודים. אין יצור אנושי יכול להיות חצי בן־אדם וחצי חיה.

■ ■ ■

א ני בטוח שבכותבי דברים אלה, אני מבטא את דעתם של הרבה מאוד שוטרים וקצינים — ואולי של רובם הגדול. ולראיה: אחדים מהם ביקשוני לכתוב:

המדינה זקוקה למישטרה טובה. מישטרה טובה זקוקה לשוטרים טובים. יש כאלה בשפע — אך ככל שגוברת הברוטאליזציה במדים, כן פוחת החשק של אלה להישאר במישטרה.

כל אלה שולחים עתה מבטים של תיקווה לעבר השר החדש. הם מקווים שיקים קו של ביצורים — קו בר־לב חדש — למיגור הרעה.

נדמה לי שאין אף שר אחד בממשלה החדשה המעורר במישרדי תיקוות כה רבות. אני מקווה מקרב לב, ולטובת המדינה כולה, שתיקוות אלה אכן יתגשמו.

פרשת האורגיות במישרד־התחבורה חוזרת על

חבר הממשלה — שמו הוזכר באולם בית־המישפט

מיהו השר של האורגיה?

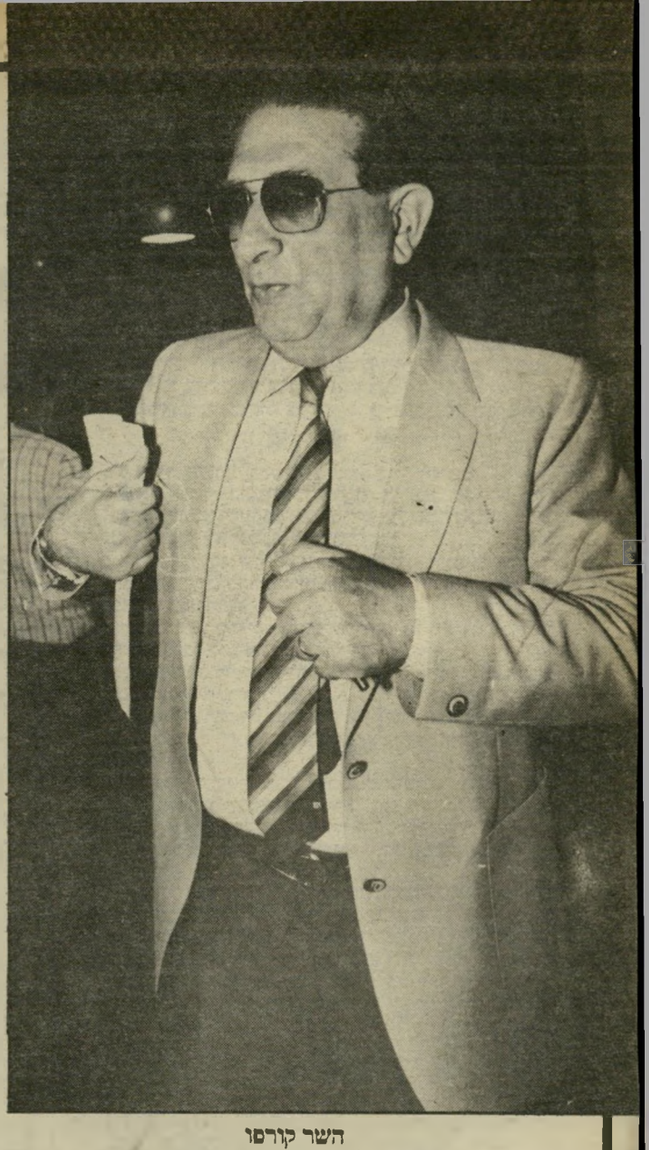

השר קורסו
מי אחראי למתרחש במישרד־התחבורה?

מאז ערב שימחת־תורה עוסקת כל המדינה בשאלה אחת ויחידה: מיהו בעל התפקיד הנכבד, שהשתתף באורגיה מרובעת בבית־מלון קטן בהרצליה? מיום הרביעי האחרון עוסקים הכל בניחושים מיהו השר, אשר ביחד עם מנהל מישרד־הרישוי בפתח־תיקווה, המואשם בקבלת שוחד מיני, שכב בזו אחר זו עם שתי צעירות חתיכות.

ביום השני השבוע ניסה העולם הזה לשכור את קשר־השתיקה, ולהביא לביטול צו איסור־הפירסום שהוטל על שמה של האישיות הנכבדה.

בבקשה שהוגשה לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב טען עורך־הדין אמנון זיכרוני, שהעולם הזה חרד לחופש־הביטוי ולכל הגבלה על חופש־הפירסום. כמי שמספק מידע לציבור, יש להעולם הזה עניין למנוע כל הגבלה על פירסום מידע לציבור.

בהמשך הבקשה תימצת זיכרוני את פירטי האירוע. הדברים השתלשלו כך:

יוסף בירנברג, מנהל מישרד־הרישוי בפתח־תיקווה, הובא בערב־החג לבית־המישפט. התביעה דרשה להאריך את מעצרו עד תום ההליכים. ברביום הוגש נגדו כתב־אישום מפורט על קבלת שוחד מיני מנבחנות, שאותן העביר בהצלחה מיבחנים עיוניים ומעשיים; וכן על קבלת שוחד מ־מורה־נהיגה ושיבוש הליכי־מישפט.

התובעת, חנה ברוכי, טענה שעקב פעולותיו של בירנברג (56) מתל־אביב, שניצל את מעמדו לצורך קבלת טובות־הנאה מהנוקקים לשרותיו, הוא העניק רישיונות־נהיגה לאנשים חסרי־כשירות, בעיקר לנשים. נהגות אלה מהוות כיום סכנה מתמדת הן לציבור הנהגים, הן לציבור הולכי־הרגל, הן לעצמן, משום שהן כלל אינן יודעות לנהוג. הן יודעות דברים שונים לגמרי.

בדיון הופיע פרקליטו החדש של בירנברג, זהו עורך־הדין מיכה ויתקון, שבא במקומו של הפרקליט הפתח־תיקוואי אברהם („אבי") אורן.

הדיון נערך לפני השופט המחוזי ישי לויט, והוא התנהל על מי־מנוחות.

מנכ"ל־לשעבר גרוסבורד
דירה אחרת, אותו המישרד

ברוכי הסבירה, שאם ישוחרר בירנברג בערבות, קיים חשש להשפעה על עדות שונות. היא אף הזכירה שאחד העדים מסר למישטרה על איומים טלפוניים שקיבל.

מנהל מישרד־הרישוי נעצר על־ידי חוקרי היחידה הארצית לחקירות־הונאה אחרי שכמה צעירות התלוננו שהן נדרשו לשכב עם בירנברג לפני הבחינות. בראש הצוות עמד החוקר המנוסה משה („מישה") פרידמן. לא רק בירנברג נעצר, אלא גם סגנו וחשודים אחרים.

פצצה בבית המישפט

במהלך הדיון חשף ויתקון עובדה מרהימה. הוא טען שראש היחידה, תת־ניצב בנימין זיגל, רודף אחרי בירנברג כבר 20 שנה, ושמנהל מישרד־הרישוי כבר הועמר בעבר לדין שלוש פעמים בהאשמות דומות וזוכה.

כעבור זמן קצר הטיל ויתקון את הפצצה. אמר ויתקון: „לפני מיספר ימים, כדי להראות מהי הרציונות שמייחסים למעשים אלה — שוחח זיגל עם בירנברג והודיע לו שיש מידע שהוא ו... (באן נקב ויתקון בשמו של השר,) קיימו אורגיה עם שתי בנות, ואם רק יתן מידע בנושא — הוא ישוחרר!"

באולם בית־המישפט פרצה סערה, ואילו ויתקון שב וביקש להכתיב לפרוטוקול את דבריו בעניין זה.

המין, השר וטובת הציבור

האם יש פגם בעצם העובדה שחבר־הממשלה משתתף באורגיות מיניות, או שהוא מקיים יחסים מיניים עם נשים מיקריות ומפוקפקות?

לכאורה, התשובה היא לא. אין ישראל מדינה פוריטאנית, וחיינו הפרטיים של שר – כמו של כל אזרח אחר – אינם אלא ענייננו שלו. אך יש יוצאים מן הכלל.

קודם כל יוצאים מכלל זה פוליטיקאים דתיים. לא רק מפני שהדת שלהם אוסרת ניאוף והפקרות מינית, והם התחייבו לפני בוחריהם להקפיד על מיצוות הדת – אלא גם מפני שהם מנסים לכפות בכוח על כלל הציבור את הנורמות הדתיות האלה. אדם המבקש לחוקק חוקים לשמירה על טוהר המישפחה, בשם דת ישראל ומיצוותיה, אינו יכול לטעון לפרטיות כשהוא עצמו מפר כללים אלה.

במיקרה המסויים הזה, אין זה רלוונטי. האיש־הבכיר־מאוד ששמו הוזכר בבית־המישפט אינו עסקן דתי.

האם יש פסול מישפטי ו/או מוסדי בהשתתפות עסקן חילוני באורגיות?

הדבר פסול כאשר יש בנסיבות המסויימות של המיקרה חשד של סיכון ביטחוני, שוחד או מעילה באמון.

פרשת אלישבע

הבעיה הביטחונית הועלתה כאשר גילה „העולם הזה" לפני 11 שנים, את הפרשה שזכתה בשם „פרשת אלישבע".

היא נגעה למי שהיה אז שר־הביטחון של מדינת־ישראל והאליל התורני שלה, משה דיין. צעירה תל־אביבית, בעלת יופי וולגארי כלשהו, החליטה להפיל ברישתה את דיין, כדי לעזור לאחיה, שהיה חייל ושהסתבך בפלילים. היא הצליחה להתקשר עם דיין, ושר אכן קיים עימה פרשת־אהבים ממושכת.

למרשה זו היו כמה היבטים, שהיתה להם משמעות ביטחונית מובהקת. בין השאר:

- **השר חשף את עצמו לסחיטה מצד הרפתקנית צעירה ואמה. לאחר מכן התברר כי אבי הנערה חי, כנראה, באחת הארצות השכנות.**
- **המאהבת של השר הקליטה בחשאי את שיחותיה עימו, בשעה שתינתה עימו אהבים.**
- **השר ניהל לא פעם את ענייני־המדינה, וגם ענייני־ביטחון, בשיחות־טלפון מחדר־המיטות, בנוכחות הפילגש.**
- **בסופו של דבר נאלץ השר לשלם לנערה סכום נכבד כדי להיפטר ממנה – דבר שאישר את ההנחה שאכן היה חשוף ללחצים. דיין היה יודע כקמצן קיצוני.**

פרשות־האהבים של דיין, שרבות מהן התפרסמו ברבים והצטרפו לפולקלור של המדינה, לא פגעו בתדמיתו הציבורית, אלא הוסיפו לדימוי ה„חברה־מניות" שלו. אך מבחינה ציבורית וביטחונית היה בהם, בלי ספק, נזק פוטנציאלי רב.

שוחד מיני

בתיאוריה, יכולות להיות נסיבות אחרות שבהן יש פסול רב בהשתתפותו של איש־מדינה בכיר באורגיות או בפרשות דומות.

המיקרה הקלאסי: כאשר האישיות הבכירה משתתפת באורגיות בחברת אנשים הנתונים למרותו.

במיקרה כזה קיים תמיד חשד של שוחד מיני. כלומר: שפקידים מנסים לשחד את הממונה עליהם על־ידי כך שהם מספקים לו נשים לצרכים מיניים.

איש בכיר הנכנס למצב כזה, חשוף כמובן לסחיטה מצד פקודיו. יהיה עליו לדאוג לקידומם בתפקיד, לעצום עין כשנודע לו שהם אחראיים לאי־סדרים ולשבש בדרכים אחרות את המינהל התקין.

במיקרה כזה יכולה רק התביעה הכללית לקבוע אם קיים, בנסיבות המסויימות של העניין, חשד לעבירה פלילית. כגון שוחד מיני. אם מדובר באישיות בכירה מאוד, תחסוך פרקליטות־המדינה מאוד לנקוט אמצעים.

משום כך יש חשיבות עליונה לחופש־העיתונות, כדי שהציבור יידע את הפרטים, יפקח עין וידאג להבטיח שהליכי החקירה ימוצו. ככל שהאישיות בכירה יותר, כן קשה יותר להבטיח זאת.

משום־כך יש עניין ציבורי מובהק בפירסום פרשה כזאת. שופט המחליט שלא להתיר את פירסום שמו של איש בכיר המעורב בה אינו תורם לכך.

עצמה — הפעם מעורב בעניין
אך נמחק על־ידי השופט

למעשה, התייחס ויתקון לעניין שהתרחש כשהוא עדיין לא ייצג את בירנברג בתיק. לפני שלושה שבועות אכן התקיימה שיחה בארבע עיניים בין הנאשם ובין תת־ניצב בנימין זיגל, שנכנס לעובי־הקורה בחקירה זו.

זיגל הסביר לבירנברג, שבידיו נמצאת עדות מפורטת של צעירה, שסיפרה שהיא וחברתה בילו ערב משגע איתו ועם שר בבית־מלון ועשו שם „חינגה". הצעירה אמרה לחוקרים: „מיהו הבוחן יוסי? הוא לא עשה כלום! הסיפור הוא השר, ולא הוא!"

חוקריו של זיגל לקחו בחשבון שייתכן שזהו ניסיון מצד מקורבי הבוחן לאפשר לו להציל את עורו. זיגל הוכנס לתמונה, וביקש את עזרתו של בירנברג. זה הכחיש באותה השיחה את דיברי הצעירה, והודיע שאין לו מה לומר על קיומה של אורגיה מרובעת, בחדר מלון בהרצליה, בהשתתפותו ובהשתתפות השר. זיגל הסביר לו, שאם הוא ימסור את המידע הדרוש, הוא ייפטר מהתיקים התלויים ועומדים נגדו. בירנברג דחה שוב את ההצעה, ומייד אחרי־כן עידכן בעניין את פרקליטו דאז, אבי אורן.

מאז לא ביצעו אנשיו של זיגל שום צעד נוסף בעניין. צמרת המישטרה לא המישפט על קיום הדיון בדלתיים סגורות.

לטענת זיכרוני עולה, כי בנסיבות העניין לא היתה סמכות לבית־המישפט לאסור פירסום שמו של השר. זיכרוני גרס, שהחוק אינו מבחין בין אישיות בכירה לבין אדם רגיל מן השורה, ואין להפלות לטובה אישיות בכירה.

פרקליטת המחוז, עדנה ארבל, שהוזעקה בערב־החג ללישכתו של לויט, אחרי ששם השר נרשם בפרוטוקול, הורתה על התנגדותה לבקשה. ביום השני בצהריים כתב השופט לויט את החלטתו:

„אינני משוכנע שלמבקשים (עורכי העולם הזה) זכות להגיש בקשה בתיק שלמבקשים אין צד בו. אך לא על נימוק אחר בלבד מושתתת החלטה זו, אלא על כך שמחקתי בהסכמת הצדדים שמו של אדם מהפרוטוקול, הרי ששמו כמו לא נאמר כלל באולם בית־המישפט, וממילא אל לעיתונאי ואין הוא רשאי לצטט בכיכול דבר שאינו בכתובים ובפרוטוקול. צו איסור־הפירסום נשאר, אם כן, ללא שינוי."

השופט לויט אכן מחק את שמו של השר, אבל שמו הוזכר באולם בית־המישפט, והרוח נשאה אותו לכל קצות־הארץ.

נאשם בירנברג ופרקליטו־לשעבר אורן
כבר זוכה שלוש פעמים מהאשמות דומות

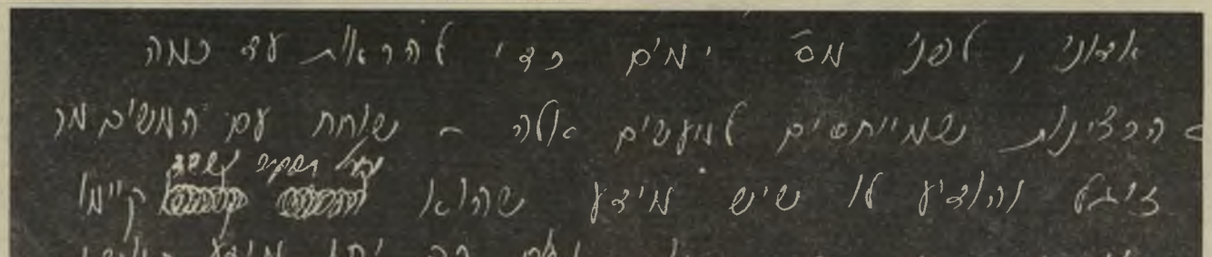

קטע מהפרוטוקול שבו נמחק שם השר
„אורגיה עם שתי בנות..."

התבקשה לדרוש את חקירת השר, ומובן שגם היועץ המישפטי לממשלה לא הוכנס בסוד העניין.

לקראת סוף הדיון בבית־המישפט שב השופט לויט לאישיות הנכבדה. בפרוטוקול נאמר: „במהלך טיעונו של הסניגור הוא הזכיר שמה של אישיות נכבדה. לאחר־מכן, בלישכתי, ולה־צעתי, הסכים הסניגור וכן בא־כוח התביעה, ששמה של אותה אישיות יימחק מן הפרוטוקול, ובמקום זה נכתב „בעל תפקיד נכבד". לאור זאת אני אוסר על פירסום שמו של אותו אדם."

בבקשת העולם הזה לבטל את ההחלטה על איסור פירסום שמו של השר אמר זיכרוני: „בית המישפט רשאי לאסור פירסום בקשר לדיוני בית־המישפט אם בית־המישפט רואה בכך צורך לשם הגנה על ביטחונו של בעל־הדין, עד או אדם אחר ששמו הוזכר בדיון. נסיבה זו אינה מתקיימת במיקרה הנדון; לא נטען כלל שאיסור־הפירסום דרוש לשם הגנה על ביטחונו של השר, ואליבא דכולי עלמא מניעת הפירסום אינה קשורה בכך."

אין להפלות שרים

ה יפיע זיכרוני: „נסיבה אחרת, שבה רשאי בית־המישפט לאסור פירסום שמו של אדם, היא שמדובר בחשוד אשר טרם הוגש נגדו כתב־אישום. אם הדבר עלול לפגוע בחקירה על־פי דין. גם נסיבה זו לא התקיימה. בעיתונים צויין כי מדובר ב„בעל תפקיד נכבד", וחזקה על כל הנוגעים בדבר שהם יודעים מיהו אותו בעל תפקיד נכבד."

במיקרה הנדון אף לא הורה בית־המישפט על חקירת השר, אלא רק ביקש מהיועץ המישפטי לממשלה לבדוק את הנושא.

זיכרוני לא קיבל את נימוקי השופט לדחיה והוא מתכוון לפנות לבג"ץ.

מישרד־הרישוי שייך למישרד־התחבורה, והממונה עליו הוא חיים קורפו, איש־חרות. מזה שנים יצא למישרד רגיש זה שם של מקום שבו נעשים מעשים שלא־ייעשו.

לפני שלוש שנים, בספטמבר 81', התפוצצה פרשה שבה היה מעורב מנכ"ל־המישרד לשעבר, אריה גרוס־בורד, אף הוא חבר מרכז־חרות. גרוס־בורד גדול־המימדים נתפס בדירה ירושלמית מפוקפקת, ברחוב יהושע בן־נון. הוא בא לדירה עם יד־רה בשם אסתר, ולא ידע שהדירה נמצאת תחת מעקב מישטרתי. הוא גם לא ידע שאסתר מתרועעת עם עבריינים.

בעלת הדירה היתה שרה כהן, גרושתו של עזר כהן, מנרצחי הרצח הכפול המפורסם. באותה דירה ישב מיכה לויי־אסלן, אחיו של העבריין יחזקאל אסלן מתל־אביב.

המישטרה חשדה שבדירה זו נערכת חגיגת־סמים. כשהשוטר שהיה בתצ־פית ראה את גרוסבורד נכנס לדירה, הוא מיהר להיכנס אחריו. סמים לא נמצאו אז בדירה עצמה, אלא על גופה של שרה כהן.

גרוסבורד נחקר בתחנת־המישטרה כמה שעות ושוחרר, מבלי שהובא לפני שופט (העולם הזה 9.9.81).

בעיקבות אותה פרשה עבר חתול שחור בין השר קורפו והמנכ"ל, שהס־תבך באותה שנה בשורת פרשיות ומישפטים ברחבי העולם. בתוך זמן קצר הוא עזב את קורפו, מר־נפש, והבטיח שעוד „ישמעו עליו".

גם הנעשה במישרד־הרישוי השו־נים הפך לנושא שכל מועמד לב־חינת־נהיגה ידע לספר עליו סיפורי כתב ידיעות אחרונות פנה לאי־שיות הבכירה וביקש את תגובתה. השיב לו השר הוותיק: „זה מחמיא לי מאוד." אחר־כך הוסיף השר: „אני רק יכול להניח מניין צומחות הרגליים לסיפורים שכאלה. סיפורים מסוגים שונים מופצים על־ידי אדם בתפקיד בכיר שעבר במישרדי, ושאני זרקתי אותו מהעבודה."

„זה מחמיא לי!"

ק ורפו (62), עסקן חרות ותיק, קצין־מיבצעים של אצ"ל בירו־שלים ב־1948, נכנס למישרד־התח־בורה אחרי בחירות 1981. קודמו, השר חיים לנדאו, אף הוא איש המישפחה הלוחמת, הלך לעולמו, ואחרי תקופה קצרה שבה המישרד היה משותק, נכנס אליו קורפו.

שר־התחבורה סובל מבעיות־ראייה קשות. השבוע, כשבא לישיבת הנהלת תנועת־החרות, שהתקיימה בבית ז'בו־טינסקי בתל־אביב, התבדחו חבריו שאם הוא השר המדובר, אחד מ־25 חברי הממשלה שיכלו להשתתף באור־גיה במלון בהרצליה, הרי יתכן שכל הענין בטעות יסודו. ייתכן שבגלל בעיות־הראיה שלו פשוט הוכפל מיספר הנוכחים בחדר.

מכיוון שקורפו הוא השר הממונה על בירנברג, הוא נשאל מה רעתו על שר שהשתתף באורגיה.

במישאל שערך הצהרון חדשות, ושבו נשאלו גם שרים נוספים, ענה קורפו: „העניין צריך לעבור לטיפול המישטרה. היא צריכה לחקור את העניין, ואם יימצא נכון, האיש לא יכול למלא תפקיד ציבורי. חשוב לציין שלגבי המיקרה הקונקרטי הזה העניין נמצא בטיפול היועץ המישפטי."

אלף לילה ולילה. הסיפורים היו זהים: בוחנים קיבלו שוחד כספי, שוחד מיני וטובות־הנאה אחרות, כדי להעביר בהצלחה נבחנים. „המאכערים" במישרדי־הרישוי גם הם היו כבר לשם דבר.

האם יודע השר מה מתרחש במישרדו? האם הוא אחראי לכך?

על הספה או השולחן

ב מה מואשם בירנברג?
מנהל מישרד־הרישוי בפתח־תיקווה מואשם בסידרת אישומים חמורה ביותר, עשרה במיספר. חלק נכבד של החשדות, מזועזעים לא פחות, נזק ממשי למדינה.

באותה מידה יתכן מאוד שהצ־עירות, ששכבו עם השר־הבכיר ועם מנהל מישרד־הרישוי הן חלק מכנו־פיית־סחטנים מאורגנת.

מזה זמן רב מנסה צמרת־המישטרה לגמד את יחידתו של זיגל ולמעשה לחסלה. דוח של אגף־המישטרה במיש־רד־הפנים, שלפני הקמת מישרד־המישטרה העצמאי, הציע לצמצם את היחידה למימדים זעירים ובלתי־יעי־לים. עתה מגמה המטה־הארצי להמעיט בחשיבות ערותה של הצעירה בעניין יחסיה עם השר ועם בירנברג.

לגבי זיגל, תיק בירנברג הוא שיבה למרכז המאבק המישטרתי בשחיתות. מבחינתו, מעורבות השר לא הסתיימה בתשובתו של בירנברג. חוקריו ימשיכו לחקור עניין זה ביסודיות.

לגמד את זיגל

ב יחידתו של זיגל שוררת אכזבה קשה מהתנערות צמרת מיש־רד־המישפטים והמישטרה מישיכותו של השר לפרשה. לא משום שאסור לו להשתתף באורגיה, אלא משום שייתכן שבדרך זו הוא היה נתון לסחיטה (ראה מיסגרת). אילו היה מדובר, למשל, בשר־התחבורה, הרי שהמידע שהוא יכול לספק, שלא ברצונו, על חברות־תעופה שהוא מטפל בהן, או על היערכות מישרדו בעת־חירום, עלולות לגרום נזק ממשי למדינה.

באותה מידה יתכן מאוד שהצ־עירות, ששכבו עם השר־הבכיר ועם מנהל מישרד־הרישוי הן חלק מכנו־פיית־סחטנים מאורגנת.

מזה זמן רב מנסה צמרת־המישטרה לגמד את יחידתו של זיגל ולמעשה לחסלה. רוח של אגף־המישטרה במיש־רד־הפנים, שלפני הקמת מישרד־המישטרה העצמאי, הציע לצמצם את היחידה למימדים זעירים ובלתי־יעי־לים. עתה מגמה המטה־הארצי להמעיט בחשיבות ערותה של הצעירה בעניין יחסיה עם השר ועם בירנברג.

לגבי זיגל, תיק בירנברג הוא שיבה למרכז המאבק המישטרתי בשחיתות. מבחינתו, מעורבות השר לא הסתיימה בתשובתו של בירנברג. חוקריו ימשיכו לחקור עניין זה ביסודיות.

בן־ציון ציטרין ■

חקירה מיוחדת

מתיחיהו דרובלס חבע להדיח את דולצ'ין מהסוכנות, ביגלל הצהרתו לפילוג הליכוד — מיפלגת־העבודה רוצה לקנות כמה ליברלים

בקימעונות, לא בסיטונות, מספיק חמישה־שישה חברי־כנסת, וזה יתן למפלגת־העבודה אופציה לפירוק ממשלת האחדות־הלאומית לטובת ממשלה צרה בראשותה

קנה נך ליברל

התרחשות הפוליטית המדברת ביותר כיום בחדרי־חדרים היא התזוזות הפנים־מיפלגתיות בליברלים. הבכירים המרובים במיפלגה מעניינת זו מושכים לכיוונים כה שונים ומנוגדים, שקשה יהיה לעצב קו מאחד לגוף הדמוי־מיפלגתי הזה.

במיפלגת העבודה צופים בדריכות במאבקים הליברליים. קרע ליברלי, שייפגה חלק מ־13 המנדטים המבוקשים לחיק אמא־עבודה, ישרת נאמנה את אוהדי הרעיון לפרק את ממשלת האחדות, ולהקים תחתיה ממשלה צרה, בראשות מיפלגת העבודה.

כולל השר והמנקה

ב ניגוד לאווירה בסעודה הסודית של נשיאות המיפלגה הליברלית, שנחשפה על־ידי העולם הזה, ולהלך־הרוח הקיצוני השורר בקרב חלק ניכר מהליברלים, עומדת אישיות בכירה במיפלגה לצאת בימים הקרובים בהכרזה שונה לחלוטין: בגנות התפלגות מהליכוד, וקריאה פומבית לכינוס מיידי של ועידת המיפלגה.

צריך לציין שהליברלים לא קיימו ועידה מ־1981, ומאז לא שונה הרכב המרכז, על אף לחצים מסיביים מצד גורמים במיפלגה.

הרכב המרכז יהיה ניתן לשינוי אך ורק בוועידה, וכיום קיימת נטיה אף במרכז המפלגה לדרוש את קיומה, „לצורך דיון מעמיק בעתידנו," כפי שניסח זאת אחד משרי המיפלגה.

האישיות המרוברת לא מתכוונת לצאת. חס־וחלילה. במבצע דון־קישוטי. פעולותיה מתואמות היטב עם גורמים בכירים אחרים במיפלגה: „תמיד יש כאלו שתופסים טרמפ," אמר בעל השימחה, „גם על צעדי זה, לא חסרים קופצים."

היריה הראשונה נורתה השבוע מפי „הטרמפיסט" אברהם שריר, שר־התיירות שהגיע לביקור בישראל, והצהיר כמה הצהרות נגנות הרוח המהפכנית הנושבת במיפלגתו. צריך לזכור, ש־שריר לא שותף בסעודה הנשיאותית האחרונה של המיפלגה.

מיצבורי המריירות הליברלים והיחסים האישיים המסובכים בצמרת המיפלגה יוצרים מצב שבהחלט עלול להוליך לפילוג. בליברלים לא מעזים לדבר על כך, מחמת עין הרע, אולם בחרות ובעבודה בהחלט מתייחסים לאפשרות, במיסגרת החישובים האריתמטיים הנעשים ללא הרף בחדרי־חדרים: מהן האופציות לפירוק האחדות הלאומית, לטובת ממשלה צרה ברא־שות מיפלגת העבודה?

מהם הכוחות הפועלים היום בצמרת המיפלגה הליברלית?

● **הדסוקים** — גדעון פת, שר־המדע־והפיתוח, והשר לשעבר פסח („פייסי") גרופר. על תיסכוליו של גרופר אין טעם להכביר מילים. הזמן הקצר שבו כיהן כשר היה בהחלט קצר מדי לטעמו. גם הקולות הספורים, שהפרידו בינו ובין שולחן הממשלה המורחב הם סיבה מספקת לרגשות תיסכול. אחרי שהתאושש הוצע לגרופר (על־ידי חברי קבוצת יצחק מודעי): „נסדר לך להיות סגן־שר." גרופר שיחק ארוכות את המתלבט, והודיע להעולם הזה: „אינני מוכן לכהן כסגן־שר בכל מישרד."

אולם בינתיים נדחק נושא סגני שרי־הליכוד, כפי שהבהיר אחד משרי הליכוד. אחרי שהתאושש הוצע לגרופר (על־ידי חברי קבוצת יצחק מודעי): „נסדר לך להיות סגן־שר." גרופר שיחק ארוכות את המתלבט, והודיע להעולם הזה: „אינני מוכן לכהן כסגן־שר בכל מישרד."

אולם בינתיים נדחק נושא סגני שרי־הליכוד, כפי שהבהיר אחד משרי הליכוד. גרופר, שפיתח ציפיות, התאכזב ותיסכולו גבר עוד יותר.

שריר
ללכד את הליכוד

קולאס
להישאר מאוחדים בליכוד

תיסכולו של גדעון פת אולי פחות מובן לאותם שאינם מעורים במישרדי־הממשלה השונים. פת, שעמד בראש מישרד התעשיה והמיסחר רב־העוצמה, וגם לפני כן עמד במוקד כוח, מישרד השיכון והבינוי, קיבל את התואר הנכבד שר המדע והפיתוח. מישרד המדע והפיתוח, למי שהתואר עושה עליו רושם עז, אינו אלא כמה חדרים שוממים מארם. בשבוע שעבר, כשביקרה עיתונאית את כבוד־השר, הצליחה לספור שם בדיוק ארבעה אנשים, כולל השר והמנקה.

פת ישב מדוכא בין האינציקלופדיה העברית ובריטניקה (מעזבונו של קודמו, יובל נאמן) וספר את המיספר הבלתי־יאומן של מאמרים (250? 260?) שנכתבו בגנות „הבייבי" שלו — הסכם הסחר עם ארצות־הברית — שנולד בשעה טובה, אך מאוחרת מדי לגדעון פת. האב המאושר החדש הוא אריאל שרון, שר התעשיה והמיסחר הנוכחי. פת אף לא הוזמן לטקסים הכרוכים בחתימה.

● **החרותניקים** — בראשם עומד שר־התיירות, אברהם („אברש'ה") שריר. שריר נחשב לגיס החמישי של חרות בקרב הליברלים. ובאמת. מה רע לו בליכוד? הליכוד עשה ממנו שר. ולא סתם שר, אלא שר הממונה על שטח כלכבו. שבועיים לפני הבחירות התוודה שריר: „אינני רוצה להיות שר אחר, אלא רק שר־התיירות!" ובכן, רצונו התגשם.

קיימת גם היריבות ההיסטורית בינו ובין יצחק מודעי. מודעי, שהפגין שרירים מול חרות לפני הבחירות, החזיר לחברי מיפלגתו את גאוותם וחיזק את מנהיגותו. גם הברית שכרת עם גידעון פת חיזקה את מעמדו של

מודעי
יושב על הגדר

מודעי כמנהיג המיפלגה, ולכן חייב שריר להפגין שרירים בכיוון ההפוך.

עם שריר צועדים אנשיו הנאמנים מאוד (ונאמנות לשריר אינה סתם נאמנות): יצחק- („זיגי") זייגר ואלי קולאס, שהשתחרר לאחרונה מחיבוק הדוב של שריר. לאחרונה, ליתר דיוק, הכוונה לבחירות הפנימיות במרכז הליברלי, שחרץ את זהותם של 13 המובחרים לכנסת ה־11. ברקה ה־90 הסתבר לקולאס ששריר היפנה לו עורף, עובדה שלא הוכחה עד עצם היום הזה אך נשארה כ„הרגשה מבוססת" בקרב מקורביו של קולאס. קולאס התאושש במיבצע בזק, חידש את קשריו עם שריר, אך להגיד שחידש קשריו כקדם יהיה מוגזם בהחלט.

על כל פנים, קולאס נוטה לכיוון איחוד עם חרות. לנוסחה הזו קראו בעבר ליכוד הליכוד. הוא שייך לקבוצת שריר בנושא עתידה של המיפלגה, אך אינו שוחק צוות ויש לצפות ממנו למיבצעי־יחיד.

● **השקולים** — השקול הראשי הוא השר הבכיר ביותר בליברלים, שר האוצר יצחק מודעי, שאינו ידוע בדרך כלל כשקול דווקא. בתקופה זו הוא מוכיח את המוניטין שיצאו לחוכמתו. הוא יושב וממתין. בפורומים מצומצמים התבטא מודעי בימים האחרונים בגנות החיפזון שכה אפיין אותו בעבר.

מודעי מעדיף לחכות לתוצאות תוכניתו הכלכלית, המתחבאת אי־שם. אם תצליח תוכניתו — הוא מתכוון לפעול לחיזוק מיפלגתו מבחינה אלקטורלית, אם ניתן לדבר בכלל על אפשרויות אלקטורליות כלשהן בהקשר למיפלגה זו. אם יכשל, מנתחים מקורביו, בוודאי ינסו גורמים בחרות לשחוק עוד יותר את כוחם של הליברלים, ואז ניתן יהיה להפעיל את שוט פילוג־הליכוד והצטרפות הליברלים כפת

פת
לפרק את הליכוד

גרופר
ללכת לממשלת מערך

לים (או ליברלים מסויימים) לממשלה צרה בראשותה של מיפלגת־העבודה. להעולם הזה ש„גם מהאפשרות הגרועה ביותר יצחק ייצא נשכר. אפילו אם נלך לבחירות מוקדמות כרשימה עצמאית ונקבל מנדט יחיד. הוא יהיה המלך היחיד במיפלגה, ויריביו יידחקו ממישרות־יהם בממשלה ובכנסת."

עם מודעי צועדים בסך פינחס גולדשטיין, נאמנו משכבר הימים, ובני שליטא, הטרוד במאבקו בפרקליטות המדינה, ביועץ המישפטי ובשאר מוסדות המדינה.

משימה בלתי־אפשרית

מ יקי־בוח אחר מתרכז מסביבו של אריה דולצ'ין, יושב־ראש הסוכנות היהודית, המדבר גלויות ובתקיפות בעד פירוק הליכוד. דולצ'ין (ראה עמוד ממול), נמנה עם קבוצה נפרדת בליברלים, המונה את שלמה („צ'יץ") להט, ראש־עיריית תל־אביב, דרור זייגרמן ואחרים, שביטאו את עמדותיהם עוד בתקופת הבחירות.

הצהרתו האחרונה של דולצ'ין בטלוויזיה בסוף השבוע החולף, מיקדה אליו את זרקורי האחות חרות.

בהנהלת חרות, שהתכנסה אחרי שבע שנים, עלה מתיתיהו דרובלס על הבימה והכריז כי יש להדיח את דולצ'ין מתפקידו הרם בסוכנות, בעיקבות הצהרתו הדרמאתית. מדוע? בחרות טוענים בכעס, שדולצ'ין קיבל את תפקידו וכוחו מהליכוד — משמע: מהליברלים ומחרות יחדיו — ואין זה הגיוני שישתמש בכוחו, שבא לו גם מחרות, לצורך פגיעה בהם.

בחרות זועמים על איומי הליברלים, ומדברים על בגידה. חיים קאופמן, יושב־ראש האגף המוניציפלי בחרות, אמר בחיוך להעולם הזה שהוא מציע לדולצ'ין להתמודד בבחירות דמוקרטיות בסוכנות על תפקידו, „ואז נראה... "

הבכירים בחרות שומרים אומנם על איפוק חיצוני, אולם יצחק שמיר התבטא בשיחות עם מקורביו בימים האחרונים ש„צריך להרגיע את גדעון." גדעון פת, כמובן.

בינתיים, משנסים מותניים בשתי המיפלגות האחיות: חיים קאופמן, שמיהר להתראיין לפני כמה שבועות כיושב־ראש הטרי של הקואליציה, זכה לתגובות שליליות מצד פינחס גולדשטיין ואלי קולאס מהליברלים. אלה הבהירו שקאופמן הכתיר עצמו בטרם עת ולא על דעתם.

הסיבה למהומה, הסתבר. היתה שרה דורון, שהיתה בחו"ל. התפקיד הובטח לה. לליברלים הובטחה אפשרות הבחירה בין תפקיד יושב־ראש הסיעה לבין התפקיד יושב־ראש הקואליציה. דורון הבהירה נחרצות, ערב היום השני, שהיא בחרה בתפקיד יושב־ראש הסיעה, „מכיוון שהתפקיד מגיע לליברלים, לא בגלל העדפות אישיות." בשולחן הסמוך ישב קאופמן, והמשיך להתראיין כיו"ר הקואליציה. מה הפירוש? אולי רוטציה?

בחרות טורחים להדגיש גם בנושא זה וגם בשאר נושאי המחלוקות ליברלים־חרות, שהם לא מתרגשים. „בואו נעשה חשבון ביחד," הציע להעולם הזה אחד מבכירי חרות. „פרס כבר שיריין חצי מהמנדטים שלו לל"ע, לאמנון לין, ליצחק פרץ, ליחד. אין לו 13 מקומות לתת להם, גם אילו היה רוצה. הוא יכול להציע לליברלים מקסימום 5—6 מקומות. ככה שאנחנו הברירה האידיאלית שלהם."

מקור בכיר במיפלגת־העבודה רמז לנו לציטוט (ועוד איך לציטוט...) אך לא לייחוס, ש„13 מקומות באמת אין לנו להציע להם, אבל חמישה־שישה גם אני מסכים שיש. הם לא חייבים לעבור כולם..." בחרות מבטלים בזילזול אפשרות כזו. אך חקירה קצרה מוכיחה שהם לא נערכו לה כלל וכלל.

האם זו טעות מצידם? האם יצליחו הליברלים לאחות את קרעיהם ולא יעמידו טעות זו במיבחן המציאות? מה שברור הוא, שלאחות את רסיסי הליברלים כדי לאחות את הקרעים בינם לבין רסיסי חרות — זו תהיה משימה כמעט בלתי־אפשרית.

דפנה ברק ■

האיש שחרות רוצה לגרשו

לפני חודשיים התקיימה אסיפה נאצית באולם הקטן של בניני האומה בירושלים. 500 הנאספים שמעו דברי שיטנה ונאצה כלפי האוכלוסיה הערבית, קללות נמרצות נגד המחנה השפוי, בקולו ההיסטרי של מאיר כהנא.

יו"ר הנהלת ההסתדרות הציונית והנהלת הסוכנות היהודית, אריה ל' (ליאון) דולצין, שמע על כך עם שובו מחו"ל. הוא הרים קול צעקה, אסר על אנשיו להתיר לאנשי כך להשתמש בנכס „לאומי". דובריו הבטיחו, כי היסוס־מה, שכהנא לא יקבל עוד את האולם.

גם לפני חמישה חודשים, כשמקורבו, ח"כ דרור זייגרמן, נאבק על חייו, הפוליטיים, נערך דולצין מהארץ. מכריו מעידים, שהאיש לא יוותר על נסיעה, או על ביקור בשגרירות זרה, „אפילו אם יגיעו אלפי עולים באותו היום". זייגרמן הובס, אבל הוחזר לתפקידו כפקיד בחטיבת הסטודנטים. ואף יצא לחו"ל, בברכת היו"ר, למצוא לעצמו צ'ופר כלשהוא.

בעת חברותו בכנסת המשיך זייגרמן להחזיק בתואר של „יועץ מיוחד" לדולצין. מישרה זאת איפשרה לו להמשיך להחזיק ברכב סוכנות. היו"ר, האוהב להישאר בתמונה הפוליטית המקומית, קיבל עידכונים מבן־חסותו.

העידכונים האלה לא שינו את התמונה החשובה באמת: יו"ר הנהלת הסוכנות, המחזיק בידו כוח כלכלי־פוליטי עצום, בשל שליטתו במשאבי העם היהודי, אינו יכול להשפיע על הנעשה במיפלגה הליברלית בליכוד. חרף חברותו במוסדותיה המרכזיים. במיפלגה זאת הוא גנראל בלי חיילים.

הצהרתו בזכות ממשלה בראשות שימעון פרס, ומילות הגינוי שלו כלפי „כמה חרותניקים" שניסו להכשיל מהלך זה, התקבלה על ידי אוייביו בליכוד, דויד לוי, אריאל שרון ואנשיהם, בשלווה יחסית.

דולצין, שהוכתר על־ידי שימחה ארליך המנוח בתואר „אברך משי", אינו יכול להזיק.

יידיש עסיסית

למעשה, הקביעה הזאת היא נמהרת במקצת. בינואר 1984 הכשיל דולצין את מועמדותו של שרון לראשות מחלקת העלייה, ובכך הנחית מהלומה על יוקרתו של ראש־הממשלה דאז, יצחק שמיר, שתמך בשרון בנאום בוועד הפועל הציוני.

דולצין גייס אז את המנגנון הנאמן לו, שיתף פעולה עם מיפלגת העבודה ומפ"ם, רתם את הנציגים מחו"ל למערכה נגד שר־הביטחון המורה.

שרון רתח, אנשיו איימו על דולצין בגלוי, חרות גרמה משברצ'יק. ללא הועיל. דולצין ידע היטב שגם אנשי חרות בסוכנות ובהסתדרות הציונית, ובהם ראש מחלקת ההתיישבות, הנץ הקיצוני מתיתיהו דרובלס, אינם רוצים בשרון.

דולצין הוכיח אומץ־לב אישי עצום, שאיש לא נהג לייחס לו בעבר. הוא הודיע, בעצם הפעילות שלו נגד שרון, שלאיש זה אין לגיטימציה בעולם היהודי. אחרי הגינוי של ועדת־כהן, הנחית דולצין מהלומה כבדה על שרון.

שרון הוא אדם בעל זיכרון ארוך. הוא לא ישכח זאת לדולצין. הוא האמור גם בכל הציבור הנאור בישראל, החב לדולצין חוב של כבוד.

הערדויותיו של דולצין מהארץ כבר הוזכרו, אבל למעשה הוא בסך הכל מס' 6 בטבלת הנוסעים של ההנהלה. אלוף־האלופים הוא עקיבא לווינסקי, הקיבוצניק איש המערך, המכהן כגיזבר הסוכנות.

משכורתו ותנאיו של דולצין זהים לחלוטין לאלה של ראש־הממשלה. דולצין בן ה־71, שנולד ברוסיה וגדל במכסיקו (ראה מיסגרת) הוא איש נאה וספורטיבי, שגביניו מטיליי־האימה בנוסח שמיר אינם מאפילים על הארשת החמה שלו ועל עיניו הכחולות, שופעות הידידות.

הוא מדבר עברית, אנגלית, יידיש, רוסית, וספרדית ברהיטות סבירה. אבל רק היידיש שלו היא עסיסית וטיבעית באמת, ללא מיבטא זר.

היו"ר הוא יהודי חם, החש בנוח בקרב זיקני קהילת ברוקלין וגם בביקוריו התדירים בעיירות־הפיתוח.

דולצין חולש לא רק על תקציב „התחדשות השכונות" — 84 מיליון דולר — ולא רק על שאר תקציב הסוכנות, 360 מיליון דולר. דולצין אחראי גם לתקציב ההסתדרות הציונית, 120 מיליון דולר, שמחציתו מוצא על מימון 750 „שליחים" ברחבי העולם.

כל שליח כזה עולה לעם היהודי 70 אלף דולר לשנה.

אבל היו"ר נהנה במיוחד מהקרן שלו, שבה הוא יכול להשתמש ממש כראות עיניו.

דולצין, נוהג להתחקות על צורכי ישוב מסויים, להגיע לביקור ולהגיש לראש המועצה המאושר מתנה, בדמות מתנ"ס, סיפריה או אפילו תיאטרון מקומי. קבלות־הפנים הנרגשות וה־שטיחים האדומים מזינים את דולצין בכמויות החיבה והאהדה, שלהם הוא זקוק כאוויר לנשימה.

דולצין הוא איש די־בודד, חרף אהבת הנשים והחיים המפורסמת שלו. אנשיו מעריכים אותו בזכות יושרו הבסיסי ומסירותו לתפקיד, אבל אינם סומכים עליו באורח אישי. רוב אנשיו בסוכנות אמרו בגלוי להעולם הזה, שאי־אפשר לסמוך עליו בשעת צרה.

למעשה, דולצין הוא שמרן מתון, פחות או יותר יונץ בנושאי חוץ וביטחון. הוא איננו אינטלקטואל, ואינו מסוגל להתמודד ברציונות עם נושאים עקרוניים־רעיוניים. אבל גישתו פרגמטית, ישירה, כמעט מפא"ניקית.

אין לשכוח שהוא משמש כיו"ר אירגון (ההסתדרות הציונית), הבונה במו ידיו את כל ההתנחלויות בשטחים הכבושים.

הוא גם עוסק בתיעול כספי הסוכנות (הנאספים על ידי הסוכנות „הלא ציונית") אל ההסתדרות הציונית, ובכך מסייע לתרמית הגדולה: חוקי ארצות־הברית אוסרים שימוש בכספים הנאספים שם לצורכי התנחלות. שהיא בלתי־חוקית לפי אמנת־ז'נבה. דולצין ואנשיו „מלבינים" את כספי הסוכנות עבור ההסתדרות הציונית, מחזיקים לצורך זה מנגנון כפול.

תרומתו של דולצין לסיכול השלום היא אדירה, ולעומתה מתגמדים כל ניסוחיו היוגיים.

בנאומיו הוא יוצא נגד השמאל היהודי, השמאל החדש ו„הפסודו־ליברליזם" בניסוחים שמרניים חדים. אשר לעמדותיו בנושאי חוץ וביטחון, הוא הגדירם בבהירות רבה בנאום לוועידה החמישית של המיפלגה הליברלית במאי 1980, שישה ימים ברזיוק אחרי ההתנקשות בראשי הערים בגדה.

- אנו מתנגדים למדינה פלסטינית;
- אנו מתנגדים למו"מ עם אש"ף;
- אנו מתנגדים לחלוקת ירושלים;
- אנו מתנגדים לחזרה לגבולות 1967.

הנוסחה הזאת, המסכלת כל אפשרות למו"מ אפילו עם המלך חוסיין, והה לחלוטין לנוסחת המערך. בעגה הישראלית קוראים לזה „יוניות". עם זאת, אין ספק שדולצין הליברל, שבא ממישפחה אמידה ביותר, יכול היה בקלות להצטרף למערך הליברלי החדש, עם עזר וייצמן ומיפלגת העבודה.

לכן אין כל משמעות לכל הפיקנטריה עליו ועל אשתו אנט. למעשה, אין ביניהם שום חילוקי־דיעות של ממש, מלבד אופן ההצבעה. אנט הצביעה מערך. דולצין טוען — ואין סיבה שלא להאמין לו — שהוא הצביע ליכוד.

הוא ליכודניק בכל רוחו, ליכודניק שונא ליכוד.

את הסוכנות הפקיד בידי אחד מאנשיו, שלמה תדמור, הנחשב לכישלון חרוץ. כל זאת, נוכח תחזיות הגורמות לדאגה בחוגים ציוניים אודות „התבוללות" ו„נישואי תערובת" (בין יהודים לשאינם יהודים), המגיעים ל־77 אחוז בגרמניה ובסקנדינוויה, 40 אחוז ב־ארצות־הברית ובמערב־אירופה.

דולצין ומחלקותיו מקיימים 3500 בתי־ספר יהודיים „בגולה". 80 אחוזים מכלל המורים הם ישראלים יורדים. עובדה הגורמת לשטף של מאמרי ביקורת די בכיניים בתקופותונים של ההסתדרות הציונית.

הפרשנים הציונים סבורים, ש־13.5 מיליון היהודים, החיים כיום בעולם, יתמעטו וילכו, יגיעו רק ל־11 מיליון עד סוף המאה.

העליה לישראל בירידה מתמדת. מתחילת השנה הנוכחית עלו רק 8,200 עולים, שיגיעו ל־14 אלף בחישוב שנתי. זה פחות משנת־השפל שעברה, 1983, שבה עלו 16 אלף יהודים.

יתכן שדולצין הוא העסקן האחרון מהסוג הישן, העומד בראש שני האירגונים האדירים, החברות הכלכליות שלהם, ושלוחותיהם ברחבי תבל. סופה של החברה הכוחנית, האנטי־ליברלית, הצמחת עתה בישראל, להשתקף גם במוסדות הציוניים עד תום.

אין ספק שדולצין ראוי לביקורת. ושאין לו את שיעור הקומה הדרוש כדי להצדיק את היומרה להיות „מנהיג העם היהודי". עם זאת, ליברל־שמרן נוסח דולצין עומד להיות מיצרך יקר. הנדירות. אומרים חוקי הכלכלה, מעלה את הערך. ברור, שעוד יבואו ימים, וכולנו נתגעגע לדולצין.

חיים ברעם ■

ממינסק לירושלים – דרך מכסיקו

1913 – נולד במינסק, רוסיה

1928 – היגר עם הוריו למכסיקו, למד בתיכון „השתלם" באוניברסיטה (מילת צופן לאנשי ציבור שקצת למדו, אבל לא גמרו), התמסר לעסקים. החל בפעילותו כעסקן צעוני

37-1931 – מזכ"ל כבוד (ללא שכר), ההסתדרות הציונית במכסיקו

42-1938 – נשיא ההסתדרות הציונית במכסיקו

42-1956 – עסקן ציוני, ציר לקונגרסים, נוסע בעולם, מארגן מגביות, עולה בסולם העסקנות מטעם הענף הגלותי של מיפלגת הציונים הכלליים, שקדמה למיפלגה הליברלית בליכוד

1955 – חבר הנהלת הסוכנות מטעם אמריקה הלטינית

1956 – עלה, סוף־סוף, לישראל, בלי לעבור חבלי־קליטה מיוחדים. נכנס עם עלייתו לתפקידו כראש המחלקה הכלכלית בסוכנות, וחבר הדירקטוריון של קרן היסוד. זכה, למעשה, למעמד של שר מיד עם עלייתו

1960 – מונה על־ידי הקונגרס הציוני הכ"ה לראש החברות הכלכליות של הסוכנות, מחזיק בידיו עוצמה כלכלית אדירה

1968 – גיבור הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונית העולמית

1969-1970 – שר בלי תיק בממשלת האחדות הלאומית (נוסף לתפקידו כגיזבר הסוכנות), עד לפירוקה של ממשלה זאת, בניגוד לדעתו של דולצין, על־ידי חרות, באוגוסט 1970

1973-1976 – יו"ר בפועל של ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית

1978 – הקונגרס הציוני הכ"ט בוחר בדולצין פה אחד לתפקיד יו"ר ההסתדרות הציונית. בעת ובעונה אחת בוחר בו חבר־הנאמנים של הנהלת הסוכנות ליו"ר ההנהלה. דולצין מחזיק בשני תפקידים אלה עד היום.

„אפילו אם גורלי יהיה על כף המאזניים," אמר פקיד בכיר במחלקת העלייה, „הוא לא יוותר עבורי על נסיעה לחו"ל. אם יעבור דולצין לתפקיד אחר, הוא לא יטרח לראוג למקורביו בסוכנות."

התרמית הגדולה

תכונות אופי אלה של דולצין פגעו בו בכל מאבקיו הפוליטיים בזירה הישראלית. הוא כיהן, אומנם, כשר בלי תיק בממשלת הליכוד הלאומי של גולדה מאיר, אבל נאלץ להיגרר אחרי מנחם בגין, השנוא עליו, לאופוזיציה, בעיקבות הסכם־ההפרדה עם מצריים באוגוסט 1970. בגין השביע מרורים שנית אחרי המהפך ב־1977. הוא הפר את הבטחתו למיפלגה הליברלית להעניק לדולצין את תפקיד שר־החוץ בממשלתו, ותחת זאת פיתה את משה דיין, שערק ממיפלגת העבודה כדי לקבל את המישרה. דולצין, ועוד יותר מכך אשתו, אנט, לא שכחו לבגין את „הבגידה הזאת".

ב־1980 ניסה להתמודד עם ידידו הוותיק שימחה ארליך על ראשות המיפלגה הליברלית. דולצין האמין ליצחק מודעי ולשאר שוכני קן־הצרעות במיפלגה, שהם יתמכו בו, נגבר, כפי שציפו כל הפרשנים הרציניים. ארליך לעג לו בגלוי, הוא נאלץ לוותר, למד את הלקח, והשתדל לשמור על הקן הבטוח והחם שלו בסוכנות ובהסתדרות הציונית.

במציאות הישראלית של 1984 נחשב דולצין לליברל וליונה. כל זאת, בשל שינאתו העזה לתנועת החרות ובזכות פגיעתו הקשה בשרון. גם תמיכתה הגלויה של אשתו במערך, ורשימותיה בעיתונות נגד ממשלות הליכוד, תרמו לתדמית הזאת.

מני דפנה

זבנג — UNDER PROTEST

ביום השלישי אחרי־הצהריים נכנס אדם קצת־מוזר לבית הפרק־ליט בתל־אביב, עלה לקומה השניה, נכנס לחדר פתוח שבו ישבו שישה אנשים, ופנה ישירות לחבר־הכנסת הפרופסור **דויד ליבאי**. „אני מבקש ייעוץ," אמר, והתחיל לשטוח באריכות את צרותיו. ליבאי ניסה להסביר לו שעליו לבוא ביום אחר, בשעות הבו־קר, שהן גם שעות־הקבלה, „אנחנו בכלל יושבים פה בעניין אחר..." ניסה להיפטר ממנו ללא הצלחה.

העניין האחר היה — ישיבה שלא מהמניין של ועדת החוקה־חוק־ומיש־פט של כנסת־ישראל.

האזרח לא התייאש ואמר: „רגע, אתה שם, ליד ליבאי, אתה לא **שבח**

קולאס
חוש־העדר ניצח!

ויים? היינו יחד לפני חודשיים ב־בית־הבראה בשבי־ציון..."

„מה עשית שם, שבח? עם מי היית?" התערב בשיחה **דוב שי־לנסקי**.

הסוריאליזם בישיבה זו התחיל הרבה לפני כן:

כזכור לכם, יש לנו שר־תעשיה־ומיסחר נחוש בחפזונו — **אריאל שרון**. זה החליט להראות את נחרצותו בנוגע לפיקוח על מחירים והענשת סוחרים־עבריינים. מה עשה? פנה לשר־המישפטים **משה נסים**. נסים פנה ל**אלי קולאס**, היושב־ראש הקודם של ועדת־החוקה (בכ־נסת הקודמת) וביקש טובה: „תכנס לי את הוועדה..."

צריך להבהיר שמצבן של הוועדות משותק לחלוטין: עד לבחירתם של חברי הוועדות החדשות, פעלו (לפ־חות על פי החוק) הוועדות הקודמות. אחרי שנבחרו חברי־הוועדות, הן נותרו ללא יושבי־ראש. הסיבה — תסלחו לי שאני נשמעת כמו תקליט שבור — היא כמובן ועדת־הכלכלה שעל תפקיד היו"ר בה יש ריב. כלומר: נכון לשבוע זה, רק יושב־ראש הכנסת יכול היה לכנס ועדה כלשהי.

נחזור לקולאס. קולאס הוא בחור טוב: ניסים ביקש — אז הוא כינס... ולא סתם כינס, אלא בתל־אביב ועוד במישרדי המיפלגה הליברלית!

חוק־הערר הוא אחד החוקים ה־דומיננטיים בכנסת־ישראל. „מדוע שיבואו לישיבה?" שאלתי את קולאס. „הרי אינך יושב־ראש הוועדה, וזה בכלל לא בסמכותך לכנסה: ועוד בבניין מיפלגתי?" קולאס הסכים עימי שהפעם הוא באמת הגזים. „אבל תראי שיבואו" גיחך, מתוך היכרותו עם המצב. הוא צדק. לא לפני שקמה סערה־זוטא.

בבוקרו של היום השלישי, כש־שהה קולאס אצל **יצחק מודעי** בלישכתו, חיפש אחריו נואשות יושב־ראש הכנסת, **שלמה הילל**.

ב־10.30 בדיוק התייצב קולאס לפני כבוד היו"ר: „באיזו סמכות אתה מכנס לך ועדה?" התעניין הילל. קולאס הצטנע והסביר שכמ"מ למ"מ יו"ר ועדת־הכנסת, ערך מישאל טלפוני ביחד עם **רוני מילוא** בקרב חברי ועדת־הכנסת שהיו בארץ (כחצי מהוועדה) והרוב הכריע בעד: „מה איכפת להם שאחרים יעברו?"

„אני רוצה שתתכנסו בירושלים!" התעקש הילל, „גם **טדי (קולק?)** רוצה..."

במשך כל הדרך מירושלים לתל־אביב ניסינו, קולאס ואנוכי, להבין כיצד השתרבב „טדי" לעניין. אבל נמשיך: קולאס הסביר שהוא יורד במיוחד לשם הישיבה לתל־אביב, והוא בוודאי היה מעדיף לכנסה בירושלים, שם ממילא שהה. אולם זה מאוחר מדי להודיע לחברי־הוועדה על שינוי המיקום. ובענין הבניין — הוא נכנע, והדיון הועבר לבית הפרקליט.

הילל מיהר לפגישה עם ראש־הממשלה, **שימעון פרס**, ולכן קטע את השיחה.

ב־12.00 הודיע הילל לקולאס שהוא מאשר („באופן חד־פעמי!") את קיום הישיבה המוזרה הזאת בתל־אביב „אנדר פרוטסט" (תוך מחאה). ו„אנדר פרוטסט" היא נפתחה ב־15.00 בדיוק.

כעת נותרה בעייה שולית: מי ינהל את הישיבה? „אל תראני..." הרגיע אותי בביטחון קולאס. היו"ר המיועד של הוועדה. ובאמת, שבח וייס ודויד ליבאי (עבודה), שהגיעו ראשונים לדיון, המליצו שקולאס ינהלה, והוא נענה אחרי תחנונים והפצרות. כשהצטרפו שילנסקי ו**דן מרידור**, הם כבר הועמדו לפני עובדת היו"ר הזמני. דיברו, התווכחו, וכמובן הח־לטה — אין!

„מדוע, אם כן, היה צורך כל־כך דחוף בכינוס הוועדה?" שאלתי.

„ניסים ביקש..." הוכיר קולאס.

מקורות במיפלגת־העבודה היו תמימי־דעים ששרון ביקש לארגן לעצמו יחסי־ציבור. צריך לציין שגם על־פי החוק הקיים ניתן להביא עברייני־מחירים לדין בתוך 48 שעות עד שבועיים.

„זבנג — וחוקקנו!" הגדיר שבח וייס את הפארודיה, שהתנהלה על חשבון כבודה של הכנסת. האפקט היה, כמו ברבים ממעללי שרון, בעיקר הזבנג.

אלי קולאס כינס את ועדת־החוקה ללא שום סמכות כי „משה ניסים ביקש טובה..."

את מהלך ישיבתה המוזרה של הוועדה קטע אזרח, שנכנס לפתע אל החדר וביקש סיוע מישפטי.

אישיות במיפלגה הליברלית תצא בימים הקרובים בזכות ליכוד הליכוד.

ועכשיו: השר יצחק מודעי מחפש מנכ"ל (כן, „מנכ"ל") לליברלים!

האשמות הדדיות בין שרי הליברלים: מי מהם מדליף בקביעות ל„העולם הזה"?

מי המדליף השפל?

בליברלים מתעסקים מזה שבועיים באינטנסיביות חסרת־תקדים בשאלה שתקבע את עתיד האומה בקרוב: מי הדליף להעולם הזה (9.10.84) על קיום הארוחה הנשיאותית? ובכלל, מאין העולם הזה שולט בכל נבכי המיפלגה ואירועיה בחודשים האחרונים?

משה נסים, שר־המישפטים, צילצל לחבר־הכנסת **אלי קולאס** ששהה בספרד בעת קיום ישיבת הנשיאות, ודיווח לו ש„**אברהם שריר** צילצל לכתבת העולם הזה (אליי) מארצות־הברית: זה הוא שהודיע לה על קיום הנשיאות..." ניסים רק התעלם משום־מה מהעובדה שהוא וחבריו לא הודיעו על קיום הנשיאות לשריר.

מקור השמועה שנפוצה בבראנז'ה הפוליטית היא בשר־המרע־והפיתוח, **גידעון פת**, שהתוודה לפני חבריו לנשיאות, בין מנה למנה, ש„נפגשתי איתה (איתי) בצהריים, והיא חקרה אותי מדוע לא הודענו לשריר. היא סיפרה ששריר כועס... בצהריים היא ידעה כבר את כל הפרטים." מיהר להוסיף. פז תיפול איזו אי־הבנה.

אחרי הארוחה האשים פת את קולאס: „אתה הדלפת לה! ובכלל, מאיפה הגיעו להעולם הזה פיתקי־ההצבעה האחרונה בריון המרכז על שרי־המיפלגה?" קולאס לא איבד את עשתונותיו וענה: „מכיוון שהנושא כל־כך מעסיק אותך, ובכל פעם שאני צריך אותה אני מוצא אותה איתך — כנראה שאתה המדליף!"

גם בין השרים פת ושריר היו חילופי־דברים בלתי־נעימים בנידון, שהוציאו את שריר משלוותו: לא די בזה שחבריו לא הודיעו לו, הם עוד מאשימים אותו בהדלפה!

כעת נולד סימן־שאלה חדש: מי הדליף לשריר? „אולי **שרה (דורון)**? אבל היא לא היתה בארץ, וגם לא ידעה... אולי אלי (קולאס)? גם הוא לא היה בארץ ולא ידע..." הירהר בקול גורם ליברלי.

אז תודו שעל־אף האינפלציה, ריוטציה וכל השאר — מעולם לא היה מצבנו שפיר יותר. אם־זה מה שמעסיק את שרינו.

מנכ"ל לליברלים!

במה רוצה שר־האוצר, **יצחק מודעי**, בימים טרופים אלה? במנכ"ל לליברלים! לא, לא טעיתי: הנו"ן בהחלט במקומה, ולא מחליפה שום אות מטעמים פוריטניים.

שמו של **איתן רוזמן**, מקורבו של **גדעון פת**, הוזכר בהקשר זה, אך

מודעי
„ואם אכשל..."

מקבוצתו של השר **אברהם שריר** נמסר לי נחרצות, ש„לא יקום ולא יהיה!"

אם אתם חושבים שרק נושא המנכ"לות מטריד את שר־האוצר, הנכם טועים לחלוטין:

השבוע התבטא **יצחק מודעי** ש„חייבים לארגן מחדש את המיפלגה!" דובר על כינוסים, ועידה אפשרית (לא התקיימה מאז 1981). הועלה רעיון להרחיב את מרכז המיפלגה (המונה 230 חברים, נכון לעכשיו) ועוד חידושים כהנה וכהנה.

„אם אצליח בתפקידי..." אמר שר־האוצר לחוגים ליברליים השבוע, „נצטרך לתרגם זאת למיספר בוחרינו, ולנסות להגדילם. אם אכשל..." הוסיף ולא פירט. מקורביו הסבירו לי, לע־מת זאת, שבכל אחת מהאפשרויות צפויה הערכה מחדש על יחסי הלי־ברלים־חרות.

זה אריק!

הוא תמיד במוקד העניינים. כך. לפחות הוא מעיד על עצמו. הוא, הכוונה כמובן ל**אריאל שרון**, שהס־תער במרץ מפחיד על התעשיה והמיסחר בישראל ובסביבותיה. עכ־שיו הוא מטפל בגלילי. שרון הגיע ברוב פמליה ומישקל למיגדל־העמק, שאינה יורדת מכותרות הליכוד, בתור „ההישג של שלטון הליכוד בישּ־ראל". ניסיתי לעמוד מקרוב על סוד קיסמו של שרון בעיני ההמונים. אותו סוד שהפכו למלך ישראל. או הוא באמת אכל כיד המלך... פרט לכך, חייבים להודות שהוא לא נעדר חוש־הומור. אחד מהדוברים (שהור־כבו מראשימועצות מקומיים ומכו־רדים אחרים) הזכיר לו במיסגרת מסע הליקוקים המסיבי שנערך על ה־בימה: „אני זוכר, אריק, מה הבטחת לנו עוד כשהיית שר־ביטחון! זה היה ב־9 בנובמבר 1983. יצאתי מהמישרד שלך בהרגשה טובה. עם גו זקוף..."

„גם אני יצאתי משם יום אחרי כן עם גו זקוף..." הזכיר אריק נשכחות, לקול צחוקם הרועם של הנוכחים.

כיום כבר מותר להתברח על כך.

כל הדוברים בשיבחו של האורח (והיו רק כאלה) הבהירו שהוא „אוהב לבצע". „הייתי אצל אריק כשהיה שר־חקלאות," סיפר נרגשות אחד הדוברים, „לא היתה אדמה חקלאית בנמצא. אריק שלף מפות ותוך ארבע שעות מצא אדמה..." „זה אריק!" לחשה לי אחת מהקהל בהתרגשות.

נכון, זה בדיוק אריק, ביצועיסט. בתוך כמה שעות — מה זה שעות? דקות! — בזמן הרצאתו, שנמשכה דקות ספורות, הובר לממונה על איזור הגליל שבמישרד התעשיה והמיסחר, מוני לרר, שהוא מסיים את תפקידו, ליתר דיוק, נודע לו מיהו מחליפו, והוא נאלץ להסיק מסקנות.

במדינה

(המשך מעמוד 7)

דמת. ולתמוך בפעולות חשובות למען האוכלוסיה הערבית בישראל. בין השאר התחייבו הח"כים שלמה הילל, אהרון הראל ומשה שחל (כיום שר־האנרגיה והתשתית) לתמוך בהענקת מעמד של עיר לאום־אל־פחם, ולשקול הקמת אוניברסיטה ערבית בנצרת. הסכם כתוב וחתום זה הניע את מיעארי ופלד להצביע עבור הילל כיו"ר ה־כנסת.

שקר פרוע. השבוע החזיר הילל לח"כי המתקדמת כגמולם. בישיבה עם הכתבים הפרלמנטריים, שעסקה בהגנת הדמוקרטיה, תקף הילל את ח־רשימה המתקדמת בחריפות חסרת־תקדים, האשים אותה בכך שהיא דרשה מיאסר ערפאת הכרה במעמדה „כ־נציגת אש"ף בישראל". לשקר פרוע זה התלוותה גם ההקבלה המעליבה ו־חסרת־השחר בין הרשימה המתק־דמת ובין סיעתו הנאצית של הרב מאיר כהנא.

בוגרנות זאת של הילל, זמן כה קצר אחרי מגעיו הלבביים עם פלר ומיעארי, היא כמעט חסרת־תקדים גם בג'ונגל הפוליטי בישראל.

השואה
משא התאומים

קורבנות מנגלה אינם שותקים עוד

יוני, צביקה וגילי הם שלושה צעי־רים ירושלמיים, בעלי חברה לקידום מכירות ויחסי־ציבור. לאחרונה הם עסוקים מעל לראשם, בהתנדבות, באירגון אני מאשים! – אירוע בינלאומי להנצחת תאומי־אושוויץ (ראה „הסיוטים חוזרים אליי כל לילה!" עמוד 43 ואילך). מטרת האירוע: פירסום בפומבי של העדויות נגד הפשע הנאצי בכלל ונגד הפושע הנאצי, רופא־המוות יוזף מנגלה, בפרט.

עדויות וראיות. אחת מת־אומות־אושוויץ, קרובת־מישפחה של אחד מבעלי החברה, ביקשה להיעזר בשלושה באירגון הכינוס, שנערך במ־לון לרום בירושלים.

מסביר גילי אלרועי: אחרי התהודה הרבה שלה זכה הכינוס החלטנו לארגן אירוע בינלאומי, שיכלול גם צעדה של התאומים ויציאת מישלחת נוער ישראלי למחנות המוות.

לאירוע הבינלאומי גם הובטח כיסוי בינלאומי: הטלוויזיה הבריטית מבק־שת לעסוק בנושא במסגרת תוכנית היוקרה פאנורמה; הטלוויזיה האמרי־קאית — בתוכנית הסופר־פופולארית 60 דקות.

תאומי־מנגלה רבים עדיין אינם מוכנים לשתף פעולה, ויש כאלה שאינם יודעים כלל על האירוע. לכן יצא יד ושם בקריאה למסירת עדויות וראיות נגד מנגלה, המסתתר, ככל הידוע, בפאראגוואי הדרום־אמריקאית. שמועה אחרת גורסת, כי הוא הסתנן לארצות־הברית בשם בדוי.

הוקמה גם מועצה ציבורית, המב־טיחה לעשות סידורים שיאפשרו מתן עדות גם ללא חשיפה פומבית ותוך שמירת הסודיות הנדרשת,לכל מי שחפץ בכך.

בשורות ובעיות. כתב נשיא המדינה, חיים הרצוג, אל הוועדה המארגנת: „חבל שלא ניתן להביא את האיש (מנגלה) אל כס־המישפט ממש. אולם גם השמעת עדויות בפומבי יש בה כדי לתת ביטוי לאמת הנוראה, למען ישמע העולם ויידע הדור הצ־עיר."

מישטרת ישראל איננה בטוחה שאי־אפשר להביא את מנגלה אל כס־המישפט. היא אוספת וגובה עדויות מתאומי־מנגלה, מבקשת מהם גם לזהות תמונות.

---

* *המעוניינים להעיד, או לתרום לקופה הריקה של הגוף המארגן, יפנו ל„תמיד", רחוב שטראוס 16, ירושלים מיקוד 95142, טלפון (02) 244940.*

שכ' התיקווה בפאלרמו

בשבוע שעבר היתה לי חוויה מרתקת. ביקרתי תוך ארבעה ימים בארבע ערים איטלקיות: פאלרמו, רומא, נאפולי ומילאנו, לפי סדר זה.

זאת היתה התרוצצות משוגעת, כי בכל עיר נערכו אסיפה פומבית (במתכון של עימות ביני ובין נציג פלסטיני). מסיבות־עיתונאים, ראיונות בכלי־התיק־שורת ושיחות עם אישים מקו־מיים, ביניהם כמה מרתקים. היה זה ממש מירוץ: לטוס, לנאום, לאכול, להתראיין, לאכול, להיפ־גש, לאכול, לנוע ברכבת, לישון, לאכול, לטוס... (בארבעה ימים נוספו לי שלושה קילו, למרות המאמץ.)

לורן

אך החוויה המעניינת ביותר מבחינתי היתה ההתרשמות מ־ארץ מקסימה זו, כאילו ממעוף הציפור.

הייתי בעבר פעמים רבות בערי הצפון — ונציה הנהדרת, פירנצה רבת־ההוד (היא מזכירה לי יותר מכל את ירושלים), מילאנו, בולוניה. אך משום־מה לא הזדמן לי מעולם להיות באיטליה שמדרום לרומא, מלבד ביקור חטוף בבארי. עכשיו הייתי בפעם הראשונה בסיציליה ובנאפולי.

הנוף של פאלרמו מזכיר מאוד את הגליל. ביום שביקרתי בה ריברו הכל על המאפיה, שכמה עשרות מראשיה נעצרו בעיקבות גילוייו של אחד. ששבר את ה„אומרטה" („שתיקה") המסורתית. אחרי שכל בני־משפחתו נרצחו בזה אחר זה במילחמות פנימיות, נמאס לו והוא הלשין על חבריו. אך הפחד בסיציליה נשאר על כנו. ואיש אינו מאמין שהממשלה תצליח אי־פעם לחסל את המאפיה, המושרשת עמוק בהיסטוריה רבת־התהפוכות של האי הררי.

הערבים שלטו בסיציליה במשך 400 שנה, ו„זוהי ארץ ים־תיכונית מובהקת. בשעתו התלוצצו בצפון כי „סיציליה היא הארץ הערבית היחידה שלא הכריזה מילחמה על ישראל." לפי סיפור אחר ביקשה סיציליה לפרוש מאיטליה ולהצטרף לליגה הערבית.

קשה לאמין כי מילאנו ונאפולי שוכנות במדינה אחת. כאשר נמצאים בהן בשני ימים רצופים, חשים בהבדל התהומי ביניהן.

מי שטס מרומא למילאנו, מבחין בקו־הגבול הטבעי שבין המגף האיטלקי, שהוא ים־תיכוני מובהק, ובין עמק־הפו, שהוא מרכז אירופי. הצבעים החומים של הים־התיכון מפנים לפתע את מקומם לירוק העמוק של הנוף האירופי, עשיר המים.

הרושם מתחזק כאשר נמצאים במילאנו. זוהי עיר נקיה מאוד. רובעים שלמים בה מזכירים רובעים דומים בווינה או בפראנק־פורט. התנועה מסודרת, האנשים מהמהרים לעבודה. מהרגע שנאספתי בנמל־התעופה ועד לרגע שבו הוחזרתי אליו, כעבור 24 שעות, היה הכל מסודר ואורגן להפליא. שתי מכוניות של שומרי־ראש — אחת מלפנים, אחת מאחור — היו צמודות אליי. הכל היה מתוכנן ומתוזמן להפליא, כולל שעתיים לכל ארוחה. ברור כי הכיבוש האוסטרי הממושך השאיר את רישומו על אופי העיר ותושביה.

יום לפני כן, כאשר יצאתי מתחנת־הרכבת של נאפולי, היה נדמה לי שאני נמצא בקאהיר. הכיכר הגדולה היתה שוק מיזרחי אופייני. התנועה התנהלה באנרכיה מוסיקה משוגעת, בעלת שיטה נסתרת כלשהי, שיצרה פקקים ופתחה אותם. איש לא התחשב באור האדום של הרמזורים המיותמים, שהמשיכו להעמיד פנים כאילו הם ממלאים תפקיד כלשהו. האנשים התנהלו בעצלתיים, איש לא מיהר לשום מקום. אך הכל חייכו בידידות ודיברו בהתלהבות, בעזרת תנועות־ידיים עשירות.

יחסי צפון־דרום באיטליה מזכירים איכשהו את היחסים בין אשכנזים ומיזרחיים בישראל. הצפון האיטלקי הוא „אשכנזי". שם מרוכזים כמעט כל מיפעלי התעשיה, שם נמצא העושר החומרי, שם פועלת היוזמה הדינאמית. ואילו הדרום הוא מיזרחי. אורח־החיים הנאות חשוב שם יותר מאשר ההישג. הכבוד חשוב מן ההצלחה. הדרום מפגר מבחינה כלכלית, רמת־המחיה שלו נמוכה הרבה יותר. הצפון הוא סוציאליסטי וקומוניסטי (זה בסדר. הקומוניסטים האיטלקיים הם הזיפך מרק"ח). בדרום יש ייצוג נכבד לפאשיסטים ולכול מיפלגות הימין.

אילו אפשר היה לדמיין את ישראל כשהארץ שמדרום לתל־אביב מיושבת במיזרחיים, והארץ שמצפון לתל־אביב מיושבת באשכנזים, היתה מצטיירת תמונת איטליה.

אך יש כמה הבדלים מהותיים.

אומנם, בני־הצפון באיטליה מזלזלים בדרומיים ה„מפגרים". אך בני־הדרום מצידם מזלזלים בצפוניים בכל ליבם. אין להם שום תסביך־נחיתות כלפי הצפון. הם מתגאים בתרבותם הדרומית, על ערכיה המיוחדים, ורואים בצפוניים ברברים. רבים מגדולי אנשי הרוח באיטליה של ימינו הם דרומיים גאים. וגם סופיה לורן.

יתכן שזה היה כיום המצב גם אצלנו, אלמלא שוכנעו היהודים המיזרחיים לבוז לרקע הים־תיכוני שלהם, לערכיהם התרבותיים ולמורשת אבותיהם, עד כדי השפלה עצמית כנועה לפני „התרבות" העליונה של יוצאי פשמישל ופלונסק, מינסק ופינסק.

כיום יש תהליך מעניין של התחזקות הדרום האיטלקי. הצפון התעשייתי סובל קשה מן האבטלה, שפשטה באירופה. בני־הדרום, שהיגרו צפונה, חוזרים בהמוניהם אל מולדתם. פאלרמו ונאפולי הולכות ומתרחבות, בעוד שערי הצפון מצטמקות, עם צאת תושביהן הצעירים אל הפרברים.

בסך־הכל, ארץ נהדרת ועם נחמד. קשה להעלות על הדעת שפעם שלטו כאן החולצות השחורות של מוסוליני. גם כאשר אתה מתהלך בפיאצה ונציה ברומא, מתחת למירפסת שבה נהג מוסוליני לנאום באוזני ההמונים, קשה לזכור שהיה כאן מה שהיה.

גם האיטלקים עצמם מחקו את הפרק הזה מזיכרונם. כאשר שרתי באוזני כמה צעירים איטלקיים את ג'וביניצה („הנעורים"), הימנון המישטר הפאשיסטי, לא ידע איש מהם מה זה.

ישוע, היהודי הפלסטיני

יש אנשים המסוגלים לנאום את אותו הנאום יום אחרי יום. ישעיהו ליבוביץ, למשל, או עמוס עוז. הם מגיעים לניסוח מושלם, ואז הם חוזרים עליו שוב ושוב.

אני אינני מסוגל לכך. כאשר אני נואם יום אחרי יום, אני מנסה להגיד בכל פעם משהו חדש — אם לא בתוכן, הרי לפחות בצורה. אחרת אני משעמם את עצמי, וגם את המלווים אותי.

עמדתי לנאום באחד האולמות בבניין הפרלמנט האיטלקי ברומא, במיסגרת עימות ביני ובין נציג פלסטיני. האגף הזה היה שייך פעם למינזר.

בעוד שהמנחה הפליג בשיבחי באיטלקית צחה, ואני חיפשתי פתיחה לדברי, נדד מבטי באולם ועצר בציורים. כל הקירות היו מקושטים בציורי־קיר (פרסקו בלעז) ענקיים, שהראו קטעים מן הברית החדשה.

מולי סעד ישוע בחברת תריסר תלמידיו. מעל לראשי, בתיקרה, היה ישוע תלוי על צלבו. כשמעליו ארבע האותיות ינר"י (ראשי־תיבות של המילים הלאטיניות „ישוע הנצרתי, מלך היהודים"). מאחורי ריפא ישוע את מחלתו של מישהו.

פתחתי ואמרתי: „הנה אני מתבונן בתמונות האלה. מה יש בהם? הן חלק מן ההיסטוריה של עמי, כי האנשים המתוארים בהן היו כולם יהודים טובים. יהידי הפלסטיני יכול לטעון כי זהו חלק מן ההיסטוריה הפלסטינית, כי בזמנו של ישוע נקראה הארץ רישמית פלסטינה, וחלק מן הפלסטינים של היום הם בלי ספק צאצאי האנשים של אז. בני העיר הזאת, רומא. היו מעורבים מאוד במאורעות.

„הנה כי כן. הציורים האלה מתארים פרשה שהיא חלק מההיסטוריה היהודית, הפלסטינית, הרומאית, הים־תיכונית והאנושית כולה. אנחנו נתווכח היום על הסיכסוך הקיים באותה הארץ, שבה אירעו הדברים או — וגם סיכסוך זה נוגע לכולנו — לנו הישראלים, ליריבינו הפלסטיניים, לכם האיטלקים, לים־התיכון, לאירופה ולעולם כולו."

זאת היתה פתיחה נוחה לדברים שרציתי לומר. אבל היתה לי באמת הרגשה מוזרה. הנה אני יושב ברומא, עירו של הנציג פונטיוס פילאטוס, ואני מוקף בציורים המתארים מאורעות שאירעו לפני אלפיים שנה בירושלים, במקומות שאנחנו חולפים על פניהם לעיתים קרובות במכונית. כפי שאמר האיש מנצרת: „ברוכים עושי־השלום, כי הם ייקראו בני־האלוהים."

לראות את נאפולי ולישון

זה היה בנאפולי.

המארחים שלי, חברי המיפלגה האיטלקית שהזמינה אותי לנאום שם, סערו איתי במיסעדה טובה מאוד על שפת־הים. הארוחה ארכה שעתיים פלוס. כמקובל באיטליה, וכללה שש או שבע מנות. (אני זוכר רק כרורים של גבינה נאפולית עדינה מאוד כמנה טרומית, ספאגטי עם חסילונים, מאכלי־ים שונים בלתי־כשרים, רגים, גבינות, עוגות, יין מקומי לבן, קפה — חוץ מהדברים ששכחתי.)

אחרי מאמץ זה היינו זקוקים למנוחה. נותרו עוד שעה וחצי עד למועד שנקבע לאסיפה, והמארחים הזמינו אותנו לנוח במישרדם, בארמון מלכותי.

הארמון הזה עומד על שפת־הים, כשחזיתו פונה אל הכיכר המרכזית. הוא הושלם בימי המלכים מבית בורבון, והוא מלא כל טוב. בקומה הראשונה (מעל לקומת־הקרקע) יש עשרות אולמות גדולים ששימשו את המלך — חדר־כס־המלכות, חדרי המגורים ועוד, וכולם מלאים באוצרות־אמנות יפים. כיום הם מהווים מעין מוסיאון, ומגיעים אליהם בגרם־מדרגות רחב מאיש.

מעל לקומה הזאת שוכנים עשרות רבות של חדרים קטנים יותר, ששימשו בשעתו את בני מישפחת המלוכה, הנסיכים, השרים והפקידים הבכירים. בחדרים אלה שוכנים כיום מישרדיהם של חברי המועצה האיזורית. (איטליה היא מדינה אחידה, אך היא מחולקת למחוזות בעלות ממשלות נבחרות משלהן, הנהנות ממידה רבה של אוטונומיה.)

כל המישרדים האלה מרוהטים בטוב־טעם. מלבד ציורי־השמן על הקירות, המכתבות האלגנטיות, הכורסאות הגדולות וארונות־הספרים, יש בהן ספות רחבות ונוחות.

למארחים שלי היה מישרד כזה, אך הם סברו כי ניתן גם לפלוש למישרדים השכנים. זה היה ביום השישי אחרי־הצהריים, הארמון היה כמעט נטוש, הפוליטיקאים פרשו לסוף־השבוע. התפזרנו בין החדרים, כאשר כל אחד מאיתנו זכה בחדר משלו למנוחה.

כאשר יש לי אפשרות לכך, אני נוהג לנוח בצהריים, ולעבוד מאוחר בלילות. למדתי זאת מווינסטון צ'רצ'יל, שכתב על כך מסה ארוכה באחד מספריו הראשונים. הוא טען שאם שוברים את היום בצהריים, מתפשטים ונכנסים למיטה, די גם במנוחה קצרה כדי לאפשר לגוף לתפקד לאחר מכן עד לשעה מאוחרת. נסיוני מאשר זאת.

לכן פשטתי את המיקטורן, הכותונת והמיכנסיים, והשתרעתי על ספת־העור הרחבה של נשיא הפרלמנט המקומי. פעם היה זה חדרו של יורש־העצר. אינני יודע כמה זמן ישנתי, כאשר חשתי שיש מישהו בחדר. פקחתי קצת את עיניי וראיתי שהדלת פתוחה, ועומד בה איש בשעיניו קרועות לרווחה מרוב תדהמה.

חייכתי לעברו, הסתובבתי ונרדמתי שוב, אך כעבור כמה דקות התעוררתי. בחדר היו הפעם שלושה גברים — הגבר הקודם, שנראה כשרת, איש־ביטחון ופקיד בכיר. שלושתם המטירו עליי דברים באיטלקית נאפולית בקצב של מיקלע.

שלחתי לעברם חיוך עייף, גייסתי את מעט האיטלקית שלי והפניתי אותם ל„סקונדה קאמרה" (החדר השני) כדי שיבינו את העניין. איש־הביטחון נשאר. כשהוא דרוך ומוכן לכל, ואילו האחרים פנו לחדר הסמוך.

על מה שקרה שם ריווח לי לאחר־מכן המארח שלי: „הם פרצו לחדר וקראו בתדהמה שבחדר השני שוכב אדם עירום" (עליי להצהיר כאן בתוקף שואת הייתה אשמתי־שווא. לא הייתי עירום לגמרי.)

המארח, שהוא חבר מכובד במועצה האיזורית, הרגיע את הנרגשים. הוא הסביר להם שאין זה מטורף או גנוב, שפלש לארמון של הוד־מלכותי המנוח. אלא אורח מכובד מישראל, העומד בעוד שעה קלה לשאת את דברו על בעיות בינלאומיות. לישראלים יש, כנראה, מינהגים משלהם.

כל הפמליה חזרה לחדר „שלי". כשחיוכים של הכנסת־אורחים שפוכים על פניהם. במילים ובתנועות רמזו לי שאני יכול להישאר, שהיתה אי־הבנה, שארגיש כמו בבית.

הסתובבתי והמשכתי לישון.

אני מספר זאת כאן, כדי שהקוראים לא יאמינו לסיפורים, העלולים להגיע ארצה, כאילו הסתובבתי בעירום בארמון המל־כותי בנאפולי. בקרב המארחים שלי בערי־איטליה גרם הסיפור לצחוק היסטרי, ובדרכם של סיפורים כאלה הוא מתרחב ומתקשט בדרכו מן הפה אל האוזן. הגירסה הנ"ל היא המהימנה והמוסמכת, ונא להתעלם מכל גירסה אחרת.

מאקיאוולי במעלית

אילו ראיתי זאת פעם אחת, לא היה זה מעורר אצלי תשומת־לב. אך כשהדבר קרה בפעם השניה, במקום אחר, התחלתי לחשוב על התופעה.

מיקרה פשוט: מגיעים לבניין ורוצים לעלות למישרד מסויים. המעלית אינה פועלת. היא תקועה באחת הקומות, מישהו שכח לסגור את הדלת שלה.

מאקיאוולי

„הבה נעלה ברגל," אני מציע, כדבר מובן מאליו. כך רגילים בישראל.

„לא כראי," אומר לי ידיד איטלקי, „הבה נלך לשתות משהו בקפה הסמוך, ובינתיים בוודאי יעלה מישהו ויסגור את דלת המעלית."

שתי השקפות־עולם.

עימנואל קאנט אמר שאדם חייב לנהוג כך שאם כל העולם ינהג כמוהו, זה יהיה בסדר. זה נקרא „הציווי המוחלט". אילו היו כל בני־האדם, הנתקלים במעלית התקועה בקומה עליונה, פורשים אל בית־הקפה הסמוך, לא היתה אף מעלית אחת בעולם פועלת.

אבל קאנט היה גרמני. אין הוא מבטא את הנשמה האיטלקית. מבטא אותה ניקולה מאקיאוולי. ירוע בביטחה שמאקיאוולי לא עלה מעולם לסגור את הדלת של מעלית תקועה.

גם אנחנו לא עלינו. פרשנו לבית־קפה. שתינו קאמפארי־סודה, וחזרנו כעבור רבע שעה.

המעלית פעלה.

אנשים

איך מכנים את שימעון פרס בלישכתו, מה מציע יצחק שמיר לכתב־הרדיו ואיך חגג יצחק ליבני

■ מאז נכנס **שימעון פרס** לתפקידו החדש, מתלבטים אר־תם המקיפים אותו איך לכנות אותו. עתה הם קוראים לו רוה"מ — ראש־ית־יבות של ראש־הממ־שלה. התחילו בכך שתי מז־כירותיו, **דליה ואתי**, שפנו לנכנסים ללישכת פרס ואמרו להם: „הרוה"מ יקבל את פניך:" ראש־לישכתו של פרס, **בועז אסלבאום**, אימץ לעצמו את הכינוי החדש. יועצים ומקורבים אחרים, שלא יודעים אם לקרוא לו בשמו הפרטי, בשם מישפחתו או בכינוי רוה"מ מתחילים את השיחה עימו ללא כל ציון של כינוי או תואר.

■ פרס, אגב, ממשיך לענות בעצמו לטלפונים בביתו. קולה של אשתו **סוניה** אינו נשמע למטלפנים.

■ גם כשתעבור סוניה עם בעלה לדירת־השרד שלהם בירו־שלים, היא תמשיך לנהוג בריכ־בה הפרטי הקטן, מסוג פיאט 127. אשת ראש־הממשלה הב־הירה, שהיא מוותרת מראש על נהג ומכונית־שרד ממשלתיים. בריכבה היתה סוניה מובילה את בעלה לאירועים לא ציבוריים, משום שפרס אינו נוהג מזה שנים רבות.

■ השאלה איך לכנות שר חדש באה על פיתרונה במישרד־האנרגיה. השר החדש, **משה שחל**, העביר אליו כראש לישכתו את **עידית גוראל**, המישפטנית, בתו של **אריה גוראל**, ראש עיריית חיפה, שעבדה לצידו של שחל במישרד עורכי־הדין שלו בחיפה. בעבר היא היתה פונה אליו בשמו, משה. השבוע העיר לה שחל: „אנא, קיראי לי השר."

■ מאז נכנס שחל לתפקידו, הוא סיגל לעצמו סוג מיוחד של הומור. לכל מי שמסכים איתו הוא מבטיח חשמל חינם לכל ימי חייו. למי שמתנגד לו הוא מבטיח, באיום מרומז מלווה בחיוך, שהוא ידאג לנפח לו את חשבונות־החשמל המגיעים לכי־תו.

■ איש־הרדיו **דויד** („דודי") **מרגלית** היה צרור מאוד כשבא לראיין את **יצחק שמיר**, שר־החוץ וממלא־מקום ראש־הממ־שלה. מרגלית ראיין את שמיר לתוכנית הרדיו הטור השבועי, ולפני שהפעיל את רשם־הקול הבחין שר־החוץ שמרגלית איננו כבימים ימימה. אמר לו שמיר: „חבל שלא באת אליי לפני כן. יש לי כדורים ומכשירים ליצירת אדים, שהיו מעבירים בתוך כמה שעות את הצרידות שלך מן העולם." מרגלית, אחיו של כתב הארץ **דן מרגלית**, הופתע מבקיאותו הרפואית של שמיר, אשר מיהר להסביר שהידע שלו הוא מניסיון אישי. ערב הבחירות הוא לקה בצרידות וקיבל אז טיפול אינטנסיבי שעזר לחיסול הבעיה.

■ השר **יצחק מודעי** עשה לעצמו נוהג, לשבת בימי החמישי והשישי בבניין המיפלגה הליברלית, ברחוב אינבל־גבירול בתל־אביב, ולקבל קהל: את חברי המרכז ומועצת המיפלגה, וגם חברים מן השורה. אך מאז שמונה לתפקידו הנוכחי, כשר־האוצר, הוא נאלץ לבלות את סופי־השבוע בעיסוק אין־סופי בענייני־מישרדו, למורת רוחם של החברים.

■ לא רק מודעי מבלה את סופי השבוע בחדרו שבבניין המיפלגה. עושים כך גם השרים **גידעון פת** ו**אברהם** („אב־רש"ה") **שריר**. לעומת זאת, דווקא השר הרביעי, **משה נ־סים**, נעדר מן הבניין. מזכירתו של פת, **עליזה** („אלסי") **מרקום**, ניצלה את העדרות ניסים והשתלטה על חדרו של השר חובש־הכיפה. היא עסוקה עתה ברחיית פניות מחו"ל המגיעות לפת מאנשי־כלכלה שאינם יודעים כי הוא כבר איננו שר התעשיה והמיסחר, ופונים אליו בענייני המישרד.

■ שנים לא נראה עורך־הדין **משה ליפקה** בבניין המיפלגה. מאז הודח מתפקידו כראש מינהל מקרקעי־ישראל, מינוי שקיבל בזכות קשריו עם שר־החקלאות לשעבר, **פסח** („פיי־סי") **גרוסר**, הוא מבלה רבות בבניין־המיפלגה.

■ הח"כ הליברלי הטדי **אוריאל לין** קצת נבוך בתפ־קידו החדש. אולי מסיבה זו מלא יומנו הפרטי בשמותיהם של שרי המיפלגה, שאיתם הוא מבקש פגישות תכופות בענייני יום־יום.

■ ליום־הולדתו ה־50 של **יצחק ליבני**, מי שהיה מנכ"ל רשות־השידור, אירגנה אשתו, עורכת־הדין **אתי**, מסיבה בנוסח חיים שכאלה. את התוכנית היה צריך לנהל ידידו של ליבני, העיתונאי **גידעון סאמט**. אך באותו יום עצמו נשברה זרועו של סאמט במישחק־טניס, ואת מקומו תפס השדרן **דן רביב**. אגב, לפני כמה חודשים נשברה רגלו של **אמנון דנקנר**, ידידם של סאמט וליבני, בשעה ששיחק כדורגל עם בנו.

■ במסיבה סיפרו ידידיו של ליבני סיפורים רבים על עברו, החל בראשית הקאריירה שלו שיש לה מישרד בקומה העליונה של הבניין." הוסיף בן־נר: „יתכן שבר־לב תמה מדוע אנשי הרבנות אינם חובשים כיפות."

■ בהגיע הליכוד לשילטון הוחלף ליבני, שמונה לתפקיד מנכ"ל רשות־השידור על־ידי **שימעון סרם**, בידידו ומת־חרהו, **יוסף לפיד**, איש הליכוד. כאשר הוחלף גם לפיד על־ידי **משה דיין** קיבל באחרונה פניה אישית ממודעי, שביקש ממנו לשמש עבורו כיועץ־תיקשורת, בנוסף לעיסוקיו האחרים. דיין הוא בעל־מישרד עצמאי ליחסי־ציבור ודובר מגן דויד־אדום: ההיכרות בין דיין ומודעי החלה על רקע תחרותי. כשמודעי היה מנכ"ל חברת התמרוקים רבלון, היה דיין מנהל־הפירסום של החברה המתחרה, הלנה רובינ־שטיין. ושר־האוצר התרשם אז מביצועיו והישגיו של הפיר־סומאי. דיין עדיין לא השיב תשובה סופית, ובינתיים הוא נסע לכינוס מיקצועי בחו"ל. בתחילה הוא חשב לדחות את נסיעתו עד להחלטה, אך במח־שבה שניה העדיף להכריע אחרי שובו.

■ כתב דבר בצפון, **שימ־עון** („שימי") **וייס**, בן קיבוץ אפיקים, החליט שרווקות איננה עסק משתלם. בשבועות הא־חרונים עסוק וייס, שבשנה האחרונה הוריד הרבה ממישקלו, בחיפוש אינטנסיבי אחרי כלה.

■ **גידעון לוי**, שהיה דובר מיפלגת העבודה ועוזרו של פרס, עושה חיל ביזמון הארץ. לוי פרש לפני שנתיים מעיסוקיו המיפלגתיים ועבר לעבוד ככתב בכיר במוסף הארץ. בקרוב הוא ייכנס לתפקיד כמזכיר מערכת היזמון, במקומו של **אוד גונדר**, שסיים את תפקידו.

■ כאשר ייסגר לשיפוצים, בעוד שבועיים, קולנוע היכל בפתח־תיקווה, למשך שישה

דויד קראוס מפקד מישטרת מחוז־תל־אביב מניף ספר־תורה בסיבוב ההקפות הראשון, שנערך בכיכר מלכי־ישראל במוצאי שימחת־תורה. ניצב קראוס, ששמו מוזכר באחרונה תדירות כאחד המועמדים הרציניים לרשת את המפכ"ל הנוכחי, אריה איבצן, כשזה יפרוש בסוף השנה האזרחית, בא למקום לבוש במעיל־רוח כחול. כשהוזמן להקפה הוא הסיר את מעילו וניצב בשרוולים קצרים, בכוונה לקיים מיצווה כהילכתה.

רפאל הלפרין לשעבר אלוף העולם בהיאבקות חופשית ומיסעדן תל־אביבי, בעליה של המיסעדה הכשרה ניו־יורק, בא עם שלושה מילדיו לחגיגות שימחת־תורה. שנערכו בכיכר מלכי־ישראל במוצאי־החג. הלפרין הושיב על בירכיו את אתיל'ה, לצידו האחד ישבה חייהל'ה ומצידו השני בנו דויד. הלפרין, אב למישפחה מרובת ילדים, עוסק היום בכתיבת אנציקלופדיה על שורשיהם המישפחתיים של רבנים. הוא הוזמן לסיבוב השלישי וקיבל את הספר הכבד ביותר.

אורי סורת הוא טילפן בשעת חצות, מייד עם סיום כהונתו, ליצחק ליבני, כדי למצוא אצלו ניחומים. אתי ליבני העירה את בעלה, וזה אמר ליורשו: „כל החיים שלנו אנחנו מתאמצים לעשות רושם על אנשים שלא איכפת להם מאיתנו. עכשיו אנחנו משוחררים מזה." לפיד לא סיפר אם זה באמת ניחם אותו.

■ לעומת זאת סיפר לפיד מה אמר באותה הזדמנות לליבני: „לא רק שירשתי אותך כמנכ"ל הרשות, אלא שאני יורש אותך עכשיו גם כמנכ"ל־לשעבר ש־לה."

■ במסיבה נכחו אנשים ממחנות שונים. לצד ח"כ **מר־דכי בר־און**, שהיה מפקדו של ליבני כשכיהן בתפקיד קציץ־החינוך הראשי של צה"ל, וש־סיפר על הלחצים השונים שהופ־עלו בשעתו על במחנה וגלי־צה"ל. היה שם **יורם אריזור**, שלא פתח את פיו במשך כל המסיבה הארוכה, שנמשכה עד השעות הקטנות של הבוקר.

■ איש יחסי־הציבור הוותיק (כעורך מדור התשבצים של העולם הזה בשנות ה־50' הראשונות) ועד סיום כהונתו כמנכ"ל רשות־השידור. על תקו־פת־הזוהר שלו כמפקד גלי־צה"ל סיפר הסופר **יצחק בן־נר** את הסיפור הבא: באחד הימים ביקרו אנשי המטכ"ל בתחנה, וליבני הציג לפניהם את המקום. לפתע נתקלו המבקרים בשניים מאנשי־התחנה, צעירים מוזקנים שנעלו סנדלים ושלבשו מדים מרושלים. הרמטכ"ל, **חיים בר־לב**, שאל בתדהמה מי הם, ובלי להניד עפעף אמר לו ליבני: „אלה הם מהרבנות הצבאית,

חודשים, ייאלץ עורך־הדין ה־פתח־תיקוואי הפעלתן **אברהם** („אבי") **אורן** למצוא לעצמו תחליף לבילוי בערבי־שבת. מאז החלו הפגנות החרדים, ליד בית הקולנוע, התייצב מולם אורן מדי ערב שבת עם פתח־תיקוואים אחרים, שאף התארגנו לקבוצת אש"ל – אזרחים שאיכפת להם. השבוע התברר אורן, שעתה הוא ייאלץ סוף־סוף לצאת לבילויי־שבת בעיר השכנה, תל־אביב, אחרי שמונה חודשים של התנזרות מרצון.

■ דירקטוריון חברת החש־מל הפך לגוף חשאי של ממש. אחד היושבים בו, **יצחק** („חקה") **חוסי**, מנכ"ל החברה, היה בעבר ראש המוסד לתפקידים מיוח־דים. עתה הצטרף לשולחן ראש אמ"ן לשעבר, **יהושע שגיא**, שהשתחרר לא מכבר מצה"ל. השניים הם אלופים במיל'.

■ המלונאי **מוריס קסוטו**, שהוא נשיא התאחדות המלונאים ובעל רשת של שלושה בתי־מלון, ידוע כאיש נעים־הליכות, שמעולם לא נראה מרוגז, אדום מכעס או זועף. בימים האחרונים לא הכירו אותו אפילו חבריו. הוא היה מר־נפש, והיתה לו סיבה טובה לכך. לפני שלוש שנים פנה אליו שר־התיירות שריר וביקש אותו לנסוע לקהיר, לפ־תוח שם לישכת תיירות ישר־אלית. קאסוטו, יליד מצריים, נענה ברצון ויצא לעבוד ללא שכר. לפני חצי שנה הוא פנה לשריר מיוזמתו, וביקש לשחרר אותו מהתפקיד, אחרי שהגיע למסקנה שהוא מיצה את עצמו. שריר ביקש ממנו שישאר בתפקיד עד שיימצא מחליף, ומאז נמצא קאסוטו לסירוגין בארץ ובמצריים. לפני חודש מתח קאסוטו ביקורת גלויה על השר, ששהה בניו־יורק בעוד שבארץ נפלו הכרעות קשות בקאבינט הכלכלי של הממשלה, שבה שריר חבר. שריר, ששמע על כך בטיסתו ארצה, זעם והתגובה לא איחרה לבוא. לפתע התפרסמה בעיתונות חוות־דעת של נציבות שירות־המדינה על ניגוד אינטרסים, כביכול, בין עיסוקיו הפרטיים של קאסוטו ותפקידו הציבורי. קאסוטו ראה בכך פגיעה אישית. הוא מיהר לדרוש פגישה עם השר ומנכ"ל המישרד, **רפי סרבר**, אמר את מה שהיה על ליבו וביקש שעתה לפחות יזדרזו למצוא לו מחליף. אחרי הפגישה שבו פניו להיות חייכניות כפי שהיו מאז ומעולם.

■ שר התיקשורת **אמנון רובינשטיין**, פיטר השבוע את דובר מישרדו, **רמי אושה**, שמונה לתפקידו על־ידי השר היוצא, **מרדכי** („מוטק'ה") **ציפורי**. אולי לא היה בכך טעם לפגם, אך אושה, איש חרות, הצביע בבחירות האחרונות עבור שינוי — ואת זאת ידע השר.

■ בערב השבת שעברה היתה אמורה להיות מוקרנת בתוכנית השבוע יומן אירועים כתבה על השחקן **יוסי בנאי** ומחזה־היחיד החדש שהוא מככב בו, אדמונד קיין. התוכנית לא שודרה, משום שהראיון עם בנאי לא ענה על ציפיותיו של עורך ומגיש המישדר, **מיכה לימור**, שנהנה מצילומי ההצגה אך לא מרמת הראיון עם השחקן הוו־תיק. השבוע שוב רואיין בנאי, והכתבה תשודר ביום השישי הקרוב.

■ לא היתה זו ההיתקלות היחידה בשבועות האחרונים של בנאי עם הטלוויזיה. ממש בימים אלה היתה אמורה הטלוויזיה לשדר את המחזה אדמונד קיין באנגלית, שבו מככב **בן קינגזלי**, זוכה האוסקר על תפקידו בסרט גנדי. בנאי פנה להנהלת הטל־וויזיה וביקש שידחו את הקרנת המחזה בלשון האנגלית כדי שלא לפגוע בהצגת־היחיד שלו. בקשתו נענתה ברצון.

■ באי המרכז לשיקום פיזיוטרפי בבית־החולים על־שם שיבא בתל־השומר, הופתעו לג־לות במקום את הזמר **צביקה פיק**, הנמצא שם בטיפול. הזמר לא נפגע בפעילות צבאית. פיק זוכה לטיפול פיזיוטרפי באצב־עות כף ידו הימנית, הנתונה בגבס מאז נפל מסוס דוהר. הדהירה צולמה לסרט וידיאו, שיועד להקרנה במהלך מופע חדש של הזמר. עתה מקווה פיק שבתום הטיפול הוא יוכל לנגן על הסינתסייזר, למרות הגבס. אם הטיפול ייכשל, ייאלץ פיק לדחות את תחילת סיבוב ההופ־עות בחודשיים.

■ הולך לה קלף חזק לזמרת **אסתר שמיר**. זה עתה יצא לאור תקליטה החדש קלף חזק, וכבר אחד השירים בו טיפס למקום החמישי במיצעד הפיז־מונים של רשת גימל. אבל בחייה הפרטיים היה לה פחות מזל, ואת השבוע שבו התקליט יצא לשוקים נאלצה לבלות בבית־החולים איכילוב, כשהיא מחכה לניתוח־תוספתן. רוב המ־אושפזים במחלקה הפנימית ש־בה שכבה היו קשישים, ועל כך העירה אסתר: „תמיד רציתי להגדיל את קהל השומעים שלי, והנה, סוף־סוף ראיתי סביבי קהל קצת יותר מבוגר מזה שאני רגילה לו."

■ איש הטלוויזיה **חיים יבין** ותוכניתו מבט שני זכו להקרנה מעוררת התפעלות בברלין. בתיאטרון שבו מועלה המחזה גטו, בתירגום גרמני, הופיעו שלושה מאנשי תיאטרון חיפה, לדיון על המחזה: המחזאי **יהושע סובול**, מנכ"ל התי־אטרון **נועם סמל**, והמנהל האמנותי **עומרי ניצן**. כדי להקל את תיאור התיאטרון, עבודתו ודרכי הבימוי בו, הוקרנו על הבמה קטעים מתוכניתו של יבין, שעסקה בעבודת התיאטרון במשך שבוע רצוף באצבע הגליל. לנוכחים אף חולק חומר בכתב על תוכנית הטלוויזיה ועל יבין.

■ הבדרן **דודו טופז** החליט להראות לאמריקאים שהישר־אלים אינם זקוקים לכספם. הוא מייסד את הקרן למען כבודו של עם־ישראל, שתשים לה למטרה לגייס את סכומי הדו־לארים שישראל חייבת לאר־צות־הברית, כדי שלא להיות חייבים להם. הוא חישב ומצא, שאם כל אזרח יוותר על עשרה אחוז ממשכורתו, הרי שבתוך כמה חודשים אפשר יהיה להתגבר על מיכשול הסכום הגדול. טופז עצמו לא מסתפק בכך. הוא מתכוון לבקר בכנסת, בתחילת מושב החורף, ולעניין שרים וח"כים ברעיון. יותר מכך: נאה דורש — נאה מקיים. את רווחיו מהופעה גדולה שלו בהיכל התרבות בתל־אביב, באמצע החודש הבא, הוא יקדיש לקרן.

■ במשך שנים שיחק **עודד תאומי** במאות הצגות של שני אירועים בימתיים פרי עטו, מעל ומעבר. אותות ומופתים. עניינם היה תרגילים בפארא־פסיכולוגיה וניסיונות להוכחת קיומה. עתה פונה תאומי לכיוון השני. במופע השלישי שלו, על החיים ועל המוות, הוא ינתץ את מיתוס הפאראפסיכולוגיה והתרחשויות מיסטיות אחרות.

■ **מיכאל קליינר**, ח"כ חרות לשעבר, שב למיקצועו האזרחי, עריכת־דין. מאז שהפ־סיק לחבוש את ספסלי הכנסת, הוא מרבה בנסיעות עיסקיות לחו"ל, במיסגרת עבודתו המיש־פטית. אך קליינר לא יוכל להי־פרד מעסקנות מיפלגתית. הוא מקפיד שרוב הבאים למישרדו ורוב שעות היום שלו יוקדשו דווקא לפעילות פוליטית, ולא לביצור מעמדו הכלכלי הפרטי.

■ חילופי דברים משעשעים בכתב היו בין הפרקליט **מיכאל טאוסיג**, חבר הוועד המחוזי של לישכת עורכי־הדין, ו**חיים שטנגר**, היועץ המישפטי של סיעת הליכוד בהסתדרות. טאו־סיג, המקורב למיפלגת העבודה, עשה שימוש משעשע בעובדה ששטנגר חובש־הכיפה הוא משו־רר שפירסם ספר שירה. ביאה קשה. ומפרסם משיריו בבימות סיפרותיות שונות. בכתב־הגנה לתביעת־גירושין שהגיש טאו־סיג, בתגובה לכתב־תביעה שה־גיש שטנגר כתב טאוסיג: „הבי־טוי ,עיקבותיו נעלמו לבלתי־שוב,' ביטוי שבו השתמש שטנגר נוסח בלשון של אדם שכוחו רב בשירה ובסיפרות, אך קשר עם המציאות אין לו, למרבה הצער."

■ במיסדרונות הצהרון מע־ריב הפכה כתבת־מידע קצרה שפורסמה בעיתון של ערב יום־הכיפורים, על משבר־התיירות היוצאת, לשיחת־היום. הכתב ל־עניני תעופה ותחבורה של הצהרון, **דן ארקין**, סיפר בכ־תבתו על מנכ"ל סוכנות תיור בתל־אביב, שהתעצב אל ליבו כשקבוצה של ישראלים, אשר נרשמו לנסיעה של שבוע תי־אטרון בלונדון בסוכות, הצטמ־צמה מ־40 נוסעים ל־17 בלבד, כששלושה מהם נוסעים ללא תשלום. ברזיק באותה התקופה שהה בחו"ל איש מעריב אחר. **מנחם** („מאול") **תלמי**, עם אשתו ובתו, בסיור מטעם מוע־דון מטיילי מעריב.

אלינה היא רופאת־השיניים הפופולארית בקרב אמני־ישראל. השבוע היא באה למועדון־הריקודים והבידור הקל בזכותו של כוכב להקת בנזין, יהודה פוליקר. שבא אליה לטיפול דחוף. הוא כל־כך התרשם מהרופאה ומדרך עבודתה, עד שהביא אחריו את שאר חברי הלהקה. בעיקבותיהם באו אמנים אחרים.

אייר סמל נכדו בן החמש של ח"כ המערך, יצחק ארצי, יושב על בירכי הסב, שהוזמן להשתתף בהקפות שימחת־תורה בתל־אביב. אייר הוא בנם של נאווה, בתו של ארצי ונועם סמל, מנכ"ל תיאטרון חיפה. נועם הביא את בנו להקפות ללא כיפה, ובמקום אילתרו לו כיסוי־ראש יהודי: מיטפחת שנקשרה על ראשו. אחר־כך רקד הנכד בחדווה עם סבו החילוני.

פסוקי השבוע

● **סגן יו"ר הכנסת מהעבודה דב בן־מאיר:** „מיפלגת העבודה לא היתה מוותרת על ימית ועל שארם אל־שייח'."

● **הנ"ל:** „מיפלגת העבודה היא כיום יותר מיפלגת מנגנון, בעוד שההסתדרות אינה מייצגת שכירים אלא אינטרסים כלכ־ליים אדירים."

● **הנ"ל:** „אני בעד מדינה יהודית מהנילוס ועד החידקל, אבל אני פרגמטיסט."

● **איש־העסקים אברהם („בומה") שביט:** „ארצות־הברית לא מזריקה לנו דולארים. היא מזריקה לנו הירואין. כמו כל מכור להירואין, נכנסנו להזיות והפסקנו לעבוד."

● **הרב מנחם הבהן:** „ציונים בדרכה ההיסטורית של המפ"ל — מתנועה ירדה למיפלגה, ממיפלגה לסיעה ומסיעה למחתרת."

● **יושב־ראש הכנסת, שלמה הלל**, על ההצעה של תנועת שינוי שלא לערכן את משכורת הח"כים: „ממה רוצים שאחיה? שאבקש מאברהם שפירא שיתמוך בי?"

● **עוזר שר התעשיה־והמיסחר לענייני סיתוח, אורי בר־און**, על נאשמי המח־תרת: „הם אנשים נהדרים. הלי־וואי והיו רבים כאלה."

● **שר הבינוי והשיכון, דויד לוי**, ששמר השבוע על שתיקה אחרי ישיבת הממשלה, בניגוד להרגלו: „החלטתי להק־שיב לדיבריהם של אלה שמ־בינים בכלכלה."

● **ח"כ העבודה עוזי ברעם**, המתמודד על כהונת מזכ"ל המיפלגה: „אם אפסיד, אגיד שמיפלגה אפורה בחרה במוכ"ל אפור."

● **העיתונאי שלום רוז־נסלד** מציע שם לבנק פלסטיני בגדה: THE WEST BANK.

● **האסיר הביטחוני לשעבר רמי ליבנה**, על ירון לונדון, שתקף את הסרט מא־חורי הסורגים: „מהתחת של הצירעה הזאת לא ייצא רבש, אפילו היא תתאמץ מאוד."

● **עורכת כתב־העת לשירה „חדרים", הלית ישורון:** „היום אני לא מחפשת גברים שדומים לי, אלא שירים שדומים לי."

● **המנסיונר המיליונר ישראל סחרוב:** „אני לא נוקם ולא נוטר. הנקמה הכי־גדולה היא לשכוח או לעשות טובה למי שעשה לי רעה."

בלילה של חברון קמה הקואליציה של שרון וכהנא, בחמיכתם של כל חסידי הטרור, ההתנחלות והימין הקיצוני

לוינגר על הסוס הרב משה לוינגר נישא על כיתפיהם של מעריציו ותלמידיו. הוא מחזיק בידו דגל ישראל גדול, אחד מרבים שחולקו באותו הלילה לקהל הרחב ונישאו אל־על. לוינגר נישא על הכתפיים שעה ארוכה, כשמסביבו נערכות ההקפות עם סיפרי־התורה.

חג שימחת טרור

ספר־התורה הגדול היה מכוסה במיבנה עץ מיוחד, שעליו היו מצויירים שני לוחות־הברית, ובהם כתוב, בין השאר: „לא תרצח, לא תגנוב ולא תחמוד...“

שתי יריים גבריות אחזו בספר. מאחוריהם היה בחור צעיר, לבוש בחולצה לבנה ובמיכנסיים כהים, שציציות השתלשלו מעליהם. על ראשו היתה כיפה סרוגה חגיגית ועל גבו היה תלוי ברישול תת־מיקלע של צה"ל. הבחור קיפץ כשהספר בידו ושר בהתלהבות רבה. כשעיניו נשואות לשמיים.

הכיכר המרכזית של חברון, שמ־צידה האחד השוק של העיר ומצידה השני בית־הקברות הגדול, המתה חו־גגים: גברים בכיפות סרוגות, רובם נושאי נשק, ונשים בשביסים לבנים. חגיגיים.

אוטובוסים ומכוניות פרטיות זרמו אל הכיכר מייד עם צאתו של החג ותחילתו של יום החול. בכל פינה אפשר היה להבחין באנשי־ביטחון למיניהם: שוטרים, אנשי־מישמר־הגבול וחיילי צה"ל. אלה תפסו עמדות בכל מקום: בסימטות הצרות, בפינות הרחובות ועל הגגות.

מסביב, העיר חברון, כמו עיר־רפאים. נפש חיה לא נראתה ברחובות השוממים. כל התושבים הסתגרו מאחורי מנעול ובריח, כדי להיות בצד הבטוח של העניינים. רבים מהם לא שכחו עדיין את הפוגרום שערכו מתנחלי קרית־ארבע וחברון בשוק, כנקמה על רצח אהרון גרוס. רבים לא שכחו את הרצח במיכללה האיסלאמית בעיר, זמן קצר אחר־כך.

באותו הלילה שבו התיר שר־הביטחון למתנחלים לערוך את ההק־פות השניות של שימחת תורה בחברון. העדיפו תושבי העיר להשאר בבתיהם.

ההקפות, לפי אישורו של שר־הביטחון, תוכננו להיות בחצר בית־הכנסת אברהם אבינו שבלב השוק. האיזור קושט במיוחד לכבוד החגיגה הגדולה. שרשרות ארוכות־ארוכות של מנורות ציבעוניות נתלו לאורך הרחוב. דיגלי ישראל הונפו מעל כל פינה של המיבנה הקטן. ומגן־דויד גדול ומואר הונף מעל כיפת בית־הכנסת.

בשעות הערב הודיעו בקול ישראל כי ההקפות יערכו ליד מערת־המכפלה, בגלל מזג־האוויר הסוער. איש מז השילטון לא רצה שההקפות ייערכו בכיכר המרכזית של העיר, כדי שלא לגרום לחיכוכים ולהתפרעויות באוכ־לוסיה של חברון.

אך ההקפות נערכו בכיכר המרכזית. כך החליטו המארגנים — ראשי המתנחלים ואנשי אירגון לאו"ר („למען אחי ורעי“ — למען חברי אירגון הטרור היהודי).

אריק מלך הימין שרון היה השר היחידי שבא לחגוג עם אוהדי אירגון הטרור. הוא נאם וזכה במחיאות־כפיים סוערות. אחר־כך התכבד בנשיאת ספר־תורה.

עברית ואנגלית בקרב החוגגים ה־רבים שמילאו את הכיכר המרכזית בחברון נשמעו בעיקר השפה העברית הצברית, עברית במיבטא אמריקאי ואנגלית של ברוקלין. החוגגים מילאו את הכיכר, הניפו דגלים, שרו בהתלהבות. משמאל: ילד קטן על כיתפי אביו.

תקציב הביטחון

חיילי צה"ל, אנשי משטרה ושוטרי מישמר־הגבול במיספרים גדולים שמרו באותו הערב על החוגגים המחוללים. החיילים עמדו בצד וקפאו מקור.

שלט גדול של לאו"ר נתלה לרוחב הרחוב הראשי של השוק. בשעות הערב המוקדמות הגיעו צעירים והעמידו דוכנים לאורך הרחוב. שהיה בשעה הזאת ריק מאדם. הצעירים הציבו משקאות ודברי מאכל על השולחנות וערכו התייעצות חפוזה, כדי לקבוע את המחירים. שלטים קטנים, שנתלו ליד כל דוכן, הודיעו לקונים כי כל ההכנסות הן קודש ל־חברי אירגון הטרור.

הבעיה שעמדה בפני המוכרים צעירים היתה, אם כדאי לקבוע מחירים גבוהים כדי להגדיל את ההכנסות, או רווקא להיפך — כמו שהציעה צעירה בחצאית כחולה ובחולצה לבנה — לקבוע מחירים נמוכים, ואז יקנו יותר, המחזור יגדל ואיתו ההכנסות. הוחלט לקבל את עצתה של בעלת החצאית הכחולה.

קבוצת הצעירים חולקה לחוליות, כל חוליה קיבלה פיקוד על דוכן. הם ישבו וחיכו לקונים שיבואו.

והם באו. לאט־לאט, ככל שירד הלילה, התמלאו הסימטות הריקות והחשוכות של חברון בהמון אדם. זרמו לכיכר המרכזית, שם כבר התחילו לחולל ראשוני האורחים.

שרון: „אם ירצה השם..."

מתנחלים ניצחו — תחת ש־מירה קפרנית של צה"ל ומישׂ־טרת־ישראל, באישור מוסמך של שר־הביטחון וממשלת־ישראל, חגגו את ההקפות השניות של שימחת־תורה, שסיסמתם המוצהרת והרישמית היתה למען אירגון הטרור. ואיש לא פצה פה.

הם אף קיבלו אישור רישמי לח־גיגתם בדמותו של אריאל שרון, שר התעשיה והמיסחר. שרון בא למקום בשיירה של שתי מכוניות, מלווה בשומרי ראשו האישיים. הוא ירד ממכוניתו ומייד הניח כיפה שחורה גדולה לראשו.

בתוך שניות הקיפו אותו מאות חוגגים בכיפות סרוגות, כשהם מנסים לגעת בו ולחזות בו מקרוב. המעגל סביבו הלך וגדל. ילדים קטנים ואנשים מבוגרים דחפו ונדחפו כדי לראותו.

„אבא! אבא!" צעק ילד קטן בהתרגשות, כשהצליח להחלץ ממעגל האנשים המזיעים. „ראיתי את אריק שרון!" אביו ליטף את ראש הזאטוט, כשהוא שולח מבט מעריץ לעבר גוש האנשים הצפוף.

הידיעה על בואו של שרון עברה בזריזות מפה לאוזן, ובתוך דקות ספורות הכריז מי שעמד ליד הרמקול בקצה הכיכר, כי השר אריאל שרון בא לטקס והביא איתו את בירכת ממ־שלת־ישראל לחוגגים.

קשה להאמין שמשלת־ישראל קיבלה החלטה לשלוח את השר שרון כדי לברך את המתנחלים, התומכים בגלוי בחברי אירגון הטרור, אך כך אמר שרון: „אני רוצה להביא לכם לתושבי חברון עיר־האבות, את בירכת ממשלת־ישראל ביום שימחת־תורה. אלפי שנים חיו יהודים בחברון חיים כמעט בלתי־פוסקים. עוד אלפי שנים יחיו יהודים בחברון, כמו בכל מקום אחר בארץ־ישראל."

הדברים גררו למחיאות־כפיים סוע־רות בציבור הרב בכיכר.

„הישוב היהודי בחברון חודש," המשיך שרון, כשהוא נהנה מההת־להבות שעוררו דבריו, „ועכשיו צריך לתת תנופה מחודשת גדולה יותר הן לישוב בחברון והן ליישובים בכל חלקי ארץ ישראל."

שוב מחיאות־כפיים סוערות. הצי־בור במקום ידע שכאשר שרון אומר, הוא מתכוון למה שהוא אומר. הציבור ידע ששרון הוא איש של ביצוע.

„היום הישוב עוד קטן, רק כמה אלפים," המשיך השר, „אני מאמין ש־נגיע לישוב של מאות אלפים."

מחיאות כפיים.

„העיר תהפוך למרכז יהודי. יהודים וערבים יכולים וחייבים לחיות בשלום זה לצד זה. אבל צריך לזכור — כל הזכויות על ארץ־ישראל הן זכויות של היהודים. לערבים, כמו לבני דתות אחרות, כל הזכויות בארץ־ישראל. צריך להבחין בין הזכויות על ארץ־ישראל לבין הזכויות בארץ־ישראל.

„אני שמח לחגוג איתכם בחברון ומקווה, אם ירצה השם, בשנה הבאה לחגוג בשכם. חג שמח!"

דבריו של שרון הכניסו את הציבור

(המשך בעמוד 42)

לא תחמוד!

הרב חיים דרוקמן, ראש סיעת מורשה (קואליציה של מצ"ד ופועלי אגודת ישראל) נושא גם הוא ספר־תורה, שעליו כתובים עשרת הדיברות. דרוקמן חזר בדבקות ובהתלהבות, תוך כדי עצימת עיניים, אחרי התפילה של הכרוז, לפני שיצא עם חבריו להקפות.

ולדמן

גם מקומו של הרב אליעזר ולדמן לא נפקד. גם הוא נישא על כתפיים.

לא תרצח!

על סיפרי התורה שנשאו אותם שהתכבדו בנשיאתם, היו רשומים עשרת הדיברות. מאיר כהנא היה אחד ה„מכובדים" שנשאו את סיפרי־התורה בהקפות. הוא חייך לכל עבר ורקד לצידו של אריאל שרון (מימין). והרבנים ולדמן, דרוקמן ולוינגר (גם הם מימין).

מתנה כל בוקר..

רק צלצל 824261 שלוחה
540 ואנו נדאג לספק את
העיתון משך חודשיים
בשעות הבוקר המוקדמות
לכתובת שתמסור לנו,
תמורת 6,785 שקל בלבד
(מחיר מוזל למתנה
במקום 13,570 שקל) עם
העיתון הראשון ישלח כרטיס
ברכה עם פרטי שולח השי.

• הארץ • הארץ • הארץ •

בתוככי הרשות

מה עם וירשובסקי?

מיפלגת־שינוי חותרת להכניס איש משלה לוועד־המנהל. המגעים מתנהלים מאז הצטרפה שינוי לקואליציה הרחבה. כוונתה להכניס איש לוועד, בין אם יוגדל הוועד־המנהל, לפי יוזמה שנוקטת מיפלגת העבודה (העולם הזה 17.10.84), ובין אם זה יהיה על חשבון מישהו אחר בתוך הוועד.

שינוי רוצה להכניס את **מרדכי וירשובסקי**, כדי לפצות אותו על־כך שלא נבחר כשר, ולפייס אותו על כך ששינוי נכנסה לקואליציה.

פיוס לאומי

עם שובו של שימעון פרס מארצות־הברית, הוא נענה לפנייתה של ועדת־העורכים, שהופנתה אליו ערב צאתו לאמריקה, ובא להיפגש עימה.

על צעד־מחאה זה, החליטו מנהלי הרשות להקים פורום משלהם, במקביל לוועדת־העורכים של העיתונים היומיים.

ביום השני בערב, יום לפני פגישתו של שימעון פרס עם ועדת־העורכים הרשמית (לא זו של הרשות), פירסם גורם כלשהו, שזהותו עדיין לא התגלתה, הודעה בין עיתונאי רשות־השידור ובה הודיע כי הנהלת־הרשות לא תשתתף בפגישה שם עם ראש־הממשלה.

בחצות הלילה שבין היום השני ליום השלישי התקשר **נתן כהן**, היועץ המישפטי של הרשות, עם **ישראל סלג**, המשמש גם כנציג המערך בוועד־המנהל וגם כיועץ זמני לראש־הממשלה לענייני תיקשורת (עד שימונה רישמית היועץ החדש, **אורי סביר**). כהן ביקש להעביר מסר באמצעות פלג בשם מנכ"ל הרשות, כי ההחלטה שלא להשתתף בפגישה עם ראש־הממשלה אינה מכוונת נגד פרס, אלא נגד ועדת־העורכים.

מנהל גילבוע
מי מחליף?

הפגישה נקבעה ליום השלישי בשבוע, יומיים אחרי שובו של ראש־הממשלה ממסעו. באמור היה פרס לדווח לוועדת־העורכים על מסעו בחו"ל.

אנשי רשות־השידור, שהם חברים בדרך־כלל בוועדת־העורכים, פרשו ממנה לפני שלושה חודשים.

ועדת העורכים הוא גוף נרחב, המייצג את כל העיתונים היומיים שבעליהם הם חברים באיגוד המו"לים. זו הוועדה הנפגשת באופן קבוע עם אישי־השילטון למיניהם (ראש־הממשלה ושרים) וביחד נקבעים דרכי הדיווח ואופן הדיווח (או חוסר־הדיווח) על נושאים שונים. ועדת העורכים הוא גוף נרחב ומתוכו נבחרת הנהלת הוועדה, שהיא גוף מצומצם, הכולל בדרך כלל את עורכי העיתונים עצמם או עיתונאים בכירים.

בבחירות האחרונות להנהלה לא נבחר **אורי סורת** כחבר בגוף מצומצם זה, וכמחאה פרשה רשות השידור כולה מוועדת־העורכים. בוועדה חברים בדרך־כלל גם מנהלי הטלוויזיה בעברית ובערבית ומנהלי הרדיו בעברית ובערבית. נוסף פלג נדהם מן ההודעה. „אני לא יודע מתי החליטו לפרוש מוועדת־העורכים ולמה, אבל אם הנציגות של רשות־השידור לא תשתתף בפגישה עם ראש־הממשלה, זה יתפרש כצעד שיחייב התייחסות דומה של ראש־הממשלה לרשות־השידור." הדברים נאמרו בטון שהיה ספק־עצה ספק־אזהרה.

כהן אמר לפלג כי יודיע למנכ"ל את רוח השיחה ביניהם. המנכ"ל שהה, כידוע, בשבועות האחרונים בחו"ל.

למחרת, ביום השלישי השכם בבוקר, התקשר פורת מניו־יורק עם ישראל פלג ואמר לו: „מפאת כבודו של ראש־הממשלה, וחרף ההחלטות של הרשות, ישתתף **גידעון לב־ארי** (מנהל הרדיו, ומי שהחליף את פורת) בישיבה."

פלג הציע שגם **טוביה סער**, מנהל הטלוויזיה, יהיה נוכח בישיבה, אך פורת הסביר לו שסער שוהה בחו"ל, והוא יכול להזמין במקומו את **יאיר שטרן**, ממלא־מקומו.

פלג ענה שאם מדובר ביאיר שטרן, אינו דרוש ואפשר גם בלעדיו.

ובסיום השלישי אכן הגיע לב־ארי לישיבה של ועדת־העורכים המכובדת עם ראש־הממשלה.

בינתיים נעשים מאמצים לברוק אם הופעתו של לב־ארי בישיבה היא חזרה של רשות־השידור מהחלטתה לפרוש מוועדת העורכים.

יוסף („טומי") **לפיד** בודק מצידו אם אפשר להביא לפיוס הצדדים.

גם ישראל פלג, אחרי שהדברים הגיעו לידיעתו. מנסה למצוא מוצא. אחרי בדיקה התברר כי פרישת רשות־השידור מוועדת־העורכים לא היתה צעד רישמי. אנשי רשות־השידור מעולם לא הודיע לוועדת־העורכים שהם פורשים מפורום זה, הם פשוט הפסיקו לבוא לישיבותיו. הנהלת־הרשות גם לא פרשה מוועדות־המישנה של ועדת־העורכים (ועדת הצנזורה, למשל). לכן יש סיכוי רב כי פלג יצליח לגשר בין הצדדים ולהביא את אנשי רשות־השידור חזרה לוועדת־העורכים. הוא מתכוון להתחיל במגעים כבר השבוע.

בלי קשר לכך מוזמנת ביום השלישי פגישה בלישכת ראש־הממשלה לבכירי רשות־השידור: מנהלי הרדיו והטלוויזיה ומנהלי המחלקות.

מאחורי המירקע

המחליף של עצמו

דודי גילבוע, מנהל התוכניות הדוקומונטריות בטלוויזיה, התפטר מתפקידו לפני שבועות אחדים, במחאה על־כך שאין מקבלים בהנהלה את הצעותיו לתוכניות־אומר חדשות על המירקע. בהנהלה טענו כי גילבוע לא הגיש תוכנית מפורטת, אלא רק פירורי־רעיונות.

גילבוע התפטר, אך בינתיים לא נמצא — וגם לא חיפשו — איש שיחליף אותו. לכן הוא ממשיך לשבת על כיסאו בחדרו וממשיך לנהל את המחלקה. העובדים ממשיכים לבוא אליו כאל מנהל, למרות שהוא ממלא בעצם רק את המקום של עצמו.

בהנהלת הטלוויזיה אין ממהרים למצוא ל־גילבוע מחליף, בגלל המצב העדין של מנהל־הטלוויזיה. יתכן כי בשבועות הקרובים יוחלט מי יהיה המנהל הבא של הטלוויזיה, ומשאירים למנהל החדש את איוש המישרה. לא רוצים, כך אומרים במיסדרונות הטלוויזיה, להעמיד את המנהל החדש לפני עובדה מוגמרת, במיוחד כשהמועמדים לתפקיד הנכבד מכירים כולם את אנשי הטלוויזיה יריצו. מן סתם. לשים בתפקיד איש משלהם.

בינתיים מנשלים את המחלקה הדוקומנטרית מתוכניות חדשות, וכל התוכניות שיעלו בקרוב על המירקע (התוכנית החדשה של **ירון לונדון** על ספרים, ותוכנית־החדשות של **שימעון טסלר**) אינן חלק מן התוכניות הדוקומנטריות.

יתכן שבמיסגרת החילופים והשינויים ימצא המנהל ההחדש של הטלוויזיה תחליף גם ל**צביקה שפירא**, מנהל התוכניות. תקופת־הכהונה שלו נגמרת בעוד כשנה.

מחוץ לתרבות

עמוס ארבל, כתב־הטלוויזיה לענייני תרבות ואמנות, התפטר השבוע מתפקידו.

ארבל קיבל תלונות רבות מאנשי־הליו, מכיוון שאינו מסקר די הצורך את תחומו, כך שכתבים אחרים במחלקה נאלצים להיכנס לתחום זה.

ארבל עסוק בחודשים האחרונים בעריכת מהדורת־החדשות המאוחרת של הטלוויזיה. הוא התפטר מתפקידו כדי להעמיד עובדות בשטח, כאשר תעלה למירקע תוכניתו החדשה של **שימעון טסלר**, שתכלול בתוכה את מהדורת־החדשות המאוחרת. ארבל ירצה להישאר בתפקידי העריכה, ולא לחזור אז לתרבות ולאמנות.

כתב־פורש ארבל
עובדה מוגמרת

במקומו של ארבל קיבל **סרדי גרובר**, איש דוכנת־החוץ, את תחום התרבות והאמנות.

לא „כולבוטק"

הפסדה של רשות־השידור במישפט־הדיבה נגד הלנה עם־דם השדכנית (ראה עמוד 39) עורר תדהמה וזעם במיסדרונות הטלוויזיה. שני בכירים ברשות כבר הודיעו שהעניין לא יעבור בשתיקה, ואף רמזו על־כך כי **שרי רז** לא תוכל להמשיך להכין כתבות לחדשות או למבט שני.

אנשים רבים בציבור חשבו השבוע כי תוכנית כולבוטק היא שהפסידה במישפט־הדיבה, אך מסתבר כי נגד כלבוטק הוגשו עד כה שיבעה מישפטי־דיבה, והיא לא הפסידה אף באחד מהם.

כולם חוזרים מחו"ל

החגים תמו, הקיץ נגמר, והמנהלים מתחילים לחזור אישׂ־אישׂ לתפקידו בארץ.

ראשון החוזרים הוא **אורי סורת**, מנכ"ל הרשות. שיצא לסיור כן כמה שבועות בארצות־הברית, בין השאר כדי ללמוד מקרוב על שידורי־החדשות של הבוקר ברשתות האמריקאיות הגדולות.

עם שובו יתחילו שוב המאבקים על מישרת מנהל הטלוויזיה. פורת ייפגש עם **מיכה ינאי**, יו"ר הרשות, ויחשוף לפניו מעט מכוונותיו לגבי בחירת המנהל הבא. פורת נפגש בלונדון עם **אלכס גילעדי**, אחד המועמדים לתפקיד. נראה כי בסופו של דבר יתאחדו פורת וינון בתמיכה במועמד מוסכם, שיציגו לוועד המנהל, המשמש כוועדת־מיכרזים לגבי בחירת מנהל.

בתחילת השבוע נראה היה כי סיכוייו של **חיים יבין** הם הטובים ביותר. עתה לא ברור אם **דן שילון** יגיש בכלל את מועמדותו לתפקיד, מכיוון שנרמז לו שאנשי הליכוד כוועד־המנהל לא יתמכו בו בגלל הזדהותו הפומבית עם אנשי מערך. כאשר הפיק עבורם את שידורי־הבחירות.

בכירים בהנהלת הרשות גיששו השבוע אצל **גידעון לב־ארי**, מנהל הרדיו, וניסו לברר אם יגיש את מועמדותו. לב־ארי הודיע חד־משמעית כי אינו מועמד לתפקיד.

יש מי שרואה בסירובו זה של לב־ארי חזרה על תרגיל טאקטי בו נקט כאשר עמדה על הפרק מועמדותו לתפקיד מנהל־הרדיו. או הודיע לב־ארי כי אינו מתכוון להתמודד על המישרה, אלא אם כן יהיה מועמד יחידי, ובחירתו תהיה בטוחה. וכך, אכן היה או. לגבי ניהול הטלוויזיה הדברים מסובכים יותר, ומיספר המועמדים למישרה הרמה רב יותר. לכן יהיה הקרב קשה יותר.

גם **טוביה סער**, מנהל־הטלוויזיה הנוכחי, חזר השבוע מחו"ל והוא, בשיתוף עם אורי פורת, יבצע בוודאי כמה שינויים, שהוקפאו לפני יציאת פורת לחו"ל.

אחרון־אחרון הוא **מיכאל קרפין**, עורך מבט. שחזר גם הוא השבוע מחופשתו בחו"ל, ויחזיר בוודאי את הפילפל לישיבות הבוקר של מחלקת־החדשות.

יסגרו את הטלוויזיה

סעיף חשוב בתקציב רשות־השידור, שאושר על־ידי הממשלה ועל־ידי הכנסת, דיבר על קיצוץ של המישה אחוזים בכוח־האדם ברשות.

בימים אלה יושב **רון נחמן**, המישנה־למנכ"ל רשות־השידור והאחראי, בין השאר, לכוח־האדם ולתקציב, עם מנהלי הטלוויזיה והרדיו. הם עוברים באופן יסודי על רשימות מצבת כוח־האדם ברשות, כדי לקבוע איך לקצץ והיכן. מדובר על קיצוץ של חמישה אחוזים בכל אחת מהמחלקות, ברדיו ובטלוויזיה.

במיסדרונות הרדיו והטלוויזיה כבר עורכים טוטו לגבי שמות המפוטרים. העוברים מסתובבים בחשש.

זה עדיין אינו כולל את הקיצוצים שיידרשו בגלל ההחלטה האחרונה של הממשלה על קיצוץ כללי בתקציב הממשלה. זה יביא בוודאי לסידרת פיטורים נוספת ברשות.

יש חשש רב שאם לא יפטרו די עובדים, ולא יקוצץ באופן משמעותי תקציב הרשות, לא יהיה בזמן הקרוב (דצמבר או ינואר) די כסף בקופת־הרשות כדי לשלם משכורות לעובדים. הוצאות הרשות נראות לאנשי מישרד־האוצר מוגזמות, מעל ומעבר למה שנראה על המירקע.

בהנהלת הרשות יש רמזים לכך שרוצים דווקא להגיע למצב שוועדי העובדים לא יסכימו לפיטורים. כך יוכלו המנהלים לסגור את הטלוויזיה, כביכול מחוסר תקציב, ולמעשה כדי לעשות אירגון־מחדש של כל המחלקות. כדי לעשות „טיהור וניקוי" בקרב המיספר העצום (יותר מ־1500) של העובדים. במצב הקיים, כשיש אבטלה סמויה בממדים נרחבים, וכשיש הוצאות מעל לתפוקת העובדים, לא תהיה, כנראה, ברירה, אלא לסגור את הטלוויזיה לתקופה של כמה שבועות, או כמה חודשים, ולנקות אותה מבפנים ומלמטה.

יוסי שוהם:

„משתתפי שימחת־תורה בחברון עברו על החוק!"

חגיגות שימחת־תורה נערכו השנה בחברון תחת הסיסמה „למען עצורי המחתרת!" מכאן, שכל המשתתפים בשימחה מזדהים או תומכים במחתרת. שבעיני חלק גדול מהעם היא אירגון־טרור. שאלתי את המישפטן יוסף שוהם – גם הוא בוגר ישיבת מרכז־הרב, כמו אחדים מהעצורים – אם גם מבחינה חוקית הוכרז עליהם כעל אירגון טרור.

החוק קובע, כי אם נקבע בפסק־דין סופי כי חבר־אנשים מסויים הינו אירגון טרוריסטי, ייחשב פסק־הדין בכל דיון מישפטי אחר, ראיה לכאורה שאותו חבר־אנשים הינו אירגון טרוריסטי.

● **ובמיקרה הספציפי הזה?**

במיקרה הספציפי הזה ניתן פסק־דין בבית־המישפט המחוזי לגבי אחד הנאשמים, אשר הודה שהוא חבר באירגון טרוריסטי. למעשה, זה לא פסק־דין סופי, כי יש עליו עירעור. אבל אותו נאשם הודה בעובדה זו לפני בית־מישפט, וכעת הוא לא יכול לערער על עובדה זו. הוא יכול לערער רק על העונש.

● **והמסקנה?**

מבחינה טכנית עדיין אין הכרזה שהאירגון הוא טרוריסטי, אבל מבחינה אקדמית, בהחלט יש לנו כאן אירגון טרוריסטי.

● **בוא נלך הלאה. אם יש אירגון טרוריסטי, מה אומר החוק לגבי אנשים המזדהים איתו?**

פקודת מניעת־טרור תש"ח מדברת על הנושא. יש תיקונים לחוק הזה מ־1980, וסעיף 14ז' לחוק אומר כך: „העושה מעשה שיש בו גילוי של הזדהות עם אירגון טרוריסטי או אהדה אליו, בהנפת דגל, בהצגת סמל או סיסמה, או בהשמעת הימנון או כל מעשה גילוי דומה, והמגלה בכירור הזדהות או אהדה כאמור, והכל במקום ציבורי, או באופן שאנשים הנמצאים במקום ציבורי יכולים לראות או לשמוע גילוי כזה של הזדהות או אהדה..."

● **... כלומר, זוהי עבירה על החוק.**

בהחלט.

● **ומה העונש עליה?**

מאסר עד שלוש שנים, או קנס כספי, או שניהם יחד.

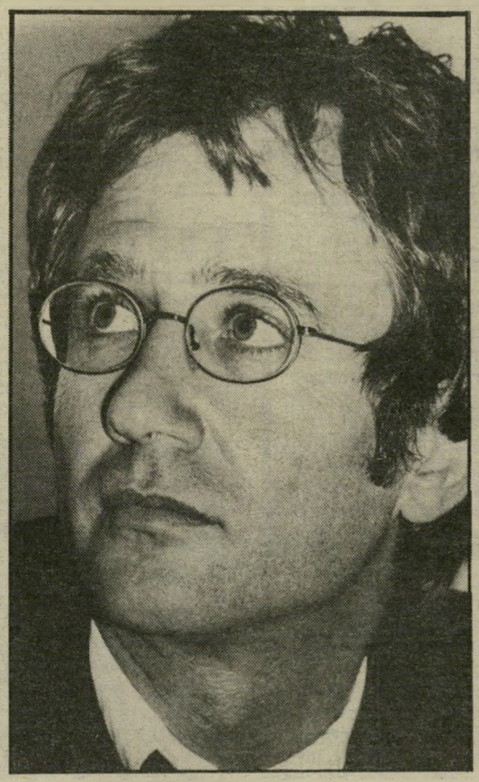

אברהם ברדוגו:

„הבישוף טוטו מקבל את הפרס בידיים נקיות!"

„שלום עכשיו" אומנם לא זכתה בפרס־נובל לשלום, אבל יש ישראלים השמחים, דווקא על בחירתו של הבישוף דסמונד טוטו. אחד מהם הוא המישפטן הירושלמי אברהם ברדוגו, שהכיר את הבישוף טוטו, התרשם ממנו עמוקות ושמח עכשיו בשימחתו.

● **איפה פגשת אותו?**

לפני חודש נסעתי לניירובי, להשתתף במיפגש עולמי של נציגי דתות ושלום. היו שם אנשי־דת מכל העולם, שאינם פעילים בתוך פרלמנטים. מדרום־אפריקה היו צריכים להגיע שני אנשים, ניתנו של גנדהי, שהשילטונות לא נתנו לה לצאת, והבישוף טוטו, שהגיע. הוא נשא שם את אחד הנאומים המרכזיים. נאום מבריק, מעניין מאוד, ריאליסטי מאוד. יש לו הגיון של איש־דת והוא מעביר את התכנים והמסרים החשובים ביותר בצורה קלה, מובנת ואפילו הומוריסטית.

● **מה כל־כך מעניין בו — הרי כל אחד שמדבר נגד האפרטהייד נראה לנו בסדר, לא?**

זה העניין. כשהוא תוקף את האפרטהייד, הוא מאיר את הבעיה מכל הזוויות ומצרף עובדות, ידיעה רחבה בנושא והבנה של כל הצדדים. הוא אומר שהוא בהחלט מבין את הבעיה של הלבנים. ביחס המיספרי שיש בין הלבנים והשחורים בדרום־אפריקה הוא מבין מדוע הם חיים בפחד מתמיד, והוא מבין שהרבה פעמים התנהגותם נובעת מהפחד הזה. אין בגישתו פוליטיקה. הוא אישי־דת, במלוא מובן המילה.

● **יש לו סיתרונות לבעית השחורים והלבנים?**

אם יש לו, הוא לא דיבר עליהם. הוא רואה את עצמו כמנהיג דתי, ובתור שכזה הוא לא עוסק בפיתרונות. הוא חושב שאת הפיתרונות ימצאו הלבנים והשחורים ביחד, ברגע שכל אחד מהם יהיה מודע לבעייתו של השני. ראיתי ושמעתי עוד הרבה מנהיגים שחורים, אבל האיש הזה, טוטו, הוא באמת אישיות בלתי־רגילה. הכבוד, התבונה, הכושר האנאליטי והנחמדות שבו הם שווים בגודלם.

● **ולדעתך, הגיע לו הפרס?**

אני מישפטן, וככזה אני יודע שאחד הכללים של בג"ץ אומר, בתירגום חופשי, „מי שבא לבקש צדק, חייב לבוא בידיים נקיות." יש לי הרגשה שהבישוף טוטו אכן הולך לקבל את הפרס כששתי ידיו נקיות, ולא כמו אנשים מסויימים אחרים, שקיבלו בעבר את פרס הנובל לשלום.

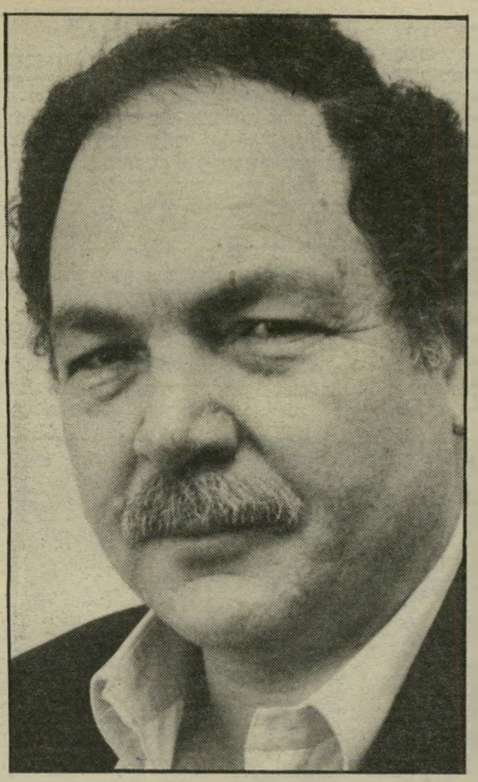

נתן וולוך:

„בעניין חרבות בערבי" שבת אלך עד הסוף!"

לפני שבועיים קראתי ב„הארץ" ראיון עם נתן וולוך, סגן ראש עיריית תל־אביב וראש האגף לתרבות נוער וספורט. מהראיון הבנתי, שהתיאטרונים בתל־אביב ייפתחו בערבי־שבת ושהעירייה תתחיל לשים דגש על בידור ותרבות ב־ערבי־שבת באופן יותר רציני. יומיים אחרי זה קראתי ב„מעריב" הכחשה בעניין זה.

כאזרחית תל־אביב פניתי לסגן ראש העיריה שלי, נתן וולוך, ושאלתי אותו לאיזה משני העיתונים להאמין.

נקודת־המוצא שלי היא שיש להרחיב את פעילות התרבות בעיר בערבי־שבת ולתת אותה גם לאנשים יותר מבוגרים מאשר אלה שהולכים לסירטי־חצות ושהם, בעיקר, נוער. גם למבוגרים מגיע ליהנות בערבי־שבת.

● **כלומר?**

אני מעוניין לעשות דברים שלא גורמים חילול־שבת להכעיס.

● **מה לא גורם לחילול־שבת? לדעת החרדים כל דבר אחרי כניסת־השבת גורם לחילול־שבת.**

זה לא נכון. אם התיאטרונים יהיו פתוחים, ואם הכרטיסים ייקנו מראש ואם האזרח, שרוצה, יוכל להגיע לתיאטרון ברגל — איזה חילול־שבת זה יעשה? יש כבר מקומות פתוחים בערבי־שבת, כמו צוותא, בית לסין, בית ציוני אמריקה.

● **כמו שאני הבנתי את ההסכם הקואליציוני, הובטח הסטטוס־קוו. כלומר — מה שפתוח יישאר פתוח ומה שסגור יישאר סגור.**

אנחנו נדאג שלא תהיה מוסיקה ברמקולים, לא תהיה מכירת־כרטיסים במקום וכמובן לא נפתח בית־קולנוע או תיאטרון בשכונה שבה יש הרבה חרדים. אבל במקומות אחרים? ביפו, למשל. יש שם הרבה מאוד מקום לאירועים ואין תושבים דתיים.

● **מצידי זה בסדר, אבל אני לא מאמינה שזה יעבור בשקט מצד שותפיך לקואליציה.**

לא יעזור להם. אני מוכן ללכת עד הסוף.

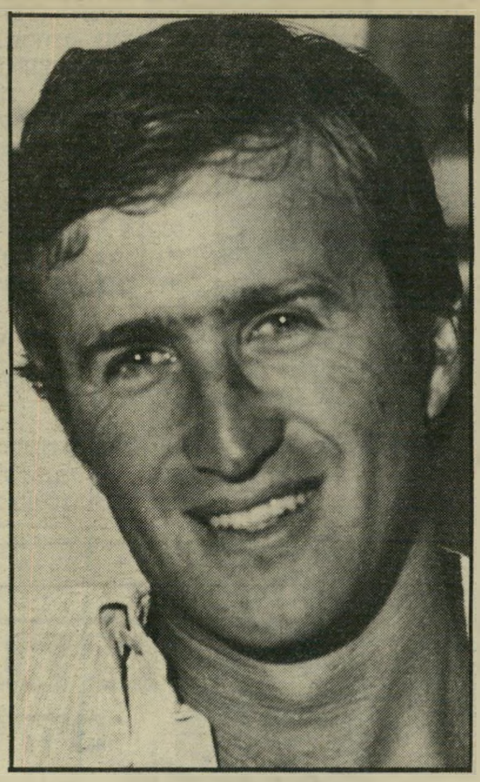

רוני אריאלי:

„אחרי השנה הבאה יהיה יותר טוב!"

לפני שנה, כשהמצב הכלכלי בארץ הגיע לקטסטרופה שחשבנו שאין גדולה ממנה, שאלתי בעל מישרד־פירסום איך הם מחזיקים מעמד. הוא סיפר לי, שהמצב קשה מאוד בענף שלהם. עברה שנה, המצב של השנה שעברה נראה כחלום טוב. פניתי אל רוני אריאלי, מנכ"ל „קבוצת אריאלי", ושאלתי מה קורה אצלם עכשיו.
קשה.

● **כמה קשה?**

עוד אי־אפשר לדעת כמה קשה, כי התעשיה נמצאת בהלם.

● **יש באן משהו לא ברור. אילו הייתי בעל מיפעל, הייתי חושבת שצריך להשקיע הרבה יותר בפירסום בתקופה שלאנשים אין כסף והם לא קונים. מאשר בתקופה של שפע כלכלי, שאז ממילא קונים הכל.**

זה בדיוק מה שקרה בארצות־הברית ובאנגליה. ברגע שהמצב הכלכלי מורע, רמת הפירסום עולה.

● **ומה בארץ?**

כאן עדיין אין מודעות שיווקית כזאת. כשרע. דבר ראשון מורידים את תקציב הפירסום. זה באופן כללי. פה ושם יש חברות שמתחילות להבין את העניין, ואפילו היה מיקרה של חברה שפיטרה אנשים לפני שקיצצה בפירסום.

● **אם זה כך, ואם בולם יבינו את זה בסופו של דבר, אז מצב מישרדי־הפירסום לא יהיה רע.**

הדבר הראשון שממוטט אותנו הוא זמני־התשלום. אנחנו מרוויחים מעמלות. כשהעמלה שלנו, של 15%, מגיעה לקופה שלנו אחרי 60 יום, זאת אומרת שהעמלה שלנו ירדה ל־7%. ועם עמלה של 7% אי־שפשר להתקיים.

● **בוא נשאל אחרת: קיבלת החודש לקוחות חדשים?**

כן. קיבלנו החודש שישה לקוחות חדשים. אבל מאז שבנק לאומי הלקוח הכי גדול שלנו, הקטין את תקציבו לרבע, יש לנו מקום ל־16 לקוחות חדשים בחודש. מלבד זאת, אצלנו היקף זה לא תמיד רווח. ועד שנראה כסף מהלקוחות החדשים האלה עוד יעבור זמן.

● **איך אתה רואה את השנה הבאה בפירסום?**

מבחינת רווחים היא תהיה שנה רעה מאוד. אבל מבחינת את־גר, חיפוש אפיקים חדשים וררכי־פירסום חדשות אני מניח שזו תהיה שנה מעניינת. ובסופו של דבר אם נשרד, נהיה טובים יותר.

● **ואחרי שנה?**

יש לי הרגשה שמהמשברים של השנה יכולים לצאת רק דברים יותר טובים.

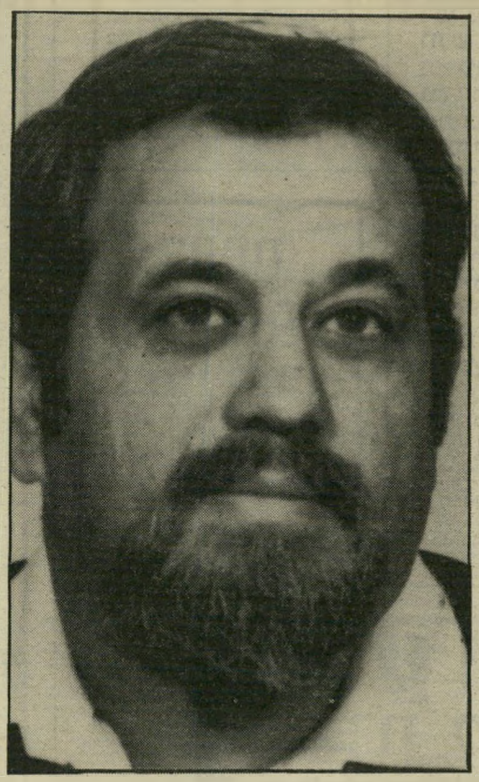

אלי לוי:

„השנה לא קנו. רק שאלו שאלות!"

לא עובר שבוע מבלי שאדווח לכם על איזה פסטיבל. הפעם זה „יריד ירושלים", שנערך, זו השנה התשיעית, ב„בנייני־האומה' בבירה. לא נסעתי לירושלים, כי הפס־טיבלים של תל־אביב מספיקים לי, אבל שאלתי את אלי לוי, האיש ה„אשם" ביירידים האלה, מה נותן היריד לאזרחי ירושלים.

קודם כל הוא נותן לקהל אפשרות לקנות מוצרים שונים ומגוונים ללא פער־תיווך, דבר שנראה חשוב מאוד בימים אלה. הוא נותן לקהל אפשרות להיפגש עם גורמים כמו מישטרה, קופת־חולים, המועצה למניעת־תאונות ועוד, ובנוסף לכל זה, היריד נותן בידור.

● **מה זה מיפגש עם מישטרה, קופת־חולים?**

אין לך מושג על איזה כמות שאלות ענו אנשי המישטרה וקופת־חולים. אף אחד לא הולך בבוקר לקופת־חולים ולוקח מיספר אם יש לו שאלה. כאן ענו להם על כל שאלה וניסו לפתור כל בעיה שהתעוררה. מלבד זאת, המישטרה, למשל, סימנה בחינם את רכושו של כל אזרח שביקש זאת, ללא תשלום. קופת־חולים ערכה בדיקות במקום לכל מי שרצה, וגם זה בחינם.

● **מה בקשר לחברות המיסחריות, מי הציג שם?**

למעשה, כל מי שרצה קנה מקום והציג את הסחורה. אני מניח שכל המוצרים היו זולים ב־30—40 אחוז מאשר בחנויות רגילות.

● **אמרת שיש גם בידור.**

לונה פארק, קאזינו בידורי — כלי כסף — בדרנים שונים, מופעי טלפתיה, אסטרולוגיה, שעשועונים שונים ועוד ועוד.

● **כמה עלה כרטיס ליריד?**

750 שקל למבוגר ו־450 לילד.

● **מי מממן את כל האירוע הזה ומי מרוויח ממנו?**

החברה המארגנת. בעזרת כל המציגים מממנת את האירוע. זה נכון שהאירוע הוא מיסחרי ויש לו כוונות להרוויח, אבל לא תמיד זה מצליח. השנה, היחידים שהרוויחו היו המבקרים.

● **מדוע דווקא השנה לא הרווחתם. אנשים קנו פחות?**

הרבה פחות. בשנים הקודמות היו קניות ממש פרועות. בלי חשבון. השנה, בעיקר שאלו והתעניינו ושוב שאלו וחשבו חמש פעמים על כל קניה. משהו קרה בארץ.

בני לאלו:

„אפשר למצוא סוס יפה ב־300 אלף דולר!"

אחד הספורטים היותר־סודיים בארץ הוא הרכיבה על סוסים. מי שמע בכלל שבשבוע שעבר נערכה בארץ תחרות רכיבה בין נבחרת ישראל לבין קבוצה הולנדית? אני שמעתי והלכתי לברר אצל אחד המשתתפים, בני לאלו, מה היו התוצאות.
הם ניצחו אותנו בהפרש של 30 נקודות.

● **נבחרת של מקום קטן בהולנד ניצחה את נבחרת ישראל?**

אין נבחרת ישראל ברכיבה. ארבעתנו, ננסי ציטלין, רחל לויטץ, קרן מק ואני, קיבלנו את התואר של הנבחרת רק לצורך התחרות הזאת.

● **כמה אנשים בארץ מתעסקים ברכיבה על סוסים?**

ברכיבה תחרותית — בערך 100 איש, אבל עוד 1500 רוכבים להנאתם.

● **מה ההבדל?**

רכיבה תחרותית מתחלקת לשלושה ענפים: דרסז', שהיא רכיבה אמנותית, דומה להתעמלות־הקרקע. קפיצת־מיכשולים, בסדר מסויים, בתוך מיגרש. ותחרות משולבת, הכוללת את שני הראשונים וגם רכיבה לאורך 28 קילומטר, כולל מיכשולים. כאן גם עניין המהירות קובע. כדי להראות לך כמה הספורט הזה נחשב בעולם, רק אומר שבאולימפיאדה יש 18 מדליות לרכיבה.

● **איפה לומדים רכיבה תחרותית, איפה אתה למדת?**

אני התחלתי ללמוד כאן, ואחר־כך למדתי שנה בארצות־הברית, בבית־ספר מיוחד, ויותר מאוחר שנה באנגליה, אצל רוברט הול, שהוא המאמן של נבחרת אנגליה.

● **כלומר, זה ספורט לעשירים בלבד?**

ככה אנשים נוטים לחשוב. אומנם, בעלי הסוסים צריכים להיות די עשירים, אבל רוב התלמידים שאני מכיר בארץ פשוט מטפלים בסוסים תמורת הרכיבה והלימוד, ומגיעים לחווה בנסיעה ארוכה באוטובוס 601.

● **כמה עולה סוס?**

בין 2000 דולר לסוס מקומי עד 10,000 דולר לסוס מיובא. בחו"ל את יכולה למצוא סוסים יפים ומאומנים אפילו במחיר של 300,000 דולר, אם זה לא הרבה בשבילך.

● **ובמחירים האלה של הסוסים יש לספורט הזה סיכוי בארץ?**

צריך למצוא ספונסרים לנושא, כמו שנהוג בארצות אחרות, אבל כדי למצוא ספונסרים צריך שתהיה יותר מודעות של הקהל לנושא.

● **כמה קהל בא לראות את התחרות עם ההולנדים?**

300 איש. וזה נחשב קהל גרול.

דניאלה שמי

לא לגזענות — כן לדו־קיום!

כינוס ארצי למען חקיקת חוק נגד גזענות ואפליה ייערך ב־28.10.84 בשעה 8.00 בערב באולם נחמני בתל־אביב.

בכינוס ישתתפו:

★ **אורי ברבש**
★ **יורם קניוק**
★ **עמוס קינן**
★ **ד"ר סמי מרעי**
★ **עליזה אמיר**
★ **רג'א חטיב**
★ **שולי הרטמן**
★ **אילן פרץ**
★ **סמיה בקרי**

תפאורת הבימה: **יגאל תומרקין**

הוועד היהודי־ערבי נגד גזענות ולמען דו־קיום בישראל

מזכירי הוועד:
דב ירמיה ומרואן דוארי

שולה
השתלת ציפורניים מלאכותיות בשיטה אמריקאית — בידיים וגם ברגליים וכן השתלת ריסים.
תל־אביב, המלך גזרג' 89
טל. 284919—295318

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר **מרדכי זידמן**
הוצאת רשפים

רפי נמש – מנכ"ל חברת "כיוונים"

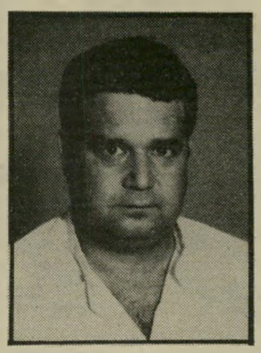

רפי נמש (35) התמנה למנכ"ל חברת כיוונים, חברה חדשה לשרותי קידום מכירות, מערכות שיווק ופרסום. בחברה זו שותפה גם חברת הפרסום ה־ווותיקה "קול המפרסם" – ומנהליה רוני קול ויואב חביב.

לרפי נמש, לשעבר מנהל השיווק "מגור", מנכ"ל "עמית" (מועדון צרכנות) ומקים רשת השיווק של "שגריר", שרותי גרירה בע"מ, יש 10 שנות ידע ונסיון בארגון מערכות קידום מכירות, מידע ושיווק.

בוגר המחלקה לניהול תעשייתי במכללת שנקר ולמד ניהול כללי בביה"ס למנהל עסקים באוניברסיטת תל־אביב במסגרת תל"ם.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' ו' עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

תן טרמפ לחייל

ZIVA TELEM **זיוה תלם**
wishes to invite you to the מזמינה אתכם

לחדר התצוגה בביתה בהרצליה פיתוח

דיגמי מעצבי אופנת העילית בישראל:

ג'י פולופ – בגדי עור, קולקציה חדשה
תמרה יובל – בגדי ערב ובגדים לאירועים מיוחדים
רקמה – בגדי תמרה לשעות אחר הצהריים והערב
גבי – חולצות משי עבודות־יד
רפי יעקובסון – בגדים ליום ולערב
M/N – בגדים אופנתיים לשעות היום
רזיאלה – חליפות ושמלות אופנתיות
אביזרי אופנה, חגורות, מחרוזות, סריגים

המכירה תתקיים ביום

שבת 27.10.84	שישי 26.10.84
10.00–14.00	10.00–14.00
17.00–19.00	1700–1900

בבית זיוה תלם – רח' דוד המלך 10, הרצליה־פיתוח
At the residence of ZIVA TELEM, 10 David Hamelech St.
Herzlia-Pituah, Tel. 052-72976

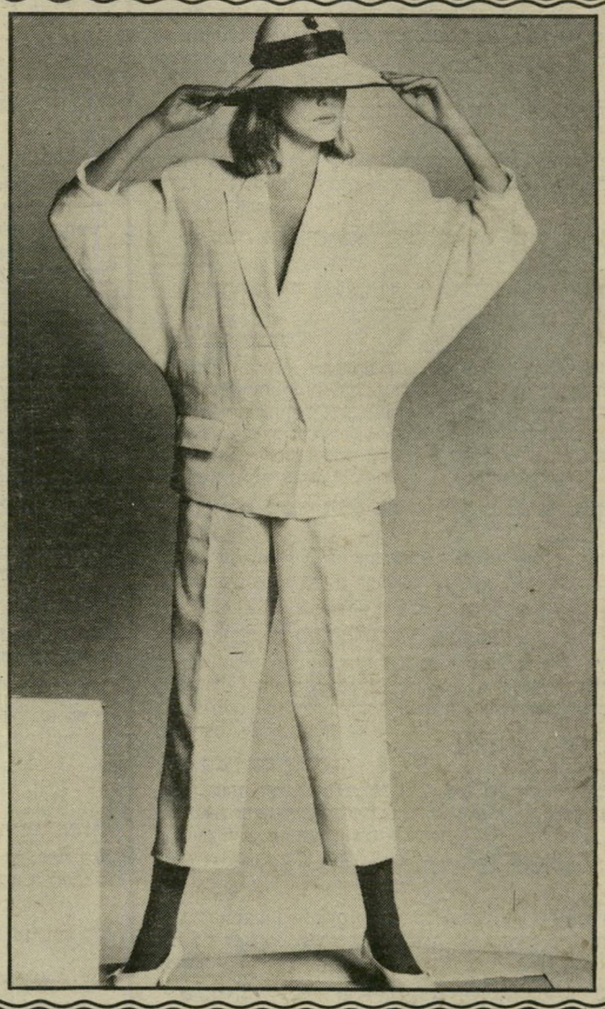

עיצוב: **רזיאלה**

הכל עם קבלות

דיזנגוף. אה, איזה רחוב. שמלות ב־500 דולר. מיסעדות סיניות וסיצואניות, פיצות, המבורגרים ובורקאס. בחורות הכי־יפות בארץ ובוהמה שיושבת בימי שישי על כיסאות פלסטיק, אפילו בחורים שמעוניינים לדגמן ובינתיים תולים את עצמם על עצים גבוהים ועבי־גזע.

תמונה שווה יותר מאלף מילים? אז קחו תמונה ותאמינו לי ששום דבר אני לא ממציאה מהראש. על הכל יש לי קבלות.

בטח שאני יודעת שהוא לא סתם אחד שמוכן לדגמן לפני כל מי שמשלם לו. הוא חושב על אמנות.

מסיבות בתקציב ענק

אילו הייתם אומרים לי שגם אצלכם זה קורה — היה נעשה לי הרבה יותר קל. אתם הרי יודעים שאני אשה עובדת. מה זה עובדת? עובדת בפרך: כתבה פה וכתבה שם, ראיון פה וראיון שם, ביניהם אני רצה לצלם שיצלם לי משהו, וכשהוא גומר אני הולכת למערכת לישיבה. בדרך למערכת אני מביאה כמה דברים למכבסה, עוצרת בבנק להוציא קצת כסף, קופצת למכולת להגיד לו שישאיר לי לחם קימל. ב־11 יש לי פגישה בענייני עבודה אבל ב־11.30 אני צריכה לבוא לבית־הספר של הבן, כי המורה קראה לי. ב־12 קבעתי עם הגרפיקאי שאביא לו את החומר, כך שאם המורה תאריך להתלונן על בבית אוכל או לא. בסוף ההרצאה הוא גומר צינצנת ליפתן, כי הפה שלו יבש מהדיבורים. אחר־כך הוא מבקש רק כוס קפה עם כמה עוגיות וחתיכת גבינה צהובה, כי את זה הוא אוהב במיוחד.

והילדים? אלה פעם הסבירו לי שיש הבדל עצום בין ארוחות ואוכל. ארוחות זה מה שאוכלים רק שלוש־ארבע פעמים ביום ואוכל זה מה שאוכלים כל הזמן. ארוחה זה מרק וסלט וחתיכת בשר עם שתי תוספות ומנה אחרונה. אוכל זה סתם צלחת ספגטי בשעה 3.15 או שלוש פרוסות בשר על שלוש פרוסות לחם כשלידן מלפפון חמוץ, עגבניה וכוס שתיה.

הילד, אני אאחר לפגישה ואולי העורך שלי ישטוף אותי.

טוב, אתם מבינים שזה לא קל. אבל זה כמובן אך חלק אחד מחיי. החלק השני הוא בעל, שני ילדים והמון חברים שקופצים לבקר. כל אלה, התכונה הכי־בולטת שלהם זה שהם כל הזמן רעבים ורוצים לאכול. נכון שאת החברים אפשר לסדר באיזה מימרח טוב, קצת קרקרים ו־100 גרם זיתים. אבל במה שנוגע למישפחה הקרובה, הסיפור הוא לגמרי אחר.

הבעל, בין ביס לביס, תמיד מרצה הרצאות ארוכות שבעצם לא איכפת לו בכלל אם יש מתמלא. יש בתוכו סיר מרק גדול וסיר עם צלי בשר, בשתי קופסות פלסטיק ענקיות נמצאים שני סלטים מבושלים, בשתי צינצנות מתקרר לו הליפתן הטעים, במגירת־הירקות מחביאים את חמש טבלות השוקולד, כדי שלא ימצאו אותן תיכף. מבט אחרון לתוך ה־19 קוב, הגרוש עד אימה, עושה אותי מאושרת (כמו שאמא שלי אמרה). ככה אני עוזבת את המקרר והולכת לי לעבודה.

כשאני חוזרת — עייפה, מזיעה ועצבנית — דבר ראשון אני ניגשת למקרר כדי למזוג לעצמי כוס קפה קר. רק אני פותחת את דלת־המקרר ומייד שוטפת אותי הזיעה הקרה. המקרר — אותו 19 קוב הירדוע — ריק לחלוטין. אין סירים, אין צינצנות, אין קופסאות, אין גלידות, אין שוקולד ואין מימרחים. באמצע החלל הקר והעויין עומדת לה מבויישת קופסת האנשובי הקטנה שלי, שבשבילה אני מוכנה להרוג, ומזה הם מפחדים.

בשארית כוחותיי אני מכנסת את המישפחה ומבקשת תשובות.

„היו כאן שלושה חברים שלי ועשינו מסיבת פריז'דר, כי לא היה לנו שום דבר יותר טוב לעשות," אומר הילד החוצפן שלי.

גם קילו וחצי צלי אכלתם למסיבת הפריז'דר שלכם? אני שואלת.

„מה," שואל בעלי בתימהון, „זה היה קילו וחצי? זה נראה כמו שאריות של אתמול!"

ושוב אני עולה את 70 המדרגות שלי עמוסת סלים כבדים. כנראה הכנה למסיבה הבאה. לא שאני כל־כך קמצנית, אבל מי שימציא מנעול למקרר חשמלי יזכה באהבת־הנצח שלי. זה בטוח.

אמא שלי אמרה לי, שאם המישפחה שלי אוכלת כל־כך טוב, אני צריכה להיות מאושרת. נו, אז מאז אני מאושרת וכל הזמן אפשר לראות אותי ברחובות תל־אביב או באמצע 70 המדרגות המובילות לדירתי, כשאני נכנסת סוף־סוף הביתה, מיד אני מנגבת את הזיעה ושמה את כל הדברים על השולחן. בדרך מהשולחן אל המקרר המוצרים עוברים תהליך שיפור. מהבשר אני עושה צלי, מהתפוחים ליפתן, מהיוגורט והמלפ־פונים עושים מרק טרטור, וכך הלאה וכך הלאה. אחרי שעתיים של בילוי במיטבח, המקרר

מיבחן חברות

בושמת שלחה לי את חוברת הסריגה החדשה של פולגת, סריגת יד 1985. על הפתק המצורף היה כתוב: „אני מקווה שתוכלי לעשות בה שימוש." באמת לעג לרש, לשלוח לי חוברת כזאת, במיוחד שבשנה שעברה אספתי את כל אומץ־ליבי והודיתי קבל עם ועדה שמעולם לא הצלחתי לגמור שום דבר סרוג. אני מהצד של להתחיל בחדווה.

אבל בושמת ביקשה שאעשה שימוש בחוברת. אז כדי לא להעליב אותה באמת עשיתי: בחרתי את שלושת הסוודרים הכי־יפים בחוברת.

„זו הדוגמה הרביעית. יש מתנדבות?"

ואחר־כך בחרתי את שלוש החברות הכי־מוכשרות בסריגה, ולכל אחת מהן נתתי הוראה לסרוג לי סוודר אחד. להוראה צירפתי את הדף בחוברת המתייחס לסוודר. בטח שאני אשלם להן את מחיר חוט־הסריגה. עד כדי כך אני לא חזירה.

זה הכל, בעצם. רק רציתי להוכיח לכן, שאם אתן לא יודעות לסרוג, או אם אין לכן חשק, זה עוד לא אומר שאתן לא יכולות לעשות שימוש בחוברות־סריגה.

במחשבה שניה, אולי זו גם דרך טובה מאוד להיווכח, סוף־סוף, מי היא באמת חברה טובה ומי רק עושה את עצמה.

למה להסתבך?

ראיתם את תשדיר השרות בעניין החזרת ציוד צה"לי? יופי של תשדיר. וגם חשוב. אז תעשו, בבקשה, חיפוש בבית וכל מה שיש לכם ששייך לצה"ל תחזירו עד ה־1.11.84, ואף אחד לא ישאל אתכם שאלות. איך אומר הילד לאבא שלו? „אבא, לא כדאי להסתבך?"

אגב, בבית בן־גוריון, בשרות בן־גוריון בתל־אביב, תלויה במיטבח של פולה ובן־גוריון מגבת של צה"ל, עם מישבצות כאלה ירוקות, כמו שכולנו מכירים. אני בטוחה שבן־גוריון לא סחב אותה מאיזה בסיס צבאי בזמן שירות־המילואים שלו. אז מי שהביא מגבת צה"לית למיטבח של בן־גוריון, שיחזיר אותה בבקשה עד האחד בנובמבר.

זה, אגב, במקום שירות־המילואים שאני פטורה ממנו.

תאכלו, תשבעו, תחנקו!

יום־הכיפורים. כבר כתבתי עליו בשנה שעברה. בסך־הכל כתבתי, שאני צמה ביום־הכיפור. למה? ככה! לא הכרחתי אף אחד לצום יחד איתי. לא אמרתי שזה טוב. לא הבאתי שום נימוק בעד. אותו הכבוד שיש לי אל הצמים, יש לי אל הלא־צמים. בדיוק אותו הכבוד. לא פחות ולא יותר. בן־אדם לא רוצה לצום, כי כל העניין לא אומר לו כלום? יופי. הוא צודק.

אבל למה, בשם כל הקדושים, הם צריכים לספר לי בגאווה, ועם חיוך אווילי על הפרצוף, על החצי קילו שינקן שהם טיגנו להם ביום־כיפור בבוקר, ועל השרימפס בחמאה שהם אכלו בצהריים ועל מישחק הפוקר הנפלא שהיה להם. כאילו הם אומרים לי: תיראי איזה גבר אני? אני מוכן לעשות הכל כדי להיות נגד!

20 כאלה פגשתי בשבוע שאחרי יום־הכיפורים. לא עלה על דעתי לשאול אף אחד מהם אם הוא צם או לא, כי זה פשוט לא איכפת לי. אבל הם התנדבו מייד לספר לי על התפריט החגיגי שלהם לחג, כמה עבודה הם השקיעו בתיכנון התפריט — שלא יהיה בו, חס וחלילה, שום דבר שהוא לא על טהרת הטריפה. כמה כאבי־בטן הם סבלו, וכמה קילוגרמים הם הוסיפו לעצמם, רק כדי להיות מיוחדים ביום־הכיפורים. בטח כל אחד מהם חושב שהוא היחידי בארץ שלא צם.

תאכלו, תשבעו, תחנקו! מה איכפת לי? רק למה אתם משוויצים עם זה כל־כך. יש לכם צורך לעשות דברים חשובים נגד המימסד, תתקשרו אליי. יש לי רשימה ארוכה מאוד של רעיונות. לאכול כמו חזירים זה קל מאוד ולא צריך להפעיל בשביל זה אפילו תא אחד של אינטליגנציה.

אסי דיין אוסף שבע יפהפיות ★ הטלוויזיה שמה פס על בנזין ★ נקניקיה בנוסח חיפה ★ אין שיכורים ביקב

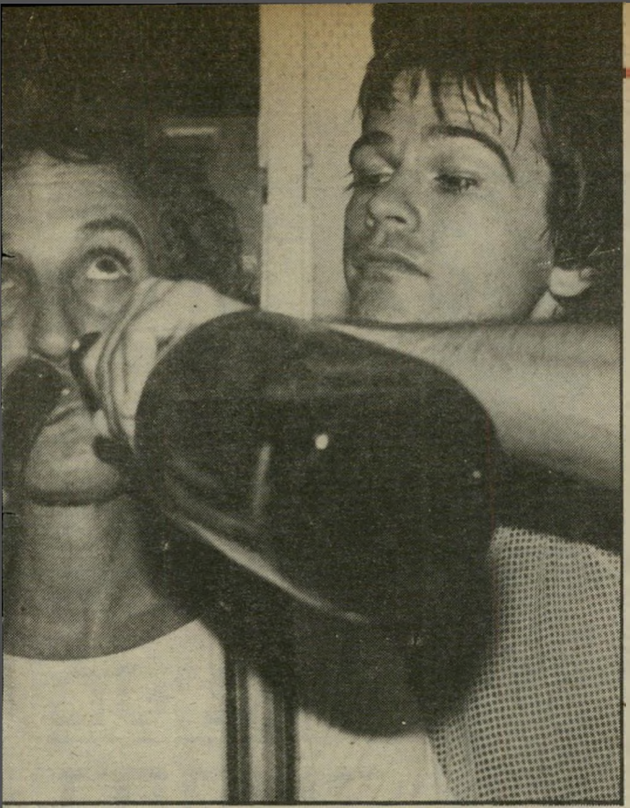

ישראל גוריון הפנטומימאי והזמר (באמצע) זוכה ביין הילולינ
בצד ימין: הפנטומימאי חנוך רוזן. משמאל: ר
זמר בני אמדורסקי. החצי השני של הדואדאים. השלושה הופיעו בקטעי
אמנותיים לפני הכורמים של ראשון. גוריון שימש באותו ערב בן־הזוג של רו

ראשון אינה מתהוללת

השבוע חגגו ביקב של ראשון־לציון את הבציר האחרון, ויחד עם הבציר את היין הצעיר, תוצרת הבציר הנוכחי, הילולים. זהו יין ריחני מאוד, שאפשר לשתות אותו חודש ימים מיום התסיסה. הוא קל מאוד ואינו משכר. בצרפת יש חודש שלם של הי־לולים, כל שנה בנובמבר. שם הולכים ברחובות שיכורים. אך בראשון לא הולכים שיכורים — לא, לא מפני שהיין הוא פחות טוב, אלא שהיש־ראלים לא שותים מספיק.

לכבוד היין באו לחגוג כורמים וכורמות, עובדי יקבי ראשון לציון וכרמל. בכניסה ליקב הוצבו חביות יין, הוכנו מטעמים מיין, הושמעה תוכנית על יין אבל שיכורים לא נראו.

מאיר ניצן ראש עיריית ראשון־לציון משקה את אשתו, נעמי, מכוסית יין ההילולים שהגישו לו אנשי חברת היינות כרמל מיזרחי. הוא הבטיח לנוכחים במקום שאת היקב, שהפך לסמל המיסחרי של העיר הוותיקה, לא יזיזו מראשון־לציון.

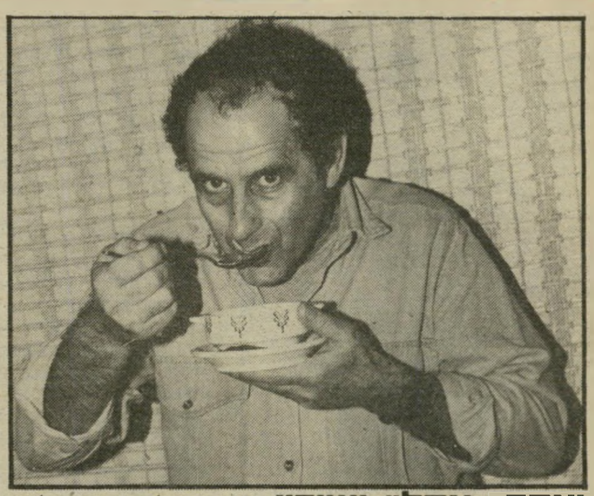

יצחק „צפל" ישורון הבימאי בילה במשך שלושה ימים בצפיה בסרטים, ובסיומם לא הסכים לאכול נקניקיה. הוא הסתפק במרק שחימם את העצמות. בלילה הקר על הר־הכרמל בחיפה. צפל כותב עכשיו תסריט לסרט חדש.

נקניקיה לקולנוע

אחרי שבמשך שלושה ימים ראו הבימאים ומבקרי הקולנוע סרטים אין ספור בעיר המנמנמת חיפה, הכניסו קצת צהלה מתל־אביב ודיווחו לצופי הקולנוע מה מומלץ לראות במשך השנה הקרובה בקולנוע. הוגשה להם נקניקיה בתוך לחמניה, בתוספת סלט כרוב חמוץ. „הם כנראה חושבים שזה מה שמקבלים בפסטיבל ברלין," העיר אחד האורחים. מגישי הנקניקיות, גולן ושות', לא באו למסיבה.

אואה שרבאר הבימאי הגרמני, שכל המבקרים שיבחו את סיריטו הראשון באורך מלא. הוא אינו דובר שפות אחרות מלבד גרמנית, והוצמדה אליו מתרגמת שעבדה שעות נוספות גם בערב־המסיבה. שרבאר קיבל מתנה מראש עיריית חיפה.

יהודה פוליקר הזמר והגיטריסט של להקת בנזין. לידו, מ־שמאל: בנז'או, חברו ללהקה. שניהם אוחזים ב־גיטרות, בהופעה בקולנוע דן. השניים הקפיצו את קהל האוהדים, שמילא את האולם. הם שרו שירים מתוך תקליטם החדש וגם שירים נ פורסמים אחרים. בשעה 11 בלילה התחילה ההופעה. למטה: הזמר גידי גוב והשחקן מוני מושונוב חוזים בהופעה.

הבנות של אסי ונדב

יש הפתעות. גם בעידן הקיצוצים, יש כנראה עתיד לקולנוע הישראלי. השבוע הודיעו אסי דיין והבימאי נדב לויתן, שהם מתחילים לצלם סרט חדש, ולכבוד כך ערכו מסיבה. הסרט ייקרא בנות, ויספר על שבע בנות, כל אחת מרקע אחר, המתגייסות לצה"ל, ועל תקופות הטירונות המשותפות שלהן.

הסרט יעלה 800,000 דולר, והוא יהיה קו־פרודוקציה איטלקית־ישר־אלית. יצלם אותו הצלם מרצלו מקיוקי. שלא בא למסיבה בבית ציוני אמריקה. כי הוא עלה למטוס הלא נכון, ויגיע ליום תחילת הצילומים.

המוסיקה לסרט היא באחריות הצד האיטלקי. וזאת תהיה שמחה מאוד.

עירית פרנק השחקנית תופיע בסרט החדש בנות. לידה בפעם השניה על בימת צילומי סרט. השתיים נפגשות בגרות. כחברות טובות הן שמחו מאוד להיפגש וערכו חגיגה פרטית.

חלי גולדנברג במרכז התמונה, תש־חק בסרט בתפקיד הקצינה. משמאל: השחקנית הראשית של הסרט, חנה אזולאי, שלה זה התפקיד השני בקולנוע. הסרט ו־קודם שבו שיחקה הוא זעם ותהילה. לאוהבי התיאטרון היא מוכרת כשחקנית רצינית בתיאטרון הקאמרי. מימין: רחלי חימיאן, שהיא אחת היפות של הסרט, גם משחקת באחד התפקידים הראשיים.

ליאור דיין בנו של התסריטאי אסי דיין, דוחף את ידו לפיו של בימאי הסרט, נדב לויתן. עומדת מחייכת האם קרולין לנגפורד, שגם היא משחקת בסרט, באחד מה־תפקידים המרכזיים. היא לא היתה חיילת מעולם, וזו לה הפעם הראשונה שהיא מתחיילת. ליאור התרוצץ בין האב והאם והיה הכוכב היחיד של המסיבה, שנערכה לכבוד תחילת צילומי הסרט.

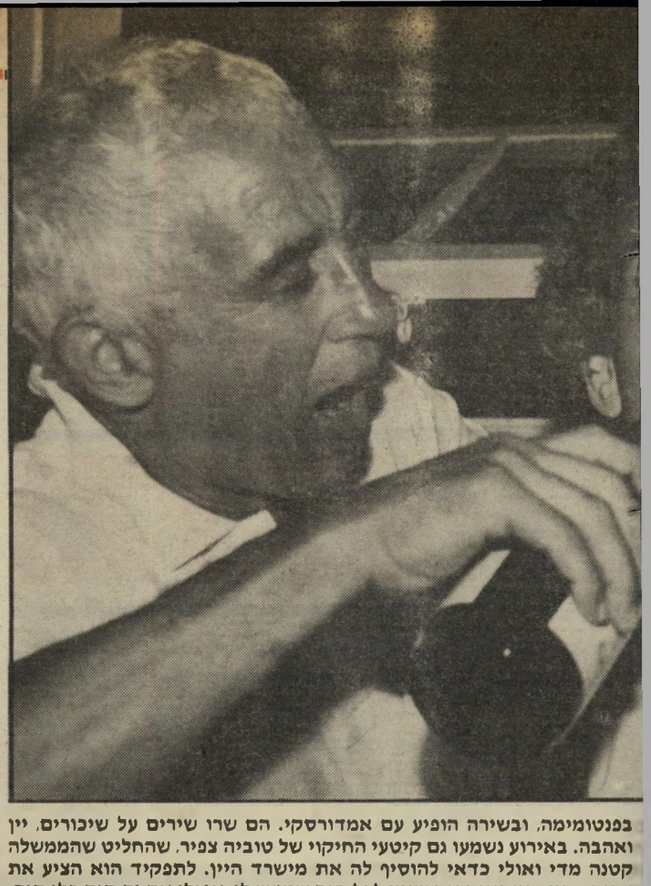

בפנטומימה, ובשירה הופיע עם אמדורסקי. הם שרו שירים על שיכורים, יין ואהבה. באירוע נשמעו גם קיטעי החיקוי של טוביה צפיר, שהחליט שהממשלה קטנה מדי ואולי כדאי להוסיף לה את מישרד היין. לתפקיד הוא הציע את אריק שרון, שמתאים את עצמו לכל תיק שמוצע לו, אפילו אם זה תיק בלי תיק.

קצת בנזין לבנזין

השבוע, בהופעה חגיגית בקולנוע דן בתל־אביב, עלתה הלהקה מחדש על הבימה. הבטיחו להם שיבואו לצלם אותם לתוכנית הטלוויזיה עד פוף. אבל, כמו שזה תמיד קורה ברשות השידור, פרצה שביתת ה־עובדים הלא מרורגים וההופעה לא צולמה.

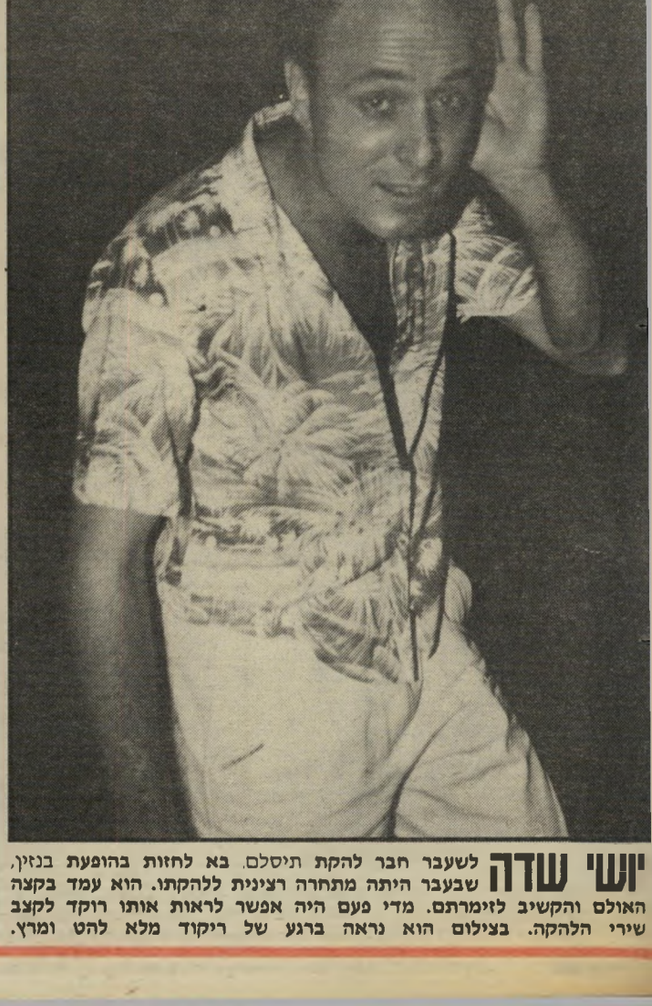

יושי שדה לשעבר חבר להקת תיסלם, בא לחזות בהופעת בנזין, שבעבר היתה מתחרה רצינית ללהקתו. הוא עמד בקצה האולם והקשיב לזימרתם. מדי פעם היה אפשר לראות אותו רוקד לקצב שירי הלהקה. בצילום הוא נראה ברגע של ריקוד מלא להט ומרץ.

ציפי מנשה

לתפוס יוזמה,
לעשות זאת בעצמך, וגם

לחסוך ממון

מי שאומר "ברוך שלא עשני אשה," לא יודע על מה הוא מדבר. להיות אשה זה דבר נפלא. את יכולה להרשות לעצמך להשתנות ולהתחדש כאוות־נפשך: לשנות את תקרוקתך — לאסוף או לפזר את שערך — ולהתחדש בחידושי־האופנה, שכל־כך הרבה מעצבים עובדים עליה בשבילך ועבורך. לסתיו '84 ולחורף '85 דואגים המעצבים שתיראי נשית וספורטיבית ואלגנטית. הכל בהתאם לבחירתך וטעמך.

לא בומבסטיות. המעצבים ה־צרפתיים הם מלאי שיק בכל מעשה־ידיהם, ודימיונם הוא רב. החליפות האופנתיות והטובות עשויות צמר, דק או עבה, חלק מפוספס או משובץ. הגוונים רבים: שחור, אפור, כחול, סגול

חליפה צרפתית היא השיק הפא־ריסי, גיזרה ות־פירה איכותיות. את הז'אקט מדגישות כריות.

צמר צרפתי עבה, מחמם ומעודן, בגווני כ־חול, ירוק, לבן. הז'אקט באורך מתחת לירכיים. החצאית צרה וארוכה. הכובע פרווה.

מקסי לערב שימלת־משי מודפסת בגווני שחור, אדום, לבן. הירכיים מודגשות בחגורה רחבה והחצאית – פליסה עשירה בבד. צעיף־שאל מלבני וארוך מבד וצבע תואם ואביזרים אופנתיים וגדולים כמו שרשרת וצמידים על שתי הידיים.

מידי לערב היום מישבצות, פסים ופרחים הם שיא האופנה. שרוול־עטלף מבד אחד והשרוול השני מבד אחר. משאריות הבד המקווקו והמשובץ אפשר לתפור צעיף לצוואר, או חגורה, או קישור לתיק וגם להשתמש לכל סוודר תואם.

וציבעי־אדמה חומים.

גזרות החליפות הן שונות: ז'אקט קצר בגזרת ספנסר או ז'אקט ארוך, המגיע עד הירכיים ואף מתחתן. הכתפיים מודגשות מעט, בכריות שאינן בומבסטיות בגודלן. החצאיות צרות וארוכות, באורך מידי ומטה, או רחבות, בסיגנון קלוש, העשיר בבד.

השמלות עשויות סריג־צמר, בצבעים חלקים, בגיזרה פשוטה, המדגישה חמוקיים נשיים. שימלות־הערב הן ארוכות ועשויות מבדים רכים, נופלים ונשיים, כמו ז'ורז'ט, משי וסאטן.

האביזרים מככבים במקום מרכזי: כובעים בעלי שוליים צרים ובינוניים, עשויים לבד, בגוונים התואמים את הבגד. כובעי־פרווה למי שיכולה להרשות לעצמה.

כן מפולפלים. מחירי הבגדים היום מרקיעי־שחקים. מדברים רק בדולארים. פעם זה היה אחרת. פעם היתה כמעט לכל מישפחה תופרת מישפחתית, שהיתה כבת־בית. היא היתה באה הביתה, יושבת מהבוקר עד הערב ותופרת.

היא היתה תופרת לכל בני־הבית הכל, עושה תיקונים, משנה ומשפצת.

היום, התופרת של פעם היא אוצר ונכס מישפחתי. היום התופרות של פעם התבגרו וזקנו, ורבות מהן הפסיקו לעבוד. האחרות, אותן שתופרות בבתיהן גובות מחירים מפולפלים.

אבל יש עוד מוצא — לעזור לעצמנו, במו ידינו, לתפור לעצמנו פריטים שגזרתן קלה. והאפשרויות רבות ומגוונות.

שווה לכל נפש. לעזרה נא הירחון הגרמני נויאה מודה (בעברית: „אופנה חדשה"). את הירחון הזה ניתן להשיג בארץ, ולירחון מצורף הסבר בעברית, בצורה ברורה ביותר — כיצד ואיך להוציא גיזרה לכל בגד המוצא חן בעינינו והנמצא בירחון.

קטיפת קוקטייל ועיטורי סאטן בצבע שחור בוהק, הנראה למרחקים. המיכנסיים ישרים ומחניפים לגוף חטוב. יוסיפו שיק: צעיף ארוך מבד שיפון, כובע קטיפה ונעלי־עקב.

שיק ספורטיבי המעדיפות שימלה תמצאנה בירחון נויאה מודה את הגיזרה המתאימה וגם הצעות לסוג הבד הדרוש ולצבעים האופנתיים – כחול, שחור, חום, אפור.

העצלניות, המוכנות לנסות את מזלן ולקחת צ'אנס, לא זקוקות לגיזרה. הן תקנינה בד על פי טעמן ותתפורנה חצאית צרה באורך האופנתי מידי.

לאלה אפשר להמליץ על שתי דרכים קלות: או לקחת חצאית קיימת, למדוד את רוחבה ובהתאם לכך לגזור את הבד (לפרוס אותו על שולחן גדול), ולא לשכוח להוסיף עוד שני סנטימטר לתפרים בכל צד. אפשר גם בלי חצאית מוכנה — מודדים את היקף הירכיים, מוסיפים עוד ארבעה סנטימטר וגוזרים.

את איזור המותניים תופרים ברוחב שלושה־ארבעה סנטימטר, משחילים בתוכו גומי, תופרים רוכסן בצד, כדי להקל על הלבישה ולא שוכחים להשאיר שליץ אחד או שניים בצדדים, והרי חצאית אופנתית במחיר מצחיק ובשעתיים עבודה.

המלצה חמה: כאשר אתן קונות את הבד, קנו עוד מטר נוסף. את פיסת־הבד הזו תגזרו בצורה רבועה, כלומר מטר על מטר, והוציאו כמה פרנזים מסביב. הצעיף המרובע הזה ישמש אתכן על כל בגד, כשתלבשו את החצאית התואמת. על חולצת־משי או כותנה, על סודר־גולף או סוודר־יי ואפילו על ז'אקט.

זירקו את הצעיף הגדול ברישול, כשהוא מקופל לחצי, כלומר משולש, על שתי הכתפיים, או על כתף אחת, והתוצאה היא חליפה אופנתית מושלמת. במחיר השווה לכל נפש.

קלאסי אלגנטי ז'אקט רחב, גברי וגדול. מיכנסיים ארוכים, בגיזרה ישרה, ואפילו עניבה. את כל הפריטים האלה אפשר לתפור לבד בעזרת הגזרות בירחון הגרמני.

נשות העילית כך הן נראות בבירות אירופה. כשאביזרים מפאריס מכסים כל חלקה טובה בגופן – כובעים קיצרי ורחבי שוליים, מיטפחות, עגילים, וכל מה שאופנתי.

שמונה לילות של אוזו וסרטים בפסטיבל ה־25 של סלוניקי

סלט יווני

חמודונת לני אפוליקראטי, בסירטו של ניקוס ניקולאידיס (צבורה חמודה, המשפר ומוצאים להורג על־ידי השירות החשאי, שנכנס לפאניקה בגלל אורח־החיים של הצעירים.

חמישה ימים ושתי שעות טיסה בלבד הפרידו בין פסטיבל הסרטים הלאומי בסאלוניקי ובין פסטיבל הסרטים הבינלאומי, שנערך בחיפה.

היו אלה שני אירועים קולנועיים, שמטרתם אחת — להכניס את האורחים לאמבטיה של

אהבה פניה היפים של בטי ליבאנו, בסירטו של צברופולוס אהבת פתע – על רומן סוער בין גבר ואשה נשואים.

סאלוניקי היתה מלינה מרקורי, שרת־התרבות. היא באה, שהתה בפסטיבל יומיים תמימים, פתחה אותו בנאום נרגש על חשיבותו של הקולנוע כחלק בלתי־נפרד מן האמנות בת־זמננו ומרכיב מהותי בפיתוחה של תרבות לעם.

מרקורי, ההחילה את נאומה בהסכנות־מה, כי כמה ימים לפני כן עמד הפסטיבל כולו בסימן שאלה גדול. אגודי הבימאים והשחקנים איימו להחרימו מכל וכל, מפני שהגברת מרקורי לא קיימה את הבטחתה מלפני שנתיים, בדבר העברת חוק־הקולנוע שיאפשר הזרמת מיליארדים ליוצרי הקולנוע ביוון. הבעיה, הסבירה לאיגודים, שמישרד־התרבות הבטיח אך מישרד־האוצר טרם קיים. רק אחרי שנקבה תאריך לקבלת החוק בממשלה בחודש נובמבר הקרוב, נרגעו הרוחות, והגברת, שלא מזמן הופיעה על הבר, יכלה להיחשב לאורחת רצויה באולם.

לכן הרגשתי תחושת עלבון עמוקה, בשמי ובשם כל אוהבי הקולנוע בישראל, עיתונאים ומבקרים, בימאים ומפיקים, כששר־החינוך והתרבות החדש, יצחק נבון, מצא את השעות הפנויות כדי לכבד בנוכחותו את פסטיבל עכו לתיאטרון אחר, אבל לא קיים את הבטחתו לבוא לפסטיבל־הקולנוע בחיפה. מי שמכיר את בעיותיו של הקולנוע הישראלי יודע, שהיערות זו מבטאת את יחסם הקבוע של אנשי המימשל בישראל לאמנויות השונות: תיאטרון — זה תרבות; קולנוע — זה הממזר המפגר שבמישפחה.

סבאבא היוני הכריזה לסרט התפרפרות והתפלחות של ניקוס פראקיס, שקיבל את הפרס הגדול בפסטיבל ובה נאמר: „הטראגדיה הלאומית שלנו הופכת לקומדיה." הסרט הוא על חיילים המשתמטים מכל חובה צבאית.

המשולש המודרני אנתוניס קאפצופולוס, יוטה פסטה ופאנוס אילופולוס כשלישיית נאהבים שהיו פעילים בקבוצה מחתרתית אנטי־פאשיסטית. אחד מהם מתגלה כמלשין על חבריו, והאחר מתחיל בחיים חדשים.

סרטים. גם הנוף היה רומה — אותו הים התיכון, גם זו וגם זו עיר נמל. תושבי שתי הערים מדברים בקול רם, בלהט, ונעזרים לא מעט במחוות־ידיים. גם תעשיית הקולנוע במצב דומה — תעשיה עניה של מדינות דלות אמצעים המדברות בשפות שאינן נהירות לרוב תושבי העולם, ולכן גם נתקלים בקשיי שיווק דומים.

אבל רק בחיפה התברר לי כמה קינאתי במארחי היוונים: אורחת הכבוד בפסטיבל פחה. די להביט בתקציבים השונים ולראות מי זכאי לינוק מתקציבי־ציבור ומי נאלץ לחזר על הפתחים.

כיאה לאמנות מגמגמת, היה בפסטיבל חיפה רק סרט ישראלי אחד (גם הוא נדחף לשם במיקרה, ברגע האחרון). גם על כך קינאתי ביוונים — לא כל מה שהציגו בסאלוניקי היה באיכות מעולה, אבל היוונים הצליחו לצבור 15 סרטים חדשים ולשמור אותם להצגות־בכורה בפסטיבל. שישה מהם נבחרו לתחרות.

לא רק לדעתי רחקו הסרטים מלהשביע רצון. היו ביניהם נסיונות פיוטיים בלתי־מספקים ומייגעים כמו תישעה ששרדו של כריסטוס שאפאכאס, על מהפכנים המסרבים להניח את נישקם אחרי מילחמת־האזרחים ביוון, או קאר־קאלו, מעין התבוננות עצמית של בימאי הקולנוע סטאברוס טורנס.

היו שני נסיונות לתאר את הפרובינציאליות והשמרנות של החברה הועיר־בורגנית ביוון באוסטריה (אנדראס טימופולוס) — המפגיש שלושה זוגות נשואים, היוצאים לפיקניק עם נערה הרוחצת בעירום בים, והמערערת את ביטחונם העצמי ברוח־החופש וברית־החרות שלה. הסרט האחר, אהבת יוליסס של ואסילי ואפס, עוקב אחרי חלום בהקיץ של פקיד המנסה לצאת ממעגל השיגרה והקטנוניות האופפים את חייו, ולנסות משהו מעבר לזה.

גם בסרט תגמול של ורגיציס מנסים צעירים למצוא משמעות לחייהם, בעיקבות האכזבה מאורח החיים הנוכחי ומן המיבנה החברתי של יוון, אחרי שנטלו חלק במחתרת האנטי־פאשיסטית. גם ברוב הסרטים האחרים עדיין עולה ריחה החריף של תקופת הקולונלים והזיכרונות המרירים שהותירה אחריה.

אבל המלהיב ביותר בתוכנית כולה היה לוח־השעות המיוחד שלה. אחד המארחים ציין באזני, שביוון העתיקה נהגו למנות את שעות היום החל משקיעת החמה. דבר לא השתנה תחת השמש של יוון — גם הפעם החלה התוכנית המרכזית של הערב בשעה עשר בערך. חצי שעה איחור לגיטימית בהחלט. אז הציגו שניים־שלושה סרטים קצרים, שכמו בישראל, כך הבהירו לי, אף אחד לא נותן להציגם בשום הזדמנות אחרת, וזו ההזדמנות היחידה לאנוס את הקהל לראותם. אלא שאורכו של סרט קצר היה לפעמים 55 דקות, והקהל באולם התנהג כמו במיגרש־כדורגל.

לפיכך היה הסרט העיקרי מתחיל בסביבת חצות. רק בסיומו של זה התחיל הלילה. והלילה היה כולו של הבימאי והשחקנים, שזכו בקריאות הידד וגנאי לסירוגין — הכל בהתאם למיספר האוהדים ו/או היריבים בשלושת היציעים ובאולם, שהיה עמוס. כולל הריצפה — וניהלו מסיבות־עיתונאים סוערות.

עם כיבוי האורות באולם עברו הוויכוחים לטאברנה סמוכה, ומשזו סגרה את שעריה לקראת בוקר — בגלל חוק מלפני שנתיים, שנועד לחסוך אנרגיה — עברו הנקהלים אל הבר שבבית־המלון.

נושאי הוויכוחים? מוכר וידוע — מי זכה השגה לתמיכת מרכז הסרט היווני ומי לא. למה זכה בימאי זה לעידוד ומדוע קופח השני? איזה מבקר עלב באיזה בימאי, ומדוע כה קשה לבימאים היוונים למכור את עצמם בחוץ: האם מפני שהקולנוע היווני טרם מסוגל לעמוד על רגליו, או מפני שאין לו סוחרים טובים, והבימאים נאלצים להיות הסוכנים של עצמם?

הכל נשמע כל־כך מוכר וכל־כך ידוע.

גם בעניין זה הצטערתי צער רב על שבחיפה הלכו הבימאים לישון בבית־מלון אחר ואילו העיתונאים שכבו לישון בבית־מלון אחר. כמה לילות ללא שינה, אבל עם שיג ושיח, היו טובים לבריאות הענף הזה בישראל.

עדנה סיינרו ■

פסטיבל חיפה
ראשון עד סוף 1984

מישהו כבר העיר בציניות, שלא יכול להיות תעלול־פירסומת טוב יותר לסרט מאשר מותו של השחקן הראשי, היעלמותו של העותק או ערפל מסביב להיארכותם האינסופית של ימי־הצילומים. ל־1984, לפחות בעיני מי שציפה לו כאט־רקציה הראשית של פסטיבל הסרטים בחיפה, כבר קרו כל הניסים והנפלאות האלה.

ריצ'ארד ברטון הלך לעולמו (מה שהקפיץ באנגליה את מכירתו המוקדמת של הסרט); הסרט שנועד לסיים את פסטיבל ונציה באקורד רציני לא היה מוכן בשעתו ולא הגיע לשם; שבוע לפני שנערך פסטיבל חיפה עדיין לא הולבשה עליו המוסיקה המוגמרת (תוספת שני שירים של להקת יוריתמיק ולא של דייוויד באוי, כפי שהיטעו השמועות); יומיים לפני פתיחת פסטיבל חיפה כבר נודע שהעותק הגמור טרם הגיע לישראל וכי קיט טרנר, שהוגדר כ„מפיק הסרט" (גם זה אינו מדוייק — מפיק הסרט הוא סיימון פרי, וטרנר הוא מנהל וירג'ין, החברה־האם להשקעות שעמדה מאחורי חברת אמברלה, שהפיקה) לא יגיע לישראל, ובמשך כל הפסטיבל כולו עסקו בטוטו־ניחושים מסביב לשאלה האם בכל זאת יגיע הסרט, ואולי אף יגיע לסיום.

היו גם כמה אגדות מרושעות, שטענו כאילו הסרט כבר נמצא בתירגום, וזה רק תרגיל של המפיץ הישראלי, יעקב בוארון, להקים רעש ב־1984, כדי להציג את הסרט ב־1985.

המפיץ נפגע ונעלב. אחרי שהותקף גם על מחדל אחר של הפסטיבל — ביטול בואו של ביל פורסיית, ששניים מסרטיו הוצגו גם הם בפסטי־בל, באריביתו של בוארון — הביא הסבר משלו להשתלשלות העניינים: „אילו אני הייתי עורך הפסטיבל והייתי מגלה כשבוע לפני פתיחתו שאין וראות בבואו של סרט או של אורח, הייתי מודיע סופית כי הצגת הסרט מבוטלת. לא הייתי מסתכן בביטול. כל הסיפורים כאילו הסרט היה בישראל ונמסר לתירגום הם עורבא פרח. האמת היא שגם העותק שהגיע אליי ביום ראשון, יומו השני של פסטיבל חיפה, אינו העותק הסופי ולא זה העותק שאציג בקולנוע. הסרט פשוט לא היה מוכן בזמן, ולא קשה לשער שאילו היה מוכן בזמן, היו מפיקיו ששים להציגו לפחות בוונציה.

„גם הסיפור על העיכובים במכס ובהשגת רשיונות־יבוא לחולצות־הפירסום שנילוו אל הסרט אינם מדוייקים. אכן הודקקתי לרשיון כזה עבור החולצות, אבל כל העניין כולו לקח כשעה. אילו הפסטיבל היה נמשך חצי יום נוסף, הייתי מוכן להציג את הסרט אפילו בלי תרגום.

„לדעתי, הופצה סביבי מערכת של שמועות בלתי־הוגנות. בסופו של דבר, הייתי המפיץ היחיד שניאות להעניק לפסטיבל שישה מסרטיי החדשים ביותר, לעומת מפיצים אחרים, שהסכימו לתת סרט אחד או שניים לכל היותר."

בוארון אכן העמיד לרשות הפסטיבל את שודדי הכיורים ונחמות קטנות של פורסיית, את חלום אלקטרי צרות בגן־העדן וזהירות הוא שומע אותך.

האחרים לא התאמצו. ממשיך המפיץ ומסביר: „אשר לבואו של ביל פורסיית, שכאילו בוטל עקב בואו של טרנר — האמת היא כי טרנר היה האיש שעזר לי, כידיד, לשכנע את פורסיית לבקר בישראל. ומאחר שהוא גם המפיק של סירטו האחרון נחמות קטנות. הכנסנו סעיף

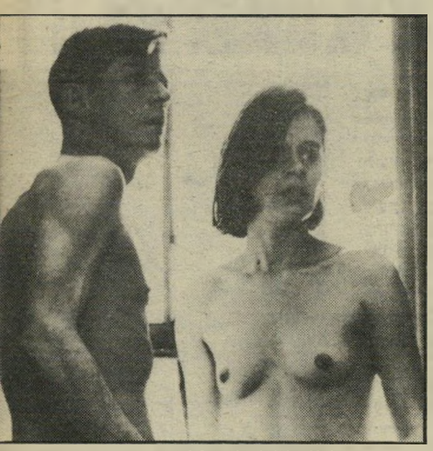

ג'ין הרט ב־„1984"
מפיק אחד – שישה סרטים

בחוזה רכישת־הסרט האומר, כי טרנר יזכה להטבות כספיות אם יראג לנוכחותו של פורסיית בפסטיבל בעת הקרנת הסרט. משביטל פורסיית את בואו, שלח לי טרנר מיכתב כי הבימאי הסקוטי לא יוכל להגיע. אני דיווחתי על כך מייד לפסטיבל, אבל הפסטיבל, משיקולים השמורים עימו, העדיף לדחות את פירסום הביטול.

„כל מה שאני יכול לצטט היא האימרה הישנה, שמי שלא עושה — לא טועה. המפיצים האחרים לא התאמצו לעשות כלום, ולכן גם לא קרה להם כלום. אני שרציתי לעזור, נתקלתי בתקרים." גירסתו של בוארון מעוררת את השאלה המתבקשת: האם המפיץ צריך להיות המזמין והמבצע, או שמא אלה בעצם תפקידיו של הפסטיבל המארח?

תדריך
חובה לראות

תל־אביב: העדר, מאחורי הסורגים, לה טראוויאטה, צ'יינהטאון, פאריס־טכסאס, שובו של מרטין גר.
ירושלים: פאריס־טכסאס, שובו של מרטין גר, מאחורי הסורגים, לה טראוויאטה.
חיפה: לה טראוויאטה, מאחורי הסורגים.

תל־אביב

★★★★ **העדר** (גורדון, תורכיה) — סירטו של הבימאי המנוח אילמיז גוניי עורך ניתוח מכאיב ומדכא לחברה התורכית. סיפור על זוג צעיר המועלה קורבן על מיזבח הנחשלות והבורות של אבותיו.

★★★★ **פאריס־טכסאס** (צפון, גר־מניה־ארצות־הברית; מוצג גם באורגיל, ירוי־שלים ושביט, חיפה) — אמריקה בעיניו של אירופי, כעולם הגדול על האדם. סיפור על אדם היוצא להחזיר לעצמו את אשתו ובנו, אך קודם לכן עליו להתבגר ולראות עין בעין את המציאות.

בימאי סידני לומט ורעייתו בפסטיבל חיפה
לא לתת לאמריקאים להשתלט על הקולנוע הישראלי!

אחת **האטרקציות** העיקריות של פסטיבל הסרטים בחיפה היתה הבכורה הישראלית של סרט בשם דניאל. המבוסס על ספר באותו שם של אדגר (רגטיים) דוקטורוב. הסיפור עוסק בגורל בניהם של אתל ויוליוס רוזנברג, שני היהודים שהוצאו להורג בארצות־הברית בתקופת מק־קארתי, בחשד שמסרו סודות־אטום לברית־המועצות. כשהילדים מגי־עים לבגרות, הם נאלצים לחיות עם ירושה ריגשית מסובכת ביותר.

הבימאי, סידני (נסיך העיר, אחר־צהריים של פורענות, רשת שידור, פסק־דין) לומט, בא לחיפה כדי להיות בהצגת הבכורה, ובפגישה למחרת היום ניסינו ללבן כמה מהעניינים הקשורים לסרט.

המדובר בסרט קשה, מסובך, המתנהל על כמה מישורי־זמן, ואין בו מרכיבים מיסחריים קלים לעיכול.

שאלתי אותו: האם יש לך הסבר לקבלת הפנים הקרירה לסרט בארצות־הברית?

כנראה שהסרט יצא לאור מוקדם מדי. הפרשה כולה עדיין מביכה את הקהל האמ־ריקאי, והדחיה היתה כנראה בלתי נמנעת. חוץ מזה, יש היום בעולם כולו — בארצות־הברית, בבריטניה ואף בישראל — תנועה כללית ימינה, ובמצב כזה כמובן שאין רוצים להזדות בשגיאה מישפטית מן הסוג הזה.

נסית להפיק את הסרט הזה במשך הרבה זמן. מדוע התקשית כל־כך?

היה לי נוח מאוד לענות לך כי מדובר בהתנגדות פוליטית של אולפני־הסרטים. אולם לדעתי, האולפנים מונעים על־ידי שיקולים כלכליים בלבד. הכסף הוא הדבר היחידי שמעניין אותם, ואילו סברו שחייו של סטאלין עשויים להכניס כסף, בצורה של מחזה מוסיקלי — בוודאי היו ניגשים מייד להפקה.

במיקרה זה, נדמה לי שחששו מן הנושא להיות מתסכל מאוד. איני רוצה תיסכול כזה.

אתה משתמש בחומר תיעודי בסרטים שלך? האם היה חומר כזה ב„אחר צהריים של פורענות" והאם יש חומר כזה בכל הסצינות של ההפגנות שבתחילת „דניאל"?

אינני־מאמין בגישה תיעודית לחומר דרמאתי. תעודה היא תעודה ודראמה היא דראמה. כל הסצינות באחר־צהריים של פורענות היו מבויימות, וכך גם כל ההפגנות בדניאל. מלבד ההפגנה האחרונה, שאותה לא יכול שום אולפן סרטים לארגן, כי מדובר בהפגנה אמיתית של 750 אלף איש, שנערכה בסנטרל־פארק בניו־יורק, נגד סכנה של מילחמה גרעינית.

דרך אגב, את ההפגנה הזאת צילמתי חודשיים לפני שהתחלתי לעבוד על הסרט, משום שהיה ברור לי כי הזדמנות נוספת כזו — לא תיפול לידי במהרה.

מה דעתך על העובדה, שלמרות מיספרם הרב של היהודים בצמרת הקולנוע האמרי־קאי, יש הסתייגות ברורה מצידם לבוא ול־עבוד בישראל?

אינני חושב שאילו היינו באים לעשות סרטים בארץ, היינו נואלים בכך את הקולנוע הישראלי. צריך לזכור שהדבר המשותף היחידי שיש לנו עם ישראל זו הדת. אני נמנה עור עם המעטים שמדברים יידיש — אבי היה שחקן בתיאטרון היידישי וגם אני הופעתי בו.

סידני לומט: „העולם הולך ימינה!"

הקשה שהוא טרגדיה, ומן המינהג של הסיפור. בקיצור: זה לא נראה להם מיסחרי.

אתה יזוע כבימאי של שחקנים. האם יש לך שיטה מיוחדת?

לא. אני מנסה להתאים את עצמי לאישיות של כל אחד מן השחקנים. אולי עצם העובדה שהייתי פעם שחקן, שאני מבין את הפחדים ואת החששות של שחקן ומדבר בשפתם של השחקנים מאפשרת להם להשתחרר יותר ולהיות בטוחים יותר בעצמם מול המצלמה.

חשבת אי־פעם על אפשרות לחזור לשחק?

כשום אופן לא. יש כל־כך הרבה דברים שהייתי רוצה לעשות! ובסרטים הרי לשחקן אין שום שליטה על התוצאה הסופית. זה צריך אבל מה שיש לנו לומר בסרטים אינו קשור כלל לישראל. תיאורטית, היינו יכולים לבוא הנה, לעשות סרטים, לספק עבודה, לתרום ציוד, וכדומה. אבל אני חושש שבכל מקום שבו נכנסו האמריקאים במרץ, בסיגנון הזה, הם המיטו כליה על התעשיה המקומית. קולנוע ישראלי יכול לצמוח רק מבני המקום. המטפלים בבעיות המקום.

אם בעיית השפה היא שמגבילה את הסרטים הישראליים, אולי צריך לחשוב על אפשרות של הפקת סרטים דוברי אנגלית. איני יודע אם זה הפיתרון, כי איני מכיר היטב את התעשיה בארץ. אבל ברור לי שככל שהסרטים האלה יהיו בעלי אופי ישראלי יותר, יש להם סיכוי לכבוש לעצמם מקום משלהם בעולם.

איזה כלא, איזה פלאו

חשבון סופי (אסתר, תל־אביב, צרפת) – **שחקן צעיר, המנסה לעזור לקלפטומנית חביבה, מסתבך עם החוק ונשלח לכלא. עיקר בעייתו של האיש הוא העימות בינו ובין סוהר מרושע ונחמתו בכך שהקלפטומנית הוופכת להיות ידידתו בנפש.**

כל העניין הזה צריך להיות כנראה סימלי, מין משל קפקאי על גורלו של אדם הנקלע במיקרה לצרה והוא חסר ישע. אפשר לחפש משמעויות שונות ומשונות, ולוא רק מפני שהשתלשלות הסיפור היא כל־כך כפויה – הדרך שבא נופל הגיבור קורבן בכל מיני נסיבות למעשים שאינם כלל בשליטתו כל־כך משונה, ודרכי התגובה שלו הם כל־כך בלתי־סבירות – עד שאין מנוס מן הסברה שהבימאי לא התכוון כלל לסיפור ריאליסטי.

אבל בסופו של דבר, בין אם החיים הם כמו שרואים בסרט הזה או לא, אין ספק שסירטי הכלא, שהם ג'אנר קולנועי בפני עצמו, נראים בדרך כלל כך: הטובים מאוד והרעים מאוד, הביריונים השולטים בכוח־הזרוע והבריחה, שהיא המטרה העליונה. כל זה כבר הוצג בצורה משכנעת יותר אין ספור פעמים על המסך, וכאשר היומרות היו קטנות יותר, התוצאה היתה מאכזבת פחות.

רישאר ברי: שום דבר לא ייזכר לאורך זמן

אין כאן שום דבר שכדאי לזכור לאורך זמן, לא הבימוי של פייר עמר, לא ההופעה של רישאר ברי או רישאר בוהרינג'ה ולא ההופעה המיותרת בהחלט של ויקטוריה אבריל. מה שאולי ייזכר בכל זאת, היא התפאורה של הכלא המודרני, שהמציא סרג' דואי, העשויה לתת כל מיני רעיונות לשילטונות בתי־הסוהר בעתיד לבוא.

„בגלל שני קמטים מיסכנים ליד העין אני כבר לא ד' צעירה לקולנוע!" מחלוננת מירי פביאן, האשה שאמרה בתעמולת הבחירות „תחשוב על זה!"

„תיראי," היא אומרת ומצביעה על ארון־ספרים. תעודה בלתי ממוסגרת, התלויה בנעץ על הארון, אומרת כי על פי החלטת ועדת־הפירסום לסרטי־איכות 1983 הוענק פרס השחקנית המצטיינת למירי פביאן, על מישחקה בסרט זוג נשוי. על המיסמך חתומים גידעון פת, יורם גולן ואבנר שליו.

„נו, אז יש לי תעודה כזאת. הנה, לידי את רואה שיש לי גם כינור דויד. ומה אני עושה עם זה? פעם בחודש אני מאבקת אותם. זה היה כבוד גדול לקבל את התעודה ואת כינור דויד. כל הכבוד — ארבע דקות רצוף. כבוד על העבר ועתיד נקי־נקי. לא קורה כלום. למי זה איכפת בכלל אם אני שחקנית מצטיינת או לא? מה שאיכפת להם עכשיו זה בת כמה אני, ואת חושבת שכולם יודעים בדיוק בת כמה אני? מה פיתאום?

„אבל אשה שיש לה שני ילדים גדולים לא יכולה להיות בת 20. שני ילדים זה שחקנית מבוגרת, ושחקנית מבוגרת אף אחד לא צריך, בלי שום

„נשארתי דרה בארץ!"

בדרך לסגישה עם מירי פביאן חשכתי לעצמי, אם גם בהוליווד שחקנית יכולה להתראיין רק אחרי תשע בערב, אחרי שנתנה ארוחת־ערב לילדים, ראגה שיתרחצו ויהיו מוכנים לשינה. בטח בהוליווד זה אחרת. כאן, בתל־אביב, רחוב בן־יהודה, יש חוקים שונים. השחקניות הן נשים במישרה חלקית — לפחות אותן שיש להן מישפחה וילדים ובית, כמו למירי.

הדירה יפהפיה. שתי קומות ומע־ליהן גג פורח, כיסאות־נוח ושימשיות. „בית לגו" היא קוראת לו. קודם זו היתה דירה קטנטונת עם גג, שנקנתה בעזרת זכויות העולה של דויד, הבעל. אחר כך, שוב בעזרת דויד ומישרת המהנדס שלו, נבנתה עוד קומה, וה־קומה הזו עשתה את הגג. את הגג הזה הפריחה מירי בבקרים, בהמתנה לתפ־קידים טובים. „כשאני עובדת על סרט או על הצגה — רואים את זה על הפרחים."

באתי בזמן. מירי שאלה איפה הצלם ואיך הוא מצלם. אמרתי שאני לא יודעת, כי הוא צלם חדש אצלנו. „א... נו, בסדר." אמרה. די משונה כשביל שחקנית. דווקא חיכיתי לתלונות.

במושבה מירי בילתה ב־ראש־פינה את ילדותה עם הוריה ועם שני אחיה.

כל הכבוד — ארבע דקות

בעצם, היא לא מבינה למה פיתאום אני רוצה לראיין אותה. הרי לא עשתה שום דבר מעניין בזמן האחרון. אז על מה הפרס?

הפרס הוא על הכנות, אני אומרת לה. על הדברים שהיא אמרה לי, בהזדמנות קודמת, שבה נפגשנו. על הכאב והעצב בחיי שחקנית. דברים שלא שומעים כל יום מפי שחקנית. „כשדיברנו בפעם האחרונה, אני זוכרת שריברנו על משבר הגיל וגם על הזורות שלי כאן, עד היום הזה. על מה את רוצה שנרבר?"

על שניהם, אני אומרת, ואולי יש קשר ביניהם.

בינתיים הגיע אלון, הצלם, והוגש הקפה. דני בן ה־11 גמר לראות טלוויזיה. אלה בת ה־13 הקשיבה למיצעד־הפיזמונים הלועזי בפול ווליום. „אחרת זה לא שווה," היא אומרת. אלון צילם ואחר־כך הלך. הילדים שכבו לישון. דויד, שחזר ממישחק סקווש, הלך להתקלח ולנוח על הגג. נשארנו שתינו. שקט. אפשר להתחיל.

ביחד אמא, אבא, מירי, אילן ופטר, שנהרג במיל־חמה, בעת שעוד היו כולם ביחד.

כל המישפחה

לבכורה של הסרט זוג נשוי באה מירי בלוויית בעלה, דויד, בתה אלה, ובנה דן. על השתתפותה ב־"סרט היא זכתה בפרס השחקנית המצטיינת. **תעודת־הכבוד מוצמדת לקיר, ומדי פעם מאבקים אותה: "הרגשתי מכובדת במשך ארבע דקות רצופות."**

קפה לכל איש

עקרת־בית היא לא משתגעת להיות, אבל ארוחה חמה יש כל יום לילדים ולבעל. כי גם מישפחה של שחקנית צריכה לאכול: "קפה אני דווקא אוהבת לעשות."

כובע לכל עת

כמה פנים יכולה להחליף שחקנית? הרבה יותר קל להחליף כובעים. על עמוד־עץ בכניסה תלויים עשרה כובעים. כל אחד מהם נועד למצב־רוח אחר.

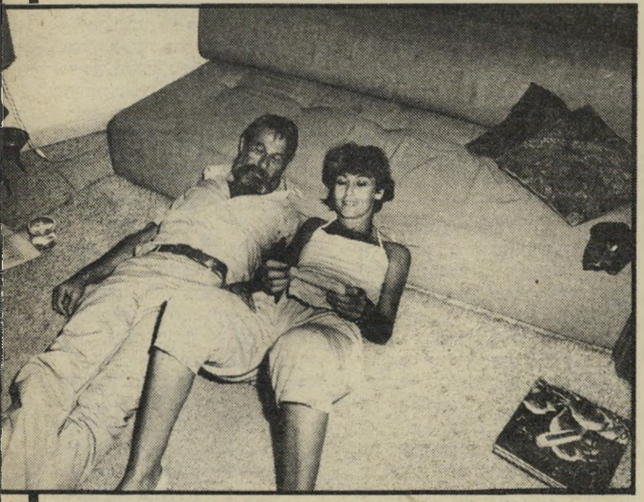

קשר לאיך את נראית. יש לך שני קמטים ליד העין? אין עבודה!

חתיכונת עם שיער וציצים

"זה לא נכון שלא עושים סרטים בארץ. עושים, ולפעמים, בתס־ריט. יש תפקיד לאשה שהיא כבר לא בת 20, ואני קוראת את התסריט וחושבת לעצמי: יופי, זה תפקיד מעניין בשבילי. אז מייד לפני הצילומים הם משנים את התפקיד, ונותנים אותו לאיזה חתיכונת צעירה עם שיער ארוך וציצים, שתקשט להם את הסרט. שיהיה יפה.

"יש לי הרגשה שאני הקולנוע פיספסתי ב־10 שנים. כשהייתי צעירה ב־10 שנים לא עשו סירטי־איכות. עשו בעיקר סירטי־בורקאס. אף אחד לא העלה בדעתו לקחת אותי לסרט כזה, ומצידי אני גם לא הייתי נענית.

"עכשיו אני פיתאום שחקנית מבוגרת. שלא תביני אותי לא נכון. אין לי שום בעיה עם הגיל שלי, מכל הבחינות האחרות. בכלל, בחיי יום־יום אני נחשבת, ומרגישה, אשה צעירה. זה רק בשביל הקולנוע אני כבר לא כל־כך. ובחיי, תאמיני לי, בעצם את הרי מכירה אותי שנים. תגידי, אני לא נראית היום יותר טוב מאשר לפני 10 שנים?

"מה היה לי אז? לא ביטחון עצמי, לא בשלות, לא מיטענים ריגשיים שצברתי במשך הזמן. רק עור יותר חלק היה לי, אולי, ופחדים. פחד להראות מי אני באמת, פחד להיות אמיתית, פחד מ'מה יגידו', פחד מהחיים, פחד מאי־הצלחה, פחד מהצלחה.

"והיום? היום אני בן־אדם שלם, לא מפחד, לא חושש, עם המון נסיון־חיים, עם ידיעה איך לשחרר את עצמי ואיך לשחרר את המיטענים הריגשיים שהחיים נתנו לי במתנה. אבל כל זה, כנראה, בא ביחד עם כמה קמטים זעירים מסביב לעין, שאף אחד בעולם לא רואה, חוץ מהצלם שמצלם קלוזאפים."

מירי, אולי תגידי סוף־סוף בת כמה את?

"אל תעשי הצגות. את הרי יודעת בדיוק בת כמה אני. אבל אני לא אגיד את זה לעיתון. לא אגיש את זה לאף בימאי על מגש של כסף. לא רוצה לשמוע יותר א...מירי פביאן היא בת... כשאין לו מושג איך אני בכלל נראית. גם זה כבר קרה לי."

אני רואה שזה ממש מציק לך.

"בטח שזה מציק. ולהציק זה עוד בחסד. פעם, כשהיתי יותר צעירה ופחות חכמה, הייתי ממש ממורמרת מזה, ואז הייתי בכמה שנים יותר צעירה. פעם חשבתי שהעבודה שלי, המישחק זה הדבר הכי־חשוב בעולם. הייתי אגואיסטית כזאת. זה היה צורך

(המשך בעמוד 34)

המשך מעמוד 33)

פרטי מאוד שלי, וכשהוא לא בא על סיפוקו חשבתי שהעולם נעצר ושום דבר לא שווה.

„היום אני צריכה להיות לגמרי מטומטמת כדי לחשוב שלשחק, תיאטרון וקולנוע, זה הדברים הכי חשובים בעולם. אני מסתכלת מסביב. אני רואה מילחמות ומוות ותככים ועוני וצער. ובתוך הבית שלי אני רואה את ילדי גדלים ואני רואה חיי־משפחה יפים — אז מירי פביאן לא משחקת בסרטים, כי הבימאים חושבים שהיא לא פצצה: כאילו שהייתי פעם. טוב, אז זה חבל. אבל זה לא סוף העולם."

סביאן עם שמואל וולף ב„ברטים לביזון אחד"
תפקידים קטנים ותפקידים יותר גדולים

ילדה קטנה מצ'כוסלובקיה

ך מה עם תיאטרון? שם שנה אחת או שתיים על פניה של אשה לא כל־כך בולטים. למה את לא בתיאטרון?

„לא יודעת. באמת שאני לא יודעת. היה לי נוח מאוד להגיד לך שאולי אני לא בתיאטרון, כי אני לא מספיק מתחנפת למי שצריך, כי אני לא יושבת במקומות הנכונים בימי שישי, כי אני לא מתחברת עם זה שמכיר את זה שיגיד לזה. אבל אני לא אומרת לך את כל זה, מפני שאני בן־אדם ישר עם עצמו, ואני יודעת שיש גם שחקנים שלא עושים את כל הדברים האלה ובכל זאת הם מקבלים תפקידים ואני לא."

למה באמת את לא יושבת במקומות שצריך לשבת בהם בימי שישי, ולמה את לא מתחברת עם מי שצריך — זו פחיתות־כבוד?

„או, כאן בא הסיפור השני שלי. עם שני הקמטים של הבגרות אני עדיין מרגישה כאן, בתל־אביב, הרבה מאוד שנים אחרי עלייתי ארצה, שאני בעצם הילדה הקטנה שבאה הנה בגיל ארבע מצ'כוסלובקיה. וכמה שנים שיעברו מאז, תמיד זה יהיה המיגרש של אלה שנולדו כאן, יותר מאשר המיגרש שלי.

„גדלתי בראש־פינה, להורים שריב־רו ביניהם צ'כית ושלא היו שייכים לכאן. איתי בכיתה היו בנים ונכדים לראשוני ראש־פינה. ילדים שהסבא והסבתא שלהם דיברו בבית עברית. אבל לא אומרת שהוותיקים לא קיבלו אותנו יפה. לכאורה, הכל היה בסדר, אבל בנפשנו נשארנו שונים, זרים. מזה אולי נולד המיקצוע שלי. מתוך רצון לכבוש לי חלקה קטנה משלי.

„בגיל 11 שיחקתי בהצגת בית־ספר ובלי משים, זה שם אותי במרכז. ילדה של עולים חדשים נהפכה למלכה למשך שבועות רבים. ככה נולד החלום להיות שחקנית, או, במילים אחרות, להיות בן־אדם שייך. לא היו לי חלומות איך אני עומדת על בימה וזוכה בת־שואות. היו לי חלומות איך אני בחבורה כמו כולם.

„כשהתקבלתי לבית צבי, חשבתי שנגמר הפרק של השונה. אבל המ־שכתי להיות שונה. הייתי התלמידה היחידה שהיתה צריכה לעבור אחרי־בחינות. בגיל 18 סיימתי תיכון, שמונה גוררות וכמה מאות מלגזות. היא מעסיקה, בין היתר, 799 סוורים, 136 אתתים ו־15 נתבים. זאת היא, כמובן, רשות־הנמלים, המפ־עילה את שלושת הנמלים (חיפה, אשדוד ואילת), ושמחזורה הכספי הסת־כם בשנת הכספים האחרונה ביותר מ־13 מיליארד שקל.

הצדקת קיומה של הרשות הם 12 וחצי מיליון הטובין (לא כולל דלק, אך כולל 33 מיליון תיבות פרי־הדר), שבי־צוען וביבואן טיפלה בשנה שעברה ואשר הוטענו או פורקו מיותר מ־3,000 אוניות.

בשנים האחרונות גם גדל מיספר התיירים היוצאים והנכנסים דרך הים והנמלים. מיספרם הגיע, בשנה שעב־רה, לשיא של 356 אלף איש — חמישית מכלל התנועה הזאת.

אחרי 10 שנים. אולם העובדה הסטטיסטית והמישקית המעניינת ביותר בדוח השנתי של הרשות, שפורסם השבוע, היה הדוח על מצבת כוח־האדם: לפני עשר שנים, כאשר תנועת־מיטענים הנכנסים והיוצאים הסתכמה בתישעה מיליון טון בערך, העסיקה הרשות 4,674 עובדים. אחרי שנות ייעול בלתי פוסק הסתפקה הרשות, בשנת 1983/84, לשינוע 12 וחצי מיליון טון, ב־2,759 עובדים בלבד.

בתי־משפט
פקיד עם תעודה
45 אלף שקל
עבור ארבע שעות

בתי־המישפט במדינה נחשבים ל־מעוזו של היושר והצדק. כאשר מתגלה פרישה של שוחד או שחיתות בבית־המישפט, היא נראית חמורה פי כמה מפרישות כאלה במקומות אחרים. החודש התגלתה פרישה כזו בבית־המישפט בתל־אביב.

המעורבים בפרשה הם עורך־דין ופקידים של בית־המישפט, אשר לפי החשד קיבלו שוחד כדי לבצע עיקו־לים בבתיהם של חייבים. הראשון אשר הושעה על־ידי משה נכט, מנהל בתי־המישפט, הוא פקיד התיקיון בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, אלברט כוג'ה.

במיכתב של נכט נאמר, כי כוג'ה דרש במהלך ביצוע עיקול, באחד מימי אוגוסט האחרון, סך של 40 אלף שקל שלא כדין, מאשה שעבורה בוצע ה־עיקול. כאשר לא היו בידה מזומנים, דרש וקיבל סך של 45 אלף שקל בצ'ק, כדי למנוע פגיעה בשירות המדינה. הישיעה מנהל בתי־המישפט את הפקיד ל־14 יום.

סוג של הכנסה. כוג'ה חשב כי הוא נפגע קשה מהשעיה זו, וכי היה בה משום הפליה נגדו לעומת פקידים אחרים. הוא פנה לעורך־הדין שמואל סעדיה וביקש את עזרתו. עורך־הדין, אחרי ששמע את סיפורו של כוג'ה, שלח אותו מייד למישטרה.

וזה סיפורו של כוג'ה: באחד הימים בא אליי פקיד־עזר העובד בבית־מישפט השלום, וביקש ממני שאצא איתו לבצע עיקול בפתח־תיקווה. אני עובד כבר שלוש שנים בבית־המישפט כפקיד ארכיון, ולפע־מים, אחרי העבודה, יוצא לבצע עיקולים. זהו סוג של הכנסה נוספת לפקידים. אבל הסכום שמשולם עבור עיקול הוא סכום לא גדול, והוא מופקד על־ידי מי שרוצה לבצע את העיקול, בקופת בית־המישפט.

באותו יום לא היה לי זמן לצאת לעיקול, ואמרתי זאת לפקיד. אבל הוא לחץ עליי, אולי מפני שליי יש תעודה מיוחדת, תעודת תפקיד. שמציגים כאשר באים לעקל, ולו אין תעודה להפסיק להילחם בחוסר־השייכות הזה. זה מה שיש.

„אבל אחרי שגמרנו לעבוד על זוג נשוי, היתה לי הרגשה שרק דברים טובים יכולים לקרות לי. הביקורת היתה נפלאה. קיבלתי את התואר של ‚השחקנית המצטיינת' על מישחקי בסרט.

„לא חשבתי שיעמוד תור של בימאים לפני הדלת שלי, אבל בהחלט חשבתי שיהיה מיפנה. לא קרה כלום. אז גם הציגו בטלוויזיה את מתבן במנהטן, שקיבל ביקורות לא כל־כך טובות, אבל כמה וכמה מבקרים לא שכחו לציין את המישחק שלי. וזה היה תפקיד לגמרי שונה.

„נו, אז אחרי שתי הצלחות בשני תפקידים שונים, התלבשתי יפה וחיכיתי להצעות. כלום לא קרה. די נרדהמתי. התחלתי להתעניין מה עושים ופניתי לבימאים. היה לי כיסוי, אחרי שתי הצלחות. אבל לכל אחד מהם היה איזה תירוץ. בקולנוע זה עניין הגיל, ובתיאטרון היו תירוצים אחרים, שלא הצלחתי לרדת לעומקם."

מה החלום שלך?

„החלום שלי זה לשמוע שני בימ־אים מדברים עליי. אולי זה יעיר אותי. אולי זה יסביר לי דברים שאני לא יודעת. אני חושבת שאני שחקנית טובה. הנה, יש לי אפילו תעודות על זה. אם הם לא לוקחים אותי, אולי יש איזה עניין שאני בכלל לא מודעת לו.

זוג שדיים וישבן מתנדנד

ך בכל זאת, למרות חוסר התפ־קידים כרגע, את לא נראית לי אומללה.

זה בגלל הבית ובגלל דויד ובגלל הילדים. יש תענוג עצום בלהיות עקרת־בית, ולהשתוף על הגג ולבשל להם אוכל סוחט־מחמאות ובעצם, לקבל מהם כל יום חיזוקים, שלמרות שאני לא משחקת בסרט, אני בן־אדם שווה מאוד, בן־אדם שבלעדיו המיש־פחה הזאת לא היתה יכולה לתפקד ככה. דויד טוען, שהמישפחה בשבילי היא רק חומר מילוי, בין תפקיד לתפקיד."

כמה זמן צריך לעבור בלי אף תפקיד, כדי שתחליטי שוויתרת על העניין לגמרי?

„אני לא יודעת. איכשהו, כשאני מחליטה שבשבוע הבא אני הולכת לחפש עבודה אחרת, תיכף אני מקבלת תפקיד. ככה קרה גם בשבוע שעבר. קיבלתי אחד התפקידים הראשיים ביורדים העירה, בתיאטרון הספריה ברמת־גן.

„אני עוד לא רוצה לסגור מעגלים. אני עוד אשה צעירה. הבעיה היא שכל הבימאים בארץ הם מתחת לגיל 40, והם חושבים שצריך לעשות סרטים לאנשים צעירים. וכשסוף־סוף הם חושבים על איזה אשה בשלה בסרט שלהם, היא צריכה להיות ממש בשלה, עם זוג שדיים ענקיות וישבן מתנדנד. לא מירי פביאן עם הגוף הנערי שלה."

כמעט 12. צריך ללכת הביתה, דויד גמר לנוח על הגג והוא מצטרף אלינו. מוזג כוסית ליקר ואומר שהוא מקנא באשתו. אילו היה יכול, גם הוא היה נעשה שחקן. זה מיקצוע מלא הפתעות, ודויד אוהב הפתעות. „כל מה שיש לנו בא לנו כהפתעה. אני קיבלתי את מירי בהפתעה ואת הילדים בהפתעה, והיא קיבלה את התפקידים הכי־טובים שלה בהפתעה. כל החיים שלנו זו הפתעה אחת גדולה, ואולי היא תביא משהו נפלא מחר בבוקר."

ליד הדלת אנחנו נפרדים. מירי אוחזת בידי ואומרת: „אני מקווה שהבנת אותי נכון. אני לא רוצה שייצא בעיתון כאילו אני ממורמרת. זה לא נכון. זה היה רק נסיון להראות את הצד השני של המיקצוע הזה. הצד הראשון של הפרמיירות ושימלות־התחרה ירוע לכולם, אבל זה רק צד אחד. תאמיני לי, שאני לגמרי לא ממורמרת, רק חבל לי שכל הבשלות והבגרות שאספתי במשך השנים הולכות לאיבוד, בגלל קמט אחד מיסכן על יד העין."

דניאלה שמי ■

לכל אחד — תירוץ אחר

„לפני שגמרתי את בית צבי שלף אותי עודד קוטלר ולקח אותי לבמת־השחקנים. כל אחת אחרת היתה מתה משימחה. אני התחלתי להרגיש זרה. כל השמות המפורסמים האלה, עודד קוטלר, אמנון מסקין. איך יכולתי להרגיש שאני שייכת אליהם? הרי לא הייתי.

„מה שהציל אותי היה שהתחתנתי עם דויד, עולה חדש מאנגליה, לא שייך. בשבילו אני הייתי הישראלית. מכאן. מדברת עברית טובה. עובדת בארץ. מוכרת. שייכת. ככה זה בבית. אבל בחוץ, בתיאטרון, עם האנשים שהם שני דורות מכאן — שוב מירי פביאן מצ'כוסלובקיה.

„כל הזמן שיחקתי בהצגות. תפקידים קטנים ותפקידים יותר גדולים. תמיד חשבתי שאני יכולה לעשות יותר וחיכיתי להזדמנות שלי. והיא באה. הזדמנות יותר טובה מתפקיד ראשי בזוג נשוי לא יכולה היתה לבוא. אני, מול ירון לונדון, הסמל של הישראלי השייך. כמעט שכחתי שאני לא שייכת. היינו בדרגה אחת.

„ואז, בהפסקה בין הצילומים, פית־אום גיליתי אותם יושבים ומדברים על דברים שקרו להם. לפני קום המדינה. אחרי קום המדינה. דברים שבשבילי הם היסטוריה של עם ישראל. דברים שקוראים בספרים. לא דברים שקורים לך. עמדתי בצד והקשבתי והחלטתי שהיא לא פצצה: כאילו שהייתי פעם. טוב, אז זה חבל. אבל זה לא סוף העולם."

ילדה קטנה מצ'כוסלובקיה

ך מה עם תיאטרון? שם שנה אחת או שתיים על פניה של אשה לא כל־כך בולטים. למה את לא בתיאטרון?

„לא יודעת. באמת שאני לא יודעת. היה לי נוח מאוד להגיד לך שאולי אני לא בתיאטרון, כי אני לא מספיק מתחנפת למי שצריך, כי אני לא יושבת במקומות הנכונים בימי שישי, כי אני לא מתחברת עם זה שמכיר את זה שיגיד לזה. אבל אני לא אומרת לך את כל זה, מפני שאני בן־אדם ישר עם עצמו, ואני יודעת שיש גם שחקנים שלא עושים את כל הדברים האלה ובכל זאת הם מקבלים תפקידים ואני לא."

למה באמת את לא יושבת במקומות שצריך לשבת בהם בימי שישי, ולמה את לא מתחברת עם מי שצריך — זו פחיתות־כבוד?

„או, כאן בא הסיפור השני שלי. עם שני הקמטים של הבגרות אני עדיין מרגישה כאן, בתל־אביב, הרבה מאוד שנים אחרי עלייתי ארצה, שאני בעצם הילדה הקטנה שבאה הנה בגיל ארבע מצ'כוסלובקיה. וכמה שנים שיעברו מאז, תמיד זה יהיה המיגרש של אלה שנולדו כאן, יותר מאשר המיגרש שלי.

„גדלתי בראש־פינה, להורים שריב־רו ביניהם צ'כית ושלא היו שייכים לכאן. איתי בכיתה היו בנים ונכדים לראשוני ראש־פינה. ילדים שהסבא והסבתא שלהם דיברו בבית עברית. אבל לא אומרת שהוותיקים לא קיבלו אותנו יפה. לכאורה, הכל היה בסדר, אבל בנפשנו נשארנו שונים, זרים. מזה אולי נולד המיקצוע שלי. מתוך רצון לכבוש לי חלקה קטנה משלי.

„בגיל 11 שיחקתי בהצגת בית־ספר ובלי משים, זה שם אותי במרכז. ילדה של עולים חדשים נהפכה למלכה למשך שבועות רבים. ככה נולד החלום להיות שחקנית, או, במילים אחרות, להיות בן־אדם שייך. לא היו לי חלומות איך אני עומדת על בימה וזוכה בת־שואות. היו לי חלומות איך אני בחבורה כמו כולם.

„כשהתקבלתי לבית צבי, חשבתי שנגמר הפרק של השונה. אבל המ־שכתי להיות שונה. הייתי התלמידה היחידה שהיתה צריכה לעבור אחרי־בחינות. בגיל 18 סיימתי תיכון, שמונה גוררות וכמה מאות מלגזות. היא מעסיקה, בין היתר, 799 סוורים, 136 אתתים ו־15 נתבים. זאת היא, כמובן, רשות־הנמלים, המפ־עילה את שלושת הנמלים (חיפה, אשדוד ואילת), ושמחזורה הכספי הסת־כם בשנת הכספים האחרונה ביותר מ־13 מיליארד שקל.

הצדקת קיומה של הרשות הם 12 וחצי מיליון הטובין (לא כולל דלק, אך כולל 33 מיליון תיבות פרי־הדר), שבי־צוען וביבואן טיפלה בשנה שעברה ואשר הוטענו או פורקו מיותר מ־3,000 אוניות.

בשנים האחרונות גם גדל מיספר התיירים היוצאים והנכנסים דרך הים והנמלים. מיספרם הגיע, בשנה שעב־רה, לשיא של 356 אלף איש — חמישית מכלל התנועה הזאת.

אחרי 10 שנים. אולם העובדה הסטטיסטית והמישקית המעניינת ביותר בדוח השנתי של הרשות, שפורסם השבוע, היה הדוח על מצבת כוח־האדם: לפני עשר שנים, כאשר תנועת־מיטענים הנכנסים והיוצאים הסתכמה בתישעה מיליון טון בערך, העסיקה הרשות 4,674 עובדים. אחרי שנות ייעול בלתי פוסק הסתפקה הרשות, בשנת 1983/84, לשינוע 12 וחצי מיליון טון, ב־2,759 עובדים בלבד.

בתי־משפט
פקיד עם תעודה
45 אלף שקל
עבור ארבע שעות

בתי־המישפט במדינה נחשבים ל־מעוזו של היושר והצדק. כאשר מתגלה פרישה של שוחד או שחיתות בבית־המישפט, היא נראית חמורה פי כמה מפרישות כאלה במקומות אחרים. החודש התגלתה פרישה כזו בבית־המישפט בתל־אביב.

המעורבים בפרשה הם עורך־דין ופקידים של בית־המישפט, אשר לפי החשד קיבלו שוחד כדי לבצע עיקו־לים בבתיהם של חייבים. הראשון אשר הושעה על־ידי משה נכט, מנהל בתי־המישפט, הוא פקיד התיקיון בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, אלברט כוג'ה.

במיכתב של נכט נאמר, כי כוג'ה דרש במהלך ביצוע עיקול, באחד מימי אוגוסט האחרון, סך של 40 אלף שקל שלא כדין, מאשה שעבורה בוצע ה־עיקול. כאשר לא היו בידה מזומנים, דרש וקיבל סך של 45 אלף שקל בצ'ק, כדי למנוע פגיעה בשירות המדינה. הישיעה מנהל בתי־המישפט את הפקיד ל־14 יום.

סוג של הכנסה. כוג'ה חשב כי הוא נפגע קשה מהשעיה זו, וכי היה בה משום הפליה נגדו לעומת פקידים אחרים. הוא פנה לעורך־הדין שמואל סעדיה וביקש את עזרתו. עורך־הדין, אחרי ששמע את סיפורו של כוג'ה, שלח אותו מייד למישטרה.

וזה סיפורו של כוג'ה: באחד הימים בא אליי פקיד־עזר העובד בבית־מישפט השלום, וביקש ממני שאצא איתו לבצע עיקול בפתח־תיקווה. אני עובד כבר שלוש שנים בבית־המישפט כפקיד ארכיון, ולפע־מים, אחרי העבודה, יוצא לבצע עיקולים. זהו סוג של הכנסה נוספת לפקידים. אבל הסכום שמשולם עבור עיקול הוא סכום לא גדול, והוא מופקד על־ידי מי שרוצה לבצע את העיקול, בקופת בית־המישפט.

באותו יום לא היה לי זמן לצאת לעיקול, ואמרתי זאת לפקיד. אבל הוא לחץ עליי, אולי מפני שליי יש תעודה מיוחדת, תעודת תפקיד. שמציגים כאשר באים לעקל, ולו אין תעודה כזו. בסוף השתכנעתי והסכמתי לצאת איתו.

נסענו במונית מבית־המישפט ל־מישרדו של עורך־הדין המייצג את האשה שזכתה בעיקול. שם קיבלנו את חומר העיקול. שמעתי את הפקיד מדבר עם עורך־הדין בשקט, ושמעתי שעורך־הדין עונה לו: „זה בסדר, כבר דיברתי איתה." חשבתי אז שהוא מדבר על תיאום עם הזוכה בתיק, שיהיה מישהו בבית בזמן שנבוא לבצע את העיקול. לא חשבתי על שום דבר אחר.

כשהגענו לדירה בפתח־תיקוה היה שם הבעל, שממנו באנו לעקל. הוא היה מופתע וביקש לראות את התעודות שלנו. הצגתי בפניו את תעודתי, והוא רשם את הפרטים מתוכה.

זה היה עיקול מסובך. היו ברירה הרבה פריטים שהיה צריך לרשום וזה לקח ארבע שעות. כאשר סיימנו, נסענו במונית, ושם נתן לי הפקיד השני צ'ק על סך 45 אלף שקל ואמר: „זה בשביל השעות של הטירחה." הוא גם הסביר שאחרי שאפדה את הצ'ק, עליי לתת לו חצי מהסכום. על הצ'ק היתה תחומה האשה, שעבורה ביצענו את העיקול.

למחרת, כאשר הייתי במקום עבור־תי בבית־המישפט, הגיע לשם עורך־הדין של האשה. הוא רצה לברר אם ביצענו את העיקול. אמרתי לו שגמרנו את העבודה ושאלתי אותו על הצ'ק שקיבלנו מהאשה, עבור שעות נוספות. הוא אמר לי „כן, כן, זה בסדר." אז, אם עורך־דין אמר לי הכל בסדר, הכנסתי את הצ'ק לחשבון שלי בבנק. הוצאתי מייד סכום של 20 אלף שקל ונתתי אותו לפקיד השני, שהיה איתי בע־קול.

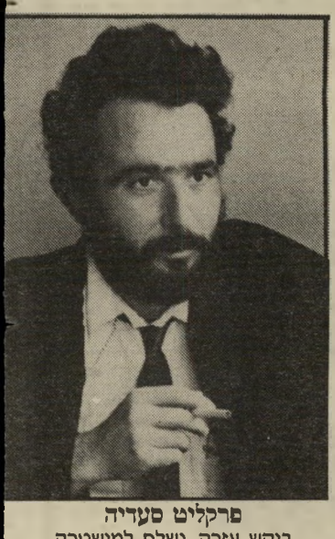

פרקליט סעדיה
ביקש עזרה, נשלח למישטרה

אחרי חודש בערך, פה אליי המבקר הפנימי של בתי־המישפט וחקר אותי על הפרשה. סיפרתי לו הכל והוא רשם את עדותי. כאשר קיבלתי את מיכתב ההשעיה ממנהל בתי־המישפט נדהמ־תי. ראיתי שהפקיד השני בכלל לא נחקר והוא עובד כרגיל. כל העניין התחיל בגלגל, כי הוא זה שהיה בקשר עם עורך־הדין והוא נתן לי את הצ'ק וקיבל את חלקו. אני חשבתי שזה עבור השעות הנוספות של העבודה בעיקול. הפקיד הזה בא אליי אחרי שהתחילה החקירה, ואמר לי שאני טיפש שהכנסתי את הצ'ק לחשבון שלי. „צ'קים כאלה מעבירים הלאה," הוא אמר, הוא גם הסביר לי שאם יחקרו אותו, הוא יכחיש את הכל, ויטיל את כל האשמה עליי.

עד כאן סיפורו של כוג'ה.

במישטרה נחקר כוג'ה עליידי סגן־ניצב איתן גולן, ומסר את עדותו ה־מלאה בפניו. הוא גם נקב בשמו של עורך־הדין המעורב בפרשה.

כוג'ה רק ביקש, כי יובטח לו מעמד של עד־מדינה בתיק זה, אם יוגש כתב־אישום. גולן שיחרר אותו מייד והסכים גם להמליץ לפני פרקליט־המחוז, בבוא הזמן, על מתן מעמד של עד־מדינה לכוג'ה.

ספינת האהבה והסמים

יאנה שלחה זרוע שזופה לכוסית השמפניה. לצד הבקבוק והכוסיות היה ראי קטן ולידו חבילת הרואין קטנטנה. „ג'ונסי!" קראה דיאנה," בוא לחגוג. היום אנו מסיימים!" היא הוציאה שטר של 20 דולר, גילגלה אותו, והחלה שואפת את ההרואין.

ארי ג'ונסון, גבה־קומה ושזוף, הגיע במהירות וכאשר ראה את חבילת ההרואין, החמירו פניו. הוא אמר: „דיאנה, את יודעת מה שהחלטנו, לא נוגעים בסחורה עד שגומרים את הנסיעה!" „אבל ג'ונסי, כמעט גמרנו, מחר נמכור את החבילה האחרונה בלב־נון ונחזור לצרפת נקיים, בוא, נחגוג היום." ג'ונסון משך בכתפיו והצטרף לשמפניה ולשאיפת ההרואין.

ניקוי־ראש על המים

יאנה וג'ונסון הם בשנות ה־ארבעים לחייהם. שניהם ילידי אנגליה, אך מזה שנים אחדות הם גרים בדרום־צרפת ומשתייכים לחוג הסילון. דיאנה היפה היתה דוגמנית וכוכבנית קולנוע וג'ונסון, בן למישפחה עשירה, בילה את רוב זמנו בספורט ושעשועים. לאחרונה החל כותב על יינות ומאכלי־גורמה לעיתונים שונים בעולם. איש מחבריהם לא ידע ממה מתפרנסים בני־הזוג, ולאיש לא היה איכפת.

הם תמיד ידעו ללבוש את הבגדים הנכונים, להיות במסיבות הנכונות ומדי כמה חודשים היו עולים על היאכטה שלהם ומפליגים. „לנקות את הראש," היה ג'ונסי אומר בצחוק. הם היו חוזרים לריוויירה שזופים ועליזים, וממשיכים בחייהם כרגיל. היו להם תמיד סיפורים מרתקים על נסיעות והרפתקאות בים, על ידידים בארצות שונות ועל מסיבות אכזוטיות שנערכו לכבודם בכל מקום בעולם.

צפירות רמות נשמעו לפתע, כאשר בני הזוג שתו את השמפניה. לפני שהצליחו לקום על רגליהם, שמעו קול קורא: „עיצרו במקום! אנו עולים על הספינה!" בני הזוג קפאו על מקומם.

הקול שריבר אליהם באנגלית חזר על דבריו. ג'ונסי מיהר לעצור את המנוע. „אם אלה שילטונות לבנון, אנחנו אבודים," אמר לדיאנה בקול וקפריסין, לא עצר אותם איש. מעולם לא חשדו בבני־הזוג, האלגנטיים, בע־ליה של היאכטה היקרה מצרפת.

בעל הקול הזדהה כקצין בחיל־הים של ישראל וביקש לעלות על הספינה ולערוך בה חיפוש. „ישראל?" אמר ג'ונסי בתימהון, „מה הם רוצים מאיתנו?

דיאנה מיהרה לנקות את השולחן, את הסם החביאו בחגורת־ההצלה. אולם הם ידעו כי בחיפוש מדוקדק יתגלה הסם. בעיקר אחרי ששרידים ממנו עוד היו מפוזרים על השולחן הקטן שעל הסיפון. ליד כוסיות השמפניה, הראי והשטר המגולגל.

הדוגמנית ובן־העשירים, מבריחי ההרואין בני חוג־הסילון, גילו רק במאוחר שלגבי עבירות סמים קיימת בישראל שפיטה אכס־טריטוריאלית

רועד. בספינה הקטנה והאלגנטית, אמורה 2 (באיטלקית: אהבה 2), היו 20 קילוגרם הרואין משובח, שהביאו בני הזוג מתורכיה כדי למכור בלבנון. אך ידיה רעדו. בשלוש השנים בהן חרשו יחד את הים־התיכון והעבירו כמויות אדירות של סמים ממארוקו לאיטליה וצרפת, ומתורכיה ללבנון אנחנו עשרות קילומטרים מהמים הטריטוריאליים שלהם, מה יש להם לחפש אצלנו?" דיאנה הביטה בו ואמרה: „אבל אם אלה ישראלים אז אין לנו בעיות, אנחנו לא התכוונו לנסוע לישראל ואף פעם לא היינו שם, אפילו אם ימצאו את הסם, הם לא יעשו לנו כלום!" היא נשמה לרווחה וכרכה על כתפיה גלביה ארוכה ממשי שחור.

אבקה לבנה בחגורת־ההצלה

קצין זהחיילים הישראלים ש־עלו על היאכטה היו מנומסים מאוד. „אנו חוששים ממחבלים," הסבי־רו לבני הזוג. „קיבלנו מידע על ספינת־מחבלים, המתקרבת לחופינו, ולכן עצרנו אתכם. אנחנו מבקשים לערוך חיפוש בספינה." ג'ונסי הציג פרצוף נעלב. „אנחנו אזרחים אנגליים, המתגוררים בצרפת. אין לנו כל עניין בסיכסוכים של המיזרח התיכון. כל מה שרצינו לעשות זה לעגון הערב בלבנון ואחר־כך לחזור לצרפת. אין לנו עניין עם ישראל או ארגוני המחבלים," אמר. הקצין ביקש ממנו להזדהות וג'ונסי

חוק בצד
מאת אילנה אלוו

הציג לו דרכון ותעודת עיתונאי.

אחד החיילים, שערך חיפוש על הסיפון, הציץ בבקבוק המשקה ובראי שלידו, אבל בטרם נגע בו חטפה דיאנה את הראי ואמרה בחיוך: „הייתי בריוק באמצע האיפור כשעצרתם אותנו." התנועה המהירה עוררה את חשדו של הקצין. הוא הציץ בראי וראה מיד את שרידי האבקה הלבנה שדבקו בו. הוא שלח אצבע מהססת וטעם את האבקה. „חבר'ה, אני בטוח שזה סם!" אמר לחיילים.

בינתיים סיימו החיילים את החיפוש בכל חלקי הספינה. אומנם הם לא מצאו חומרי־נפץ ולא נשק, אך בתוך חגורת־ההצלה מצא אחד החיילים את חבילות האבקה הלבנה. העטופות בפלאסטיק אטום למים. „זה בטח סמים," אמר החייל למפקד. „מה נעשה איתם?" שאל החייל שמצא את הסמים. „אני חושב שלא כדאי להתעסק איתם, הם נראים לי אנשים חשובים, הוא עיתונאי וזה יכול להיות עניין בינלאומי," אמר החייל לקצין.

דיאנה וג'ונסי אומנם לא הבינו את המילים העבריות, אבל הם החליפו מבטים מבוהלים, כאשר ראו כי הסם התגלה. ג'ונסי פנה למפקד ואמר לו: „תראה, חביבי, אנחנו מחוץ למים הטריטוריאליים של מרינת־ישראל ולא היתה לכם כל סמכות לעצור אותנו. אין לנו בספינה חומרי־נפץ או נשק ואנחנו לא מחבלים, את זה גם אתם כבר יודעים. אפילו אם האבקה הלבנה הזאת, שמצאתם בחגורת־ההצלה, היא סם, זה לא עניינכם. אנחנו לא התכוונו להכניס את זה לישראל. אף פעם לא היינו בישראל ואין לנו שם כל קשרים. ומה זה, בעצם, עניין שלכם אם אנחנו רוצים להרעיל את הלבנו־נים? אני דורש שתשחררו אותנו ותתנו לנו לנסוע. אחרת אני אפנה לעורך־הדין שלי בפאריס ויהיה מזה עניין מאוד לא נעים למרינת־ישראל!"

היתה זו דווקא נימת האיום שהשפיעה על הקצין. הוא הפנה את

(המשך בעמוד 36)

מדור להבהרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין מדור זה מתיימר לתת ייעוץ מישפטי ספציפי. בכל מיקרה יתבן הבדל בגלל שוני בעובדות או בפירוש שאפשר לתת לעובדות.

תדריך

1. **בתי־המישפט בישראל מוסמכים לשפוט אדם שאיננו אזרח או תושב ישראל, על עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים, גם אם עבירה זו נעברה כולה בחו"ל.**
2. **גם אם הובא הנאשם לישראל בניגוד לרצונו ובכוח, והועמד לדין על פקודת הסמים, אין בכך כדי לגרוע מסמכותו של בית־המישפט הישראלי.**
3. **סעיף 4 לחוק העונשין, 1977, מסמיך את בתי־המישפט לשפוט גם מי שעבר עבירות בחוץ־לארץ. בין החוקים המפורטים באותו סעיף גם פקודת הסמים המסוכנים.**
4. **סעיף 38 לפקודת הסמים קובע, כי עבירה על סעיפים 7 ו־13 לפקודה, גם אם נעברה בחו"ל על־ידי אדם שאיננו אזרח או תושב ישראל, דינו כמי שעבר את העבירה בארץ. אולם, אי־אפשר יהיה להעמידו לדין, אם בארץ שבה החזיק בסם אין החוק רואה זאת כעבירה פלילית.**
5. **הוראות אלה מבוססות על אמנות בינלאומיות המתייחסות לסמים נרקוטיים.**

תשבץ

2460

מאת אביגיל ינאי

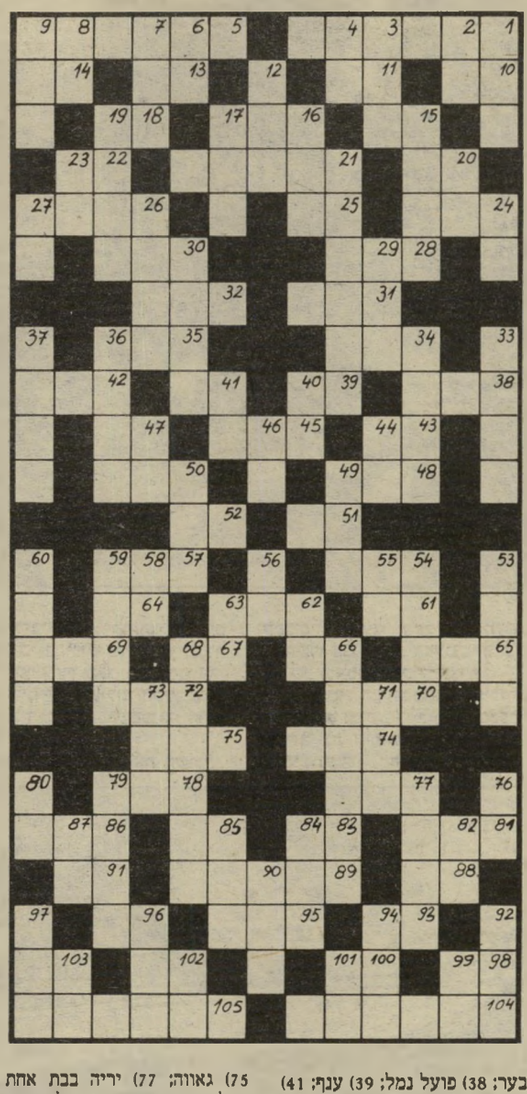

מאוזן:

1) תפקיד לשני שחקנים בכל קבוצת כדורגל; 5) תיקונים; 10) די; 11) רטוב; 13) נמלט; 14) זעיר; 15) תשלום חובה; 16) חורבן (חבקוק ג'); 18) חדרון; 20) הבל; 21) עיר בארצנו, שהיא "מעצמה גרעינית"; 22) מאת, מתוך; 24) משו. הוציאו; 25) אלוה; 26) החלק הראשון (ארמית); 28) חלק מלבושו של הכהן הגדול; 30) מחל על זכותו; 31) השאיר, הותיר; 32) מטבע ארגנטינאית; 34) בחר; 35) בער; 38) פועל נמל; 39) ענף; 41) זז; 42) לחש, כשוף; 43) צליל בסולם המז'ורי; 45) דרגה בגלגולי החרקים; 47) עמק באיטליה; 48) מידת נוזלים עתיקה; 50) הידור; 51) טהור; 54) ראיה, התבוננות; 57) חום כהה; 61) משאלה; 62) התפלל על הגשמים; 64) טיפה; 65) כלי תחבורה מימי; 66) שובב; 67) החליק, שפשף; 69) כרס; 70) נס; 72) פצפץ, שבר; 74) שיר של נ. אלתרמן על ארץ־ישראל השלמה; 75) גאווה; 77) יריה בבת אחת מכלי נשק רבים; 78) סילק, הפך את הסדר; 81) צייר צרפתי נודע מן האימפרסיוניסטים; 83) עמית; 85) יצורים השוכנים בחרבות; 86) פתיחה, פריצה; 88) אות; 89) צהלת הסוס; 91) מכללה אמריקאית; 93) קוסם; 95) מילת צופן; 96) מורה; 98) אינו בשל; 100) תווך; 102) אויב; 103) חיית טרף; 104) כתב־עת עברי; 105) ארון מתים עשוי אבן.

מאונך:

1) בעיטה מן הצד בכדורגל; 2) ישוב יהודי עתיק במצרים; 3) ריקוד; 4) אחד השוואים; 6) שמא; 7) קבע סדר וקצב; 8) בהמת משאות; 9) גן תפוחים; 12) מהרו; 13) דבר תעתועים; 16) אות בלתי דגושה; 17) האמין; 19) שליט עליון; 20) כח עליון; 21) קבוץ בדרך לאילת; 23) בן־אדם; 24) אשמראי; 26) הצמרה; 27) צמח רענן; 29) צבע ארום עתיק; 30) מיניסטר; 33) רקבון; 34) השארית לאחר הוצאת המשובה; 36) נתון במיצר; 37) עץ הגדל בגדות נחלים; 40) בעל חיים מימי; 41) תרופה; 44) נהמת כאב; 46) מילת שלילה; 47) שיעור הגדול בכפל; 49) עטרה; 50) השמיד, עקר; 53) מגין ספירה; 54) עוות, זיוף; 55) דרך; 56) סוג; 58) טבעת מתכת; 59) קישור, מקום כליאת בהמות; 60) שטר מכירה; 62) כוון דרך; 63) נמצא; 66) שוחד לפלוני כדי שלא יפרייע בסדור עסק או כדומה (2, 4); 68) פומבי; 71) עטף, כיסה; 73) חזות; 76) אריג; 77) שום דבר; 79) הקשר בין ביאליק, רחל המשוררת ותבואת השדה העולה וצומחת מעצמה; 80) בן; 82) קבוץ בדרום; 84) רביד לצואר; 85) התנפח; 87) רסיסי בקר; 90) שני חלקי ארץ בקצור; 92) התעכב במקום לזמן מה; 94) גלי צה"ל (ר"ת); 96) עקרות; 97) פסולת המתכת; 99) בן המשפחה; 101) אל, מראשי האלים בבבל; 102) דפנה; 103) חרון.

ספינת האהבה והסמים

(המשך מעמוד 35)

מבטו לג'ונסון ואמר לו: "תראה, אדוני, אני לא מכיר אותך ולא יודע מי אתה. ייתכן מאוד שאתה לא מחבל, אבל אם אתה סוחר במוות הלבן, זה בכל ואת עניין שלי. אפילו אם אתה דובר־אמת והסמים האלה מיועדים ללבנון, איך אתה יודע לאן הם יתגלגלו משם? אולי מחרתיים הם כבר יהיו בישראל? אתה יודע מה? אני מוכן לקחת את האחריות עליי, אני לסוחרי־סמים לא נותן לעבור. אנחנו ניקח אותך לישראל ושם יחליטו המפקדים שלי מה לעשות בך."

"זו חטיפה! אתם שודדי־ים!" צעק ג'ונסון כאשר החיילים העבירו את הסם לספינת חיל־הים וביקשו מבני הזוג להתלבש. היאכטה נגררה למעגן של חיל־הים.

סוחרי סם, לא שודדי־ים

פרקליט חיל־הים התייעץ עם היועץ־המישפטי לממשלה, ולפי הצעתו העביר את בני־הזוג למישטרת חיפה. הם נעצרו על ידי בית־המישפט בחשד של החזקת סמים וסחר בסמים.

ביום הראשון למעצר לא היה עדיין עורך־דין שייצג את השניים, אולם כבר למחרת שלחה להם שגרירות בריטניה עורך־דין. "מה זה? אנחנו תמיד שמענו שמדינת־ישראל היא מדינת־חוק ושהחוק בה דומה לחוק הבריטי, אז איך זה אפשר לעצור אותנו, אזרחים ותושבים זרים, מחוץ למים הטריטוריאליים של המדינה, ולהחזיק אותנו במעצר? אתה חייב להזעיק את העולם ולפעול שישחררו אותנו מידי!" אמר ג'ונסון לסניגור.

"האם תוכל התביעה להוכיח כי האבקה הלבנה שנתפסה על סיפון האוניה הוא סם מסוכן?" שאל הסניגור וג'ונסון לא מיהר להשיב.

הסניגור חייך בהבנה ואמר: "אני מבין, זה כנראה באמת משהו בלתי־חוקי. ויש לי הפתעה עבורך, אם אמנם יוכח בבית־המישפט כי החזקתם באריזה שלכם הרואין והתכוונתם לסחור בו, יש למדינת־ישראל סמכות להעמיד אתכם לדין. זה, במיקרה, מבוסס על אמנה בינלאומית."

"מה?" צעק ג'ונסון, "אתה חושב שאנחנו שודדי־ים? על איזו עבירה אחרת יכולים לשפוט אותנו בלי סמכות טריטוריאלית?" הסניגור שלף מתיקו חוברת דקה בעברית ואמר: "אתה רואה את העמודים הללו? זה פסק־דין חדיש שיצא בבית־המישפט העליון של מדינת־ישראל לפני זמן קצר, ושם הוחלט, כי יש סמכות לדון אנשים כמוכם עקב אמנה בינלאומית על סמים, שישראל חתומה עליה."

המשך הסיפור היה בבית המישפט־המחוזי בחיפה. התובע, שהתכונן היטב למישפט, הביא חוות־דעת של המחלקה לזיהוי פלילי, כי החומר שנמצא על היאכטה אמורה 2 הוא הרואין טהור, מסוג משובח ביותר. קצין חיל־הים שתפס את האוניה עלה על רוכן־הערים וסיפר על מציאת הסם ועל הדברים שאמר לו ג'ונסון כאשר ראה כי הסם התגלה.

העדים האחרונים היו מישפטנים. היו אלה מומחים למישפט קפריסאי ומישפט לבנוני. הם הביאו את סיפרי החוק הפלילי של שתי המדינות הללו והעידו כי גם בקפריסין וגם בלבנון אוסר החוק סחר והחזקת הרואין. לסניגור כמעט לא נותר מה לעשות. הוא ידע כי הדין נחרץ.

כאשר גזר בית־המישפט שש שנות מאסר על ג'ונסי ושנתיים מאסר על דיאנה, פרצה האשה בבכי. ג'ונסון קם על רגליו ואמר לשופט: "אתם עוד תשמעו ממני! אתם ברברים, החוטפים אנשים ומביאים אותם למישפט כמו את אייכמן!"

הוא הוחזר לבית־המעצר.

ניתוח מישפטי

ב־ פסק־דין חדיש — עירעור פלילי 401/83 אלקייעל נגד מדינת ישראל, פסקי־דין ל"ח (א) 354 — קובע נשיא בית־המישפט העליון, השופט מאיר שמגר, כי שני דייגים ירדניים שנתפסו על־ידי חיל־הים מחוץ למי־החופים של מדינת־ישראל, כאשר ברשותם חצי טון חשיש, הם בני־עונשין בישראל.

שני הדייגים היו בדרכם מירדן לחוף המצרי של סיני, כאשר בסירתם חשיש במישקל 594,8 קילוגרם. אוניה של חיל־הים עצרה אותם, בגלל חשד לחבלה, ותוך כדי החיפוש התגלה הסם. הם הועמדו לדין לפני בית־המישפט המחוזי בבאר־שבע בעבירות של החזקה וסחר בסם מסוכן, לפי פקודת הסמים סעיפים 7 ו־13. בית־המישפט המחוזי הרשיע אותם וגזר עליהם ארבע שנות מאסר.

השניים עירערו לבית־המישפט העליון על שאלת סמכות השיפוט של מדינת־ישראל, וכן על חומרת העונש. השופט שמגר סמך ידיו על פסק־הדין של בית־המישפט המחוזי. הוא מצא כי אומנם כלולה העבירה של סחר־בסמים בין העבירות נגד האנושות המפורטות

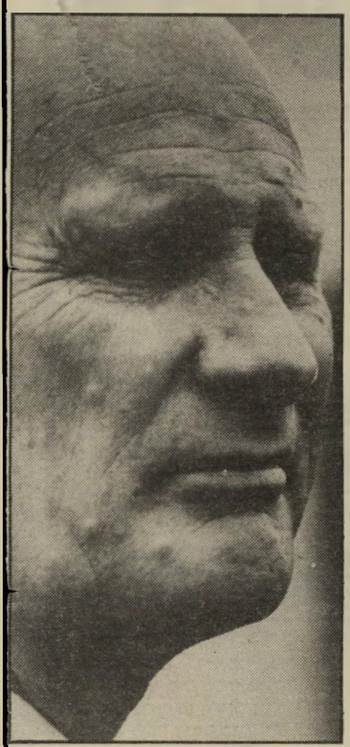

שופט שמגר
כולם בצוותא. וכל אחד לחוד

בסעיף 4 לחוק העונשין, והגוררות אחריהן אפשרות שפיטה אכס־טריטוריאלית.

"הרי נגע הסמים המסוכנים אינו תופעה פנימית ישראלית, והמילחמה בו חייבת, מטבע הדברים, שיתוף־פעולה בינלאומי. בשל כך הגדירו גם באמנות הרלוונטיות את מעשי העבירה החמורים לפי האמנה כמעשים אשר עליהם ניתן להביא לדין בכל אחת הארצות שהצטרפו לאמנה... למותר להוסיף כי לא ניתן להילחם בנגע הסמים, אשר הסחר בהם בנוי על רשתות הפרושות בעולם כולו, אם המדינות תצמצמנה עצמן אך ורק לענישתן של עבירות המבוצעות בתוך גבולותיהן. המיסחר בסמים, ככל אתר, כדוגמת העבירה על סעיף 169 חוק העונשין (שודדי־ים) צריך להיות תופעה, שנגדה פועלים כולם בצוותא וכל אחד לחוד, כאשר כל מדינה רואה בחומרה גם הובלת סמים מסוכנים בקירבת מימי החופים שלה."

בימים אלה הועמדו לדין בפני בית־המישפט המחוזי בתל־אביב שני אנשים, תושבי ישראל, הנאשמים בכך כי הבריחו הרואין מתאילנד לגרמניה. הם לא נאשמים בהברחת הסם לישראל, וכנראה שלא ניסו כלל לעשות זאת. הם טוענים כי הסתפקו ברווחים שעשו בגרמניה. אולם, על פי התקדים לעיל נראה, כי לא תהיה בעיה להרשיעם, אם יוכחו כל העוברות בבית־המישפט.

אילנה אלון ■

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

הצלחה מובטחת

קורסים מקצועיים ברמה גבוהה ל:
- ספרות נשים • קוסמטיקה ואפור • פדיקור • מניקור
- אפילציה (הוצאת שיער לצמיתות)
- מכון ליופי וסלון תסרוקות חדישים ל:

תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות ובשעות

השתלמויות באירופה

דיאנה

3 שנים בראציפות בעוך בתי ספר לספרות נשים

1984

תעודות למסיימים והכנה לבחינות הסמכה ממשרד העבודה
30 שנות נסיון והישגים בהדרכה מקצועית!

ת"א, דיזנגוף 190 (יחפת 4) 226066, 229388

תן טרמפ לחייל

מרים בנימיני

מזל החודש:

עקרב

מה מבטיחה השנה הבאה לבני המזל?

עוד לפני שניגע בשנת 1984, על כל מיכלול הבעיות שהביאה עימה, ולפני שנברר מה עומד לקרות בשנת 1985, נזכיר במיוחד במי מדובר הפעם.

למזל עקרב אי־אפשר להתייחס כאילו היה סתם עוד איזה מזל מבין 12 המזלות. אופיו, אישיותו, גישתו ואפילו הופעתו מכריזים על עצמם שכאן אדם בעל אופי מאוד מסויים. אם אין במפת לידתו השפעות חזקות של מזלות אחרים – אי־אפשר יהיה לטעות בו ולשייכו למזל אחר.

הרצינות היא תכונת־המפתח שלו. הוא לא שייך למזלות הלוקחים את החיים בקלות, והוא אפילו יכול לשמש כסמל להתייחסות רצינית כבדה ומעמיקה.

גישתו לחיים אינה נוחה לו ובוודאי שלא לסביבתו. הוא דורש מעצמו מה שהוא דורש מהאחרים. אלא שבדרך־כלל העולם אינו מורכב רק מאנשים הדומים לו, כך שיום־יום הוא נאלץ לסטות אכזבות מאנשים שמהם הוא קיווה שייענו על ציפיותיו.

דרישותיו מעצמו הן גבוהות וכמעט בלתי־ניתנות לביצוע. זה מביא אותו לא־פעם להרוס מה שבנה בשקידה ובמאמץ רב. שכן העקרב הוא קיצוני – הכל או לא כלום. ההרס העצמי המצוי אצל בני מזל עקרב מקשה עליהם. הפשרה אינה שייכת למזל זה. בן־המזל הוא בעל רגש רב, אך מסתיר זאת באמנות רבה. הוא בעל יכולת־הבחנה דקה שבדקה וחושים מפותחים. אי אפשר להסתיר ממנו דבר, ואם לא די בחמשת חושיו העיניים תמיד – דווקא אצלו נמצא בשימוש גם החוש השישי. זה מה שנותן לו את היכולת לקרוא, להבין או להרגיש מה עומד לקרות מחר, בעוד רגע או בעוד שנה.

הקדמה זו תוכל אולי לסייע מעט להבין מה עובר על בני־המזל בשנה או בשנתיים האחרונות, וכן מדוע להם יותר קשה.

מחזוריות הכוכבים גורמת לכך, שכל מזל עובר בתקופה זו או אחרת קשיים מסוגים שונים. אבל אצל העקרבים העניין הוא שונה, בין כה וכה הם מכירים את הצד הכבד, העמוק והרציני של החיים, וכאשר סאטורן ופלוטו נכנסים לתמונה – חייהם כמעט בלתי־נסבלים.

למעשה, זה מה שקורה להם בשנתיים או בשנה האחרונה. שום דבר לא בא בקלות. אם קודם לכן החיים התנהלו בשיגרה מסויימת – כעת כל דבר עובר בחינה מדוקדקת. העקרבים נמצאים בתקופה של חשבון־נפש – מה שהיה חייב לעבור שינוי. אלא שעדיין אי־אפשר לבצע את הרצונות. הכל חייב להתנהל בקצב איטי. מי שמנסה להתעלם מהמציאות, ישלם על כך מחיר יקר. לא מעט עקרבים עוברים בימים אלה שינויים דראסטיים: מיסגרות מתפרקות, יחסים קרובים מגיעים לסיומם, יש מאבקי־כוח בתחום הקאריירה.

להתמודדויות היותר קשות אחראי כוכב סאטורן, הנקרא באסטרולוגיה "המורה הגדול" או המחנך. תפקידו העיקרי לדאוג שהאדם יהיה נאמן לעצמו, לאישיותו, לכישוריו. אנשים החיים שנים במיסגרת שאינה מתאימה להם, עובדים במקום שבו כישרונותיהם אינם באים לידי ביטוי או הדרך שבה הם חיים מדכאת אותם – מגיעים לפתע למבוי סתום. לעיתים זה לוקח 28 עד 30 שנה עד שאדם מגלה שהוא אינו במקומו הנכון. שכיח יותר שכל שבע שנים אדם מגיע לנקודה שבה עליו לעשות עם עצמו חשבון־נפש ולהחליט על הכיוון הרצוי, להמשיך או לשנות.

סאטורן מאלץ את העקרבים לעמוד מול עצמם ולהודות באמת – לכן הם במשבר, נפרדים מקרובים, מחליפים עבודה וסובלים מדיכאון

סאטורן, השוהה כרגע במזל עקרב, מאלץ את העקרבים לעמוד מול האמת של עצמם. בדרך־כלל זה מגיע בצורת משבר. המשברים רבים ומגוונים, פרידות מאנשים אהובים, שינוי מקום, בדרך־כלל עבודה, מגורים, הפסדים כספיים או אפילו דיכאון, שמקורותיו לא תמיד ברורים.

התקופה שבה סאטורן שוהה במזל עקרב עתידה להביא שינויים. נכון שברגע זה מצב־הרוח לא קל ונקשה להשתחרר מהמיעקה. אך לפחות כדאי לדעת שבגמר התקופה הכל ייראה טוב יותר. כשדרך חדשה מובילה למטרה טובה ונכונה יותר. בנובמבר 1985 יעזוב כוכב סאטורן את מזל סמכותי לא יהיה קל, ובכל זאת העבודה עצמה תהיה מעניינת ומהנה. כדאי לחכות עד גמר 1985, שאז הדרך לפיסגה תהיה פתוחה, וכגודל הקשיים העכשוויים בנושא זה, כן יהיה קל להעפיל ולהגיע להישגים המקווים.

לגבי התקופה הקרובה, כדאי רק להזכיר שעד מחצית נובמבר תהיה אפשרות טובה להחליף מקום עבודה או לחשוב על שינוי בתחום זה. פברואר ומחצית מרס יהיו גם הם טובים במיוחד בכל מה שקשור להטבת התנאים או התחלות חדשות. יוני ויולי יהיו בסימן של נסיעות לחו"ל בענייני עבודה או החלטות על תחום התמחות חדש.

(המשך בעמוד 38)

שבוע לא קל עומד בפניכם: ההרגשה ה־כללית אינה טובה, מועקה שקשה להסבירה גורמת למצב רוח קשה.

ה־24 וה־25 בחודש עלולים להוציא לאור בעיה מישפחתית, ש־משום מה חשבתם ש־כבר נמצא לה פיתרון. ב־26 וב־27 תחושו הק־לה – שיחת־טלפון או קשר כל שהוא מחו"ל ישפר את ההרגשה – אולם יביא להרגשת געגועים. ב־28 וב־29 לחודש תהיו זהירים במיוחד בכל מה שקשור למקום־העבודה.

* * *

שבוע מעניין עומד לפניכם. ה־24 וה־25 בחודש עלולים להיות גורליים – פיתוי חזק יביא לחרטה עמוקה מאוחר יותר. ב־26 ב־חודש יש סיכוי לשפר את מצבכם הכלכלי – אל תרשו לעצמכם ליה־נות ממותרות. הכסף יהיה נחוץ ביותר עבור מישהו מבני־המישפחה. תחזם לימודים חדש יתגלה כמוצלח ביותר. ה־29 בחודש יביא עימו בשורות טובות. ב־30 בחודש יהיה על ה־נהגים שביניכם להיות מאוד זהירים.

* * *

ענייני עבודה ובריאות יעסיקו אתכם ה־שבוע. התלבטויות קשות בתחום המיקצועי עלולות להביא להח־לטה מוטעית. שיחה ב־ענייני עבודה לא מוצ־אימה ל־24 ול־25 ב־חודש. מה־26 בחודש יצוצו רעיונות בדבר מקום עבודה חדש. בני מזל גדי או בתולה יוכלו לתת עצה נכונה ומו־עילה. בשטח הרומנטי צפויות הפתעות מרג־שות – יחסים ישנים עשויים להתחדש, ו־פגישות מיקריות יביאו לקשר רומנטי חדש.

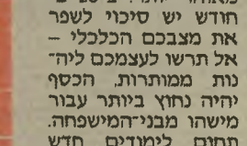

הורים לילדים יצטרכו להיות עירניים ביותר ב־24 וב־25 בחודש: ילדים עלולים להיקלע לסכנה כלשהי. בענייני אהבה זה הזמן להתחיל בקשרים חדשים או להציע נישואים. בעיות בריאות עלולות להזיק ב־26 או ב־27 בחודש. אחת הסיבות לכך קשר־רח במזון כבד ועשיר מדי – רצוי לשמור על המישקל באותם ימים. ה־28, ה־29 וה־30 בחר־דש יהיו מאוד מוצלחים – אנשים לא יוכלו לסרב לכל בקשה, תהיו מבוקשים בחברה.

* * *

השבוע תהיו עסוקים מאוד בכל מה שקשור לשיפוץ הדירה או מעבר למקום מגורים חדש. כספים רבים יוצאו בחודש הקרוב על רכישה של אביזרים חדשים לבית. ה־24 וה־25 בחודש יהיו ק־שים, מדכאים ומעיי־פים. ב־26 וב־27 בחו־דש רצוי לצאת לחופשה קצרה או לביקור קרו־בים וידידים. טיול, מסיבה או כל בילוי חברתי יביאו לשיפור עצום במצב־הרוח. מה־28 בחודש תזכו לשבחים רבים.

* * *

עד ה־28 בחודש תהיה מתיחות רבה מסביבכם. עיקר הדאגות יהיו קשורות ל־בעיות מישפחתיות. ב־24 וב־25 בחודש כדאי לחימנע מלהעיר לשכ־נים, לידידים או לקרו־בים. ביקורת סתמית עלולה להתפתח לריב ללא כל פרופורציה. ב־28 או ב־29 בחודש כדאי לנסות את המזל במישחקי־הימורים. ב־שטח הרומנטי ממש תחגגו. עם קצת יוזמה ואומץ־לב תשיגו את כל מי שתרצו. בני מזל גדי יתאימו במיוחד.

התחום הכלכלי מעסיק אתכם במיוחד בתקופה זו. הוצאות בלתי־צפויות עלולות להקשות עליכם. ה־24, ה־25 וה־26 בחודש מראים על סיכוי טוב לקבלת הלוואה או סיוע מקרוב מישפחה. מומ־לץ דווקא לא להתחייב ולא לחתום על שום דבר מחייב באותם ימים, זה עלול להביא לסיבוך. מכרים חדשים עומדים להיפגש אית־כם ב־26 או ב־27 בחודש. בנות מאזניים תמשוכנה במיוחד את בני מזל קשת.

* * *

אותם שנולדו בתחילת מזל עקרב יתחילו להרגיש יותר טוב, האחרים עדיין סובלים מבעיות בריאות ו־עייפות. ב־24 וב־25 ב־חודש תהיו מאוד מתו־חים ועצבניים. לא כדאי להתחיל במשהו חדש באותם ימים. התיק־שורת עם הסביבה אינה קלה בימים אלה – אתם יותר ביקורתיים מתמיד. פרטים חסרי־חשיבות מעסיקים את־כם, מבלי יכולת להשתחרר. מה־28 בחודש תרגישו יותר נוח. צפויה נסיעה או טיול.

* * *

התקופה שעוברת עליכם מוזרה ומשונה. בשטח הרומנטי מתעוררים רגשות חדשים – אתם מרגישים יותר רצויים ויותר מקובלים. ובכל זאת משתלטת עליכם איזו עייפות, ול־מעשה אתם מעדיפים להתרחק מחברים ומ־חברה בכלל. הטוב ב־יותר הוא להרבות ב־שינה ובמנוחה, ולשקול מחדש את כל האפ־שרויות העומדות לפני־כם. בתחום המיקצועי קיימת הרגשה של החמצה – אתם לא מנצלים את האפשרויות.

ב־24 וב־25 בחודש יהיו לכם מאבקים קשים. יתכן שלאחר מכן לא תבינו על מה התעקשתם, ובכל זאת חשוב שלא לוותר. ב־26 וב־27 בחודש תהיו מר־תשים, סחוטים ועייפים, וחשוב שתבלו בבית נוח – המשך המאמץ עלול לערער את חבריאות. מה־28 בחודש – הכל יהיה נעים וטוב יותר. שיחות־טלפון, פגישות רומנטיות והבטחות ח־שובות ורציניות יוסיפו לביטחונכם בעתיד. תוכניות משותפות עם אדם חדש יצליחו.

* * *

התחום המיקצועי עומד בראש דאגותיכם ברגע זה. ב־24 וב־25 בחודש עשוי להיקבע במידה רבה העתיד. כל צעד שעליו תחליטו חייב לבוא מתוך שי־קול־דעתכם, ולא בגלל התחשבות בדעתם של אחרים. השטח הרומנ־טי גורם לתיסכול, מ־אחר שאינכם מעיזים לברר את יחסו של בן־הזוג. ב־26 וב־27 ב־חודש תוכלו לקדם ענ־יינים רומנטיים. ב־28 וב־29 תרגישו מחוס־רי מרץ ומאוכזבים – אל תדחו דבר עד אז.

* * *

תוכניות לטווח רחוק אפשר יהיה לתכנן מה־24 בחודש. ההצעות שיתקבלו חשבוע יהיו קשורות באיזו צורה שהיא לארצות אחרות. עתידכם חמיק־צועי תלוי במידה רבה ביכולתכם לצאת מה־שיגרה, ולהעז לנסות צורת חיים חדשה. בני המין השני מעוניינים בחברתכם, לאו־דווקא ליצירת קשר רומנטי. הידידים הקרובים לכם באמת זקוקים לעידוד, ואת זה רק אתם תוכלו לתת. עקרבים מעוניינים בקירבתכם.

הורוסקופ

(המשך מעמוד 37)

מגורים

כאן התמונה נראית בהירה ו־טובה יותר. אם כי גם בשטח זה הקשיים וההגבלות של שנת 1985 יתנו אותותיהן, בכל זאת אפשר יהיה לבצע תוכניות ולשפר את המצב.

חודש פברואר יביא עימו אפ־שרויות חדשות בתחום הדיור. אפשר יהיה למכור, לקנות, להח־ליף, לשכור, לחדש ולשפץ את הדירה. אפשרויות אלה יהיו של שנת 1985, וכדאי להעז ולבצע שינויים בכיוון זה. ללא מקורות מימון – דבר מכל מה שנאמר לא יצא לפועל. עדיין קשה לדעת מאין זה יגיע, אך המפה האסטרולוגית מראה שבנושא זה המישפחה תעזור – קרובי־מישפחה, דודים, אחים והורים יציעו את עזרתם. למרות הכל יהיו לא מעט עיכובים מרגיזים ומעצבנים בדרך להגשמת התוכניות. אולם – סוף טוב, הכל טוב.

כספים

בנושא זה הבשורות אינן רעות. דווקא כשכל עם ישראל נאבק ונאנח תחת העול של הידוק החגורה הכלכלית והמחסר – בני מזל עקרב יוכלו להסתדר הרבה יותר טוב מבני מזלות אחרים.

כוכב פלוטו יביא לחיסול עניי־נים ישנים, ולא פעם זה ייראה כאילו הגיע משבר שאין מוצא ממנו, אך אותו כוכב גם יביא להתחלות חדשות והצלחות לטווח רחוק.

מקורות־ההכנסה יהיו שונים חלקם יבואו דרך קרובי־מישפחה ואך יותר מכך, מבני־הזוג של העקרבים. כדאי להימנע מלהש־קיע את הכסף במקומות שאינם בטוחים, גם אם זה נראה מבטיח ועשוי להביא להצלחה גדולה ומיידית – הסיכון רב וכדאי לבחור בהשקעות לטווח ארוך.

כל מה שהיה מעורפל ולא ברור עד עתה, יתבהר במשך השנה ו־תהיה אפשרות לנהוג ביתר שיקול־דעת.

הוצאות רבות יהיו קשורות לבעיותיהם של בני־מישפחה אח־רים, הורים או קרובים מבוגרים.

מה שבינו לבינה

אם מדובר על אהבה לשם אהבה, נגדיר את מצבם של העקרבים כלא חם, לא קר – לא בשר ולא חלב.

לרווקים ולרווקות לא יהיה קל למצוא לעצמם בני־זוג כלבבם. זה לא אומר שסיכוייהם אפסיים כשמדובר על יצירת קשר רציני. בסביבות הבית ובעזרת המישפחה אפשר יהיה לגלות שכנים, מכרים וידידים מהעבר, שההתייחסות אליהם תשתנה.

נקודת מבט חדשה תביא לשינוי היחס ועשויה להביא אפילו לקשר שיוביל לנישואים. בתחום המיש־פחתי המצב עדיין מאוד קשה. המתיחות והאווירה הכבדה השו־ררת מזה כשנתיים יימשכו. עק־רבים נשואים לא יגלו סלחנות או סובלנות לבני־זוגם. בני־הזוג של העקרבים יצטרכו לדאוג שלא לתת לעקרבים הרגשה שמישהו תלוי בהם או זקוק להם. בני־הזוג יצטרכו לחפש להם דרך יותר עצמאית, שכן גם התנאים ה־אובייקטיביים לא יאפשרו חיים שקטים וחסרי־בעיות. יתכן שכל זה יהיה לטובה. אין ספק שיהיה קשה – אולם הפיתרונות שיימצאו יכתיבו את הדרך להבא, והדבר יביא מאוחר יותר לשיפור היח־סים.

רק נוסיף, שמי שאינו מוכן לוותר לבן־זוגו וללכת לקראתו – עלול להביא בסופו של דבר לפירוק המיסגרת הקיימת.

הווי

קרביים, אבל צמחוניים

ב אשקלון התכנסו אנשי האגו־דה לצימחונות וטיבעונות לוועידתם השנתית, גילו כי שעה שחלקם של הצימחוניים בכלל האוכלוסיה מגיע לארבעה אחוזים בערך, חלקם של הצימחוניים בין חיילי צה"ל מגיע לשיבעה אחוזים.

★ ★ ★

עובדות החיים

ב תל־אביב מצאו קבלני הבנין, המאורגנים במרכז הקבלנים, בלוח השנה של מרכזם לשנת תשמ"ה, כי זה כולל, נוסף למועדי החגים היהודיים גם את מועדי החגים המוסלמיים, כדי שהקבלנים יוכלו לתכנן את עבודתם תוך התחשבות בחגים המוסלמיים, שבהם נעדרים מאתרי־הבנייה רוב עובדיהם, שהם ערביים.

★ ★ ★

עיט ביש־מזל נחת על קו־חשמל

ב רמת־הגולן עלו 13 עיטים הישר מהרחצה בבריכות מקומיות לראשי עמודי מתח גבוה של רשת־החשמל, התחשמלו בזה אחר זה למוות. האירוע הגיע את רשות שמורות־הטבע לפנות לחברת־החשמל, לדרוש כי יותקנו מדפי־עץ בראש עמודי המתח, כדי למנוע הישנות מיקרים כאלה בעתיד.

★ ★ ★

הצלחה גוררת הצלחה

ב ראשון־לציון הגיש עורך־דין מקומי תביעה נגד לקוחו על אי־תשלום שכר־טירחה, אחר שטיפל עבורו, בהצלחה, בשמונה תיקים אזרחיים, בשמונה תיקים בהוצאה לפועל, בשני תיקים פליליים וגם יעץ לו בחמישה נושאים שונים. עורך־הדין הצליח גם הפעם, זכה במישפט, ובשכר־טירחה של ארבעה מיליון ו־700 אלף שקל.

★ ★ ★

הסנדלר יחף

ב חיפה גילו עובדי חברת־החשמל את טיב השי שאותו קיבלו מן החברה לכבוד השנה החדשה: מגורת־חירום, העובדת על סוללות, למיקרה של הפסקת־חשמל.

★ ★ ★

עבור א"ש לילה

ב צה"ל פורסמו הסיכומים הרא־שונים על תוצאות המיבצע להחזרת ציוד צבאי, והתברר כי, בין השאר, כבר הוחזרו מרגמה אחת של 52 מילימטר; מטול אר־פי־ג'י אחד; טלפון־שדה אחד; טלסקופ אחד לטנק ומיחם אחד, של 20 ליטר, לקפה.

★ ★ ★

גללים מצלצלים

ב תל־אביב הודו פקחי העיריה, כי הם מתקשים ביישום חוק־הכלבים («עשה הכלב את צרכיו על־ידי הטלת גללים במקום ציבורי, חייב בעל הכלב... לאסוף מייד את גלליו»), ולמרות שהם משתדלים לצלם את הכלב ואת בעליו בשעת מעשה, לזהות את הבעלים ולהעמידו לדין, הצליחו, עד כה, ב־180 מיקרים בלבד שבהם נקנס כל בעל כלב ב־2,500 שקל.

★ ★ ★

נחמה שכזאת

ב תל־אביב ניצל שליח־המיב־רקה, שהביא צרור מיברקי־תנחו־מים למישפחה שישבה שיבעה על מות בנה, את ההזדמנות שהאבלים החלו מעיינים במיברקים, גנב את ארנקי שלושה מהם, נתפס כאשר ביקש לגנוב ארנק רביעי.

למחזיקי ישראכרט
חייג עכשיו, 03-287651
למסירת מודעות לוח, מודעות
מסגרת ומודעות משפחתיות
בשעות 8.30–17.00

זקוק דחוף למודעה?
מודעון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

רחל מרחלת על כל העולם

נפוליאון מדאלאס

ראיתם פעם מיליון דולר? על כמה עשרות מיליונים הנחתם עין? קרחת? אך אם אתם רוצים להתחכך באחד שיש לו, רוצו להילטון תל־אביב לפני שיהיה מאוחר מדי ובקשו את מיספר החדר של **ראובן דלל**.

אני מבטיחה לכם שלנועזת מביניכן יש סיכוי רציני לתפוס הפעם חתן עשיר.

כשיצא מהארץ לפני 16 שנים, בדרכו ל־ארצות־הברית, חיממו את כיסו רק 400 דולר. עבור כרטיס־הטיסה לא היה צריך לשלם, כי עבד בחברת־תעופה. הציץ — ונפגע.

לארץ עלה כשהיה בן 4. המישפחה מעיראק. בתיכון עירוני ט', ביד אליהו, הדביקו לו את התואר „נפוליאון". גם לכם היו קוראים כך, אילו קומתכם היתה 163 סנטימטרים. אך בקומה קצרה לא די. דרושות גם התכונות המתאימות לדמות. הסיפור שלו, כפי שהוא מספר אותו, הוא הסיפור הקלאסי של איך לעשות כסף בארצות־הברית. המתכון: לעבוד 16־17 שעות ביום, שיבעה ימים בשבוע. להקים חברה, לתת בונוסים טובים לעובדים, לחיות מסנדוויצ'ים, כי אין זמן לאוכל. לטפל אישית בקליינטים מובחרים. כיום הוא חי בווילה נהדרת בדאלאס. שם הוא רכש אדמות. יש לו עשרות דונמים; אותם רכש בזמנו במחירי מציאה. מאז מחירי המיגרשים שם הרקיעו שחקים. כיום עובדים 27 איש, המוכרים וקונים עבורו קרקעות.

ומה על החיים הרומנטיים? היום הוא בן 37, יש לו חולשה לבחורות גבוהות בעלות שכל.

ראובן דלל
טלפון 03־244222

פתיות אינו סובל. לדבריו, הוא רואג לצאת תמיד העירה עם הבחורות היפות ביותר בעיר, כי זה חשוב גם לעסקים.

תענוג נוסף שלו זה טיסות. הרבה פעמים הוא מגיע לנמל־תעופה, מסתכל במסוף הנסיעות היוצאות, ותופס אחת מהן, סתם למען הכיף. שם גם נותנים לו לישון במנוחה. הוא ישמח להחליף את שעות־השינה בשעות־טיסה ולהתחלק בתענוג זה עם בחורה מתאימה. מה שנשאר לכן לעשות זה לצלצל למיספר 03־244222, ולבקש את חדרו של ראובן דלל. כשזה יהיה רציני, הדירה לא תהיה בעיה. בשבוע שעבר צד את עינו המיגרש בפינת דיזנגוף־פרישמן, שם הוא עומד להקים, לדבריו, בניין מישרדים ומגורים מפואר. אז מה רע בדירת פנטהאוז שם?

יש לכל הסיפור הזה צד פיקנטי נוסף: הוא הופיע אצלי במדור זה גם לפני שנתיים וגם לפני ארבע שנים. זה מוכיח שדלל הוא עיקבי.

חפש את המטמון

השבוע החלטתי לעסוק עבורכם גם בבלשות, ולשחק את המישחק חפש את המטמון.

החוש שלי לחקירות התעורר כשפורסם שמעצרו של עורך־הדין **יעקב הלוי** הוארך. הוא נאשם במכירתם של 27 מיגרשים בחולון שלא היו שייכים לו מעולם, ובשילשול סכום פעוט של מיליון דולר לכיסו.

שאלתי את עצמי, כמו רבים אחרים בחברה הישראלית שבה הירבה לבלות, מה עומד מאחרי זה. אחרי חקירה קצרה שמעתי שהדוגמנית **זיווה שומרת**, שהיתה ידידתו במשך שנה, טוענת באוזני ידידיה שהוא לווה ממנה סכום של 25 אלף דולר, ואחרי שנפרדו, לפני כמה חודשים, הוא החזיר לה את מרבית הכסף, אך היום הוא חייב לה סכום של 7000 דולר.

לא נשאר לי אלא לצלצל, לאשתו, **שרה הלוי**, שהיתה בזמנו קצינת־חן ראשית בחיל־האוויר, בדרגת סגן־אלוף.

דרינג, דרינג.

את שרה לוי, בבקשה.

„מדברת."

מדברת המרחלת. שמעת משהו מה שקורה לבעלך העצור?

„הגיע שליח, שנשלח על־ידי עורך־דינו, וביקש לקבל מגבות וחולצות עבורו. נתתי לו את הבגדים שנשארו בארון. השאר מפוזר, כידוע לך, בבתים שונים של החברות שלו. אל תשכחי שמתוך 15 שנה שאנחנו נשואים, שבע שנים הקדשנו למישפט־הגירושין בינינו. ארבע שנים התדיינו ברבנות, ובשלוש השנים האחרונות אנו מתדיינים בבית־המישפט המחוזי."

אולי את יודעת מה הוא עושה בכסף?

„מה שאני יודעת הוא שהשקיע המון בדירה של זיווה, וקנה כל מיני מכוניות. ובכלל, הוא גם נתן לכל מיני בחורות אחרות שהיו לו, מכל הגילים."

לך הוא לא נתן?

„הוא היה נותן לי כל חודש מזונות בסך 150 דולר, אך מאז ינואר הוא לא שילם. במה שאני בטוחה זה שהיום אין לו גרוש על הנשמה."

אולי עכשיו, כשמצבו כל־כך קשה, תחזרו לחיות ביחד?

„השתגעת? אני לא צריכה אותו — לא אז ולא עכשיו! אחרי כל הצרות אכניס אדם כזה הביתה?"

שרה הלוי
„הוא נתן כספים –

זיוה שומרת
– לכל מיני בחורות!"

ספרי לי, מאין הוא בא. יש לו בכלל מישפחה?

„מה זה מאיפה הוא בה? מהארץ! הוא דור עשירי! מירושלים, ממישפחה טובה, שיש בה 13 מישפטנים ובניהם שופטים."

טוב, אז מה שבטוח הוא שלהגנה מישפטית לא צריכים לדאוג לו.

שיגעון של נהג

אפשר היה לפגוש את **סברינה** ביום השני כשהיא מתרווחת במושב האחורי של מונית.

היו לה סיבות למצב רוחה הטוב. זה עתה בילתה במכון ליופי יום שלם, שכלל תיספורת, חפיפה בשמפו מיוחד, גזירת ציפורניים ותיספורת מיוחדת לאוזניים. המחיר סביר: 5.500 שקל. את זה היא עוד יכלה להרשות לעצמה.

הבעיות התחילו כשהיא החליטה לחזור הביתה. אף אחד מבני המישפחה לא היה מוכן לבוא לקבלה. הפיתרון: מונית מיוחדת. הנהג ביקש 3,500 שקל עבור הנסיעה המיוחדת. איזה חוצפה!

כי סברינה, למי שלא יודע, היא כלבה, השייכת לעורכי־הדין **אילנה ומשה זינגל**.

יש!

ביום החמישי צילצל הטלפון בביתה של עורכת־הדין **נירה לידסקי**. המטלפן היה עורך־הדין **צבי לידסקי**, בעלה לשעבר, שממנו יש לה שלושה ילדים.

„מגיע לי מזל טוב! נולדה לי היום בת!" הודיע לידסקי.

נירה איחלה לו מזל טוב. אך משום־מה נשמע קולה מסוייג במיקצת.

יסמין לידסקי נולדה ביום החמישי בבית־החולים הקריה בשעה ארבע אחרי־הצהריים, ומשקלה שלושה קילו ושלושים גרם. הלידה של **אריאלה מיכלין־לידסקי** היתה קלה־יחסית. כשנשאל צבי לידסקי על־ידי ידידיו איפה תתגורר אשתו, שהוא חי בנפרד ממנה אחרי ארבעה ימי־נישואין בלבד, השיב: „היא תמשיך להתגורר בבית הוריה."

אריאלה מיכלין לידסקי
אצל סבא וסבתא

אילנה ומשה זינגל
איך מחזירים אותה הביתה?

שתי נשותיו של המשורר דויד אבידן — ברוריה אותו מעל דפי העיתונות — עכשיו הוא משיב להן

ברוריה ובעלה ברוריה נישאה לאחר גירושיה מאבידן לעורך־הדין אברהם בריר, שפתח מישרד בניו־יורק. הראיון התוקפני שלה עורר תמיהה בקרב העיתונאים בארץ.

ומתפאר כמה פוזות אתה מסוגל לבצע במגע ממושך אחד, ונוקב בשעות המגע הממושך שלך...".

מספר דויד אבידן: "ברוריה היא בחורה אמביציוזית, שבאה מבית פשוט. כשהיכרתי אותה, שכר אביה בלשים פרטיים כדי לעקוב אחריי, ידיד משותף שלנו דאג להוציא אותה מהבית, ולהפגיש בינינו. ביום שהיא עמדה ללכת לצבא, כבר חיכתה לנו דירה בתל־אביב. להורים שלה נודע על הנשואין בינינו רק מעל דפי העיתונות.

"היא זינקה למעלה במידה רבה בזכותי, ועל כתפיי. הכישרונות שלה מוגבלים, ואותם דברים שלימדתי אותה לעשות במשך שלוש וחצי שנות נישואינו היא עושה גם כיום, אולי בזריזות רבה יותר.

"באותם הימים הייתי סגן־עורך לאשה, כשהיא התחילה לעבוד בש־בועון. על רקע זה נראה הראיון צורם. מה גם שהנשואין בינינו היו נשואין רומנטיים, ונפרדנו בידידות. לא ראיתי אותה שנים. רק לאחרונה היא הוריעה לי חגיגית שהיא רוצה לראות אותי. איזו זכות יש לה למתוח ביקורת על בעלה־לשעבר, הנמצא במצב גופני לא־טוב במיוחד, כשכל עין יכולה לראות אותה — אשה בת 45, לא במצב טוב במיוחד. אני נראה צעיר מגילי, כי זאת אחת מתכונותיי הבולטות. ש־דווקא היא תלביש עליי תיאור של שחוח־קומה זה ממש מגוחך. והיום עוד יותר נראית מגוחכת העובדה שהיא ממשיכה, אחרי 22 שנה, לחתום בשמי."

מין בנעלי־בית

על לילי אבידן אומר דויד: "כל הנשואין שלנו היו בעלי אופי פירסומי, נישואי־סנסציה. היא בחורה מאוד אנרגטית, שעושה הרבה רוח. ער כמה שאני זוכר אותה, מעולם לא עשתה שום דבר. נראה שהיא נראית טוב, התבגרה, התמלאה קצת ונשארה נחמדה. יחד עם זאת, מאוד לא נבון מצידה להצהיר על עצמה כעל אחת ממקימי אסכולה סיפרותית־אמנותית חדשה (העין השלישית) ללא כל אחיזה במציאות. לדעתי, ולפי מיטב

אבידן עדיין מקפץ עם נילי לביא, בתו של עורך מוסף בעתון יומי. התמונה צולמה בקולי־סאום בתל־אביב, מקום המיועד בעיקר לצעירים, שם הוא מרבה לבלות.

רית של נקם

ב שבוע שעבר ערכו שתי נשותיו לשעבר של המשורר דויד אבידן, העיתונאית ברוריה אבידן־בריר (שהיתה נשואה לו לפני 22 שנה) ולילי אבידן (שהיתה נשואה לו לפני 12 שנה), כל אחת בנפרד, חשבון בראיון חושפני. מה מסתתר מאחורי ראיונות אלה?

מספר דויד אבידן: "מהכתבה שבה רואיינתי על־ידי ברוריה אבידן נודף ריח של ארס ונקם, שרק אשה פגועה מאוד היתה מסוגלת לו. נראה לי שנפלתי בפח. היא רקחה לי מירקחת של נקם, או סתם מופע של שחצנות על חשבוני."

כותבת ברוריה: "אבידן נראה לי ערוף־שפתיים, אדיש, חלש ואבוד. מצבו הפיסי ירוד, ורשימת מחלותיו

ברוריה: "אתה מכה את נשותיך!"

לילי: "הוא זיין לי את השכל!"

דויד: "אני עשיתי את שתיהן!"

נראית כיומן מירפאה עמוסה. הוא אדם שבור, המחזיק את עצמו בעולם במאמץ רב ובמחיר כבד."

שאלה אותו ברוריה: "מילים, מילים בהן אתה כל־כך שולט, המילים מצלצלות ביופיין העקר וחסר המש־מעות הריאלית. אתה גם מאמין במה שאתה אומר?

"לפני כמה שנים טובות הופעת על מסך הטלוויזיה וניסית, בתיזה נועזת, אפילו מטורפת, לנתץ את מיתוס הגיל. המאזין שמע אותך טוען כי אתה תשבור את מחסום הגיל. גם היום אתה מאמין בשטויות האלה, כשאתה בגיל־העמידה, ולא נראה שנה אחת פחות מגילך הכרונולוגי?

"אתה מצטער שאין לך ילד? אולי אתה עקר?

"האם קל לך להתמודד עם נשים צעירות, בוסריות, כי פחדת מהתמו־דדות עם נשים בשלות?

"נשים, שהיו קשורות אליך, דיווחו לי שאתה גבר אלים, המכה את נשו־תיו...

"ההורים של נערותיך התנגדו לך, כי ידעו שאתה חולה בקצרת (אסטמה) כרונית, וזה הבעית אותם...

"אתה מסוקרן מול כל חוויה. היית מוכן להתנסות גם בחוויה הומוסקסו־אלית?

"פעם אהבת להתהדר ולהתלבש. אתה נראה לי מוזנח. הדירה שלך כל־כך מוזנחת וזועקת לשטיפות ונקיון יסודי. אתה נראה לי כאילו אתה שוקע וגורר בקושי את גופך...

"מאז הפכת את המין למוטו, דרך־חיים, אסכולה. היית יושב בכסית

אז ועכשיו לילי הירבתה להופיע בתמונות־עירום בתקופה שהיתה זו תו־פעה יוצאת־דופן. היא מבטיחה שמידות־גופה לא השתנו ב־12 השנים שחלפו מאז. מייד אחרי שחזרה לארץ היא דאגה לקחת לעצמה סוכנת־שחקנים. היא מבטיחה: "אני עוד אזיין את השכל שלכם בארץ!"

לילי — השמיצו מילחמה שערה

זיכרוני. היא היתה בסך הכל גרופית בקב:צה הזאת, ולא יותר."

את לילי אבידן פגש צוות העולם הזה בדירתה השכורה ברחוב ריינס בתל־אביב. כשהיא מוקפת בבעלה השלישי, קיט. הצעיר ממנה ב־11 שנים, ושני ילדיה, גיא בן ה־9, מנשואיה השניים, ודין, בן תישעת החודשים, מנשואיה האחרונים. כולם ישבו על הספה. כשביניהם מתרוצצים חתולים וכלב.

מספרת לילי אבידן:

אבידן מוכשר, אבל הוא לוקח את עצמו יותר מדי ברצינות. חבל שהוא לא משתמש יותר בחוש־ההומור שיש לו. האמת שהוא תמיד זיין לי את המוח, ודאג גם לגמור בפנים.

הוא היה מורה טוב, אך הוא לקח ממני את התמימות של נערה, שהגיעה מרחובות, היתה בתו של נשיא התאחדות בעלי המלאכה בארץ ובתה של רופאה. לא ראיתי אותו במשך 12 שנים. אבל מהראיון של ברוריה אני מבינה שהוא גבר זקן ושבור.

לדעתי זה לא פר לקחת ולנפץ אותו לחלוטין. זה נכון שאחרי שהייתי עם אבידן, המוח שלי היה מזויין. מוח מלא אינפורמציה. היום אני יכולה להבטיח לו שכל הזיונים שלו עזרו, ואני די חזקה כדי ללדת אותם ולעשות מהם דברים.

אני חושבת שאבידן הוא ענק בשירה. מה שברוריה ניסתה לעשות זה לקבור אותו חיים. לדעתי, כל מה שהוא צריך לעשות זה להסיר מעל עצמו את השמיכות שבהן הוא עטוף. אני מוכנה לעזור לו, בלי לשכב איתו.

בתחילת הנשואין איתו יחסי־המין היו מסעירים. לקראת הסוף הם הפכו ליחסי־מין של בעל ואשה בנעלי־בית, דבר השנוא עליי מכול.

אך בסך הכול הוא בן 50. אבי היה בן 52 כשנולדתי. כל מה שהוא צריך לעשות זה לשנות את התיזה. גם לי יש קמטים על הפנים, אז כוס־אומק עליהם. הרי לכל קמט יש סיפור.

אני מחליפה גברים, כי אני לא יכולה לחיות עם גבר שמת. אני עוד לא מוכנה בחיים שלי להיכנס לנעלי־בית.

אנסה עכשיו לשנות את שמי לאבי־דין, שם בני הצעיר. אך אני לא יכולה להתעלם מהעובדה שאני תופעה אבידנית. גם אני רוצה לזיין למדינה את השכל. אבל יותר מבחינה רוחנית.

באתי לארץ עם בעל צעיר, שני ילדים, בלי גרוש על התחת. זה עוד מצב טוב. חייתי עוד קודם, במשך שנתיים, בארצות־הברית, עם ילד, וניהלתי מסע־גירושין של דם יזע ודמעות, איומים והפחדות. התגרשתי ממרטין פוטר, בחור שהיכרתי בהולנד, כשהגעתי לשם אחרי שעזבתי את הארץ לפני 12 שנים. הוא היה צייר, בוגר האקדמיה של רידפילד. והתגלה אחרי הנישואין כעצלן, שלא היה מוכן לקום עם שום שעון מעורר. הוא חי שנים על חשבוני, ודאג לבזבז על כל מיני תוכניות מטופשות את כספי הירושה שקיבלתי מאמי שנפטרה. מדובר בסכום של 300 אלף דולר. נשארתי באותה תקופה בלוס־אנג'לס עם הילד בלי גרוש על הנשמה, ועברתי משעה 6 בבוקר ליד טלפון, כשאני הולכת ומצטרדת במשך היום כתוצאה ממאות שיחות שניהלתי עד לשעה 6 בערב. ניסיתי למכור עטים נובעים.

שם הגעתי למסקנה שההגשמה העצמית של האשה באה ברגע שהיא נשארת לבד. או מגיע הרגע של המיבחן האמיתי. לפני שנתיים וחצי הכרתי את הבעל הנוכחי, הדומה, לדעתי, לדויד אבידן ולאבי עופרים. אף אחד מאיתנו לא התרגש מההברל של 11 שנים ביננו. מייד אחרי שהתחיל הרומן החלטתי שאני רוצה בילד, כדי להתחדש ולהרגיש שאני מתחילה מחדש.

לקיט יש מוח חשבוני וקר. אין לו בעיות פילוסופיות. הוא אדם שרואג בלרדת ולהביא את הלחם בבוקר הביתה.

למרות העובדה שהיו לי הרבה גברים, אני בסך הכל אשה של גבר אחד. מה שאני רוצה לייעץ לנשים בארץ זה שאם נשואין לא הולכים. לקום ולהתגרש. זה יותר טוב מאשר להיות שרמוטות המתחבאות בפינות נידחות ומפחדות כל הזמן להיתפס. הרי לא כראי שנשים תלכנה ותת־יבשנה: אשה זה דבר עסיסי, וכל מה שאנחנו מחפשות זה את העסיס של החיים.

אני מרגישה כמו גורו, אך מה הרע בהרגשה כזאת? אני עדיין שפויה. אחרי כל מה שעברתי. אני בת 37 ומקווה ללדת ילד נוסף בגיל 40. אני רוצה להופיע בסרטים. כל המכשירים בגופי עדיין בסדר. כולל השדיים שהיניקו שני ילדים. אך הרי ממילא אף פעם לא היו לי גדולים.

אני מקווה שלא שכחו בארץ שאני בוגרת בית־הספר למישחק בית־צבי. לקחתי לי סוכנת, ואני מחכה לה־ צעות!"

דומה לאבידן? בעלה של לילי, קייט, דומה לדבריה לדויד אבידן ולאבי עופרים. הוא צעיר ממנה ב־11 שנה. הם הכירו זה את זה בניו־יורק, אחרי שעברה את אחת התקופות הקשות בחייה והתגרשה מבעלה השני, צייר בשם מרטין פוטר. אלה נשואיה בפעת השלישית. יש להם בן בגיל 10 חודשים, בשם דין. כיום הם מתפרנסים מהפצה של מוצרים קוסמטיים של חברה צרפתית.

לילי ודויד בליל הכלולות דויד ולילי אבידן היו אחד הזוגות המ־צולמים ביותר בארץ. הם הזמינו את צלם העולם הזה כדי להשתתף איתם בליל־הכלולות. כשהם דואגים לדגמן עבורו. בתמונה למטה: כיום, אחרי 12 שנה, לילי נשואה בשלישית והיא אם לשני ילדים. הגדול, גיא, מימין. בן בעלה השני, הוא בן 9. דין, בזרועותיה, בן 9 חודשים.

מאת מאיר תדמור

להכפיל את מחיר הביצים ולצאת מלבנון

גם הפעם חיפשתי במילון. ברדק=בלגאן=אי־סדר=מהומה רבתי — בקיצור, ברדק. יש תוכנית כלכלית? יש. ליתר דיוק, היתה. עכשיו יש ועדות, המכינות תוכניות כלכליות.

הנה כמה הצעות של הוועדות ושל המומחים, של הכלכלנים, הנגידים (של בנק ישראל) לשעבר (משה זנבר וארנון גפני), של אלה שיהיו, של שרים וכאלה שהיו. מתברר שבעצם היתה תוכנית כלכלית מפורטת, שהוכנה עבור שימעון פרס במיקרה שיהיה ראש־ממשלה. הוא הפך לראש־ממשלה. התוכנית היתה סודית, היא ממשיכה להיות. אומרים שהיא עדיין טובה. אבל, גם זה סוד, ולכן לא הופעלה.

גם למודעי היתה תוכנית, למיקרה שיהיה שר־אוצר. וכולנו יודעים שהוא כבר. התוכנית היתה של קודמו, שמביך בכלכלה, יגאל כהן־אורגד. הוא אימץ אותה. היא לא הופעלה. הסיבה שנויה במחלוקת. שימעון פרס אומר, שנתן זכות קדימה לתוכנית של מודעי (לשעבר של כהן־אורגד), כדי לאפשר לו להצטרף למערך, במיקרה שהממשלה תתפרק על ענייני לבנון. מודעי אומר שיש לו תוכנית, אבל לא מבינים אותו, וחוץ מזה יש לו גם גיבוי של פרס.

ממש גאוני. לגד יעקובי יש תוכנית. הוא סיפר עליה ערב הבחירות לכל מי שרצה לשמוע, והיו כאלה ששמעו עליה, אפילו לא רצו. היא (התוכנית) לא הופעלה, כי הוא רק שר לתיכנון כלכלי.

באחרונה מתברר שיש גם תוכנית פת. תוכנית־חירום אמיתית, שעליה שמעו חברי הממשלה ב־ישיבתה (של הממשלה). יש גם תוכנית־חירום דחופה בנושאים כלכליים של שר־הבריאות, מוטה גור, שיהיה בריא. הנה הוא מציע מישטר־חירום כלכלי. לבטל את הנסיעות לחו"ל. הוא כבר נוסע בשבוע הבא, ביניתיים תנהל את הבריאות סגנית השר, גם כן באורח חירומי.

גם בקבינט הכלכלי יש תוכניות.

הנה אחלה של תוכנית כלכלית: לבטל את האוברדראפט. כן, את האוברדראפט שלנו, שלי, שלך, של כל אלה שאין להם. חוץ מהממשלה. למה? כי גם לה אין אבל היא צריכה. גאוני? לא יהיה אוברדראפט. לא נקנה. הבנקים יפשטו את היד, הממשלה תרפיס שקלים ותסייע לבנקים לשלם משכורות של פקידי הבנקים, ואולי גם של מפוטרי אתא. האוברדראפט היחידי יהיה של החשב הכללי באוצר. הוא ישלם דמי אי־קבלת אוברדראפט לכולנו, מהכסף שידפיס. תהיה לו שליטה מלאה בכסף של כולנו. ואז במכה אחת,

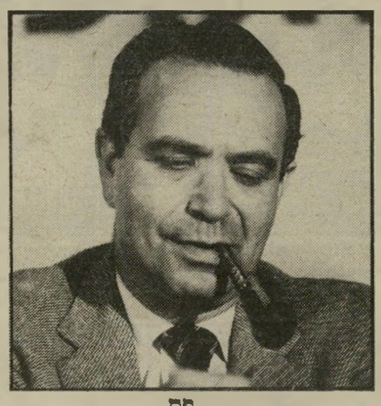

פת
תוכנית אמיתית

הוא מוריד את האינפלציה, נניח, ל־20%. ביניתיים זה מספיק.

נשברות בדרך. היתה עוד הצעה, משהו לא־נורמלי, להכפיל את מחיר הביצים ולצאת מלבנון. הוקמה ועדה שתציע מה יהיה סדר העדיפויות: הביצים או לבנון. מישהו מבין חברי הוועדה הדליף לנו משהו. קודם כל צריך להכפיל את מחיר הביצים כדי להקטין את הסובסידיות עליהן. ביניתיים, מכיוון שיש עודף של ביצים, שולחים אותן מוקפאות לאירופה במחירי־הפסד, שפירושו, סיבסוד הצרכן האירופי.

עכשיו, אמר חכם אחד בוועדה, אם נכפיל המחיר בארץ, יהיה לנו מאיפה לסבסד את אוכל הביצה הבריטי, ויחד עם הביצה נייצא לו גם את

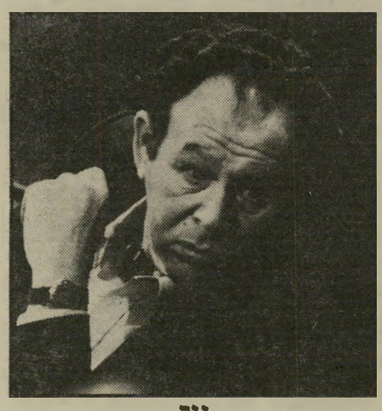

גור
תוכנית דחופה

האינפלציה שלנו, הוא יאכל ביצה ואנחנו את האינפלציה. עכשיו, ברגע שנפסיק לייצא ביצים, תרד האינפלציה בארץ. למה? נתחיל מהתחלה. זה שהציע הסתבך, וויתר על הרעיון.

מי שלא ויתר, היה חבר ועדה אחר. הוא אמר: אם כבר ביצים, אז ביצים. החבר הנ"ל, הוא אמר, סיפר שיש עודף של ביצים. אני מציע במקום לייצא אותן, או להכפיל את מחירן, לעשות דבר פשוט: לחצות את מחירן. כלומר — מחירן יהיה חצי. "שתי ביצים במחיר של אחת," ואז בני־ישראל יאכלו המון ביצים וזה גם בריא, לא נשלח לחו"ל, לא נסבסד את האירופים, יפסיקו לאכול קאוויאר מיובא, מאזן־התשלומים יתאזן, וכל זה בגלל המחיר החדש של הביצים. כאן התעורר חבר ועדה אחר ושען: "שכחנו את לבנון. קודם כל לבנון." הוא מציע שצה"ל ייצא מלבנון, ואז הוא אומר, לא נצטרך לשלוח לשם ביצים מסובסדות שנשברות בדרך. ההצעה התקבלה. עכשיו היא מונחת על שולחנו של שר־האוצר.

יש עוד כמה תוכניות סודיות, הרבה יותר רציניות, שיביאו להדברת האינפלציה. אבל, אומרים בעליה (של ההצעה), תחילה צריך להביא אותה (את האינפלציה) ל־50%־60% בחודש. ואז, יבינו גם השרים, בעיקר אלה שהם חברי הקבינט הכלכלי, שצריך לעשות משהו. לא שהם לא הבינו קודם, אבל עכשיו זה יותר רחוק.

זה כבר קורה

מה שמצטייר בינתיים מעיסקת־החבילה הוא בערך זה: האינפלציה תעבוד שעות נוספות כשביל הממשלה, כדי לשחוק את השכר, וזה מה שקורה. היצרנים והיבואנים יעלו את המחירים, כי אף אחד לא מפריע להם. קצב עליית־המחירים עולל את האינפלציה החזויה לחודש הבא. וזה מה שקורה. בנק ישראל יעלה את הריבית, כדי להקטין את הביקוש לאשראי, שגדל בעיקבות האינפלציה הגאה, ויציעיר את האינפלציה עוד צעד אחד — וזה מה שקורה.

השכיר ימשיך לקבל שכרו בשקלים של לפני חודש וחצי, וזה מה שקורה. הממשלה אוברת עצות, אך מלאה הצעות. למשל: כדי להקטין את הביקוש — לחסום את הפת"ם. הוא יהיה שלך, אבל, בעוד שנה, אולי שנתיים. בזכות כל אלה תסכים ה־ הסתדרות לעקר חלק מתוספת־היוקר, המפצה אותנו על היוקר חודש וחצי אחרי שהוא קורה, כלומר, נשלם מכיסנו לא רק את הפיצוי על היוקר שהסכמנו לקבלו אחרי שהפך כמעט לאפס, אלא משכר היסוד נממן את העיקור. גם זה יקרה. יותר מזה: זה כבר קורה.

הוי הבנק, הוי הבנק!

טילפן אליי הקורא גדעון צ'. השם המלא לא חשוב. מכיוון שגם הוא לקוח של בנק. מוטב ששם מישפחתו יהיה שמור עימנו. יש לו, לקוראנו, חבילה רצינית של טענות כלפי הבנק שלו. בשהבין לאחר ניסיון חוזר ונשנה, כי ידו תהיה תמיד על התחתונה, טילפן אליי.

שאלתי אותו, מה כל־כך מפריע לו הבנק, והוא השיב, חד וחלק: הם עושים במשכורתי כבל העולה על דעתם, וכמובן, בלי לשאול אותי או את רשותי. יש לי תמיד הרגשה, שהמשכורת בעצם איננה שלי, זו מעין הלוואה על־תנאי, שממנה אני יכול למשוך. כל עוד הבנק מרשה לי, אבל, בכל מיקרה, הוא קודם לי. אמרתי לו: תהיה יותר ספציפי.

אמר לי: תראה, כל פעם שמשהו לא בסדר, הם (פקידי הבנק) אומרים לי, "זה טעות", כך הם אומרים. הלכתי לברוק במילון מה פרוש המילה טעות. הסתבר שטעות יכולה להיות לצד זה, או זה, בבנק, היא תמיד לצד זה, לצד שלי.

הברקת־פתע. כן, אני אומר, מה יש לך עוד לספר? יש. הוא אומר. הבה נשמע. הנה, קיבלתי הודעה שבתאריך מסויים יפוג תוקף כרטיס־האשראי הבינלאומי שלי. אני מתבקש לסור לבנק לחדשו. במילים אחרות, להמשיך להיות בעל כרטיס־אשראי. ופה יש קושי בעברית של פקידי הבנק. יש סניפי בנקים, אחד מהם מול היכל התרבות, שבו חידוש כרטיס־אשראי הוא בפשוטו: תבוא לקבל כרטיס חדש, כאילו היית לקוח חדש של כרטיס־אשראי בינלאומיים.

במה ההבדל, אתה שואל? גם אני שאלתי. מתברר שרמי־חידוש עולים כמחצית ממחירו של כרטיס חדש באמת. אתה בא, צריך לשלם סכום שנראה לך מופרז, משום שהוא נקוב ברולארים, ואתה שואל לתומך, כל־כך הרבה? ואז הפקידה אומרת לך, שבפעם הראשונה זה עולה כך, מי שמחדש משלם פחות. ואז, בהברקת־פתע, אתה אומר: אבל אני רק מחדש. ואז מנסים להסביר לך שאם כאת לפני מועד פקיעת תוקף כרטיסך הישן כאילו חידשת, כלומר הוציאו לך כרטיס חדש. בסיכומו של עניין, אחרי דין ודברים, אתה זוכה במה שהגיע לך ממילא. עכשיו אני נכנס לתמונה, ושואל את מי שצריך לשאול, הכיצד? ואז מסבירים לי שהבנק לא נהג כהלכה. אבל בעצם בסוף היה בסדר.

פרנקים שוויציים. ועוד באותו סניף ופקידיו החרוצים. על פת"ם שמעתם? גם בסניף זה שמעו. גם הם יודעים שפת"ם הוא פיקדון בשקלים הצמוד למט"ח, לא לדולר, למט"ח. כלומר אפשר גם לבקש להצמיד את השקלים לכל מטבע אחר, למשל פרנקים שוויציים — פר"ש, למען הקיצור.

אותו קורא, מטעמים השמורים עימו, נכנס לסניף שלו וביקש לרכוש בשקלים של משכורתו 500 פר"ש. אמרה לו הפקידה, העוסקת בענייני פת"ם. פר"ש רצית? רק מינימום השווה ל־500 דולר והפקדה לשלושה חודשים. אמר לה, מה פיתאום? אמרה לו: אלה ההוראות. טילפנתי לברר. לא היה ולא נברא. מותר לרכוש כל סכום בפר"ש גם לעו"ש וגם לפיקדון.

חג שימחת טרור

(המשך מעמוד 19)

הגדול לאקסטזה והכל פרצו בשירה ובריקודים סוערים.

לאשכנזים בלבד

הברוז שעל הרמקול ראה כי כך, והודיע לקהל כי הוא דוחה את ההקפות לזמן־מה, ובינתיים שהכל ירקדו וישמחו.

ואז הגיע תור ההקפות. הכרוז קרא להביא את כל סיפרי־התורה אל הבימה. וסיפרי־התורה הגיעו. ספרים מכל המינים, לבושים במלבושי קטיפה כחולים וארומים, רקומים באותיות זהב, עטופים בעץ משובח ומעוטרים בציורים עדינים.

ספר תורה אחד הגיע לבימה כשהוא נישא בידיו של תימני מזיע מריקודים. הספר היה לבוש ומעוטר בתילבושת מפוארת של כסף, ועליו פעמונים קטנים.

"זה לא טוב!" הטיח הכרוז בתימני הנדהם. "זה ספר ספרדי ואנחנו רוצים רק ספרים אשכנזים!" הסביר לו.

הבחור עמד בצד המום, עם ספר התורה הספרדי בידו. ולא ידע מה לעשות.

אחרי שהגיעו כל סיפרי־התורה האשכנזים, קרא הכרוז לכל המכובדים לגשת לבימה ולקחת ספרים. זה בצד זה עמדו על הבימה הישר אריאל שרון, חבר־הכנסת מאיר כהנא, ח"כ הרב אליעזר ולדמן, הרב משה לוויינגר. כולם אשכנזים. הם נשאו תפילות, חזרו אחרי הכרוז ואחר־כך יצאו להקפות סביב הכיכר. "ושכל הגברים ירקדו

קדיל הקפות בחברון
לא ספרדים, לא ערבים

איתם," ציווה הכרוז, "והנשים כבר תמצאנה את מקומן בצדי."

זרם של אנשים הקיף את הכיכר, כשהם שרים בעירוב של עברית צברית, צברית במיבטא אמריקאי חזק ואנגליה של ברוקלין.

כולם היו שם ורקדו אלה לצד אלה — תומכי כהנא, כאלה שהיו איתו בבוגר המפורסם בימית, לצד אנשי גוש־אמונים מסיני. עימם גם פליטי ימית השונים, שמצאו את מקומם הטיבעי בין המתנחלים בגדה וברצועת עזה.

בצד מעגלי הגברים, חוללו מעגלי הנערות. הנשים עצמן עמדו בצד וצפו באושר בחגיגה. נשותיהם של חברי אירגון הטרור, עם הילדים הקטנים, עמדו בצד ולחצו את ידיהם של כל התומכים הרבים, שבאו להביע את הזדהותם. הן היו גיבורות, הן הגידו בראשן לכל תומך נלהב שניגש אליהן ונשאו ביחד איתו תפילת תיקווה שבעליהן ישוחררו במהרה. החגיגה נמשכה עד השעות המאוחרות של הלילה, כשתושבי חברון הערביים מקשיבים לה מאחורי הכתלים. הם לא לקחו בה חלק. כי מה להם ולחגיגה? לא רק שאינם אשכנזים, אפילו למעלת ספרדים הם טרם הגיעו.

החיילים השומרים הסתובבו סביב־סביב, על הגגות ובין הסימטות, קופ־אים מקור ומחכים שהאקסטזה תרגע, שאפשר יהיה ללכת לישון ולהפשיר.

ענת סרגוסטי ■

ורה קלוגר, תאומת מנגלה, היתה בת 5 כשהגיעה לאושוויץ עם אחותה התאומה והוריה. עד גיל 7 סבלה עינויים וזוועות. במשך 40 שנה לא רצה איש לשמוע את זיכרונותיה. כעת היא מדברת

ראיינה שרית ישי

„עמדתי מול מנגלה, והוא עמד מול. הסתכלנו אחד על השני עין בעין ומנגלה הוריד את העיניים"

„אני, ורה קלוגר, יש לי מחלת הרדיפה, כי אני, כילדה בת שלוש, לקחתי על עצמי אחריות להורים שלי"

„שנתיים של בריחה מהנאצים, עוד שנתיים באושוויץ, ניסויים, כאבים, פחד. בן־אדם לא עשוי מברזל"

„לא פחדתי ממנגלה. הוא היה מרביץ לי, זורק אותי על הריצפה. אבל אני לא נתתי שיעשה בי מה שרצה"

„כשנותנים לילד שוקולד והוא מת מרעב, הוא מסכים שיעשו בו את כל הניסויים שבעולם"

„ילדה מתה בין אחותי וביני, גביקה שמה. היא היתה החברה הכי טובה שלנו. כל הלילה שכבה בינינו גוייתה"

„הסיוטים חוזרים אלי כל לילה!"

באותו שבוע הגיע קאספר ויינברגר ל־ארץ. גם אותו לקחו ל„יד ושם". בדרך־כלל הייתי מתרגזת על כך שכל אורח רם־מעלה, שמגיע ארצה, מובל – אם ירצה או לא – ל„יד ושם". אחרי הפגישה עם ורה קלוגר מ־דימונה, אני חושבת שלא רק שצריך לקחת אותם לשם, חובה לקחת אותם לשם. רוצים או לא רוצים – שיראו. שירגישו. לא לכל אחד יוצא בחיים לשמוע עדות מזעזעת ממקור ראשון, עדות של אשה בת ארבעים ושבע, שראתה וחוותה הכל בעיניים של ילדה בת חמש, ילדה בת שבע.

ורה קלוגר אשה יפה, עיני איילה רושפות, מראה צעיר, זרוק משהו. דינמית מאוד, מפזרת סביבה תחושה של חיוניות. היא תאומת־מנגלה.

היא ואחותה, אולגה, היו בין אלף וחמש מאות התאומים שהרופא הנאצי יוזף מנגלה בחר לעשות בהם ניסויים מדעיים. היא היתה בת שלוש כשחרב עליה עולמה. כשגורשה עם הוריה ואחותה התאומה מאחוזתם שבצ'כיה. היא היתה בת חמש כאשר נתפסה המישפחה במחבוא. היא היתה בת חמש כשראתה לראשונה את מנגלה. עד גיל שבע הספיקה להתבגר במאתיים שנה, כשהיא סופגת לתוכה את המראות, את הכאב ואת הבכי, שאסור היה להוציא החוצה.

היא מדברת על עצמה ובשם עצמה. את אחותה התאומה הס מלהזכיר. כרבים מניצולי השואה, מעדיפה גם אחותה לשכוח את הזיכרונות. כעת, בעיקבות כינוס תאומי־מנגלה, שהתקיים בירושלים, באים הזיכרונות אל אחותה גלים־גלים ומכים בה שוב. היא התחננה, ביקשה מאחותה ורה שלא להזכיר אותה, שלא לדבר עליה. כל מה שוורה אומרת, היא אומרת בשמה, כל החויות הן החוויות שלה. כשאני מנסה לגשש, לשאול איך הרגישה האחות, היא מתכנסת בתוך עצמה, מסרבת לענות. רק דבר אחד היא מוכנה להגיד: אולגה שונה מאוד ממני, היא היתה שונה ממני בתגובות בהתנהגות, גם בבירקנאו, גם באושוויץ.

הראיון איתה מזעזע, הוא נקטע מדי פעם בפרצי בכי, בכאב. ורה מתביישת בתחילה בהתנהגותה הרגשנית. אך בשלב מסויים גם לבושה אין מקום. גם לא למבוכה. הבכי פורץ, מציף גם את עינינו. קשה לתאר את

(המשך מעמוד 43)

התחושה המוזרה שהאשה הזאת מצליחה להעביר אלינו.

כבר שמעתי סיפורים על השואה, כבר קראתי ספרים, הייתי בדכאו וראיתי סרטים. אבל בפעם הראשונה אני נכנסת להלם משתק כמעט. אחרי הכל, הדברים באים מפיה של אשה שעברה את השואה כילדה, מגיל חמש עד שבע. האומץ, עוז־הרוח, ההישרדות – כל אלה גדולים מהחיים.

ורה קשורה מאוד לאמה. האם נשארה עם תאומותיה במהלך המילחמה. מנגלה עשה ניסויים על שלושתן. כדי להתעמר בהן, נהג להפרידן ולהפגישן שנית, כשכל פרידה קשה מנשוא. האם מתגוררת בחיפה. היא נישאה לאדם שפגשה במחנה, בסוף המילחמה, וילדה לו ארבע בנות. מסיפוריה של ורה עולה דמותה של אשה אמיצת־לב, צעירה בת 22, שעשתה את הכל כדי לשמור על קשר עם בנותיה: הבריחה להן אוכל, נשאה אותן בצעדת־המוות הנוראית על זרועותיה, כש־היא מבוססת בשלג הנורא. איזה כוח צריך היה כדי להישרד.

ורה גם היא נישאה לאיש, ילדה שני ילדים והיא סבתא לנכד. בעלה עובד במיפעל ביטחוני. הם מתגוררים בדימונה. היא מטפחת חממה לצימחי־בית. שם היא מוצאת את המנוחה שלה. לפעמים היא מופיעה כניצבת בסרטים, זה מתאים לה.

הבעל והילדים מעולם לא היו שותפים לסיפור הנורא שהיא אוצרת בתוכה כבר 40 שנה. מדי פעם באים גלי זיכרונות וסיוטים ומציפים אותה, ואז היא כמשותקת, מבקשת את נפשה למות, מסרבת לקבל טיפול רפואי, פוחדת לחזור שוב אל שולחן הטיפולים. מנגלה.

כעת היא רוצה לספר לעולם. לעזרתה ולעזרת כל התאומי־מנגלה נחלץ מישרד יחסי־ציבור ירושלמי. במישרד שלושה צעירים העושים ימים ולילות כדי לארגן את "ימי מאשים" – אירוע להנצחת תאומי־מנגלה. באירוע זה יושמעו עדויות נגד ד"ר יוסף הרצחני מאושוויץ (ראה עמוד 14, "ב־מדינה"). משום כך לא סיפרה לי ורה את מה שקרה בניסויים עצמם. הגילויים נשמרים לאירוע, ויושמעו בנוכחות צוות פסיכולוגי. אך די לי בתיאורי הזוועה של תחושותיה, די לי בעובדה שהיא סיפרה לי שיש לה כאבים בעיקבות הניסויים הגינקולוגיים שנערכו בגופה. ניסויים גינקולוגיים בגופה של ילדה בת חמש – מה כבר אפשר לשמוע יותר? והיא אמרה לי שלא שמעתי אפס קצהו, שאני מצחיקה אותה כשאני מזועזעת מהדברים שהיא אומרת, כי זה – כך היא אומרת – שום דבר לעומת הדברים שיש לה להגיד לעולם, ושאותם תגיד באירוע, במיסגרת של עדות פומבית.

ארבעים שנה חלפו מאז. יש בין תאומי־מנגלה ששרדו עד היום נשים שמעולם לא תלדנה. יש כאלה שאחרי ניסויים לא ראו יותר את אור העולם, לא הוציאו יותר הגה מפיהם. האנשים האלה, כך סיפרה לי ורה, מעולם לא קיבלו פיצויים מגרמניה, אף אחד לא ביקש מהם למלא טפסים. אף אחד לא שאל אותם שאלות. הם היו ילדים, וילדים זה לא נחשב.

ארבעים שנה שתקו הילדים, אותם ש־נותרו בחיים. עכשיו הם מתחילים לספר.

תאומי מנגלה באושוויץ
"הוא אסף אותנו כמו מזכרות!"

● בת כמה היית כשפרצה מילחמת העולם השניה?

כשפרצה המילחמה הייתי בת 5, אבל בשבילי המילחמה התחילה עוד קודם, כשזרקו אותנו מהבית. נולדתי בצ'כיה ב־22 באפריל 1938, בטיריאני שהיתה או סלובקיה.

אבא שלי היה מולטי־מיליונר במונחים של

"איבדתי נעל. צעדתי ברגל יחפה בשלג. עד היום יש לי אצבעות קפואות ברגל, לא מרגישה שום דבר"

ימינו. גרנו באחוזה של הגרף אסטרהאזי. זו היתה אחוזה: הוא העסיק 200 פועלים בשדות. היה לו רכב פרטי עם נהג משלו, שדות, יערות ומיכרות. היינו רק אחותי ואני, תאומות.

אני מבקשת מאוד לא להזכיר אותה, היא לוקחת את כל העניין הזה כעת, עם מנגלה, מאוד קשה. אז ברשותך, אני לא אדבר פה על אחותי, רק עליי, אבל שתדעי, היא כל הזמן, היא היתה. קשה לה כעת עם כל הזיכרונות. היא ביקשה ממני לא לדבר. אבל אני יכולה, אני חייבת לספר את זה, אני מרגישה שאני עצמי מסר, שחייב לעבור. יש לי כזה מישקע, אני כולי מלאת עצבים. זה חונק את הגרון, כל פעם יש לי לחצים פנימיים.

זה חוזר אליי הכל — כל המראות, כל התחושות. זו לא הפעם הראשונה. זה קורה לי מדי פעם, לאורך כל החיים שלי.

לפני שנה וחצי הגעתי לבית־חולים עם עוויתות בכל הגוף. חשבתי שקיבלתי פרקינסון, הגעתי לחדר־מיון, לא יכולתי לשלוט על הגוף. הרגליים שלי היו נפוחות עם נימים מפוצצים. הייתי כמו מיפלצת, רק להכניס אותי לבית־משוגעים.

● מה הביא אותך למצב כזה — הזיכרונות, הסיוטים בלילות, או שקרה משהו מיוחד שהמחיד אותך?

זה קורה לי כתוצאה מעצבים. אני מקבלת פריחה בכל הגוף. זה התחיל עם כאב בצד ימין, במשך חודש ימים. ימים זה כאב, אבל לא נכנעתי לכאבים. אני טיפוס של פייטרית, נופלת אבל קמה מהר. הפעם לא ניצחתי את הכאבים, ואז החלו העוויתות.

בבית־החולים לא מצאו כלום. הביאו פסיכולוג ומצאו שזה משם, ממנגלה, מהסיוטים.

● ממה שהוא עשה לך?

כן, ואין להם טיפול לתופעות האלה. והיה עוד דבר משם: לא הייתי מסוגלת לקבל טיפול. הרופא אמר לבעלי: "אשתך לא נותנת לגשת אליה." דחיתי את הטיפול, הרגשתי כאילו אני עוד פעם במעבדה של מנגלה, כאילו עוד פעם עושים בי ניסויים, ולא רציתי שאף בן־אדם בחלוק לבן יתקרב אליי. רק רופא אחד, ד"ר סולי גרינברג, שאני חייבת לו את החיים שלי, הצליח לעורר בי אמון. הוא הביא אותי למצב שיכולתי להשתפך בפניו. אני נמצאת אצלו עד היום במעקב.

● היית ילדה קטנה, ממש תינוקת. מה את זוכרת משם?

אני זוכרת ילדות נהדרת ומאושרת. היה לנו כזה שפע, היתה לנו עגלת־ילדים כמו טקסי, מקש קלוע. היינו אטרקציה. התאומות של איז'ו גרוסמן — בכל הסביבה שמעו עלינו.

אמא היתה יפהפיה כמו שחקנית קולנוע. היינו מישפחה אריסטוקרטית, דיברו איתנו גרמנית, הונגרית וסלובקית.

ואז, כשהייתי בת שלוש, התחיל הכל. ה־מקומיים, ששיתפו פעולה עם הגרמנים, סילקו אותנו מהבית. אבא היה כל־כך עשיר, שהוא קנה בכסף שלו מחבוא. וכך היינו עוברים ממקום למקום, מעיר לעיר, ומתחבאים בעזרת הכסף של אבא. כך, במשך שנתיים, הסתתרנו בעליות־גג ובמחסנים, וכל הזמן ההורים אמרו לי ולאחותי שאנחנו נרדפים, ושאם נוציא פיפס מהפה — יהרגו את כולנו.

את מתארת לעצמך, אחרי כל העושר והעגלה כמו טקסי, שתי ילדות קטנות מסתתרות מתחת לשקי השעועית הירוקה והתירס היבש, תחת הוראות קפדניות לא לבכות, לא להשתעל, לא לבקש לשירותים, לא לבקש מים או אוכל, בקושי לנשום.

וכל זה, כל הסבל הזה קרם לאושוויץ.

הפחד הזה הושרש בנו. ידענו שאם נוציא פיפס, נמית את כולנו — גם את ההורים, גם אותנו וגם את אלה שמחביאים אותנו. הפחד הזה מלווה אותי עד היום. לפעמים הילדים שלי ובעלי אומרים לי שיש לי מחלת־הרדיפה. אני אומרת: נכון, אני קלוגר ורה, יש לי מחלת־הרדיפה. כי אני, ילדה בת שלוש, לקחתי על עצמי אחריות על ההורים שלי, על החיים שלי; וזה מלווה אותי עד היום הזה.

שנתיים שקדמו לאושוויץ, ואושוויץ עצמה עוד שנתיים. כמה? בן אדם לא עשוי מברזל.

● איך נתפסתם על־ידי הנאצים?

"בבוקר קמתי, הילדים לא היו בצריף, רק אחותי, אני ועוד שני תאומים. בלילה הם לקחו את כל הילדים והרגו את כולם"

היינו במחבוא, באמצע הלילה נכנסו נאצים. אני זוכרת את זה מצויין. שברו את הדלת, נכנסו כמו רוח, ביזזו את הרובים: "ראוס! שנל! שנל! החוצה, מהר!" התמונה הזו מלווה אותי כל החיים. בא לי נאצי למיטה, ילדה בת חמש. הוציא אותי החוצה מהמיטה. ההורים לא ידעו מה לעשות, אמא התחילה להתחנן: הילדים עירומים, תן לנו להלביש אותם! שום דבר. מהר! מהר! או שנהרוג אתכם על המקום!

ואני, הילדה הקטנה, לא קמתי מהר. נאבקתי עם הנאצי, השתוללתי. לאן אתה לוקח אותי? אני רוצה לישון!

ככה אני גם היום. אם מישהו מנסה לקצץ לי את הכנפיים ולא נותן לי לעוף, הוא מיסכן. את מבינה, אני לא פוחדת מהמוות. נולדתי עם המוות ונלחמתי בו מרגע שנולדתי ואני מנצחת אותו עד היום. לכן לא פחדתי, לא מהנאצי, לא ממנגלה — לא מאף אחד! ולכן אני בחיים.

■ ■ ■

● מתי פגשת לראשונה את הד"ר מנגלה?

לקחו אותנו לשבועיים מחנה־מעבר ומשם לאושוויץ. עדיין כל המישפחה ביחד. באושוויץ הרגו מייד את אבא. מנגלה עמד שם והפריד. אמא היתה בת 22, אבא היה בן 50. את אמא ואותנו השאירו בחיים.

● מה חשבת כשלקחו את אביך?

שום דבר מיוחד. לא חשבתי שהולכים להרוג אותו, אמא לא ידעה כלום, חשבה שנעבוד בחקלאות. אולי ידעה, אבל לא רצתה להאמין. השמועות היו כל־כך גדולות על הבן־אדם, שלא רצו להאמין.

● מה עבר לך בראש כשהגעת לאושוויץ, ילדה קטנה — הבנת מה מתרחש?

המראות שראינו, אוי המראות... לקחו ילדים קטנים מאמהות. לא סתם לקחו, קרעו בכוח לגזרים, שברו גולגלות בקתות של הרובים וכל הזמן השתעשעו. עמדו במעגל, לקחו שני יהודים עם זקנים, אמרו לאחד שימרוט את זקנו של

אביגדור שנופלד עם תאומי מנגלה באירלנד (ורה קלוגר: משמאל)
"הוא ביצע בנו ניסויים גינקולוגיים!"

השני. הנאצים צחקו והיהודים מרטו והיו זבי דם. הנאצים צחקו: למרוט יותר חזק, יותר חזק!

והיה שם בור, והם היו זורקים את הילדים לבור. אני חושבת שבערה שם אש, אבל אולי זה רק הדמיון שלי. כל הזמן ראיתי שם בור אש. נצמדתי לאמא. במוח שלי נהיה תוהו ובוהו. חשבתי שאולי זה גיהינום.

● דיברת עם אמא?

אי־אפשר היה לדבר, רק ספגתי את המראות. חשבתי שאולי אני בגן־חיות או בבית־משוגעים. הייתי המומה מהבילבול, כאילו קיבלתי חמישה קילו על הראש.

● ואז הסרידו בין התאומים לאחרים?

התחילו לצעוק: "תאומים, תאומים!" אמא המיסכנה אחר כך סיפרה, שלא ידעה אם להגיד שיש לה תאומים. הם בילבלו כל־כך את האנשים, בן־אדם פחד שאם יגיד אמת יקחו אותו. אם ישקר יקחו אותו. בן־אדם לא ידע מה לעשות. בסוף החליטה להגיד את האמת.

אמרו לה: "הישארי בצד עם התאומים שלך." לקחו אותנו למקום שנקרא סאונה. הסאונה הזאת זה היה מקום שהיו שם בריכות־מים, ובפנים היו מים עד הבירכיים. אמרו לנו להתפשט. אני חושבת שהיינו שתי ילדות יחידות בין המבוגרים, ואז אמרו לנו לרוץ מסביב מסביב במים, והנאצים עם אלות־הגומי כל הזמן הרביצו: יותר מהר ויותר מהר. מי שנפל, הקימו אותו והרביצו לו.

לא יודעת מה רצו, אולי רצו להיווכח איזה כוח־סבל יש לבן־אדם, כמה הוא יכול לרוץ בנסיבות כאלה ולהישאר בחיים. הרביצו והריצו עד זוב־דם. זה נמשך אולי שעתיים או יותר. וזה נגמר כשנגמר להם הכוח, כשהם הגיעו לסיפוק שלהם וצחקו.

כל הזמן צחקו. הצחוק הזה מתגלגל לי בראש עד היום. אני שומעת נאצים צוחקים, אני לא ישנה בלילות. ביום אני מעסיקה את עצמי, בלילה אני לא יכולה לישון, שומעת את הצחוק הסאדיסטי הזה, שמשגע לי את המוח וחוזר אליי כמו הד. מדי פעם ישלי תקופות של דיכאון עמוק וקיצוני, ואני רוצה למות, וזה בניגוד לרצון העז שלי בזמנים נורמליים, כשאני רוצה לחיות. ואז

אני צועקת. אני רוצה למות! בעלי לא יכול לעזור לי ואז זה עובר. אני יודעת שאלה הזיכרונות שקשה לי לשאת, כי הרי כל חיי נאחזתי בחיים בכוח, אבל הזיכרונות חוזרים כל הזמן, חוזרים.

ארבעים שנה אסור היה לי לדבר על מה שקרה. כל הזמן זה היה בראש שלי. אחותי רצתה לשכוח, אמרה: תורה לאל שיצאנו מזה. לא רצתה לדבר. בעלי לא האמין לסיפורים שלי, חשב שאני מגזימה. אמא, אמא מיסכנה, גם היא רצתה לברוח

„הרופא אמר לבעל: אשתך לא נותנת לגשת אליה. הוא לא ידע שכל פעם שראיתי אדם בלבן מתקרב למיטה שלי, הרגשתי עוד פעם שאני במעבדה של מנגלה באושוויץ"

ממה שהיה שם. ורק אני, כך, לבד עם הזיכרונות, עם הכאב, עם השתיקה.

● מתי הסרידו אתכן מאמא?

זו היתה הפרדה איומה. תיכף אחרי הסאונה. אני לא נתתי. נלחמתי עם האס־אס, והנאצי קרא לעוד שניים שיעזרו לו...

● הם יכלו להרוג אותך!

הם קיבלו הוראות, שכל התאומים הם של מנגלה ואסור לגעת בהם. הוא אסף אותנו כמו שאסף מזכרות. הוא חיפש יוצאי־דופן, גמדים, ענקים, נשים בהריון, גיבנים, אנשים מעוותים ותאומים. וזה היה יוצא־דופן שילדה בת חמש נלחמת. אחרים לא נלחמו.

זו היתה לחימה לא נורמלית, וזה הגיע לאוזניו של מנגלה, ומאותו רגע הוא שם אותי בראש הרשימה.

אחרי כמה שעות שהפרידו, אמא הופיעה. זה משהו, אמא פה! את יודעת מה זה היה? לא האמנתי. אמא, מה את עושה פה? התנפלנו. על אמא, חיבקנו אותה. היא נשארה איתנו. מנגלה החליט לעשות את הניסויים שלו על שלושתנו. הוא עשה ניסויים גם על אמא. הוא ראה בנו מיקרה יוצא־דופן.

● מה קרה אחר כך?

שמו אותנו בכלוב, בסוף המחנה של המישפחות: את אמא, את אחותי, אותי ועוד שתי תאומות, הכלוב היה מטר על מטר, היינו בו חמישה אנשים כמו עכברים. על הריצפה היה קש, לא היה מקום לשבת. הצטופפנו, ישבנו כש־הברכיים נוגעות במצח. כך החזיקו אותנו שבוע בלי אוכל, בלי שתיה, בלי צרכים. אסור היה לדבר, לבכות או לבקש אוכל. אמא אומרת שמותר היה להוציא החוצה רק את האצבעות. אחרי שבוע הפרידו אותנו, לקחו שוב את אמא...

● עד סוף המילחמה לא ראית אותה?

לא, זה היה שוב תרגיל של מנגלה. לקחו אותה והחזירו אותה כמה וכמה פעמים. הוא רצה לראות איך נגיב על הפרידות, הוא היה קורא לי צועניה.

● מה היתה ההתרשמות הראשונה שלך ממנגלה?

הוא היה בן־אדם גבוה, יפה־תואר, עם שוט ביד. כל הזמן מכה במגף. לבוש טיפ־טופ במדים, שיער שחור.

● איך הוא התייחס אליכן, הוא היה מתנכל אליכן אישית או שהניח את העבודה המלוכלכת לאחרים?

הוא בעצמו ה־מכה. אני חטפתי ממנו הרבה מכות, הרבה מכות. אחר כך לקחו אותנו לבלוק של הצוענים ושם המשיכו את הניסויים.

● בתור ילדה בת חמש הבנת מה עושים לכם?

אני לא יודעת. הוציאו לנו המון דם. ער עכשיו אני סובלת מאנמיה.

● וזה כאב?

הדם הזה, שלקחו לנו, נתנו לקצינים הגרמ־ניים הפצועים.

● וכאב?

לא פחדתי ממנגלה. עשיתי בעיות, לא רציתי שיוציאו לי דם. הוא היה מרביץ לי. פעם אחת זרק אותי על הריצפה. לא נתתי שיעשו בי מה שרוצים. על הגוף הם השתלטו, אבל על המח־שבות הם לא השתלטו. לקחו לי את אמא. לקחו את הזהות, נהייתי מיספר, אבל לא פחדתי ממנ־גלה ולא מהניסויים.

● כאב?

אסור היה לחשוב על הכאב, אסור היה לבכות.

● מה היה סדר היום שלכם?

רוב היום בדיקות. פעם נתנו לנו אוכל מלא אבנים. זרקתי אותו על הריצפה. באה קאפו ונתנה לי מכות רצח, אמרה: „תנקי!" אמרתי לה: את תנקי! היא לא יכלה להרוג אותי כי מנגלה היה הורג אותה.

● לניסויים התנגדת?

דווקא עם הניסויים... כשנותנים לילד דברים טובים, כשילד מקבל לאכול אבנים ואחר־כך ממתקים — הוא לא ישתף פעולה? ילד שרואה שוקולד והוא מת מרעב, לוקח את השוקולד ומשתף פעולה. ילד שרואה קוביית־סוכר, יעשה הכל בשביל לקבל אותה.

● וזה כאב?

לא בכינו. אסור היה לבכות. מי שבכה, קיבל מכות־רצח. ואסור היה לדבר על הניסויים אחר עם השני. צריך היה להישאר עם הכאב. היתה הוראה מפורשת לא לבכות ולא לדבר.

● וכל זמן הניסויים, איפה היתה אמך?

כשלא עשו בה ניסויים, לקחו אותה. לא ידעתי איפה. אני זוכרת כשהיינו בבלוק־הניסויים, פרצה מגיפה של אבעבועות. האס־אס התחילו לחסל ביתנים שלמים. אמא ניסתה להבריח לנו אוכל, היא חיטטה בפחי־האשפה והוציאה קליפות תפוחי־אדמה, בישלה במים והגניבה אלינו עם המים, וזה היה דליקאטס, טעם גן־עדן. היא נתפסה, והאס־אס היכה בה בקת רובה בראש. היה בטוח שחיסל אותה. למזלה, לא ירה בה. למחרת בבוקר אשה אחרת גררה אותה לבלוק. היא היתה גמורה, אבל טיפלו בה והיא התאוששה.

אמא הצליחה להחביא את התכשיטים שלה, וכל הזמן היתה מוכרת אותם לקאפוס, כדי להבריח לנו קופסת־סרדינים. הקאפו לקחה את הייהלומים, אבל הסרדינים לא הגיעו אלינו. אני לא אגיד לך איפה היא החביאה את התכשיטים, את יכולה לנחש.

ככה אמא כל הזמן ניסתה להבריח לנו. ה־נאצים פחדו מאוד ממגיפה, ולכן הצריף שלנו היה סגור ומסוגר. צריף רק של ילדים, בלי אף מבוגר אחר.

● רק ילדים בצריף, בלי מבוגר — איך התנהלו החיים?

טיפלנו האחד בשני. שם לפחות יכולנו לדבר, כי לא היה קאפוס. חודש שלם היינו מנותקים מכל המחנה. אחותי ואני היינו בין הכי־קטנים.

● איך ניצלתם?

אמא באה פיתאום לבלוק של המגיפה. זה היה משהו מחריד.

ורה קלוגר במשתלה בדימונה
„זוהי התראפיה שלי!"

● ילדים מתו?

ילדה אחת מתה בין אחותי וביני. לילדה קראו גביקה סימון, היא היתה בגילנו. שכבנו שלושתנו על דרגש קטן. אי־אפשר היה להסתובב. אם אחת רצתה להסתובב, היינו צריכים לנשום כדי שנסתובב שלושתנו. בקופסת סרידינים יש יותר מקום ממה שהיה לנו בצריף. ואז, בוקר אחד, רציתי לקום, רציתי להסתובב. אמרתי לגביקה: קומי. אין תגובה. קומי, גביקה: כלום. אני מסת־כלת — הילדה מתה.

● זה עדיין זיעזע אותך?

היא היתה האדם הכי־קרוב, חוץ מאמא. איך זה לא יזעזע? היינו שלישיה.

● מה עשיתם?

אני לא בכיתי. אסור היה לבכות, וכבר הייתי אבן.

בבוקר, כשמצאתי את גביקה מתה — תקשיבי טוב, כי אני ממש מתעדת — הסתכלתי מסביב, ופיתאום לא היו יותר ילדים בצריף. לקחו את כולם באמצע הלילה, השאירו רק את שלושתנו ועוד תאומים. אני מסתכלת, איו אף

„אמא לקחה על הידיים פעם אותי ופעם את אחותי. היא היתה חלשה אחרי טיפוס אבל נאחזה בשארית כוחותיה"

אחד. איפה הילדים? את כולם לקחו?

● מה עשית עם הילדה המתה?

לא יודעת. מישהו אולי לקח את הגוויה. פתחו דלתות. פיתאום אמא באה. אמרתי לה: אמא, גביקה מתה, כולם מתו. לקחו את הילדים באמצע הלילה וכולם מתו.

אמא שלי שומעת אותי אומרת לה את זה ער היום הזה.

● ומה קרה אז?

לקחו אותנו לבלוק של בית־החולים והמשיכו בניסויים. כן, כן, המשיכו. אז התחילה הסידרה הגדולה של הניסויים.

● איזה ניסויים עשו בכם?

ניסויים גינקולוגיים וגנטיים. בנו. במישפחה

(המשך בעמוד 50)

ורה עם בעלה, אמה ואביה החורג
„אמא הצילה אותנו!"

בפעם השלישית הפסידה הפועל תל־אביב. מה גרם לה לכך?

משה סיני (קופץ לגובה) מסוכסך עם אלי כהן (משמאל).

זהו רק אחד הסיכסוכים המפריעים להפועל תל־אביב לנצח

מלחמת הכוכבים

ח מש שנים ושיבעה חודשים חלפו מאז נוצחה הפועל תל־אביב במישחקי הדרבי של תל־אביב. שיבעה נצחונות וארבע תו־צאות תיקו, זה היה המאזן החיובי שלה.

לפני עשרה ימים, לעיני שתי רבבות צופים, נותקה השרשרת. הצהובים של מכבי רמסו את גאוות הארומים של הפועל והותירו את־ריהם שובל של שאלות נוקבות.

ההפסד בדרבי לא היה היחיד העונה ומהקבוצה, שבשורותיה שלל כוכבים, ניתן לצפות לרמה הרבה יותר גבוהה מזו שהציגה. אדישות, חוסר־הרצון ואפילו אנרכיה שולטים בקבוצה.

יש האומרים שלהפועל יותר מדי כוכבים, וכי קבוצת כדורגל איננה זקוקה למיספר כוכבים שכזה.

בהפועל יש שישה שחקנים המש־תייכים לנבחרת ישראל: משה סיני, ריפעת טורק, יעקב אקהויז, גיל לנדאו, גבי לסרי ואלי יאני. שצורף השבוע.

שבתאי לוי היה שייך לסגל הרחב של הנבחרת, כמו יוסי זאנה ומוריס ז'אנו, ששיחקו גם בנבחרת האולימ־פית, יחד עם אלי כהן ודב רמלר, ששוחרר בינתיים.

את הסגל הבכיר משלימים השוער הוותיק אריה בז'רנו, הקשר שבתאי יחבס, שהיה שותף פעיל לתואר האליפות לפני ארבע שנים, והבלם מאיר נחמיאס, שתפס לו מקום של קבע בהרכב הראשון.

צעירים כישרוניים כרפי שמואל, דויד הרמה, נסים חלפון, והשוער משה מרקוביץ כבר לבשו את חולצת ההרכב, אך לא טיפחו עדיין מעמד של כוכבים.

היפואית והבת־ימית

ח קבוצה מחולקת לשתי חבורות עיקריות. יש המכנים אותן מאפיות. המאפיה היפואית כוללת את משה סיני, שבתאי לוי, אלי כהן, שבתאי יחבס ורפי שמואל, ואילו המאפיה הבת־ימית כוללת את אריה בז'רנו, ריפעת טורק, גיל לנדאו, גבי לסרי, מאיר נחמיאס ומשה מרקוביץ.

החלוקה מתבטאת בעיקר ביחסי החברות, בכילויים משותפים, ובהופעה במסיבות או בארוחות משותפות במיס־גרת הקבוצה, ואפילו בנסיעה לאימוני הנבחרת. כך, למשל, מגיעים בצוותא לאימוני הנבחרת גיל לנדאו, ריפעת טורק וגבי לסרי. בעוד משה סיני נהג לעשות זאת עם חברו הטוב ושותפו לעסקים (חנות ספורט) שבתאי („שאבי") לוי. כעת, כששאבי איננו עוד בסגל הנבחרת, מגיע סיני בגפו.

החלוקה הזאת איננה מונעת חיכוכים בין שחקנים המשתייכים לאותה חבורה. כך, למשל, התגלה לאחרונה חיכוך בין משה סיני ואלי כהן, הנחשבים לידידים טובים. סיני טוען בלהט שאלי כהן מנסה לעשות במהלך המישחקים דברים שאינו מסוגל ואינו מוכשר לעשות.

משה סיני גורס, שאלי כהן הצליח להגיע למעמד של כוכב בהפועל ובנבחרת האולימפית בזכות מישחקו הנוקשה והבלתי־מתפשר, ניידותו וכושרו הגופני והמשימות הטקטיות שמילא בדבקות. מאז שהגיע למעמד של כוכב, החל מבצע דברים שאינו מוכשר לעשותם, כמו החזקת כדור מיותרת, נסיונות להעביר שחקנים למרות איטיותו, וכמו כן אינו מבצע את תפקיד השמירה.

„תזיזו את התחת!"

ג ם גיל לנדאו ומאיר נחמיאס. הנחשבים לחברים טובים, רבו לאחרונה על רקע תקרית חריפה שהתרחשה בין משה סיני לגיל לנדאו באימון הקבוצה לפני שבועיים.

נחמיאס, שעבר להפועל תל־אביב מהפועל בת־ים לפני ארבע שנים, הגיע למעמד נכבד, שזכה אשתקד בגביע־הוקרה מצד חוג אוהדי הקבוצה על היותו השחקן המסור של הקבוצה נעלב מדבריו של לנדאו, שאמר למשה סיני, באותו אימון: „כך אתה יכול לדבר אל מאיר נחמיאס ולא אליי!"

התקרית הזאת בין סיני ולנדאו ממ־חישה בצורה בולטת את מילחמת־הכוכבים בהפועל. מה שמשה סיני פלט לעברו של גיל לנדאו היה: „א־א מניאקים, תזיזו את התחת שלכם!"

הדו־שיח החריף הזה כמעט והסתיים בתיגרת־ידיים. ולא לפני שסיני פרש בכעס מופגן ועלה לחדר־ההלבשה.

לנדאו, היה כוכב בהפועל עוד לפני שמשה סיני התגלה. אינו מוכן לקבל ממנו הערות מסוג זה, גם אם מדובר בקפטן הקבוצה ומי שנחשב לאס שלה.

בעבר היו יחסיהם של השניים טובים למדי, הגם שפה ושם נשמעה טענה כלפי סיני שאינו מוסר מספיק ללנדאו. כמו לחברו שבתאי לוי, וזאת הסיבה שלנדאו ממעט להבקיע בהשוואה ללוי.

למכור את אחד האסים

ח ניגודים האלו הם כאין וכאפס מול העימות העיקרי בהפועל, שצץ עוד לפני כמה שנים, בין ריפעת טורק ומשה סיני. ורוחש כל העת מתחת לפני השטח ומאיים להתפוצץ בכל רגע.

הרקע לעימות: ריפעת טורק איבד הרבה ממניותיו עם עלייתו המטאורית של סיני, בעונת האליפות לפני ארבע שנים.

לפני כן, עוד בתקופתו של המאמן יוסף מרימוביץ, היה טורק כוכב הקבוצה והציר המרכזי שלה. בעונת האליפות 81־1980 נפצע טורק וכמעט לא שיחק, ובהמשך איבד מכושרו. עובדה זאת הבליטה את משה סיני, בעל הכישורים המגוונים במיוחד, ואיפשרה לו ליטול את תפקיד המהנדס של הקבוצה.

טורק, שהחלים מפציעתו הקשה, ניסה לחזור ליכולתו משכבר הימים.

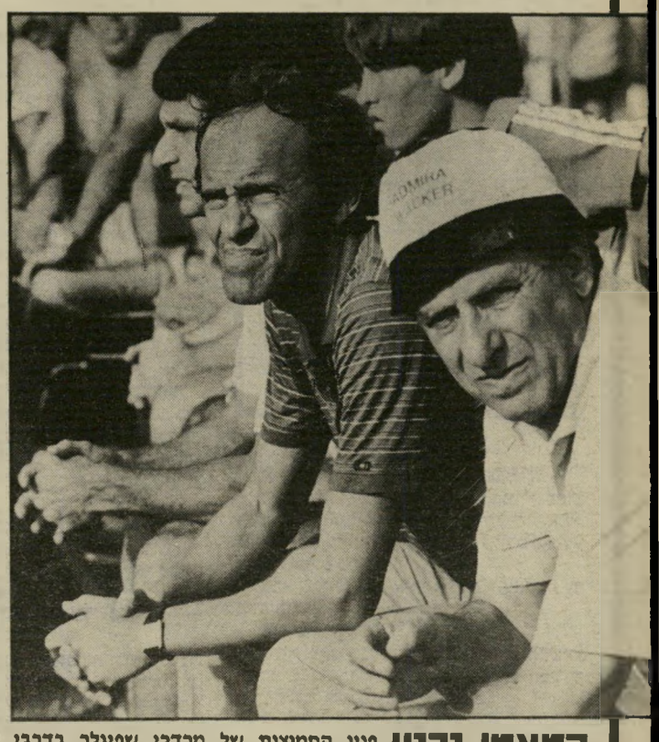

המאמן נכנע פניו החמוצות של מרדכי שפיגלר בדרבי האחרון מסבירות הכל. גם רופא הקבוצה, ד"ר קנדל, היושב לצידו בחולצה הלבנה, לא יכול לרפא את מערכת היחסים.

אך מה שהיה קל בעבר נעשה קשה כשבשטח יש שחקן נוף, האוהב לשחק בכדור ולכדרר בו בדיוק כמוהו.

הסיכסוך פרץ את הסכרים, כאשר באחד המישחקים נראה בבירור שהשניים לא מוסרים האחד לשני. הקרע היה בלתי ניתן לאיחוי, למרות שלמראית עין הכל נמשך כאילו לא קרה דבר.

המקורבים חיפשו מוצא. יש שחשבו על מכירת אחד האסים לקבוצה אחרת, אך את הפיתרון הביא דווקא טורק עצמו. הוא ביקש לעזוב את הקבוצה לשנה־שנתיים, במעמד של שחקן מושאל, בגלל הסיכסוכים שהיו לו עם היו"ר דאו, אייבי אפשטיין, על רקע כספי.

טורק האמין, שלאחר תקופת גלות, כשיחזור להפועל תל־אביב, לא ימצא שם את משה סיני, שכבר אז התעניינו בו כמה קבוצות באירופה.

אך טורק אוכזב. לא רק שסיני לא עזב, אלא אף חתם על חוזה רב־שנתי.

„אין כימיה בין השניים!"

עם **תחילת העונה** הנוכחית נראה שהמאמן החדש, מרדכי שפיגלר, מחפש לטורק תפקיד חדש, כדי לשנות את המצב. הוא הציב את טורק כחלוץ מרכזי, וזה כבש שלושה שערים. אך במישחק הדרבי נגד מכבי תל־אביב הוצב טורק בחוליית הקישור, גילה יכולת חלשה ומצא עצמו בציבול כעבור 45 דקות־מישחק.

הטענה העיקרית כלפי טורק היא, שהוא אינו מתאמץ דיו, מאבד כדורים ומנסה לכדרר יותר מדי במקום למסור במהירות, כלי הסתבכויות.

ההפסד הצורב בדרבי הצית את הבערה מחדש, ושוב נשמעים הטי־עונים ש„אין כימיה ביניהם".

הפרדוכס הוא שבנבחרת הלאומית משתפים השניים פעולה, ושניהם גם יחד הם מעמודי־התווך של הנבחרת. טורק מפגין שם יכולת מרשימה עד כדי כך שהכל תמהים כיצד זה בנבחרת הוא נלחם על כל כדור, מתקל ומבצע גלי־צ'ים, בעוד שבהפועל לא אחת הוא מגלה אדישות ויכולת שאינה תואמת שחקן כוכב כמותו.

החוליה הרופפת בשרשרת

ב עיה אחרת היא בעיית־השוער. הוותיק אריה בזורנו, בן ה־33 שוער הליגה הוותיק ביותר, מגן על שער־הקבוצה משנת 1969 — העונה שבה זכתה הקבוצה באליפות הקודמת שלה.

עוד בשנה שעברה קבלו כמה שחקנים, ששגיאותיו של בז'רנו במיספר מישחקים מנעו מהקבוצה אפשרות לזכות באליפות. כבר בקיץ החל מסע־ההשמצה נגד השוער המ־נוסה, המהווה מוסד בהפועל, מסע שאורגן אולי מצד גורמים שהיו מעוניינים לראות את שוער־הנבחרת, אריה חביב, מצטרף לקבוצה.

מאז שהחלה העונה, כשהשוער בז'רנו ספג שער באשמתו, מופנים אליו חיצי־רעל ארסיים מכל הכיוונים. במצב זה קל לכוכבי הפועל להפנות אצבע מאשימה כלפי חוליה רופפת בשרשרת, כדי לחפות על יכולתם החלשה.

בעלי אופי שקט ונוח

ב תחילת העונה גם שב להפועל שחקן הנבחרת גבי לסרי, אחריי ששיחק בשנתיים האחרונות במדי מכבי תל־אביב ומכבי נתניה. עוד לפני שחתם על החוזה הופצו שמועות שמנהל הפועל ניסן ניסנוב, אינו מעוניין שלסרי יחזור, מפני שהוא כביכול לא רציני, ובעבר אף תפס אותו ער בשעת לילה מאוחרת, לפני מישחק חשוב.

לסרי שב למקומו הטיבעי כמגן ימני, אך נפצע במיפשעת. גם אם יחלים בקרוב הוא יחמיץ את המיש־חקים הבאים, מאחר שהוא טס בתחילת השבוע לפאריס, לטקס כלולותיו.

אל קלחת הכוכבים הזו נקלע השנה סופר־כוכב בדימוס, המאמן מרדכי שפיגלר, הכדורגלן מס' 1 של ישראל בכל הזמנים. אבל הוא איננו מא־מן־כוכב, וזה מורגש.

הוא לא למד עדיין את מערכת היחסים המיוחדת בהפועל, והוא נוטה לאחד מן הצדדים. שפיגלר מטפח בצורה בולטת את משה סיני, ולמרות שסיני לא זקוק ל„טופים, הרי קינאת־הכוכבים בקבוצה גורמת לתסיסה מיותרת, העלולה לפעור קרע גדול יותר מזה הקיים ממילא.

קיימת דיעה, שמאמן הרוצה להצליח, חייב להיות מקורב לכוכב הקבוצה, אך מה עושים כשלקבוצה יש לפחות עשרה שחקנים, הנחשבים לכוכבים?

באותו מיקרה של סיני ולנדאו, כאשר סיני פרש בריצה לעבר חדר־ההלבשה, עזב שפיגלר מייד את ניהול האימון, רץ אחרי סיני לחדר־ההלבשה והסתודד עמו כ־15 דקות.

ספק אם יחבס, רמלר או נחמיאס היו זוכים ליחס דומה מצידו של שפיגלר. לא רק זאת. כל אחד מהם אף היה מקבל קנס כספי או מושעה או זוכה לגינוי פומבי באסיפת הקבוצה. במיקרה של סיני עבר שפיגלר לסדר היום.

לפני שבועיים טען סיני שהיה רוצה לראות לידו, בחוליית הקישור, את שבתאי יחבס ואלי כהן.

סיני לא זכה לשום גינוי מצד שפיגלר על התבטאות זו, היכולה להיראות כאילו הוא מכתיב למאמן את ההרכב.

שבתאי יחבס, שלא שיחק מתחילת העונה בהרכב הראשון, אמור היה לשחק שבוע לאחר התבטאותו זאת של סיני, במישחק הדרבי, אך שפיגלר התחרט ברגע האחרון.

שבוע לאחר מכן, בשבת האחרונה בחיפה, מצא עצמו שבתאי יחבס משחק לצידו של משה סיני.

אפשר שכל אלה הם שיקולים מיק־צועיים טהורים, אבל במצב העניינים בקבוצה כל גץ הופך לשריפה, וכל נטיה לצד זה או אחר גורמת להתמר־מרות. אפילו העובדה שסיני וחברו הטוב, שבתאי לוי, זוכים מדי פעם לכוס קפה בסלון של שפיגלר בפנטהאוז שלו, בקומה השישית בבניין־מגורים בשכון בבלי בצפון תל־אביב, לא נעלמה מאף עין בהפועל.

דב רמלר, למשל, לא היה מגיע לשם. הוא היה אחד מהשעירים לעזאזל של המאמן ושוחרר מהקבוצה. שיחרור זה קומם לא רק שחקנים, אלא גם את המנהל ניסן ניסנוב, הסבור שרוביק רמלר הוא אחד החלוצים הטובים בארץ.

ניסנוב, הידוע באהבתו לשחקנים, מנוסה לגשר על הפערים, אך כמי שהיה שותף פעיל להצלחתה של הפועל אין הוא יכול להחזיר את הגלגל לאחור ולהוריד את הפרופיל לשחקניו. מי שהתקדם, לעולם אינו רוצה לסגת, ומי שהפך לכוכב אינו מוכן להיות ניצב. **יאיר עמיקם** ■

סיני נגד טורק בדרבי בשנה שעברה היה משה סיני טוב מדגימים זאת. מימין: גיל לנדאו מחבק את משה סיני. השנה הם מקללים אחד את השני. מאחוריהם מנהל הקבוצה ניסן ניסנוב. לידו: אביו של המגן גבי לסרי, בחולצה לבנה וברט שחור. משמאל: ריפעת טורק בועט ומשה סיני הכורע בוהה. השניים התחבקו בשבת אבל העימות קיים.

בזרנו: המושמץ העיקרי השוער בן ה־33 סופג שער באשמתו, בנגיחת ראש של אלון נתן, במישחק התבוסה בדרבי. אלי כהן מימין ויוסי זאנה (קיצוני משמאל, חולצה 5) חסרי־אונים. יוסי זאנה הוא אחד המשמיצים את אריה בז'רנו, השוער הוותיק.

אקהויז: אופי שקט הבלם המצטיין מתקל את אלון נתן בדרבי האחרון. הוא אחד מכוכבי הפועל תל־אביב. אקהויז כמעט שלא מדבר, מבקיע שער וחוזר.

עסקים

חלב ישראלי, פרה אמריקאית

ביצד מבקשים אמרגני־צמרת להיחלץ מהמשבר

המשבר הכלכלי פגע קשות גם בהפקות המקומיות ואמרגנים ישראלים החלו לתכנן הופעות לחו"ל. שמועות מניו־יורק סיפרו, שאברהם ("פשנל") רשא עומד להפיק שם את כנר על הגג בכיכובו של חיים טופול. תגובת פשנל: "אני עוד לא במצב שאני צריך להסביר את מה שאני עושה. כולם מחכים לתוכנית (הכלכלית) החדשה. מה שברור שאם יעלו את המע"מ ל־25%, כמו שמאיימים, אף אמרגן לא יוכל לעשות כאן כלום. ומה שישאר זה הפקות־החינם של עיריית תל־אביב.

"החשבון הוא פשוט. 25% למע"מ, 10% עמלה, 10% לתמלוגים, 20% הוצאות אולם — אז מה נשאר עוד כאן לעשות?

"מי שיעשה תוכניות זולות מאוד, יוכל להחזיק מעמד. כיום אני עובד על תוכנית חדשה של הגששים. הכנתי להם כמה הופעות בבת־סוהר. יש להם גם שלושה מערכונים עם אסירים. לאור המצב, יהיה שם יותר קל מאשר בחוץ."

99 סנט. האמרגן מיקי פלד נשמע יותר אופטימי. אומר מיקי פלד: "משה שרת אמר פעם, שכל הבעיות של המדינה ייפתרו אם ימציאו מין פרה שכזאת שאוכלת את העשב שלה בארצות־הברית ונותנת את החלב בארץ.

"למזלי, אני מצאתי את הפרה הזאת לפני 15 שנה, בצורת הפסטיבל התסיסידי. אנחנו גם מוכרחים לאמץ את השיטה האמריקאית — הפקות זולות, בשיטת ה־99 סנט. מחיר־כרטיס למופע של אומנים יהיה זול יותר מכרטיס־קולנוע. את זה אני עומד לעשות בפסטיבל שלי בחנוכה.

לעומתם, אומרת האמרגנית מרים עציוני: "זה נכון שאריק סמית, הנמצא בדרום־אפריקה, מנסה למכור להם הופעות של בובות. אבל עשינו את זה בדיוק לפני שלוש שנים, ואז הם כבר הודיעו לנו לחזור מאוחר יותר שנית.

"בלי כל ספק שיש האטה אצל הקהל. פעם אנשים היו מחליטים שהם יוצאים ביום שלישי ורק אז מחפשים מה יש באותו יום. היום זה אחרת. רק אחרי ששומעים שיש מופע טוב, הולכים לראותו. וזה שינוי מהותי.

"היום אני יודעת שאם אני אוציא מוצר בינוני וקטן זה פשוט לא יילך, הקהל לא יבוא. לכן אני משקיעה הרבה יותר. יש לי שתי הפקות, במקום שתמיד היו לי שלוש. אחת הולכת בצורה מפוצצת, מאחרי הצללים. עם מתי כספי ושלמה גרוניך. ואילו הפקה אחרת, בזמנים אחרים היתה בטח מצליחה. היום היא עושה פחות. מרובר בקומדיה לא עכשיו יקירתי.

אופרה גרמנית. אך את ההפקה לחו"ל, המשונה ביותר, מכין בשקט האמרגן שמואל צמח. אחרי שמפיקים גרמניים התרשמו מאוד מתוכנית הווידיאו של ההצגה ברנשים וחלומות. הם עומדים לממן את הפקת ההצגה בגרמניה עם צוות של רקדנים וזמרים ישראלים.

ההצגה תוגש באנגלית, בסיגנון הצגה אמריקאית. הבימאי: צדוק צרפתי. נקבע כבר שהבכורה תיערך בבית האופרה בפרנקפורט. השאלה היא אם גם בהפקה גרמנית יגיע חלב הפרה בחזרה לארץ.

זוכה הלנה עם־רם — מפסידה שרי רז

מישפט של חמש שנים בין שתי נשות־קאריירה

מישפט

השדכנית והשדרנית

אחר חמש שנים אפשר לתבוע גם 500 אלף דולר

"הצדק ניצחי" התרונן קולה של הלנה עם־רם בטלפון מניו־יורק. ביום שבו נמסר פסק־דינו של השופט יעקב מלץ לעורכי־הדין של הלנה עם־רם והטלוויזיה הישראלית, כבר ידעה השדכנית בניו־יורק מה בדיוק אמר השופט עליה ועל יריבתה, והיא רצתה כי הדבר יפורסם במלואו: "חמש שנים חיכיתי לרגע הזה!" חזרה ואמרה בסיפוק.

ואומנם, זוהי הצלחה בלתי־רגילה לשדכנית ולעורך־דינה, אוריאל גניהר, והפסד קשה מאוד לטלוויזיה הישראלית. השופט, שבדק היטב את חומר־הראיות שהוגש לו, קבע כי שרי רז, שדרנית ועורכת־תיקה, לא דיברה אמת בבית־המישפט, ועדותה היתה מגמתית באופן בולט.

בג'ינס ובחולצה. זה סופה של התדיינות ממושכת על כתבת טלוויזיה ששודרה בדצמבר 1979. הכתבה נערכה ותוחקרה על־ידי שרי רז, ובעיקבותיה נגרם רושם בציבור כי מישרד־השידוכים של הלנה עם־רם, צמד, איננו מקיים את הבטחותיו, איננו רציני ומוליך שולל נשים מיסכנות.

כמשך כל השנים, מאז ששודרה הכתבה, טענה הלנה כי כתבה זו הרסה אותה וגרמה לה לעזוב את הארץ ולרדת לאמריקה. היא נלחמה כלביאה לטיהור שמה ושם המישרד שאותו ניהלה בישראל. היא חזרה ארצה לכל ישיבה של בית־המישפט ומילאה את האולם בנוכחותה מלאת המרץ. הלנה היתה בטוחה כל הזמן כי האמת תצא לאור, והיא תזכה במישפט.

למי שעקב אחרי המישפט לא היו הדברים ברורים כל־כך. כפי שכתב השופט בפסק־דינו, היה זה מישפט בין שתי נשות קאריירה. ובתחרות שניהלו השתיים בבית־המישפט לא תמיד היתה ידה של הלנה על העליונה. הלנה היתה מופיעה לבושה בגדים אופנתיים ויקרים, מאופרת באופן בולט, והיא לא הפסיקה לדבר ולהעיר לשופט, לעורכי־הדין ולעיתונאים. בימים שבהם נערך מישפטה השתלטה הלנה על בית־המישפט. נדמה היה כי היא נמצאת במיזנון. באולם ובמיסדרון בעת ובעונה אחת.

שרי רז, לעומת זאת, היתה צנועה ושקטה. היא היתה, בדרך כלל, לבושה בצניעות, בג'ינס ובחולצה, חייכה ושתקה. היא לא ניסתה להתחרות בהצגה של הלנה. אולם השופט, בעל האוזן הקשבת, לא הלך שולל אחרי הופעתן של שתי הנשים. הוא ניתח את הערויות ובחר להאמין דווקא לשדכנית היפה והתוססת.

אין ראיון במיסדרון. השופט ראה פעמיים את תכנית הטלוויזיה, שארכה חצי שעה, ומצא כי התוכנית היתה בלתי־מאוזנת והדגישה רק דברים שהיו לרעתה של הלנה. התוכנית התעלמה מדברים שיכלו להיות לטובתה של השדכנית.

השופט לא כפר בכך כי יתכן מאוד שלאנשים רבים שפנו למישרדה של הלנה היו אכזבות מבני־הזוג שהוצעו להם. אולם "גם אם מישרד־השידוכין לא היה הצלחה מסחררת, הרי לא היה כל כך גרוע כפי שהוצג בכתבה הזו," אמר השופט.

השופט התרשם לרעה מכך שכאשר נפגשו הלנה ושרי לצורך הכתבה, סירבה השדרנית לראיין שני זוגות שנישאו דרך מישרד־השידוכין, למרות שבני־הזוג חיכו לה במיסדרון. השופט התרשם לרעה מכך ששרי רז לא הקריאה לשדכנית את התלונות הרבות שאספה נגדה, בזמן הראיון ביניהן, ולא הניחה לה לענות עליהן.

"ברור לי כי נקודת־המוצא של העורכת היתה עויינת ושלילית מלכת־חילה," קבע השופט במימצא. "היא (שרי רז) אימצה לעצמה את הקונצפציה שמישרד צמד מרמה את הלקוחות והוא כולו שלילה."

מפיק צמח (ראשתו)

מפיק סלד (והזמרת רחלי חיים)

הדרך להצליח בשטח האמרגנות היא אמריקאית

מפיקה עציוני (עם גדי יגיל)

מפיק פשנל (עם חיים טופול)

חשבון הרווח וההפסד של המופעים הוא פשוט

איש־בוהמה ישראלי
קפיצה מגג בשיכון־למד

ליזיקה שגיא הובילה את בנה הצעיר לבר־מיצווה. מעטים ידעו שנוסף על הטרגדיה של בנה הבכור, המואשם ברצח, מסתתרת מאחורי חיוכה טרגדיה נוספת: אחיה ניסה להתאבד בביתה

מעטים מהבאים למסיבת בר־המיצווה המפוארת של תדי שגיא, שהתקיימה במיסעדה קאזה דל־סול בגבעת (העולם הזה 17.10), ידעו כי מאחורי חיוכיה של אמו הקוסמטי־קאית, ליזיקה שגיא, ומאחורי חיוכי של אביו, עמי שגיא, מסתתרת טרגדיה נוספת לטרגדיה המפורסמת של ליזי־קה, טרגדיה שגם בה מעורב בן־משפחה קרוב. הפעם לא היה מעורב בטרגדיה בנה רונן, הנאשם ברצח סוכן הבורסה יעקב אלטרוביץ'. הפעם היה מעורב בטרגדיה אחיה, אברהם ישראלי המכונה בומצ'יק.

תדי הקטן, לבוש בחליפה וענוב בעניבה, הסתיר גם הוא היטב את אותות הזעזוע שפקד אותו ואת בני־משפחתו שלושה חודשים קודם לבר־המיצווה, כאשר דודו יפה־התואר, בומ־צ'יק, ביצע נסיון התאבדות בקפיצה מדירת־הגג של הוריו, בשיכון למד בתל־אביב.

ליזיקה, שבעת־היסורים והטרגד־יות. עשתה ככל האפשר כדי להסתיר טרגדיה נוספת זו מעיני אורחיה הרבים, ומאוזני מכריה הרבים עוד יותר. ברא־ומפיק הקולנוע מיכה שרפשטיין, עורך־הדין שימחה זיו ורבים־רבים אחרים.

תחילת שנות השיבעים בתל־אביב היו שנות־פריחה לאמנים יוצרים. אורי זוהר וחבורת הגר יצרו אז את תוכניות הטלוויזיה המפורסמות לול. בומצ'יק, ביחד עם עורך הסרטים דני שיק, ערכו את הסרטים. בומצ'יק נראה מאושר. הוא היה עסוק עד מעל לראשו כ־עבודתו כעורך־סרטים, במסיבות ובבר־לויים, נחשב אורח רצוי בכל מקום.

באותה תקופה היתה פריחה גם לסוחרי־הסמים של כרם־התימנים ויפו. הבוהמה גילתה אותם. בומצ'יק, כמו רבים אחרים, נמשך אל החשיש, הש־תמש בו, כמו כולם בסביבתו. הוא לקח גם טריפים של אל־אס־די, שוב „כמו כולם". בסביבתו, סביבת כסית. לא היה בכך מעשה יוצא־דופן. אך דווקא אז, כאשר אפשר היה רק להתקנא באורח־חייו, בהצלחתו בעבודה, בהצלחתו כ־חייו החברתיים, בדירתו בשיכון בבלי, שאותה קיבל מאביו הקבלן, שעה שכל חבריו, גם המבוגרים והנשואים, נוש־אים בעול שכר־דירה כבד — דווקא או הוא נתקף הזיות, דימיין את עצמו כיוצר אגדתי שיביא את התרופה ל־קולנוע ולתיאטרון הגועים בארץ.

הוא החליט להקים תיאטרון בכיכר־מלכי־ישראל בתל־אביב, היה מטריד ידידים־עיתונאים בלי סוף, בטענה שהם לא מוכנים לעזור לו במסע יחסי־הציבור לתיאטרון, שימוקם בתוך אוהל־קרקס. הוא נהג לצלצל בכל שעות היום והלילה ולאיים על ידידיו העיתונאים, כי אם לא יעזרו לו לפרסם סוחרי־סמים מסוכנת. הוא נדון לכמה חודשי מאסר. בית הכלא שבר את רוחו לחלוטין.

אברך בישיבה ומגיש תה

בהשפעת ידידו אורי זוהר הח־ליט, לפני חמש שנים, להפוך לדתי. הוא שהה שנתיים בישיבת אור־שמח. בומצ'יק הדינמי, הפטפטן, הפך למצטיין בתחומו, הכין תה לאותם שעסקו במלאכת ההפקה.

אך בומצ'יק לא אמר מילה. מדי פעם היו לו התפרצויות. אחת מהן אירעה לפני שלושה חודשים. הוא בא לבית המפואר של ליזיקה, אחותו, וקפץ ממירפסת הגג שלה. שכנים שהבחינו בו חולף לנגד עיניהם בעת שישבו בחדר־האורחים בדירתם, היו בטוחים כי פורץ מטפס על מירפסתם. בומצ'יק צנח על גינת הדשא המטו־

מי יציל את בומצ'יק?

יון חושפי שהעניקה ערב בר־המיצווה הזכירה אומנם את אחיה, אך לא גילתה אף ברמז את נסיון ההתאבדות שלו.

אורח רצוי בכל מקום

בומצ'יק נחשב אחד הגברים היפים ביותר בתל־אביב. שיערו עבות ושחור, עיניו כחולות וענקיות, חיוכו שובה־לב, גופו הגמיש ובעיקר חדות־לשונו, חוש־ההומור והטמפרמנט העצום שלו כובשים את כל מי שפוגש בו.

בסוף שנות השישים נחשב בומצ'יק לבן המוצלח של מישפחתו של הקבלן האמיד ישראלי. הוא הקדים בדור את מה שמתרחש כיום בארץ. כבר אז נסע לפארים, ללמוד קולנוע. הוא חי בעיר־האורות שנתיים, ביחד עם חברתו.

כשחזרו בתום הלימודים לישראל הפך בומצ'יק אחד מעמודי־התווך של כסית. הוא היה מגדולי המבלים של הבוהמה. בין ידידיו הקרובים היו אורי זוהר ואריק איינשטיין, צבי שיסל ומפיק הקולנוע מיכה שרפשטיין, עורך־הדין שימחה זיו ורבים־רבים אחרים.

תחילת שנות השיבעים בתל־אביב היו שנות־פריחה לאמנים יוצרים. אורי זוהר וחבורת הגר יצרו אז את תוכניות הטלוויזיה המפורסמות לול. בומצ'יק, ביחד עם עורך הסרטים דני שיק, ערכו את הסרטים. בומצ'יק נראה מאושר. הוא היה עסוק עד מעל לראשו כ־עבודתו כעורך־סרטים, במסיבות ובבר־לויים, נחשב אורח רצוי בכל מקום.

באותה תקופה היתה פריחה גם לסוחרי־הסמים של כרם־התימנים ויפו. הבוהמה גילתה אותם. בומצ'יק, כמו רבים אחרים, נמשך אל החשיש, הש־תמש בו, כמו כולם בסביבתו. הוא לקח גם טריפים של אל־אס־די, שוב „כמו כולם". בסביבתו, סביבת כסית. לא היה בכך מעשה יוצא־דופן. אך דווקא אז, כאשר אפשר היה רק להתקנא באורח־חייו, בהצלחתו בעבודה, בהצלחתו כ־חייו החברתיים, בדירתו בשיכון בבלי, שאותה קיבל מאביו הקבלן, שעה שכל חבריו, גם המבוגרים והנשואים, נוש־אים בעול שכר־דירה כבד — דווקא או פקד אותו המשבר הראשון.

חברתו, ששהתה איתו בפאריס, עזבה אותו. הוא נשבר בפעם הראשונה.

המשבר חלף במהרה. הוא הכיר את מיכל לונאי, בתו של איש־עסקים עשיר מסביון, בעליו של מועדון־הצלילה בשארם אל־שייח' וכפר־הנופש באשקלון. מיכל עברה להת־גורר עם בומצ'יק, ברירתו שבשיכון בבלי. דירתם שימשה מרכז חברתי לכל ידידיהם, ובמשך כמה שנים דומה היה כי בומצ'יק מצא בית חם, למרות שכל מיני סימנים העידו שמתגלים סדקים באופיו החייכני החברותי. מדי פעם היו התפרצויות של זעם. מדי פעם — הסתגרויות ושתיקות.

היה ברור — יש לעזור לבחור

המשבר השני, הקשה, תקף אותו כאשר עזבה מיכל את הבית ונסעה לנהל את מערוץ־הצלילה של אביה, בשארם אל־שייח'. בומצ'יק איבד את השליטה על מעשיו.

את הפרוייקט, יהיה להם רע. הידידים היו מנתקים את הטלפון ומבליגים.

אחר־כך בא תורה של ידידה אחרת, דיילת אל־על הנשואה לצייר. הצייר שהה לרגל תערוכה בחו"ל. אשתו, עם ילדם הקטן, נותרה לבדה בבית מבודד ביפו. בומצ'יק נהג לבוא אל הדירה ולהטריד את אשת הצייר.

דוגמנית ידועה, הנשואה לאיש קולנוע, סבלה גם היא מהטרדותיו. איש לא העלה בדעתו לפנות למישטרה או להתלונן על בומצ'יק. לידידו המפיק מיכה שרפשטיין, שטיפל בו במסירות במשך כל השנים, היה ברור — הבחור זועק לעזרה.

כמה פעמים הוא נעצר על־ידי המישטרה על אחזקת סמים. הפעם האחרונה שברה אותו. בלשי היחידה המרכזית החליטו כי בומצ'יק, שהיה שבר־כלי מבחינה מנטאלית, הוא ראש כנופיית סוחרי־סמים. בומצ'יק, שכבר לא תיפקד כמו שתיפקד בעבר. בומ־צ'יק, שנכנס ויצא מבתי־חולים, שהיה מאושפז תקופות ארוכות במחלקות פסיכיאטריות, הוא ראש כנופיית

לאדם שקט, מכונס בעצמו. לעיתים היה מגיע לתל־אביב ונראה כאברך.

היו כאלה שחשבו שאולי מצא מזור לנפשו המעונה. אך אלה שהכירו איתו מקרוב ידעו, שאם בומצ'יק חזר לתל־אביב — סימן שלא טוב לו בישיבה.

שוב תוך פרק־זמן קצר חזר לכ־ירו, עם כל הבאלאגן שהיה מלווה א־תו. הוא נעצר כשחצה את רחוב היר־קון, זועק לעזרה, ואושפז.

עם אחותו, ליזיקה, היה ביחס שינ־אה־אהבה. הוא בא לביתה לפני ש־רושה חודשים, שבר־כלי, אדם שכל ע־למו חרב עליו, דדוף פאראנויה, דחי על־ידי החברה. שהוא היה פעם מקובל בה מאוד.

מעטים שמרו לו אמונים. אד־ מהם היה ידידו מיכה שרפשטיין. שעדיין היה מארחו בביתו. בומצ'יק ה־ מגיע לדירה, יושב ושותק שעות אר־כות.

שרפשטיין ניסה לשקמו, כ־שעסיק אותו בהפקת סירטו של עירי ־קליס. ביום בהיר ראוים את ־משק. תפקידו של בומצ'יק התבטא בהכנת תה. הוא, שהיה עורך־סרט־ ונחשב פחת של הבית. רק בנס נותר בחיים. הוא הובהל לבית־החולים איכילוב. שם נותח במשך שבע שעות. אחרי שארבע חוליות בגבו נפגעו. כעת הוא מחלים במחלקה האורתופדית של בית־החולים.

ביום שבו ניסה להתאבד הוא הצט־רף לנתונים הסטטיסטיים של מישטרת ישראל, בין מיספר המתאבדים ההולך וגדל מדי יום. מעטים ידעו כי מאחורי המיספר הזה מסתתר סיפורו המזעזע של בחור יפה־תואר, מוכשר וחברותי, שהלך ואיבד את שפיות דעתו תחת לחצים, שרק הרופאים בבתי־החולים שבהם אושפז יכולים להסבירם.

כעת ברור מעל לכל ספק לידידיו וחבריו — בומצ'יק צעק לעזרה פעמים רבות, לא תמיד הובן כהלכה. כאשר הבין שאין מי שיעזור לו, אפף אותו היאוש והוא ניסה לשים קץ לחייו.

כעת, אחרי שחייו ניתנו לו במתנה, אחרי שגולד מחדש, הוא זקוק לכל העזרה שבעולם כדי שלא לחזור על נסיונו בשנית.

דרכי־חיים

פירצה קוראת לפורץ

זיכרונות העבר ופיתויי ההווה

לפני שנים רבות היה אבנר ג'נאח פורץ נודע בתל־אביב. אולם עברו כבר שבע שנים מאז חזר למוטב. התחתן והוליד ילדים. הוא מצא עבודה ולא הסתבך בעבירות.

לא רק דבריו של ג'נאח תומכים בגירסתו זו. גם רישומי המישטרה. שנפסקו לפני שבע שנים, מאשרים את גירסתו.

„מטעמים ששמורים איתה, לא עשתה הגברת בילהה קליר (פרקליטת הטלוויזיה) שום נסיון להזמין עדה זו לבית־המישפט," קבע השופט, „אך אינני מוכן להרחיק לכת. כפי שמבקש עורך־הדין גניהר בסיכומיו, ולקבוע כי דבריה של עדה זו בכתבה הינם פבריקציה. אומר רק כי מול כתבה שבה היו כל המרואיינים מוסווים ואף שחקנית ,שיחקה' בה, ומול ריכוז כזה של האשמות בפי אשה אחת שלא באה להעיד ולאמתן, אפשר להבין לליבו של עורך־הדין גניהר ולטענה על פבריקציה".

הלנה התעודדה כל־כך מפסק־הדין, עד שהחליטה לתקן את כתב־התביעה ולהעמיד את תביעתה על סכום של 500 אלף דולר. „זה סכום הנזק שנגרם לי," היא טוענת.

הסיבה לכך היתה, לדיברי השופט, סיבה עיתונאית פשוטה: „מישרד המבטיח ופחות או יותר מקיים — איננו חדשות. מישרד המבטיח ואיננו מקיים, אלא מרמה ומטעה את הבריות — אלה חדשות שהציבור מתעניין בהן" ציין השופט.

טענת הפבריקציה. פרקליטה של עו"ד טען, כי מגמתיותה של עורכת־הכתבה הגיעה עד כדי פבריק־ציה של עובדות והשתלתה של אשה מסתורית בכתבה, אשר לא הופיעה לעדות בבית־המישפט. דבריה של אשה זו תפסו חלק נכבד מהכתבה, והראיון איתה היה הארוך ביותר. היו לה טענות על כך שהופגשה עם גבר נוצרי, עם גבר שהוצג לה כבעל חברה והתגלה כשוער בחברה זו. וכן הופ־שה עם כהן, למרות שהיא גרושה.

אולם לפני חודשים אחדים הגיע ג'נאח, במהלך עבודתו. לרחוב פרץ חיות בתל־אביב. הוא הביט לעבר בית, וראה כי לידו נבנה בניין חדש. פיגומי הבניין הגיעו ממש עד למירפסות הבית המאוכלס. דיירה אחת, שמירפסתה נושקת לפיגום, נראתה עזובה. ג'נאח לא יכול היה לעמוד בפיתוי. זיכרו־נות־העבר קראו לו, והוא עלה לבניין, צילצל בדלתה של הדיירה המזמינה. איש לא ענה.

ג'נאח ירד לרחוב, עלה בפיגום ישר לתוך הדיירה העזובה. נראה כי השנים שלהן. ג'נאח נתפס על חם בתוך הדיירה שאליה פרץ.

מעידה חד־פעמית. בבית־

המישפט סיפר ג'נאח את כל הסיפור. הוא הודה כי פרץ, אך הסביר לשופטת ורדינה סימון כי לא התכוון כלל לפרוץ. „זה היה בשעה עשר בבוקר, בכלל לא התכוונתי לפרוץ, אבל זה היה בדם שלי שאפשר לעשות התפרצות כל־כך קלה, אז התפתיתי," סיפר הנאשם לשופטת.

התובעת אמרה, כי דווקא נסיבות אלה מחמירות לגבי הנאשם, אבל השופטת קיבלה את גירסתו של הסניגור, דרור מקרין, כי היתה כאן מעידה חד־פעמית. שבגללה אין להעניש בכל חומרת הדין.

היא דנה את ג'נאח לחודש מאסר־בפועל ול־15 חודשים על־תנאי, כדי שלהבא לא יתפתה בקלות.

(המשך מעמוד 45)

שלנו, עשו ניסוי מיוחד: חקר ההתנגדות. הוא רצה לחקור אצלנו ספציפית את כוח־הסבל. חקך איך ההפרדה מאמא משפיעה עלינו. הוא נתן לי לחפש את אמא שלי ועקב אחרי ההתנהגות, בדק מה אני מוכנה לעשות בשביל להגיע לאמא שלי.

● את יכולה לתת לי דוגמה של ניסוי בחקך ההתנהגות?

יום אחד נודע לי שאמא עובדת בשירותים. ברחתי מהבלוק וחיפשתי את אמא בשירותים. מצאתי אותה. כשחזרתי, מנגלה חיכה לי בפתח־הבלוק. הוא שאל אותי איפה הייתי. אמרתי: חיפשתי את אמא שלי. הוא הכניס לי בעיטה וזרק אותי בבעיטה עד סוף הבלוק ואמר:

„אנחנו עוד נראה מי מבינינו יותר פיקח!" זה מנגלה אמר לילדה בת שבע.

אבל אני לא פחדתי ממנו. רצתי אחרי אמא, רציתי לראות אותה, לחבק אותה. ברחתי מהבלוק. לא פחדתי ממנגלה. כשידעתי שאמא בשירותים, הגעתי אליה אפילו שקיבלתי מכות־רצח. ואז, כשמנגלה עומד מולי ואני שבורה על הריצפה בבלוק, הרמתי את עצמי, נעמדתי ככה מולו, הסתכלתי לו בעיניים בזעם ובשינאה: מי הוא ומה הוא שיפריד ביני לבין אמא? הוא החזיר לי מבט עין בעין — את העיניים שלו אני זוכרת טוב מאוד — ואת לא תאמיני, נשבעת לך, ויש עדים: הוא הוריד את העיניים בפניי. מנגלה, מלאך־המוות של אושוויץ, הוריד את העיניים לפני ילדה בת שבע.

מאז הוא נתן לי להיות חופשיה. היה מותר לי ללכת ולהסתובב. פיתאום היה מותר הכל. הוא עקב אחרי זה ובאופן אישי ברק את ההתנהגות שלי.

מאז מצאתי את עצמי משוטטת בכל המחנה. ראיתי דברים שילדה בת שבע לא צריכה לראות. אני לא מוכנה להיכּר נס לזה. כי אני מוכנה לחזור למראות האלה רק עם פסיכולוג. הכי־נורא מהכל, שדווקא אז, כשמותר היה לי לשוטט במחנה, לא הצלחתי לראות את אמא. מנגלה בכוונה העלים אותה. אני כולי רועדת, אני משחזרת את זה, ווה כל־כך חי, מוחשי, כאילו קרה אתמול. פיתאום אני מרגישה כאבים כאילו שוב עושים בי את הניסויים. אני מוכּרחה להפסיק. הזיכרון חי, חי וכואב מאוד.

מנגלה היה שואב ממני אינפורמציה על כל מה שראיתי. היה נותן לי ממתקים ואז הייתי מספרת לו הכל, בארישות. כבר לא התרגשתי. גוויות היו מראה יומיומי. זה היה הנוף שלנו. אני ראיתי דברים נוראים יותר.

● את זוכרת את השיחרור?

אמא באה לבלוק של הניסויים ואמרה: אולגה, ורה, בואו מהר־מהר! סיפרו שרצו לקחת אותה למישלוח לגרמניה. היא ברחה. לקחה אותנו ביד, ניגשה לאיש שהיו לו שני ילדים ואמּרה לו: לאן שאתה הולך, אני אתך.

היתה מהומה, הנאצים לא ידעו מה לעשות, הרוסים היו קרובים. התחברנו לאיש. הגדר המחושמלת כבר לא היתה מחושמלת, זחלנו מתחת לגדר. היה שלג עמוק. כל הזמן נפלנו. היה לילה, שמענו סירנות וכלבים נובחים, ואס־אס צורחים. אנדרלמוסיה, תוהו ובוהו. הלכנו לכיוון המשרפות. הגענו לבניין לא־גמור, אולי קרמטוריום. התחבאנו.

אמא המיסה מי־שלג, וכך היו לנו מים. היא לקחה את שאריות הלחם הקשה שאספה במנוסה ונתנה לנו לאכול, אחרי שצלתה אותו. עד היום אני מתה על לחם שרוף, זה בשבילי דליקטס, אני יכולה לאכול לחם שרוף יום ולילה.

היינו מכווצים מפחד. ממש לידנו עמד נאצי ושרף את הניירת והדוקר מנטציה של הקרמטוריום.

הלילה עבר. אלוהים, לאן הולכים? מה עושים? האיש ואמא החליטו לחזור למחנה.

במחנה שוב הפרידו אותנו מאמא. היא חטפה מכות־רצח, אנחנו חטפנו מכות־רצח. כמה פעמים אפשר עם ההפרדות האלה? זה כבר היה מעל ומעבר למה שילד ואמא יכלו לשאת. עמדתי בפתח הבלוק וחשבתי לעצמי: עכשיו זה הסוף. יותר אני לא אראה את אמא שלי. כמה שהייתי קטנה, השכל שלי פעל. יצאתי לפתח עם כרית, חיפשתי חום של אמא. עכשיו יקחו את אמא. לא!

אמא אומרת שהיא ראתה אותי עומדת בפתח, ניסתה לעשות סימנים. ואז נכנסתי לבלוק, והתחילו להצעיד אותם: מרשו מרשו!

אמא חשבה שגמרנו, שזה הסוף. ברגע שנכנסתי לבלוק, היא לא ידעה שהלכתי להביא את אחותי. חשבה שלא תראה אותנו יותר. אמרתי לאחותי, אולגה: בואי, אל תשאלי שאלות, אני אתחיל לרוץ, את אחריי. אולגה לא הבינה מה קורה, אבל שמעה לי. התחלנו לרוץ לכיוון המבוגרים.

איך לא תפסו אותנו? לא תפסו, עוברה. הגענו לשורה הראשונה, ידעתי שאמא שם. לא ידעתי איפה. אנשים הסתירו אותנו והעבירו אותנו הלאה. של מי הילדים האלה, של מי הילדים? נפגענו. אמא לא היה לה כוח, היא היתה אחרי מחלת טיפוס קשה. היא הרימה אותי, הורידה; ואחר־כך לקחה את אחותי. צעדתי יחפה בשלג. עד היום יש לי אצבעות קפואות כמו אבן. בתורף יש לי בעיות־פרקים ואני סובלת ממכות קור.

פיתאום הגיעו תלת אופנועים עם ג'יפים. הבאים קראו לנאצים שעסקו בהשמדה: „קום, שנל, קום שנל." בואו מהרו והם קפצו לתלת־אופנועים ו־נעלמו, והשאירו אותנו לבד, באמצע הדרך.

הסתכלנו סביב. הם הצליחו לחסל תוך שעה חצי מהאנשים. לפנינו היה גשר. בדקנו אם הנאצים לא הטמינו בו חומר־נפץ, כדי שנתפוצץ יחד איתו. לא היה חומר־נפץ. עברנו את הגשר, המשכנו לצעוד. אנשים גמורים, של־דים, שיברי־כלי מווהמים.

הגענו לאושוויץ. שם היה תוהו ובוהו. הגרמנים עזבו, הרוסים עוד לא הגיעו. זה היה אמצע הלילה. קיבלו אותנו עם קפה חם. אנשים התנפלו על המחסנים, הריקו את האוכל. ואז בך אדם אחד אמר: „קודם כל תנו אוכל לאשה עם הילדים." הוא הוציא אותנו מהשורה, לקח אותנו, טיפל בנו, רחץ אותנו בסיפונים של סורה, שלא נזדהם מהמים.

● ומה קרה אחר כך?

ברגע אחד הבן־אדם הזה הפך לאבא שלי. יקי שימשוביץ היה שמו. ושנה אחרי המילחמה הוא התחתן עם אמא. נולדו להם עוד שתי בנות. האיש הזה, שהוציא אותנו מהשורה וטיפל בנו.

כך נגמר בשבילנו הסיוט. למחרת באו הרוסים ושוחררנו. אמא רצתה לנסוע לצ'כיה, חשבה שמחכה לה שם הרכוש. חיפשה את האחוזה. היא לא ידעה שהכל נהפך לקולחוז אחד גדול. אחר כך, בשנת 1948, כשהיינו בנות עשר, אירגן הד"ר אביגדור שנופלד עליית־נוער, ושלחו מאה ילדים ל־אחוזה באירלנד. אמא האמינה שמחוץ לאירופה הכבושה יהיה לנו יותר טוב. חיינו בארמון ליד דבלין במשך שנה שלמה, אחר־כך התחילו לשלוח אותנו. כשההורים הגיעו לאן שהגיעו, שלחו אליהם את ילדיהם לקנדה, לאוסט־רליה, לאמריקה, לארץ.

ההורים שלנו עוד לא הגיעו לארץ, ושלחו אותנו ללונדון, למישפחה אומ־נת. אנחנו נשלחנו למישפחת פוון. גרנו בסטאנפורד במשך חמש שנים. כשההורים עלו ארצה, ב־1957, הצט־רפנו אליהם.

ומאז, מעולם־מעולם־מעולם לא דיברנו על מה שהיה. לא על מנגלה, לא על אושוויץ.

התחתנתי עם שמואל קלוגר, יש לי בן בגיל 27 ובת בגיל 22. יש לי נכד ואני חיה את חיי עם הזיכרונות.

● הילדים שלך הרשפעו מ־מה שקרה לך?

העצבים עברו להם, ואני מקווה שזה הכל. מקווה שזה הכל.

● למה לא דיברת איתם על מה שעבר עליך?

הם לא שאלו. ניסיתי לדבר עם אחותי, ללא הצלחה. עם אמא דיברתי פה ושם.

● ועם בעלך?

הוא חשב שהמצאתי את הסיפורים. עכשיו הוא יודע שאני דוברת אמת. הרגשתי צורך לדבר כל החיים. בפעם הראשונה שבכיתי הייתי בת 12. רציתי לכתוב ספר, לספר. אבל לא היו בי כוחות. אז כתבתי שירים.

יש לי משלה, שהיא התראפיה שלי. כל צמח, כל עלה — כמו ילד. שם, במשלה, אני מדברת עם ה־צמחים, מספרת להם מה שהיה, כי עד עכשיו לא היה מי שרצה לשמוע לי. כעת זה ישתנה. אני אוכל לדבר ולספר ולהוציא מתוכי את הזיכרונות וה־סיוטים כמו דיבוק, שייצאו ממני ולא יחזרו אליי יותר בלילות. אני אספר שהעולם כולו יידע איך ילדה בת חמש ראתה וחוותה את המחנות, את הני־סויים, את העיניים, את הפרידה ואת הכאב. אני אספר על הניסויים דברים שלא סופרו מעולם. יש לי סקופ לעולם, לא הכל מתועד, אבל אני ראיתי כמו עיניי. אני הרגשתי על גופי, אני הייתי בת חמש אבל ראיתי הכל!

ירה קלוגר
„הזכרונות חוזרים כל הזמן!"

עד שאמא אמרה: הם שלי. את מתארת לך איזו טרגדיה אנושית? מיסכנה אמא...

(בשלב זה של הראיון נאלצנו להפ־סיק למשך שעה ארוכה. הזיכרונות שטפו את ורה. היא חזרה להיות הילדה הקטנה הרוצה את אמא. היא פרצה בבכי שהיה אצור בתוכה אר־בעים שנה. ורה בכתה. כל הפחדים, כל החרדות יצאו החוצה בגל של בכי, שסחף את כולנו. כשזה נגמר, שטפה את פניה, חזרה אל החדר מאופרת, פתחה בקבוק יין ואמרה: „בואו נשתה לחיי החיים!" רק אז אפשר היה להמ־שיך בראיון, באותה הנקודה שבה הפסקנו: הצעדה לאושוויץ.)

הלכנו עם המבוגרים. אמא לקחה אותנו על הידיים לסירוגין. לי אברה נעל אחת. צערנו, זו היתה צעדת־השמדה. הנאצים כל הזמן חיסלו את השורות האחרונות של הצועדים. ראיתי גוויות מכל הכיוונים. אמרתי לאמא: בואי קדימה, והנאצים כל הזמן: „שנל!" עם הרובים והאלות. הכדורים שרקו לנו ליד האוזניים. נס שלא

למס' 9 יש 300 מיליון

הוכתרה ◆ בתואר האדם העּ־שיר ביותר בבריטניה הגדולה, **המל־כה אליזבת**, שעושרה מוערך בשלו־שה מיליארד דולר. אחרי המלכה, ברשימת האנשים העשירים ביותר, מופיעים שיבעה אנשים בלתי־רועים בציבור הרחב. התשיעי ברשימה (ובע־שירי בריטניה) הוא החיפושית לשעבר **סאול מק־קרתני:** 300 מיליון דולר.

● ● ●

לעוזר יש מישמש

נתמנה ◆ לעוזר שר־התעשיה והמיסחר לאוזרי פיתוח, **תת־אלוף (מיל') אורי בר־און**, 59, לשעבר עוזר שר־הביטחון לענייני התיישבות ועוזר שר־החקלאות לענייני הת־יישבות. בר־און, אחד הדוחפים העיק־ריים להתיישבות בשטחים (שעל שמו נקראים הקראוונים, שבהם משתכנים המתיישבים בימים הראשונים בשטח, בר־אונים) הוא יליד נהלל, איש גייסות־השריון, אב שכול (שאיבד בן, מג"ד שריון), והיה גם מועמד לכנסת (התשיעית, מקום שישי ברשימת אריק שרון שלומציון. שזכתה בשני מקומות בלבד) וחי במושב אורות בנגב, שם הוא מגדל פרי־הדר, מישמש ואפרסמונים.

● ● ●

למשורר יש סוכרת

אושפז ◆ בפראג, כשהוא סובל בליבו ומסוכרת, **יאר־וסלאב זיים־ר'ט**, 83, המשורר הצ'כי שזכה לפני שבועיים בפרס נובל לספרות (190 אלף דולר). זייפרט, אשר פירסם את הראשון בין 30 ספרי־השירה שלו בגיל 19, היה רוב ימיו עיתונאי וגודע ב־1968 בהיותו יו"ר אגודת הסופרים הצ'כיים. כאשר אירגן את מסע־המחאה נגד הפלישה סובייטית. אחר־כך היה בין חותמי אמנה 77 המפורסמת.

משורר זייפרט
גם לב. גם סוכרת

● ● ●

לגיורת יש קאריירה

נחוג ◆ בלונדון, יום־הולדתה ה־40 של **מנדי ריים־דיוויס**, נערת־הזוהר שעמדה בגיל 20 במרכז שערוריית־מין, היגרה לאחר־מכן ל־ארץ, נישאה למיסעדן רפי שאולי, התגיירה וניהלה איתו, בהצלחה רבה, כמה מיסעדות (תל־אביב הקטנה, מנדי'ס, הבמבוק המזמר). היא נפרדה משאולי, אבי בתה דנה, נישאה לצרפתי, שניהל את אחת ממיסעדות שאולי, התגרשה גם ממנו, וחזרה, לבסוף, ללונדון, שבה היא עושה קאריירה בתיאטרון ובטלוויזיה.

● ● ●

לח"כ יש עבר

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־50 של **ד"ר דויד ליבאי**, ח"כ טרי של מיפלגת העבודה, נשיא לישכת עורכי־הדין ופרקליט־צמרת (בין לקוחותיו בשנה האחרונה: שימעון חרמון, שהור־שע ברצח האחות כרמלה בלאס; גיל בן־גל, הנאשם ברצח הברוקר יעקב אלטרוביץ'). ליבאי, יליד תל־אביב ובנו של מנהל גמנסיה עברית בליטא שהיה בארץ לעורך דבר השבוע. החל את הקאריירה שלו בגיל צעיר מאוד: בן 20 היה הממונה על מחלקת החגיגות במישרד־המישפטים: בן 25 היה דובר המישרד. אחרי דוקטוראט באוני־ברסיטת שיקאגו האמריקאית (נושא עבודת הדוקטור: ילדים בקורבנות עבירות־מין) חזר ארצה ושילב ייצוג מישפטי בהוראת מישפטים באוני־ברסיטה ובעריכת כיתבי־עת מיש־פטיים (קובצי פסקי־הדין של בית־המישפט העליון).

● ● ●

לגברת־הברזל יש תאומים

נחוג ◆ בלונדון, יום־הולדתה ה־59 של **מארגרט תאצ'ר** („גברת

שחקנית ריים־דיוויס
קודם ישראלי, אחר־כך צרפתי

הברזל"). ראש ממשלתה השמרנית של בריטניה הגדולה מזה חמש שנים, עשרה ימים אחר שניצלה מפצצת־הזמן שהוטמנה במלון גראנד הוטל בעיר הקייט והכינוסים בבריטון, שם שהתה תאצ'ר לרגל ועידת מיפלגתה. תאצ'ר היא בתו של חנווני, כימאית בהש־כלתה, נשואה למנהל־חברות (ביטוח, בעיקר) ואם לתאומים: בת, צלמת־עיתונות, ובן, איש־עסקים.

● ● ●

לדוכס יש צבעים

נחוג ◆ בפירנצה, איטליה, יום־הולדתו ה־70 של **הדוכס אמיליו סיצ'י די ברסאנטו**, אחד ממלכי־האופנה האיטלקיים. פוצ'י, שהשתלם בצעירותו במדעי־החברה, היה טייס קרבי במילחמת־העולם וחבר פרלמנט, לפני שהתמסר במלוא אונו לאופנה ולעיצוב, נושא שבו התפשט, לאחרונה, גם לעיצוב מערכות כלי־אוכל בשני הצבעים האהובים עליו במיוחד: תכ־לת־ים וורוד.

● ● ●

ללורד יש מענה־לשון

נחוג ◆ בלונדון, יום־הולדתו ה־100 של הלורד **עמנואל („מאני") שינוול**, אחד מ־13 ילדיו של חייט יהודי, שחלם להיות מלח, אבל תחת זאת הפך לאיש האיגודים המיקצועיים. שינוול, איש הלייבור, שימש כשר־ההגנה הבריטי בראשית שנות ה־50 ונודע מאז ומתמיד במענה־הלשון שלו. כאשר העירו לו פעם כיצד הוא מעז לבקר את וינסטון צ'רצ'יל („הרי הוא צאצא הדוכס ממארלבורו — מצביא רב־נצחונות בסוף המאה ה־17!") השיב מייד: „ואני צאצא של משה רבנו!"

רוצה עכשיו אדום זהב

תערובת אמריקנית משובחת

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

מיספר 2460 כ"ח תשרי תשמ"ה 24.10.1984 שנה 49 המחיר: 700 שקל (כולל מע"מ)

העולם הזה

"הן לא יקברו אותי!"

ברוריה אבידן

לילי אבידן

דויד אבידן משיב מילחמה לשתי נשותיו שהשמיצו אותו בעיתונות